नं. ५१०५

वाजसनेयी संहिता

सस्वरः संहिता पाठः

x x x x

पत्र. ३५६ —— सं. १८०६

संहिता ब्राह्मणं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वाजसनेयी संहिता

संहितापाठः अध्याया (१-४०)

५१०४

प० १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१८ ५१०४

॥श्रीमद्याज्ञिकदेवकृतलनीपोथीसंहिताऽध्याय ५० पत्र ३५ ॥ पहनार्थैककरणाकृतस्य॥

॥तैलाद्रक्षेज्जलाद्रक्षेद्रक्षेच्छिथिलबंधनात् । परहस्ते न दातव्यं एवं वदति पुस्तिका:

२३००

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

॥ श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ॥ यजुर्वेदाय नमः ॥ हरिः ॥ ओं ॥ इषे त्वा ॥ इषे त्वो-
र्जे त्वा वायव स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मण आप्या-
यध्वमघ्न्या इन्द्राय भागं प्रजावतीरनमीवा अयक्ष्मा मा वस्तेन ई-
शत माघशंसो ध्रुवा अस्मिन्गोपतौ स्यात बह्वीर्यजमानस्य पशून्पाहि
॥ १ ॥ वसोः पवित्रमसि द्यौरसि पृथिव्यसि मातरिश्वनो घ-
र्मोऽसि विश्वधा असि । परमेण धाम्ना दृꣳहस्व मा ह्वार्मा ते यज्ञपतिर्ह्वार्षी-
त् ॥ २ ॥ वसोः पवित्रमसि शतधारं वसोः पवित्रमसि सह-

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वधा स्थ॥२॥ देवस्त्वा सविता पुनातु वसोः पवित्रेण शतधारेण सुप्वा॥ कामधु
क्षः॥३॥ सा विश्वायुः॥ सा विश्वकर्म्मा॥ सा विश्वधायाः॥ इन्द्रस्य त्वा भा
गं सोमेनातनच्मि॥ विष्णो हव्यं रक्ष॥४॥ अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि
तच्छकेयन्तन्मे राध्यताम्॥ इदमहमनृतात्सत्यमुपैमि॥५॥ कस्त्वा॥ युन
क्ति स त्वा युनक्ति कस्मै त्वा युनक्ति तस्मै त्वा युनक्ति॥ कर्म्मणे वां वेषाय
वाम्॥६॥ प्रत्युष्टं रक्षः प्रत्युष्टा अरातयो निष्टप्तं रक्षो निष्टप्ता अरात
यः॥ उर्वन्तरिक्षमन्वेमि॥७॥ धूरसि॥ धूर्व धूर्वन्तं धूर्व तं योऽस्मान्धू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

॥२॥

2

र्व्वन्तं धूर्व्व यं ब्बयं धूर्व्वामः ॥ देवानामसि ब्बह्नितमं सस्नितमं पप्रितमं
ञ्जुष्टतमं देवहूतमम् ॥ ८ ॥ अह्रुतमसि हविर्द्धानं दृंहस्व मा ह्वार्म्मा ते
यज्ञपतिर्ह्वार्षीत् ॥ विष्णुस्त्वा क्रमतामुरु ब्बातायापहतꣳ रक्षो यच्छन्ता
म्पञ्च ॥ ९ ॥ देवस्य त्वा ॥ सवितुः प्रसवेश्विनोर्ब्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ॥ शिव
म् ॥ अग्नये जुष्टं गृह्णाम्यग्नीषोमाभ्याञ्जुष्टं गृह्णामि ॥ १० ॥ भूता ॥२॥
य त्वा ॥ नारातये स्वरभिविख्येषं दृंहन्तान्दुर्याः पृथिव्यामुर्व्वन्तरि
क्षमन्वेमि पृथिव्यास्त्वा नाभौ सादयाम्यदित्या उपस्थेग्ने हव्यं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रक्षा ॥११॥ पवित्रेस्थो वैष्णव्यौ सवितुर्व्वः प्रसवऽउत्पुनाम्यछिद्रे
ण पवित्रेण सूर्य्यस्य रश्मिभिः ॥ देवीरापो ऽअग्रेगुवो ऽअग्रेपुवो
ऽग्रइममद्य यज्ञन्नयताग्रे यज्ञपतिꣳ सुधातुं यज्ञपतिन्देवयुवम्
॥१२॥ युष्मा ऽइन्द्रो ऽवृणीत वृत्रतूर्य्ये यूयमिन्द्रमवृणीध्वं वृत्रतूर्य्ये २४
प्रोक्षितास्थ ॥ अग्नये त्वा जुष्टं प्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्यान्त्वा जु
ष्टं प्रोक्षामि ॥ दैव्याय कर्म्मणे शुन्धध्वं देवयज्यायै यद्वोऽशुद्धाः
पराजघ्नुरिदं वस्तच्छुन्धामि ॥१३॥ शर्म्मास्यवधूतꣳ रक्षोव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धूताऽअरातयोऽदित्यास्त्वगसि प्रति त्वादितिर्वेत्तु ॥ अद्रिरसि वान
स्पत्यो ग्रावासि पृथुबुध्नः प्रति त्वादित्यास्त्वग्वेत्तु ॥१४॥ अग्ने
स्तनूः ॥ असि वाचो विसर्ज्जनं देववीतये त्वा गृह्णामि बृहद्ग्रावा
सि वानस्पत्यः सऽइदं देवेभ्यो हविः शमीष्व सुशमि शमीष्व ॥ शिव
हविष्कृदेहि हविष्कृदेहि ॥१५॥ कुक्कुटोऽसि मधुजिह्वऽइषमूर्ज्ज
मावद त्वया वयꣳ सङ्घातꣳ सङ्घातञ्जेष्म वर्षवृद्धमसि प्रति त्वा
वर्षवृद्धं वेत्तु परापूतꣳ रक्षः परापूताऽअरातयोऽपहतꣳ रक्षो वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भ्रातृव्यस्य

युर्वो बिविनक्तु देवो वः सविता हिरण्यपाणिः प्रतिगृभ्णात्वछिद्रे
णपाणिना ॥ २४ ॥ धृष्टिरसि ॥ अपाग्नेग्निमामादं जहि निष्क्र
व्यादं सेधा देवयजं वह ॥ ध्रुवमसि पृथिवीं दृंह ब्रह्मवनि त्वा
क्षत्रवनि सजातवन्युपदधामि भ्रातृव्यस्य वधाय ॥ २५ ॥ अग्ने
ब्रह्म ॥ गृभ्णीष्व ॥ धरुणमस्यन्तरिक्षं दृंह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रव
नि सजातवन्युपदधामि भ्रातृव्यस्य वधाय ॥ धर्त्रमसि दि
वं दृंह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्युपदधामि भ्रातृव्यस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साङ्ग० ६

॥४॥

वधाय॥ विश्वाभ्यस्त्वाशाभ्य उपदधामि चितस्थोर्द्ध्वचितो भृगूणा

५ मङ्गिरसान्तपसा तप्यद्ध्वम्॥१८॥ शर्म्मासि॥ अवधूतꣳरक्षो वधूता

अरातयो दित्यास्त्वगसि प्रति त्वादितिर्वेत्तु॥ धिषणासि पर्वती

प्रति त्वादित्यास्त्वग्वेत्तु दिवस्कम्भनी [illegible]सि पार्वतेयी प्रति त्वा प शिव०

र्वती वेत्तु धान्यमसि॥१९॥ धान्यमसि धिनुहि देवान्प्राणाय त्वो ॥४॥

दानाय त्वा व्यानाय त्वा॥ दीर्घामनु प्रसितिमायुषे धान्देवो वः

सविता हिरण्यपाणिः प्रतिगृभ्णात्वच्छिद्रेण पाणिना चक्षुषे त्वाम्

[illegible]षणासि ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हीनाम्पयोसि॥२०॥देवस्यत्वा॥सवितुःप्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पू
ष्णोहस्ताभ्याम्॥संवपामिसमापऽओषधीभिःसमोषधयोरसेन॥
सꣳरेवतीर्जगतीभिःपृच्यन्ताꣳसम्मधुमतीर्मधुमतीभिःपृच्य
न्ताम्॥२१॥जनयत्यैत्वा॥संयौमीदमग्नेरिदमग्नीषोमयोरिषेत्वा॥
घर्मोसिविश्वायुरुरुप्रथाऽउरुप्रथस्वोरुतेयज्ञपतिःप्रथता
मग्निष्टेत्वचम्माहिꣳसीद्देवस्त्वासविताश्रपयतुवर्षिष्ठेधिनाके
॥२२॥माभेः॥म्मासंविक्थाऽअतमेरुर्यज्ञोतमेरुर्यजमानस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रजाभूयात्त्रिताय त्वा द्विताय त्वैकताय त्वा ॥२३॥ देवस्य त्वा सवितुः
प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ॥ आददेऽध्वरकृतं देवेभ्य इ
न्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजा वायुरसि तिग्मतेजा
द्विषतो वधः ॥२४॥ पृथिवि देवयजन्योषध्यास्ते मूलं मा हिंसिषं शिव.
व्रजं गच्छ गोष्ठानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां पृथिव्यां ॥५॥
शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौक् ॥
२५॥ अपाररुं पृथिव्यै देवयजनाद्वध्यासं व्रजं गच्छ गोष्ठानं वर्षतु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां पृथिव्यां शतेन पाशैर्यो स्मान्द्वे
ष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौक्॥ अररो दिवं मा पप्तो द्रप्सस्ते द्यां
मा स्कन् व्रजं गच्छ गोष्ठानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां
४ पृथिव्यां शतेन पाशैर्यो स्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौ
क्॥ रद्दि॥ गायत्रेण त्वा॥ छन्दसा परिगृह्णामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा
परिगृह्णामि जागतेन त्वा छन्दसा परिगृह्णामि॥ सुक्ष्मा चासि शि
वा चासि स्योना चासि सुषदा चास्यूर्जस्वती चासि पयस्वती च॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शि॰ हे॰

॥६॥

6

२७॥ पुराक्रूरस्य॥ विसृपो विरप्शिन्नुदादाय पृथिवीञ्जीवदानुम्॥
यामैरयंश्चन्द्रमसि स्वधाभिस्तामु धीरासो अनुदिश्य यजन्ते॥ प्रो
क्षणीरासादय द्विषतो वधोऽसि॥२८॥ प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टा अरा
तयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ता अरातयः॥ अनिशितोऽसि सपत्न
क्षिद्वाजिनन्त्वा वाजेध्यायै सम्मार्ज्मि॥ प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टा
अरातयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ता अरातयः॥ अनिशितासि सप
त्नक्षिद्वाजिनीन्त्वा वाजेध्यायै सम्मार्ज्मि॥२९॥ अदित्यै रा

शिव॰ ॥६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्नां॥ सि विष्णो र्वेष्पो स्यूर्जे त्वादब्धेन त्वा चक्षुषावपश्यामि
॥ अग्नेर्जिह्वासि सुभूर्देवेभ्यो धाम्नेधाम्ने मेभव यजुषेयजुषे॥
॥ ऋ॥ सवितुस्त्वा॥ प्रसवउत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य
रश्मिभिः॥ सवितुर्वः प्रसवउत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्य
स्य रश्मिभिः॥ तेजोसि शुक्रमस्यमृतमसि धामनामासि
प्रियं देवानामनाधृष्टं देवयजनमसि॥ ३१॥ इति वाजसनेयसं यी२
हितायां प्रथमोध्यायः॥ १॥ कृष्णोसि॥ कृष्णोस्याखरेष्ठोग्नये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰ हे॰
॥७॥

स्त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि वेदिरसि बर्हिषे त्वा जुष्टाम्प्रोक्षामि बर्हिरसि स्रुग्भ्य
स्त्वा जुष्टम्प्रोक्षाम्यदित्यै व्युन्दनम् ॥१॥ अदित्यै व्युन्दनमसि विष्णो
स्तुपोस्यूर्णम्म्रदसन्त्वा स्तृणामि स्वासस्थान्देवेभ्यो भुवपतये स्वा
हा भुवनपतये स्वाहा भूतानाम्पतये स्वाहा ॥२॥ गन्धर्वस्त्वा विश्वा
वसुः परिदधातु विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिड
ऽईडितः ॥ इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणो विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य प
रिधिरस्यग्निरिडऽईडितः ॥ मित्रावरुणौ त्वोत्तरतः परिधत्तान्ध्रुवे

हा

शिवजी
॥७॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णधर्म्मणा॥विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिडईडितः॥३॥
वीतिहोत्रन्त्वा॥कवे द्युमन्तꣳ समिधीमहि॥अग्ने बृहन्तमध्वरे॥४॥
समिदसि॥सूर्य्यस्त्वा पुरस्तात्पातु कस्याश्चिदभिशस्त्यै॥सवितुर्बा
हू स्थऽऊर्णम्रदसं त्वा स्तृणामि स्वासस्थं देवेभ्यऽआ त्वा वसवो
रुद्राऽआदित्याः सदन्तु॥५॥घृताच्यसि॥जुहूर्नाम्ना सेदं प्रियेण
धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद घृताच्यस्युपभृन्नाम्ना सेदं प्रियेण
धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद घृताच्यसि ध्रुवा नाम्ना सेदं प्रियेण

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ हि॰ हे॰
॥८॥
९

[redacted]तसरिष्ट्यान्नवाना ×३

धाम्न्यां प्रियं सद आसीदप्रियेण धाम्ना प्रियं सद आसीद्ध्रुवा ऽ
असदनृतस्य योनौ ना विष्णो पाहि पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं पाहि मांय
ज्ञन्यम् ॥ ९ ॥ अग्ने वाजजिन्नाद्वाजन्त्वा जजितं संमार्मि ॥ नमो दे
भ्यः स्वधा पितृभ्यः सुयमे मे भूयास्तमस्कन्नाण ॥ अस्कन्नमद्य देवेभ्य स्यः
आज्यं संभ्रियासमङ्घ्रिणा विष्णो मा त्वावक्रमिषं वसुमतीमग्ने ते शिव
छायामुपस्थेषं विष्णोः स्थानमसीत इन्द्रो वीर्यमकृणोदूर्ध्वोऽध्वर आ ॥८॥
स्थात् ॥ ८ ॥ अग्ने वे॰ होत्रं वेर्दूत्यमवतान्त्वान्द्यावापृथिवी स्विष्ट

१× अवच द्यावापृथिवी ×७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कृद्देवेभ्य इन्द्र आज्येन हविषा भूत्स्वाहा । सं ज्योतिषा ज्योतिः ॥
९ ॥ मयीदमिन्द्र इन्द्रियं दधात्वस्मान्रायो मघवानः सचन्ताम् ।
अस्माकं सन्त्वाशिषः सत्या नः सन्त्वाशिषः । उपहूता पृथिवी मा-
तोप मां पृथिवी माता ह्वयतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा ॥ १० ॥ उपहूतो द्यौः
पितोप मां द्यौष्पिता ह्वयतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा । देवस्य त्वा
सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् । प्रतिगृह्णा-
म्यग्नेष्ट्वास्येन प्राश्नामि ॥ ११ ॥ एतं ते देव सवितर्यज्ञं प्राहुः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा॰ह॰ २॰
॥श्री॥
१

बृहस्पतयेब्रह्मणे॥ तेनयज्ञमवतेनयज्ञपतिन्तेनमामव॥१२॥म
नोजूतिः॥ जुषतामाज्यस्यबृहस्पतिर्यज्ञमिमन्तनोत्वरिष्टंय्य
ज्ञꣳसमिमन्दधातु॥ विश्वेदेवासऽइहमादयन्तामोꣳम्प्रतिष्ठ॥१३॥
एषाते॥ऽअग्नेसमित्तयावर्द्धस्वचाचप्यायस्व॥ वर्द्धिषीमहिचवय
माचप्प्यासिषीमहि॥ अग्नेवाजजिद्वाजन्त्वासस्वाꣳसंवाज
जितꣳसम्मार्ज्मि॥१४॥ अग्नीषोमयोरुज्जितिमनूज्जेषंवाजस्य
माप्रसवेनप्रोहामि॥ अग्नीषोमौतमपनुदतांयोस्मान्द्वेष्टियञ्च

शिव॰
॥श्री॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वयन्द्विष्मो वाजस्यैनम्प्रसवेनापोहामि॥ इन्द्राग्न्योरुज्जितिमनूज्जे
षं वाजस्य मा प्रसवेन प्रोहामि॥ इन्द्राग्नी तमपनुदतां योऽस्मान्द्वे
ष्टि यञ्च वयन्द्विष्मो वाजस्यैनम्प्रसवेनापोहामि॥१५॥ वसुभ्यस्त्वा
रुद्रेभ्यस्त्वादित्येभ्यस्त्वा सञ्जानाथान्द्यावापृथिवी मित्रावरुणौ
त्वा वृष्ट्यावताम्॥ व्यन्तु वयोक्तं रिहाणा मरुताम्पृषतीर्गच्छ व
शा पृश्निर्भूत्वा दिवङ्गच्छ ततो नो वृष्टिमावह॥ चक्षुष्पा ऽ अग्नेसि
चक्षुर्मे पाहि॥१६॥ यम्परिधिम्॥ पर्यधत्था ऽ अग्ने देव पणिभि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि० हे०
॥१७॥
10

र्गुह्यमानः॥ तन्त ऽएतमनुजोषम्भराम्येष नेत्त्वदपचेतयाता ऽअग्नेः
प्रियम्पाथोऽपीतम्॥१७॥ स ँ स्रवभागास्थेषा बृहन्तः प्रस्तरेष्ठाः
परिधेयाश्च देवाः॥ इमां वाचमभिविश्वेगृणन्त ऽआसद्यास्मि
न्बर्हिषिमादयध्व ँ स्वाहावाट्॥१८॥ घृताचीस्थो धुर्य्यौ पातं
सुम्ने स्थः सुम्नेमाधत्तम्॥ यज्ञ नमश्च त ऽउपच यज्ञस्य शिवे शिव०
सन्तिष्ठस्वस्विष्टेमे सन्तिष्ठस्व॥१९॥ अग्नेदब्धायो॥ शीतमपा ॥१०॥
हिमादिद्योःपाहिप्रसित्यैपाहिदुरिष्ट्यैपाहिदुरद्मन्या ऽअविष

न्नः पितुङ्कृणु सुषदा योनौ स्वाहा वाडग्नये संवेशपतये स्वाहा सर
स्वत्यै यशोभगिन्यै स्वाहा ॥ २० ॥ वेदोसि ॥ येन त्वन्देव वेद देवेभ्यो
वेदोभवस्तेन मह्यं वेदो भूयाः ॥ देवा गातुविदो गातुं वित्वा गा
तुमित ॥ मनसस्पत इमन्देव यज्ञं स्वाहा वाते धाः ॥ २१ ॥ सम्बर्हि
ः ॥ रङ्क्तां हविषा घृतेन समादित्यैर्वसुभिः सम्मरुद्भिः ॥ समि
न्द्रो विश्वेभिर्देवेभिरङ्क्तान्दिव्यन्नभो गच्छतु यत्स्वाहा ॥ २२ ॥ कस्त्वा ॥
विमुञ्चति सत्वा विमुञ्चति कस्मै त्वा विमुञ्चति तस्मै त्वा विमु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि० हे
।।११।।

च्चति।।पाषो।यरस्सं सा स्नाग्गेंसि।।२३।।संवर्च्चसा।।पयसा सन्तनूभि
र्गन्महि मनसा सः शिवेन।।त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायो नु मार्ष्टु
तन्वो यद्विलिष्टम्।।२४।।दिवि विष्णुः।व्यक्रꣳस्त जागतेन छ
न्दसा ततो निर्भक्तो यो स्मान्द्वेष्टि यञ्च वयं द्विष्मो न्तरिक्षे विष्णु शिव
र्व्यक्रꣳस्त त्रैष्टुभेन छन्दसा ततो निर्भक्तो यो स्मान्द्वेष्टि यञ्च ।।११।।
वयं द्विष्मः पृथिव्यां विष्णुर्व्यक्रꣳस्त गायत्रेण छन्दसा ततो नि
र्भक्तो यो स्मान्द्वेष्टि यञ्च वयं द्विष्मो स्मादन्नादस्यै प्रतिष्ठायाऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अगन्म स्वः सज्योतिषा भूम॥२५॥ स्वयम्भूरसि॥ श्रेष्ठो रश्मिर्व्व
र्चोदा ऽअसि वर्च्चो मे देहि॥ सूर्य्यस्यावृतमन्वावर्त्ते॥२५॥ अग्ने गृ
हपते॥ सुगृहपतिस्त्वयाग्ने ऽहं गृहपतिना भूयासं॥ सुगृहपतिस्त्वं
मयाग्ने गृहपतिना भूया॥ अस्थूरि णौ गार्हपत्यानि सन्तु शत
ꣳ हिमाः सूर्य्यस्यावृतमन्वावर्त्ते॥२७॥ अग्ने व्रतपते॥ व्रतमचा
रिषन्तदशकन्तन्मेराधि॥ इदमहं य एवास्मि सो ऽस्मि॥२८॥ अग्न
ये कव्यवाहनाय॥ स्वाहा॥ सोमाय पितृमते स्वाहा॥ अपहता ऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰ह॰

॥१२॥ असुरारक्षांसिवेदिषदः॥२९॥येरूपाणि॥प्रतिमुञ्चमानाऽअसु

राःसन्तःस्वधयाचरन्ति॥परापुरोनिपुरोयेभरन्त्यग्निष्टांल्लोका तिऽ

त्प्रणुदात्यस्मात॥३०॥अत्रपितरोमादयध्वंयथाभागमावृषा

यध्वम्॥अमीमदन्तपितरोयथाभागमावृषायिषत॥३१॥नमो

वःपितरोरसायनमोवःपितरःशोषायनमोवःपितरोजीवाय शिव॰

नमोवःपितरःस्वधायैनमोवःपितरोघोरायनमोवःपितरोमन्य ॥१२॥

वेनमोवःपितरःपितरोनमोवोगृहान्नःपितरोदत्तसतोवःपि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नरो देष्मैतन्वः पितरो वासऽआधत्त ॥३२॥ आधत्त पितरो गर्भङ्कु
मारम्पुष्करस्रजम् । यथेह पुरुषोसत् ॥३३॥ ऊर्जं वहन्तीरमृतङ्घृतं प
यः कीलालम्परिस्रुतम् । स्वधास्थ तर्प्पयत मे पितॄन् ॥३४॥
इति वाजसनेयी संहितायां द्वितीयोध्यायः ॥२॥ समिधाग्निम् ।
समिधाग्निन्दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिम् । आस्मिन्हव्या जुहोतन ॥
॥१॥ सुसमिद्धाय शोचिषे घृतन्तीव्रं जुहोतन । अग्नये जातवेदसे ॥२॥
तन्त्वा ॥ समिद्भिरङ्गिरो घृतेन वर्द्धयामसि । बृहच्छोचा यविष्ठ्य ॥३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.ह. ३

॥१३॥

उपत्वाग्ने हविष्मतीर्घृताचीर्यन्तु हर्य्यत । जुषस्व समिधो मम ॥४॥ भूर्भुवः

स्वर्द्यौरिव भूम्ना पृथिवीव वरिम्णा । तस्यास्ते पृथिवि देवयजनि

पृष्ठेग्निमन्नादमन्नाद्यायादधे ॥५॥ आयं गौः पृश्नि

रक्रमीदसदन्मातरं पुरः । पितरं च प्रयन्त्स्वः ॥६॥ अन्तश्चरति रो

चनास्य प्राणादपानती ॥ व्यख्यन्महिषो दिवम् ॥७॥ त्रिंशद्धाम

विराजति वाक्पतङ्गाय धीयते ॥ प्रति वस्तोरह द्युभिः ॥८॥ अग्निर्ज्यो

तिर्ज्योतिरग्निः स्वाहा सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा ॥ अग्नि

शिवजी ॥१३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वर्च्चो ज्योति र्वर्च्चः स्वाहा सूर्य्यो वर्च्चो ज्योति र्वर्च्चः स्वाहा ॥ ज्योतिः सूर्य्यः
सूर्य्यो ज्योतिः स्वाहा ॥ ९ ॥ सजूर्द्देवेन ॥ सवित्रा सजूरात्र्येन्द्रवत्या ॥ जु
षाणो ऽ अग्नि र्वेतु स्वाहा ॥ सजूर्द्देवेन सवित्रा सजूरुषसेन्द्रवत्या ॥ जु
षाणः सूर्य्यो वेतु स्वाहा ॥ १० ॥ उपप्रयन्तो ऽ अध्वरम्मन्त्रं वोचेमाग्नये ॥
आरे ऽ अस्मे च शृण्वते ॥ ११ ॥ अग्नि र्मूर्द्धा ॥ दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या ऽ
अयम् ॥ अपाᳬ रेताᳬसि जिन्वति ॥ १२ ॥ उभा वामिन्द्राग्नी ऽ आहुवध्या ऽ
उभा राधसः सह मादयध्यै ॥ उभा दातारा विषाᳬ रयीणा मुभा वाज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्यसातये हुवेवामृ॥१३॥ अयन्ते॥ यो निर्ऋत्वि यो यतो जातोऽअरोचथाः॥
तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्द्धया रयिम्॥१४॥ अयमिह। प्रथमो धा
यि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः॥ यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्व
नेषु चित्रं विभ्वं विशे विशे॥१५॥ अस्य प्र[illegible]त्नामनु द्युतꣳ शुक्रं दुदुह्रे
अह्रयः॥ पयः सहस्रसामृषिम्॥१६॥ तनूपाऽअग्नेसि तन्वं मे पाह्या
युर्दाऽअग्नेस्यायुर्मे देहि वर्चोदाऽअग्नेसि वर्चो मे देहि। अग्ने यन्मे तन्वा
ऽऊनन्तन्मऽआपृण॥१७॥ इन्धानास्त्वा॥ शतꣳ हिमा द्युमन्तꣳ समिधी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मह्नि॥ वयस्वन्तो वयस्कृतᳪ सहस्वन्तः सहस्कृतम्॥ अग्ने सपत्नदम्भनम
दब्धासोऽअदाभ्यम्॥ चित्रावसो स्वस्ति ते पारमशीय॥ १८॥ सन्त्वम्॥ सन्त्व
मग्ने सूर्यस्य वर्चसागथाः समृषीणाᳪ स्तुतेन॥ सम्प्रियेण धाम्ना स
महमायुषा सं वर्चसा सम्प्रजया सᳪ रायस्पोषेण ग्मिषीय॥ १९॥ अ
न्धस्थान्धो वो भक्षीय महस्थ महो वो भक्षीयोर्जस्थोर्जं वो भक्षीय रा
यस्पोषस्थ रायस्पोषं वो भक्षीय॥ २०॥ रेवती रमध्वमस्मिन्योनावस्मि
न्गोष्ठेऽस्मिंल्लोकेऽस्मिन्क्षये॥ इहैव स्त मापगात॥ २१॥ सᳪहितासि॥ विश्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰ ३

॥२५॥

पी।कु

रूप्यूर्ज्जा मा विश गोपत्येन॥ उप त्वाग्ने दिवे दिवे दोषावस्तर्द्धिया वयम्॥ नमो

भरन्तऽएमसि॥२२॥ राजन्तमध्वराणाङ्गोपामृतस्य दीदिविम्॥ वर्द्धमानꣳ

वाऽ स्वे दमे॥२३॥ स नः॥ पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव॥ सचस्वा नः स्वस्तये॥

२४॥ अग्ने त्वन्नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः॥ वसुरग्निर्वसुश्र

वाःऽ वाऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः॥२५॥ तन्त्वा॥ शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय शिव॰ ॥१५॥

नूनमीमहे सखिभ्यः॥ स नो बोधि श्रुधी हवमुरुष्या णोऽअघायतः सम

हि।ऽ स्मात्॥२६॥ इडऽएह्यदितऽएहि काम्याऽएत॥ मयि वः कामधरणम्भूया

हि।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व॥२७॥ सोमानं स्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते ॥ कक्षीवन्तं य औशिजः
॥२८॥ यो रेवान्यो ऽअमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्द्धनः ॥ स नः सिषक्तु यस्तुरः
॥२९॥ मा नः ॥१८॥ शंसो ऽअररुषो धूर्त्तिः प्रणङ्मर्त्यस्य ॥ रक्षा णो ब्रह्मणस्पते
॥३०॥ महि त्रीणामवोस्तु द्युक्षं मित्रस्यार्य्यम्णः ॥ दुराधर्षं वरुणस्य ॥ ॥
३१॥ नहि तेषाममा चन नाध्वसु वारणेषु ॥ ईशे रिपुरघशंसः ॥३२ स। रि५
ते हि पुत्रासो ऽअदितेः प्रजीवसे मर्त्याय ॥ ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्रम् ॥३३॥
कदाचन ॥ स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ॥ उपोपेन्नु मघवन्भूय इन्नु ते
नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संध्या हे
॥१६॥
16

दानन्देवस्य धीमहि॥३४॥ तत्सवितुः॥ वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि॥ धियो
यो नः प्रचोदयात्॥३५॥ गानम्॥ के० १००॥ परितः॥ ददुः भोरथो स्मौ राः ऽ अश्ना
तुविश्रवतेः॥ येन रक्षसि दाश्रुषः॥३६॥ भूर्भुवः॥ स्वः॥ सुप्रजाः प्रजाभिः
स्याम् सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः॥ नर्यप्रजाम्मे पाहि॥ शंस्य पशू
म्मे पाह्यथर्य पितुम्मे पाहि॥३७॥ आगन्म॥ विश्ववेदसमस्मभ्यं
वसुवित्तमम्॥ अग्ने सम्राडभि द्युम्नमभि सह आयच्छस्व॥३८॥ अ
यमग्निः॥ गृहपतिर्गार्हपत्यः प्रजाया वसुवित्तमः॥ अग्ने गृहपते भि

पाहि॥ ५
॥१६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्युम्नमभिसहऽआयच्छस्व॥३९॥ अयमग्निः॥ पुरीष्यो रयिमान्पुष्टिवर्द्धनः॥
अग्ने पुरीष्याभिद्युम्नमभिसहऽआयच्छस्व॥४०॥ गृहा मा॥ बिभीत मा वेपध्व
मूर्जम्बिभ्रतऽएमसि॥ ऊर्जम्बिभ्रद्वः सुमनाः सुमेधा गृहानैमि मनसा मो
दमानः॥४१॥ [illegible]॥ येषामध्येति॥ प्रवसन्येषु सौमनसो बहुः॥ गृहानुप
ह्वयामहे ते नो जानन्तु जानतः॥४२॥ उपहूताऽइह॥ गावऽउपहूताऽअजा
वयः॥ अथोऽअन्नस्य कीलालऽउपहूतो गृहेषु नः॥ क्षेमाय वः शान्त्यै प्र
पद्ये शिवं शग्मं शंयोः शंयोः॥४३॥ प्रघासिनो हवामहे॥ मरुतश्च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हि·ई
॥१७॥
२ मिद

रिशादसः॥ कस्मैण्णसजोषसः॥४४॥ अद्धामेयदरस्येयस्मायांयदिनु
पा॥ यादनेश्स्वक्रमावयन्नदवयजामाऽस्वाऊ॥४५॥ मोषूणः॥ऽइ
नुात्रपरस्तुादवैरस्त्रिइषमातस्तुष्मिन्नवयाः॥मरीस्त्वुद्यस्यमीतुत्रोयघ्याइ
विषमतोमरुतोबहतेगीः॥४६॥ अकेन्कर्म्मे॥ कर्म्मकृतःसइवाचामयो
भुव॥ देवेभ्यःकर्म्मकृचास्त्वप्तसचामुवः॥४७॥ अववभृयनिचुम्पुण
॥निचेरुरसिनिचुम्पुणः॥ अवदेवैर्देवकृतमेनोयासिषमवमर्त्यैर्मर्त्य
कृतमुरुराव्णोदेवरिषस्पाहि॥४८॥ पूर्णादर्विपरापतसुपूर्णापुनरापत॥

शिव·
॥१७॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व्रुस्नेवविक्क्रीणावहाऽइषमूर्ज्जꣳ शतक्क्रतो ॥ ४९ ॥ देहिमे ददामि ते निमे
धेहि नि ते दधे ॥ निहारञ्च हरासि मे निहारन्निहराणि ते स्वाहा ॥ ५० ॥ अक्क्र
न्नमीमदन्त ॥ अक्रुन्नमीमदन्त ह्यव प्रियाऽअधूषत ॥ अस्तोषत स्वभा
नवो विप्रा नविष्ठया मती योजान्विन्द्र ते हरी ॥ ५१ ॥ सुसन्दृशन्त्वा ॥
वयम्मघवन्वन्दिषीमहि ॥ प्र नूनम्पूर्णवन्धुरस्तुतो यासि वशाँ२ ॥ ऽअनु
योजान्विन्द्र ते हरी ॥ ५२ ॥ मनो न्वा ॥ मनो न्वाह्वामहे नाराशꣳसेन सो
मेन ॥ पितृणाञ्च मन्मभिः ॥ ५३ ॥ आ न ॥ ऽएतु मनः पुनः क्क्रत्वे दक्षाय जी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ हि॰ ३
॥१८॥
18

वसे॥ ज्योक्चसूर्य्यन्दृशे॥५४॥ पुनर्न्नः॥ पितरोमनोदधातुदैव्योजनः॥ जीवं
व्रातꣳसचेमहि॥५५॥ वयꣳसोम॥ व्रतेतवमनस्तनूषुबिभ्रतः॥ प्रजा
वन्तःसचेमहि॥५६॥ एषते॥ रुद्रभागः सहस्वस्राम्बिकयातञ्जुषस्वस्वा या।
सा॰ ८ हैषतेरुद्रभागऽआखुस्तेपशुः॥५७॥ अवरुद्रम्॥ दीमह्यवदेवन्त्र्यम्ब
कम्॥ यथानोवस्यसस्करद्यथानःश्रेयसस्करद्यथानोव्यवसा शिव॰
ययात्॥५८॥ भेषजमसि॥ भेषजङ्गवेश्वायपुरुषायभेषजम्॥ ॥१८॥
सुखम्मेषायमेष्यै॥५९॥ त्र्यम्बकंयजामहे॥ सुगन्धिम्पुष्टिवर्द्ध

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमः ॥ उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ॥ त्र्यम्बकं य
जामहे सुगन्धिं पतिवेदनम् ॥ उर्वारुकमिव बन्धनादितो मुक्षीय
मामुतः ॥ ६० ॥ एतत्ते रुद्रावसं तेन परो मूजवतोऽतीहि ॥ अवततधन्वा
पिनाकावसः कृत्तिवासा अहिंसन्नः शिवोऽतीहि ॥ ६१ ॥ त्र्यायुषं ज
मदग्नेः ॥ कश्यपस्य त्र्यायुषम् ॥ यद्देवेषु त्र्यायुषं तन्नो ऽअस्तु त्र्यायुषम् ॥
॥ ६२ ॥ शिवो नाम ॥ शिवो नामासि स्वधितिस्ते पिता नमस्ते ऽअस्तु मा मा
हिंसीः ॥ निवर्त्तयाम्यायुषेऽन्नाद्याय प्रजननाय रायस्पोषाय सुप्रजा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहायसुवीर्य्याय॥ १९॥ इतिवाजसनेयीसंहितायांचतुर्थोध्यायः॥ ४॥

एदमगन्मदेवयजनंपृथिव्यायत्रदेवासोअजुषन्तविश्वे॥ ऋ

३० क्सामाभ्यांसन्तरन्तोयजुर्भीरायस्पोषेणसमिषामदेम॥ इमाआ

पःशमुमेसन्तुदेवीरोषधेत्रायस्वस्वधितेमैनंहिंसीः॥ १॥ आपो

अस्मान्मातरःशुन्धयन्तुघृतेननोघृतप्वःपुनन्तु॥ विश्वंहिरिप्रम्प्र ॥१९॥

वहन्तिदेवीरुदिदाभ्यःशुचिरापूतएमि॥ दीक्षातपसोस्तनूरसिताम्त्वा

शिवांशग्मामपरिदधेभद्रंवर्णम्पुष्यन्॥ २॥ महीनांपयोसिवर्चो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दाऽस्यसि वर्चो मे देहि ॥ वृत्रस्यासि कनीनकश्चक्षुर्दाऽअसि चक्षुर्मे देहि

॥३॥ चित्पतिर्मा ॥ पुनातु वाक्पतिर्मा पुनातु देवो मा सविता पुना

त्वच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ॥ तस्य ते पवित्रपते पवित्र

पूतस्य यत्कामः पुने तच्छकेयम् ॥४॥ आ वो देवास ईमहे वामं

प्रयत्यध्वरे ॥ आ वो देवासऽआशिषो यज्ञियासो हवामहे ॥५॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰ ई॰

॥२॥

20

स्तः॥ क्षात्॥ भ्याम्॥

स्वाहा यज्ञं म॥ म्मनसः स्वाहोरोरन्तरिक्षा त्स्वाहा द्यावापृथिवीभ्या ६ स्वा

हा वाता दारभे स्वाहा॥ ६॥ आकूत्यै प्रयुजे॥ ग्नये स्वाहा मेधायै मन

सेग्नये स्वाहा दीक्षायै तपसेग्नये स्वाहा सरस्वत्यै पूष्णे॥ ग्नये स्वा शिव

हा॥ आपो देवीर्बृहतीर्विश्वशम्भुवो द्यावापृथिवीऽउरोऽअन्त ॥२॥

रिक्ष॥ बृहस्पतये हविषा विधेम स्वाहा॥ ७॥ विश्वो देवस्य॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नेतुर्म्मर्त्तोब्रुरी तस्त कव्यम्॥ बिस्थ्वोरायऽइषुद्धा निद्धु म्मंत्र ब्रुर्गीनपु। कव्य

सिस्वाहा॥य॥कुकद्भामयाः शिस्ये॥ स्यस्वेवामार मितेमोपास्य सुतस्या

इचे॥ बतेशर्म्मासि शर्म्मे मेयछन मेस्तेऽअस्नुमामाहिंऽसीः॥ हा॥कगा

सि॥ नगौस्याङ्गिरस्यू र्लम्म्रदाऽऊर्ज्जम्मायि धेहि॥ सोमस्य नीविरसि वि

ष्णोशर्म्मासि शर्म्मयजेमानस्येन्द्रस्ययोनिरसि सुसस्याः कृषीस्क

धि॥ नछ्रूयस्वबनस्पतेऽऊर्द्धोमोपास्यऽइसऽआस्य सुतस्याहचे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अहि ३

॥२१॥ सुमृडीकामभिष्टये

२।

ं॥१०॥ वृत्रतूर्णुना वृत्रतूर्णुनाग्निर्बृहस्पतिर्यज्ञो वनस्पतिर्देवी इन्द्रियः॥
देवीन्द्रियं मनामहे वर्चोधां यज्ञवाहसं सुतीर्था नोऽअसद्वशे
अदेवा मनोजाता मनोयुजो दक्षक्रतवस्ते नोऽवन्तु ते नः पान्तु तेभ्यः शिव
स्वाहा॥११॥ प्राणाः पीताः॥ नेव तनूयमापोऽस्माकम्मनुरुद्रैस्तु ॥२१॥
शिवाः॥ ताऽअस्माकमयुस्माऽअनमीवाऽअनागसः स्वदन्तु देवीम
मृताऽऋतावृधः॥१२॥ इयन्नो॥ यति या तं प्रामुञ्चामिनपूजामा॥

वैरः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽहोमुचः स्वाहाकृताः पृथिवीमाविशत पृथिव्यासम्भव ॥१३॥ अग्ने त्व
मू॥ अग्ने त्व ऽसु जागृहि वय ऽसु मन्दिषीमहि। रक्षाणो ऽअप्रयुच्छ
न्प्रबुधे नः पुनस्कृधि॥१४॥ पुनर्म्मनः पुनरायुर्म्म ऽआगन्पुनः प्रा
णः पुनरात्मा म ऽआगन्पुनश्चक्षुः पुनः श्रोत्रम्म ऽआगन्॥ वैश्वा
नरो ऽअदब्धस्तनूपा ऽअग्निर्न्नः पातु दुरितादवद्यात्॥१५॥ त्वमग्ने
व्रतपा ऽअसि देव ऽआ मर्त्येष्वा॥ त्वं यज्ञेष्वीड्यः॥ रास्वेयत्सो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ टि॰ हु॰

॥२२॥

२२

मा भूयो भरद्देवो नः सविता वसोर्दाता वस्वदात्॥१६॥ एषा ते शुक्र

वै॰ तनूरेतद्वर्चस्तया सम्भव भ्राजं गच्छ॥ जूरसि धृता मनसा जुष्टा वि

ष्णवे॥१७॥ तस्यास्ते सत्यसवसः प्रसवे तन्वो यन्त्रमशीय स्वा

भि॰ ८ हा॥ शुक्रमसि चन्द्रमस्यमृतमसि वैश्वदेवमसि॥१८॥ चिदसि॥ शिव॰

मनासि धीरसि दक्षिणासि क्षत्रियासि यज्ञियास्यदितिरस्युभयतः ॥२२॥ भा॰ सा॰ ८

शीर्ष्णी॥ सा नः सुप्राची सुप्रतीच्येधि मित्रस्त्वा पदि बध्नीतां पूषा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्पानु इ द्धेहिइ नाम्नाऽ

द्वेनस्पासिन्द्रायाद्धेहाय ॥१९॥ अनुत्वा ॥ मा ना मेन्नता मनुपि तानु

न्द्याःऽ भ्रा तासग र्भ्योनुसखा सयूथ्यः ॥ सा देवि देव मछेहीन्द्राय सोम ॑रुद्र म्रा

स्त्वा वर्त्तयतु स्वस्ति सोम सखा पुन रेहि ॥ ५ ॥ वस्व्यसि ॥ वस्व्यादैस्येति स्व्यासिःऽ

सिःऽ रस्यादित्यासि रुद्रासि चन्द्रासि ॥ बृहस्पतिष्ट्वा सुम्ने रम्णातु रुद्रो व

सुभिराचके ॥२१॥ अदित्यास्त्वा ॥ मूर्द्धन्नाजिघर्मि देवयजने पृथिव्या

इडायास्पदमसि घृतवत्स्वाहा ॥ अस्मे रमस्वास्मे ते बन्धुस्त्वे रायो मे × सेम्मर्हे

स्वाऽ धुः ते पश

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

माबयऽन्नायस्पोषेणबियोष्मानो ताराय ॥२२॥ समक्रुध्या रुद्धाधिया
सनृह्हिणायारुचहृसा ॥ मामऽआयुःप्रमोषीर्म्मोऽअहं तववीरं बिदेयत
वेदेविसद्दृशि ॥२३॥ एषते गायत्रोभागःऽइति मेसोमायब्रूता देषतेत्रै
ष्टुभोभागःऽइति मेसोमायब्रूतादेषतेजागतोभागःऽइति मेसोमायब्रू
ताच्छन्दोनामा नाॅ साम्राज्यङ्गच्छेति मेसोमायब्रूतादास्माकोऽसि
शुक्रस्तेग्रह्यो बिचितस्त्वा बिचिन्वन्तु ॥२५॥ अभित्यम्म ॥ अभिक

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्यन्देवꣳसवितारम्मोण्योः कविक्रतुमर्च्चामिसत्यसवꣳरत्नधामभि मू।
प्रियम्मतिङ्कविम्॥ऊर्द्ध्वायस्यामतिर्ब्भाऽअदिद्युतत्सवीमनिहिरण्य नि।
पाणिरमिमीतसुक्रतुः कृपास्वः॥प्रजाब्भ्यस्त्वाप्रजास्त्वानु
प्राणन्तुप्रजास्त्वमनुप्राणिहि॥२५॥शुक्रन्त्वा॥शुक्रेणक्रीणा
मिचन्द्रञ्चन्द्रेणामृतममृतेन॥सग्मेतेगोरस्मेतेचन्द्राणितपस ली।
स्तनूरसिप्रजापतेर्व्वर्णः परमेणपशुनाक्रीयसेसहस्रपोषम्पु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ हि॰ ३
२४॥
25

पियम्॥२१॥ मित्रो नः॥ मित्रो न एहि सुमित्रधः इन्द्रस्योरुमाविश दक्षि
णमुशन्नुशन्तं स्योनः स्योनम्॥ स्वान भ्राजाङ्घारे बम्भारे हस्त सुह
स्त कृशानवेते वः सोमक्रयणास्तान् रक्षध्वं मा वो दभन्॥२३॥ परि मा॥ शिवः
ग्ने दुश्चरिताद्बाधस्वा मा सुचरिते भज॥ उदायुषा स्वायुषोदस्थाममृ ॥२२॥
ताँ२ऽअनु॥२४॥ प्रति पन्थाम्॥ प्रति पन्थामपद्महि स्वस्तिगा
मनेहसम्॥ येन विश्वाः परि द्विषो वृणक्ति विन्दते वसु॥२५॥ आदि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गसि।ऽ

स्वक॥ अदित्यास्त्वग्नस्यादित्यै सदऽआसीद॥ अस्तभ्नाद्द्यां वृषभोऽ
सम्रा।ऽ अन्तरिक्षममिमीत वरिमाणम्पृथिव्याः॥ आसीदद्विश्वा भुवनानि स
ड्वि। म्राड्विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि॥ ३०॥ वनेषु वि॥ वनेषु व्यन्तरिक्षन्त
न। तान वाजमर्वत्सु पयऽ उस्रियासु। हृत्सु क्रतुं वरुणो विक्ष्वग्निन्दिवि म्रा
सूर्यमदधात्सोममद्रौ॥ ३१॥ सूर्यस्य चक्षुरारोहाग्नेरक्ष्णः कनीनकम्॥ द्राऽ
यत्रैतशेभिरीयसे भ्राजमानो विपश्चिता॥ ३२॥ उस्रावेतन्धू

से।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि॰ ३॰

॥२५॥

25

र्षद्धोतुर्ज्येष्ठो मनुष्युऽग्रवीरहणो ब्रह्मा चारिनो॥स्वस्तियजमानस्यगृ

हान्नोऽध्वनम॥३३॥मनुद्दोमे॥सिप्रथ्यवस्त्वभुवस्पतेविश्वान्यभिधामा ता।

नि॥मात्वापरिपरिणौविदन्मात्वापरिपन्थिनोविदन्मात्वावृकाऽघा

परापतन्ध्ययवोविरन्॥श्येनोभूत्वायजमानस्यगृहान्गाध्वतन्नौसंस्कृतम्॥३४॥ शिव ॥२५॥

नमोमित्रस्यवरुणस्यचक्षसेमहोदेवायतदृतंसपर्यत॥दूरेदृशेदेव

जातायकेतवेदिवस्पुत्रायसूर्यायशंसत॥३५॥वरुणस्योत्तम्भनम॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वरुणस्योत्तम्भनमसि वरुणस्य स्कम्भसर्जनीस्थो वरुणस्य ऋतसदन्य
सि वरुणस्य ऽऋतसदनमसि वरुणस्य ऋतसदनमासीद ॥३६॥ या ते
धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञं ॥ गयस्फान
ः प्रतरणः सुवीरोऽवीरहा प्रचरा सोम दुर्यान् ॥३७॥ इति वाजसनेयी सं
हितायां चतुर्थोऽध्यायः ॥४॥ अग्नेस्तनूः ॥ अग्नेस्तनूरसि विष्णवे त्वा सोमस्य
तनूरसि विष्णवे त्वातिथेरातिथ्यमसि विष्णवे त्वा श्येनाय त्वा सोमभृते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विष्णवे त्वाग्नये त्वा रायस्पोषदे विष्णवे त्वा ॥१॥ अग्नेर्जनित्रम॥ अग्नेर्जनि
त्वा॥ त्रमसि वृषणौ स्थ उर्वश्यस्यायुरसि पुरूरवाऽअसि॥ गायत्रेण त्वा छन्दसा
मि॥ मन्थामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा मन्थामि जागतेन त्वा छन्दसा मन्थामि॥२॥
सौ॥ भवतन्नः॥ समनसौ सचेतसावरेपसौ॥ मा यज्ञꣳ हिꣳसिष्टम्मा यज्ञप
तिं जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः॥३॥ अग्नावग्निः॥ अग्नावग्निश्च
रति प्रविष्टऽऋषीणाम्पुत्रोऽअभिशस्तिपावा॥ स नः स्योनः सुयजा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यजे इडे देवेभ्यो हव्यंऽसदमप्रेसुषुस्वाहा ॥४॥ आपतये त्वा ॥ परिपतये
गृह्णामि तनूनप्त्रे शाक्कराय शक्कनऽओजिष्ठाय ॥ अनाधृष्टमस्यना
धृष्यन्देवानामोजोऽनभिशस्त्यभिशस्तिपाऽअनभिशस्तेन्यमञ्ज
सा सत्यमुपगेषं स्विते मा धाः ॥५॥ अग्ने व्रतपाः ॥ त्वे व्रतपा
स्त्वे व्रतपा या तव तनूरियं सा मयि यो मम तनूरेषा सा त्वयि ॥ सह
नौ व्रतपते व्रतान्यनु मे दीक्षां दीक्षापतिर्मन्यतामनु तपस्तपस्पतिः ॥६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ हि॰ ३

॥२६॥

तामूा३

ऽ॒ऽस्मू॒र॑ऽस्मुष्टा॥ देवस॒सो॒मा॒प्या॑य॒ता॒मि॒न्द्रा॒ये॒क॒ध॒न॒वि॒दे॒॥ आ॒तु॒भ्य॒मि॒न्द्रः॒ प्या

तामूा३ य॒ता॒मा॒त्व॒मि॒न्द्रा॒य॒ प्या॒य॒स्व॥ आ॒प्या॒य॒या॒स्मा॒न्त्स॒खी॒न्त्स॒न्या॒मे॒ध॒या॒स्व॒स्ति

ते॒दे॒व॒सो॒म॒सु॒त्या॒म॒शी॒य॥ ए॒ष्टा॒रा॒य॒: प्रे॒ष॒भ॒गा॒य॒ऽऋ॒तं॒ऋ॒त॒वा॒दि॒भ्यो॒न॒ शो॰ः

मो॒द्या॒वा॒पृ॒थि॒वी॒भ्यां॒मा॥७॥ या॒ते॑ऽअ॒ग्ने॒यः॒ श॒या॒त॒नू॒र्व॒र्षि॒ष्ठा॒ग॒ह्व॒रे॒ शि॒व॰

॥२७॥ ष्ठा॥ उ॒ग्रं॒व॒चो॒ऽअ॒पा॒व॒धी॒त्त्वे॒षं॒व॒चो॒ऽअ॒पा॒व॒धी॒त्स्वा॒हा॥ या॒ते॒ऽअ॒ग्ने॒र

ज॒: श॒या॒त॒नू॒र्व॒र्षि॒ष्ठा॒ग॒ह्व॒रे॒ष्ठा॥ उ॒ग्रं॒व॒चो॒ऽअ॒पा॒व॒धी॒त्त्वे॒षं॒व॒चो॒ऽअ॒पा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धीता

वधीत्स्वाहा ॥ मा तेऽअग्नेऽइरिशाया तनूं वर्षिष्ठा गह्वरेष्ठा ॥ उग्रं वचोऽअपाव

ना धीता मसिाऽ

धीत्त्वेषं वचोऽअपावधीत्स्वाहा ॥ ८ ॥ नमाय नीमा ॥ सिविनाय नीमस्य

त्वाऽ माऽ

वतान्नाना थि नादर्वतान्नाद्या थि नानु ॥ विदेदग्निर्नभो नामाग्नेऽअ

हियो सि यम्

ङ्गिरऽआयुना नाम्नेहि योऽस्यां पृथिव्यामसि यत्तेनाधृष्टं नाम यज्ञियं तेन

माऽ हि

न त्वादधे विदेदग्निर्नभो नामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुना नाम्नेहि यो द्वि

तीयस्यां पृथिव्यामसि यत्तेनाधृष्टं नाम यज्ञियं तेन त्वादधे विदेदग्नि

सि यम्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्निर्न्नो नामाँग्नेऽङ्गिरऽआयुना नाम्नेहि यस्तु तो यस्यां पृथिव्यामसि
यत्तेनाधृष्टन्नाम यज्ञियन्तेन त्वादधे॥ अग्ने त्वा देववीतये॥ ९॥ सि ॐ त्वाऽ
सि॥ सपत्नक्षाहा देवेभ्यः कल्पस्वासि ॐ त्वाऽसि सपत्नक्षाहा देवे
भ्यः शुंधस्वासि ॐ त्वाऽसि सपत्नक्षाहा देवेभ्यः शुम्भस्व॥ १०॥ इन्द्र
घोषस्त्वा॥ वसुभिः पुरस्त्वात्पातु प्रचेतास्त्वा रुद्रैः पश्चात्पातु मनोज
वास्त्वा पितृभिर्द्दक्षिणतः पातु विश्वकर्म्मा त्वादित्यैरुत्तरतः पाति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रस्महन्नस्मे वार्बहिर्द्धा यज्ञान्निःसृजामि॥११॥ सिꣳह्यसि सपत्नसाही स्वाहा सिꣳह्यस
स्यादित्यवनिः स्वाहा सिꣳह्यसि ब्रह्मवनिः क्षत्रवनिः स्वाहा सि
ꣳह्यसि सुप्रजावनी रायस्पोषवनिः स्वाहा सिꣳह्यस्यावहदे
वान्यजमानाय स्वाहा भूतेभ्यस्त्वा॥१२॥ ध्रुवोऽसि पृथिवीं दृꣳह ध्रुव
क्षिदस्यन्तरिक्षं दृꣳहाच्युतक्षिदसि दिवं दृꣳहाग्नेः पुरीषमसि॥१३॥ दिर
युञ्जते मनः॥ऽउत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ विवाह
॥२९॥
२९

विड्डाडाद्वेषयुना विदेकऽइन्नाह्यौहवस्य सवितुः परिष्टुतिः स्वाहा ॥१४॥
इदं विष्णुः ॥ इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम्। समूढमस्य पा
ᳪं सुरे स्वाहा ॥१५॥ इरावती धेनुमती ॥ हिभूतᳪं सूयवसिनी मनवे
दशस्या ॥ व्यस्कभ्नारोदसी विष्णुवेते दाधर्थ पृथिवीमभितो मयू
खैः स्वाहा ॥१६॥ देवश्रुतौ ॥ देवेषु ॥ देवश्रुतौ देवेष्वाघोषतं प्राची
प्रेतमध्वरं कल्पयन्ती ऽऊर्ध्वं यज्ञं नयतं मा जिह्वरतम् ॥ स्वड्डाष्ठ
शिव
॥२९॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मावदतन्देवीदुर्य्येऽआयुर्म्मानिर्वादिष्टम्प्रजाम्मानिर्वादिष्टमत्ररमेथां
वर्ष्मन्पृथिव्याः॥१७॥ विष्णोर्नु॥ कंवीर्य्याणिप्रवोचंयःपार्थिवानिवि
ममेरजांसि॥ योऽअस्कभायदुत्तरꣳसधस्थंविचक्रमाणस्त्रेधोरुगा
यो विष्णवेत्वा॥१८॥ दिवोवा॥ विष्णऽउतवापृथिव्यामहोवाविष्णऽ
उरोरन्तरिक्षात्॥ उभा॥ हिहस्तावसुनापृणस्वाप्रयच्छदक्षिणादोतस
व्याद्विष्णवेत्वा॥१९॥ प्रतत्॥ प्रतद्विष्णुस्तवतेवीर्य्येणमृगोनभीमः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहिता ह
॥३०॥

30 कुचरोगिरिष्ठाः॥ यस्योरुषुत्रिषुविक्रमणेष्वधिक्षियन्तिभुवनानिविश्वा
॥२०॥ विष्णोरराटम॥ विष्णोरराट्यमसि॥ विष्णोःश्नप्त्रेस्थो विष्णोःस्यूरसि
विष्णोर्ध्रुवोऽसि॥ वैष्णवमसि विष्णवेत्वा॥२१॥ देवस्यत्वा॥ सवितुः
प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यांपूष्णोहस्ताभ्याम्॥ आददेनार्यसीदमहꣳरक्षसां ॥३०॥
ग्रीवाऽअपिकृन्तामि॥ बृहन्नसिबृहद्रवाबृहतीमिन्द्रायवाचंवद॥२२॥ र
क्षोहणंवलगहनं॥ वैष्णवीमिदमहन्तंवलगमुत्किरामियम्मेनिष्ट्यो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यममात्यो निचखानेद महन्तं बलगमुत्किरामि यम्मे समानो यमसमा
नो निचखानेदमहन्तं बलगमुत्किरामि यम्मे सबन्धुर्यमसबन्धुर्नि
नो ३ चखानेदमहन्तं बलगमुत्किरामि यम्मे सजातो यमसजातो निचखा
नोत्कृत्याङ्किरामि ॥ २३ ॥ स्वराडसि ॥ सपत्नहा सत्रराडस्यभिमाति
हा जनराडसि रक्षोहा सर्वराडस्यमित्रहा ॥ २४ ॥ रक्षोहणो वः ॥ रक्षो
हणो वो बलगहनः प्रोक्षामि वैष्णवान्रक्षोहणो वो बलगहनो वनया ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि ह

॥३१॥

31

यामि वैष्णवान्रक्षोहणौ वो वलगहनो वस्तृणामि वैष्णवान्रक्षोहणौ वां व

लगहना ऽ उपदधामि वैष्णवी रक्षोहणौ वां वलगहनौ पर्यूहामि वैष्णु वी वैष्णु

वमसि वैष्णवास्थ ॥२५॥ देवस्य त्वा ॥ सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यांपू वा ऽ

ष्णोहस्ताभ्याम् ॥ आददे नार्यसीदमहꣳ रक्षसां ग्रीवा ऽ अपिकृन्तामि ॥ शिवः

यवोसि यवयास्मद्द्वेषो यवयारातीर्दिवे त्वान्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा त्वा ॥३१॥

शुन्धन्ताल्लोकाः पितृषदनाः पितृषदनमसि ॥२६॥ उद्दिवꣳ ॥ उद्दिवꣳ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्त्रनाभान्तरिक्षम्पृणाऽदृंहस्व पृथिव्यान्दृंहस्व द्युतानस्त्वा मारुतो मिनोतु मित्रा
वरुणौ ध्रुवेण धर्म्मणा॥ ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि रायस्पोषवनि पर्य्यूहामि॥
ब्रह्म दृंह क्षत्रं दृंहायुर्दृंह प्रजां दृंह॥२७॥ ध्रुवासि॥ ध्रुवोयं यजमा
नोस्मिन्नायतने प्रजया पशुभिर्भूयात्॥ घृतेन द्यावापृथिवी पूर्व्ये
थामिन्द्रस्य छदिरसि विश्वजनस्य छाया॥२८॥ परि त्वा गिर्वणो गिर इ
मा भवन्तु विश्वतः॥ वृद्धायुमनु वृद्धयो जुष्टा भवन्तु जुष्टयः॥२९॥ इन्द्रस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा हि

॥३२॥

32

स्यूः॥ ३॥ इंस्य स्यूरसीं हूस्य क्रवो ऽसि॥ ऐ३ मसि वैश्वदेवमसि॥ ३४॥ विभूरसि॥
प्रवाहणो वह्निरसि हव्यवाहनः॥ श्वात्रोऽसि प्रचेता स्तुथोऽसि विश्ववेदाः
उशिगसि॥ ३५॥ उशिगसि कविरङ्घारिरसि बम्भारिरवस्यूरसि दुवस्वा
ञ्छुन्ध्यूरसि मार्जालीयः सम्राडसि कृशानुः परिषद्योऽसि पवमानो नभो

॥३२॥

ऽसि प्रतक्वा मृष्टोऽसि हव्यसूदन ऋतधामासि स्वर्ज्योतिः समुद्रोऽसि॥ ३६॥
समुद्रोऽसि विश्वव्यचा अजोऽस्येकपादहिरसि बुध्न्यो वागस्यैन्द्रमसि सदोऽस्यृतस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्वारौ मा मा सन्ताप्समध्वनामध्वपते प्रमातिरस्वस्तिमेस्मिन्पथिदेवयानेभू
भू। यात्मित्रस्यमा॥३३॥ मित्रस्यमाचक्षुषेक्षध्वमग्नयःसगराःसगरास्थसगा स्थ।
रेणनाम्नारौद्रेणानीकेनपातमाग्नयःपिपृतमाग्नयोगोपायतमान
मोवोस्तुमामाहिंसिष्ट॥३४॥ ज्योतिरसि॥ विश्वरूपंविश्वेषान्देवा
द्वेः नां॥ समित्॥ त्वंसोमतनूकृद्भ्योद्वेषोभ्योन्यकृतेभ्यउरुयन्तासिवरूथ घ
ᳫं स्वाहाजुषाणोऽअप्तुराज्यस्यवेतुस्वाहा॥३५॥ अग्नेनय॥ सुपथारा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हि॰ ३॰
॥३३॥
33

यऽस्मस्मान्विश्वानि देववयुनानि विद्वान्॥ युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयि
ष्ठान्ते नमऽउक्तिं विधेम॥३६॥ अयन्नः॥ अयन्नोऽअग्निर्वरिवस्कृणोत्वय
म्मृधः पुरऽएतु प्रभिन्दन्॥ अयं वाजाञ्जयतु वाजसातावयः शत्रूञ्जयतु
जर्हृषाणः स्वाहा॥३७॥ उरु विष्णो॥ विक्रमस्वोरु क्षयाय नस्कृधि॥ घृत
घृतयोने पिब प्रप्र यज्ञपतिन्तिर स्वाहा॥३८॥ देव सवितः॥ देव सवितरेष
ते सोमस्तं रक्षस्व मा त्वा दभन्॥ एतत्त्वं देव सोम देवो देवाँ॥ऽउपागाऽइ

शिव
॥३३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दमहम्ममुष्ष्यांस्माहम्रायस्पोषेणस्वाहा॥ निर्ब्बरुणस्यपाशान्मुच्ये॥ द्वर्या॥ अ
ग्नेव्रतपाः॥ अग्नेव्रतपास्त्वेव्रतपायानवतनूर्म्मय्यभूदेषासात्वयियो यि।
ममतनूस्त्वय्यभूदियंसामयि॥ यथायथन्नौव्रतपतेव्रतान्यनुमेदीक्षा
दीक्षापतिरमं०७स्तानुतपस्तपस्पतिः॥४०॥ उरुहविष्णोविक्रमस्वोरुक्ष स्वाउ
यायनस्कृधि॥ घृतंघृतयोनेपिबप्रप्रयज्ञपतिन्तिरस्वाहा॥४१॥ अत्या
न्यागां॥ अत्यन्न्यागांनान्न्यान्नुपागामर्व्वाक्त्वापरेभ्योविदम्परोवे

रेभ्यः।ऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि॰ ६
॥३५॥

रभ्य॥॥ तं त्वा जुषामहे देव वनस्पते देवयज्यायै देवास्त्वा देवयज्यायै
त्वाम्॥ जुषन्तां विष्णवे त्वा॥ ओषधे त्रायस्व स्वधिते मैनं हिंसीः॥ द्यां मा॥ लेखी ॥४२॥
रन्तरिक्षं मा हिंसीः पृथिव्या सम्भव॥ अयं हि त्वा स्वधितिस्तेतिजा
नः प्रणिनाय महते सौभगाय॥ अतस्त्वं देव वनस्पते शतवल्शो वि शिवन ॥४३॥
रोह सहस्रवल्शा वि वयं रुहेम॥ इति वाजसनेयीसंहितायां पञ्चमोध्या
यः॥ श्री॥॥ ६॥ देवस्य त्वा॥ सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आददे नार्यसीदमहꣳ रक्षसाङ्ग्रीवाऽअपिकृन्तामि ॥ यवोऽसि यवयास्मद्द्वेषो
यवयारातीर्दिवे त्वान्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा शुन्धन्ताँल्लोकाः पितृषदनाः
पितृषदनमसि ॥ १ ॥ अग्रेणीरसि स्वावेशऽउन्नेतॄणामेतस्य वित्ता
दधि त्वा स्थास्यति देवस्त्वा सविता मध्वानक्तु सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषधी
भ्यः ॥ द्यामग्रेणास्पृक्षऽआन्तरिक्षं मध्येनाप्राः पृथिवीमुपरेणादृꣳहीः
॥ २ ॥ या ते ॥ या ते धामा[illegible]न्युश्मसि गमध्यै यत्र गावो भूरिशृङ्गा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ञाऽश्ममयासः॥ ७॥ अत्राह तदुरुगायस्य विष्णोः परममपदमवभाति भूरि॥ व१
ब्रह्मवनि त्वा क्षत्त्रवनि रायस्पोषवनि पर्य्यूहामि॥ ब्रह्म दृंऽह क्षत्त्रं दृं
ऽहायुर्दृंऽह प्रजां दृंऽहा॥ २॥ विष्णोः कर्म्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्प
शे॥ इन्द्रस्य युज्युः सखा॥ ४॥ तद्विष्णोः॥ परमम्पदंऽसदा पश्यन्ति सूरयः शिव॰
॥ दिवीऽव चक्षुराततम्॥ ५॥ परिवीरसि॥ परि त्वा देवीर्विशो व्ययन्ता ॥३५॥ तामु
म्परीमं यजमानंऽरायो मनुष्याणाम्॥ दिवः सूनुरस्येष ते पृथिव्यां

हा७ ना नमा शिए

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्यो कऽ यौरस्यस्त्वेपशुः।।८।।उपावीरसि।।उपावीरस्युपदेवान्दैवीर्विशः
प्रागुरुशिजो वह्नितमान्।। देव त्वष्टर्वसु रम हव्या ते स्वदन्ताम्।।७।। रे
वतीरमध्वम्।। रेवतीरमध्वम् [illegible] बृहस्पते धारयाव
सूनि।। ऋतस्य त्वा देवहविः पाशेन प्रतिमुञ्चामि धर्षा मानुषः।।८।।
देवस्य त्वा।। सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम्।। अ
ग्नीषोमाभ्याञ्जुष्टन्नियुनज्मि।। अद्भ्यस्त्वौषधीभ्योऽनु त्वा माता मं

३९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहिता

।।२६।।

36

न्यतामनु पितानु भ्राता सगर्भ्योनु सखा सयूथ्यः ।। अग्नीषोमाभ्यां त्वा जु

ष्टं प्रोक्षामि ।। ९ ।। अपां पेरुः ।। अपां पेरुरस्यापो देवीः स्वदन्तु स्वात्तं चित्स रसि।ऽ

द्देवहविः ।। सं ते प्राणो वातेन गच्छतां समङ्गानि यजत्रैः सं यज्ञपति त्रैः

राशिषा ।। १० ।। घृतेनाक्तौ ।। पशूँस्त्रायेथां रेवति यजमाने प्रियं धा ऽ शिषः

आविश ।। उरोरन्तरिक्षात्सजूर्देवेन वातेनास्य हविषस्त्मना यज सम ।।२६।।

स्य तन्वा भव ।। वर्षो वर्षीयसि यज्ञे यज्ञपतिं धाः स्वाहा देवेभ्यो देवेभ्यः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहा ॥११॥ माहिः ॥ माहिर्भूर्म्मापृदाकुर्न्नमस्तऽआतानानर्वाप्रेहि ।
घृतस्यकुल्याऽउपऽऋतस्यपथ्याऽअनु ॥१२॥ देवीरापः ॥ शुद्धावो
ढुमा। ढ्वꣳसुपरिविष्टादेवेषुसुपरिविष्टावयम्परिवेष्टारोभूयास्म ॥१३॥ वा
चन्ते ॥ शुन्धामिप्राणन्तेशुन्धामिचक्षुस्तेशुन्धामिश्रोत्रन्तेशुन्धामि मि।
[illegible]नाभिन्तेशुन्धामिमेढ्रन्तेशुन्धामिपायुन्तेशुन्धामिचरित्रांस्ते
शुन्धामि ॥१४॥ मनस्तऽआप्यायतांवाक्तऽआप्यायता मू।
नामू।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि.इ.

॥३७॥

37

४ा रक्षोमितिनिष्टामीदमहं ॥४

म्माण एवन्नऽआप्यायतान्स्वदस्तु एन्नऽआप्यायतां स्माद्न्नऽआप्यायताम्॥

यत्ते क्रूरं यदास्थितं तत्तऽआप्यायतां निष्ट्यायतां तत्ते शुध्यतु शमहो

भ्यः॥ ओषधे त्रायस्व स्वधिते मैनं हिंसीः॥१९॥ रक्षसां भागोऽसि

रक्षसां भागोऽसि निरस्तं रक्षऽइदमहं रक्षोऽवबाधऽइदमहं रक्षो ॥३७॥

धमन्तमोनयामि॥ घृतेन द्यावापृथिवी प्रोर्णुवाथां वायो वे स्तोका

नामग्निराज्यस्य वेतु स्वाहा स्वाहाकृते ऽऊर्ध्वनभसं मारुतं गच्छ

शिव.

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्न्मा॥१६॥इदमापः॥प्रवहतावद्यञ्चमलञ्चयत्॥यच्चाभिदुद्रोहा
नृतंयच्चशेपेऽभीरुणम्॥आपोमातस्मादेनसः॥पवमानश्चमुञ्च
त्वतु॥१७॥सन्ते॥सन्तेमनोमनसासम्प्राणःप्राणेनगच्छताम्॥रे
ऽस्यग्निष्ट्वाश्रीणात्वापस्त्वासमरिणन्वातस्यत्वाध्राज्यैपूष्णोरंह्यं
याऽऊष्मणोव्यथिषत्प्रयुतन्द्वेषः॥१८॥घृतङ्घृतपावानः॥पिब
तवसांवसापावानःपिबतान्तरिक्षस्यहविरसिस्वाहा॥दिशःप्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि० हे
॥३८॥
38

दिशोऽन्त्रादिशोविदिशोऽनुदिशोदिग्भ्यःस्वाहा॥१९॥ऐन्द्रःप्राणः॥ऐन्द्रः
प्राणोऽअङ्गेऽअङ्गेनिधीदीध्यदैन्द्रउदानोऽअङ्गेऽअङ्गेनिधीतः॥दे
वत्वष्टर्भूरितेसंसमेतुसलक्ष्मायद्विषुरूपम्भवाति॥देवत्रायन्त
स्वायः मवसेसखायोऽनुत्वामातापितरोमदन्तु॥२०॥समुद्रङ्गच्छस्वाहा शिवः
न्तरिक्षङ्गच्छस्वाहादेवंसवितारङ्गच्छस्वाहामित्रावरुणौगच्छस्वा ॥३८॥
हाहोरात्रेगच्छस्वाहाछन्दांसिगच्छस्वाहाद्यावापृथिवीगच्छस्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हायज्ञꣳस्वाहासोमꣳस्वाहादिव्यान्नभोगच्छस्वाहाग्निंवैश्वान
रꣳस्वाहामनोमेहार्दियच्छदिवन्तेधूमोगच्छतुस्वर्ज्योतिःपृथिवी
म्भस्मनापृणस्वाहा॥२१॥मापः॥मापोमौषधीर्हिꣳसीर्द्धाम्नोधाम्नो
राजंस्ततोवरुणनोमुञ्च॥यदाहुरघ्न्याऽइतिवरुणेतिशपामहेत
तोवरुणनोमुञ्च॥सुमित्रियानऽआपऽओषधयःसन्तुदुर्म्मित्रिया
स्तस्मैसन्तुयोस्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्विष्मः॥२२॥हविष्मतीरिमाः॥ऽआ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महि ३

॥३९॥

39

यः।

पोहविष्णोरराँऽस्त्र्या विवासति॥ हविष्मान्देवोऽध्वरोहविष्माँयाँऽस्त्र

स्तुसूर्यः॥२३॥ अग्निर्देवः॥ असमेवोपन्नगृहस्यसदसिसारयामीन्द्रा(मि। ८

ग्न्योर्भागधेयीस्थमित्रावरुणयोर्भागधेयीस्थविश्वेषान्देवानां

भागधेयीस्थ॥ अमूर्याऽउपसूर्येयाभिर्वासूर्यःसह॥ तानोहिन्व शिवः ॥३९॥

न्त्वध्वरम्॥२४॥ हृदेत्वा॥ हृदेत्वामनसेत्वादिवेत्वासूर्यायत्वा॥ ऊर्ध्वमि

ममध्वरन्दिविदेवेषुहोत्रायच्छ॥२५॥ सोमराजन्॥ सोमराजन्विश्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वस्रा जाऽनुपावेरो हविष्या स्वस्रा जाऽनुपावेरोहन्नु॥ शृणोत्वग्निः समि
धा हवम्मे शृण्वन्त्वापो धिषणाश्च देवीः॥ श्रोता ग्रावाणो विदुषो न यज्ञं
शृणोतु देवः सविता हवम्मे स्वाहा॥२६॥ देवीरापः॥ देवीरापोऽपान्नपा
द्यो वऽऊर्म्मिर्हविष्य इन्द्रियावान्मदिन्तमः॥ तन्देवेभ्यो देवत्रा दत्त शुक्र
पेभ्यो येषां भाग स्थ स्वाहा॥२७॥ कार्षिरसि॥ कार्षिरसि समुद्रस्य त्वाक्षित्या
ऽउन्नयामि॥ समापोऽअद्भिरग्मत समोषधीभिरोषधीः॥२८॥ यमग्ने॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा०
॥४-॥
५०

इन्दुमन्तोमवावाजेषुयज्ञुनाः॥सप्तत्राशाश्वतीरिषःस्वाहा॥२२॥देवस्य
त्वा॥सवितुःप्रसवेश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णोहस्ताभ्याम॥आददेनारिवामसि २।२
गंभीरमिममध्वरंकृधीन्द्रायसुषूतमम॥उत्तमेनपविनोर्जस्वन्तम्म
धुमन्तम्पायस्वन्तंनिग्राभ्यास्थदेवश्रुतस्तर्पयतमाम॥मनोमे॥३मामनोमे॥ शिव
तर्पयतवाचम्मेतर्पयतप्राणम्मेतर्पयतचक्षुर्मेतर्पयतश्रोत्रम्मे ॥४०॥
तर्पयतात्मानम्मेतर्पयतप्रजाम्मेतर्पयतपशून्मेतर्पयतगणान्मे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२ ग्रहे

नर्य यन्तं गणो मे मा वितृषन्॥३१॥ इन्द्राय त्वा॥ इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्र
वतऽइन्द्राय त्वादित्यवतऽइन्द्राय त्वाभिमातिघ्ने॥ श्येनाय त्वा सो
मभृते [illegible] त्वा रायस्पोषदे॥३२॥ यत्ते॥ सोम दिवि ज्योतिर्यत्पृथि
व्यां यदुरावन्तरिक्षे॥ तेनास्मै यजमानायोरु राये कृध्यधि दात्रे वो
चः॥३३॥ श्वात्रा स्थ॥ वृत्रतुरो राधोगूर्त्ताऽअमृतस्य पत्नीः॥ ता दे
वीर्देवत्रेमं यज्ञं नयतोपहूताः॥ सोमस्य पिबत॥३४॥ मा भेः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि

४१

मा भेर्म्मा संविंक्था ऊर्ज्जं धत्स्व धिषणे वीड्वी सती वीडयेथामूर्ज्जं दधाथा
म्॥ पाप्मा हतो न सोमः॥३५॥ प्रागपाक्॥ प्रागपागुदगधराक्सर्व
तस्त्वा दिश ऽआधावन्तु॥ अम्ब निष्पर समरीर्विदाम्॥३६॥ त्वम
ङ्ग॥ प्रशं ऽसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम्॥ न त्वदन्यो मघवन्नस्ति म
र्डितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः॥३७॥ इति वाजसनेयीसंहितायां षष्ठो
ध्यायः॥६॥ वाचस्पतये पवस्व वृष्णो ऽअंशुभ्यां गभस्तिपूतः॥

शिवजी ॥४१॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दृंवो देवेभ्यः पवस्व येषां भागोसि ॥ १ ॥ मधुमतीर्न्नः ॥ मधुमतीर्न्नऽइ
षस्कृधि यत्ते सोमादाभ्यन्नाम जागृवि तस्मै ते सोम सोमाय स्वाहा
स्वाहोर्वन्तरिक्षमन्वेमि स्वाङ्कृतोसि ॥ २ ॥ स्वाङ्कृतोसि विश्वेभ्यऽ
इन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो मनस्त्वाष्टु स्वाहा त्वा सुभव सूर्याय
देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्यो देवांशो यस्मै त्वेडे तत्सत्यमुपरिप्रुता भ
ङ्गेन हतोसौ फट् प्राणाय त्वा व्यानाय त्वा ॥ ३ ॥ उपयामगृहीतोसि ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰

८४२॥

उपयामगृहीतोस्यन्तर्यछमघवन्पाहिसोमम्॥उरुष्यरायऽएषोयज
स्व॥४॥अन्तस्ते॥अन्तस्तेद्यावापृथिवीदधाम्यन्तर्दधाम्युर्वन्तरिक्षम्॥
सजूर्देवेभिरवरैःपरैश्चान्तर्यामेमघवन्मादयस्व॥५॥स्वाङ्कृतोसि॥
स्वाङ्कृतोसिविश्वेभ्यऽइन्द्रियेभ्योदिव्येभ्यःपार्थिवेभ्योमनस्त्वाष्टुस्वा शिव॰
हात्वासुभवसूर्यायदेवेभ्यस्त्वामरीचिपेभ्यऽउदानायत्वा॥६॥आवा ॥४२॥
वायो॥भूषशुचिपाऽउपनःसहस्रन्तेनियुतोविश्ववार॥उपोतेऽन्धो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्धोमद्यमयामियस्यदेवदधिषेपूर्वपेयंवायवेत्वा॥७॥इन्द्रवायूइमे
म॥सुताउपप्रयोभिरागतम्॥इन्दवोवामुशन्तिहि॥उपयाम
गृहीतो[illegible]सिवायवइन्द्रवायुभ्यांत्वैषतेयोनिःसजोषोभ्यांत्वा
॥८॥अयंवाम्॥अयंवांमित्रावरुणासुतःसोमऋतावृधा॥म
मेदिहश्रुतंहवम्॥उपयामगृहीतोसिमित्रावरुणाभ्यांत्वा
॥९॥रायावयम्॥रायावयंससवांसोमदेमहव्येनदेवाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
४३॥

43

वसेनगावः॥ तान्धेनुम्मित्रावरुणायुवन्नोविश्वाहाधत्तमनपस्फुर मनीमा ८
न्तीमेषतेयोनिर्ऋतायुब्भ्यान्त्वा॥१०॥ यावाम्॥मा वाङ्कशामधुमत्याश्वि
नासूनृतावती॥ तयायज्ञम्मिमिक्षतम्॥ उपयामगृहीतोस्यश्विब्भ्या
वा ६ न्त्वैषतेयोनिर्म्माध्वीब्भ्यान्त्वा॥११॥ तम्प्रत्नथा॥ तम्प्रत्नथापूर्वथा शिव·
विश्वथेमथाज्येष्ठतातिम्बर्हिषदं स्वर्विदम्॥ प्रतीचीनंवृजनं ॥४३॥
न्दोहसेधुनिम्मा शुञ्जयन्तमनुयासुवर्द्धसे॥ उपयामगृहीतो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सिशसद्दायज्ञेषतेयोनिर्वीरतोम्पात्स्यपमृष्टःशसेोरेवास्त्वाशुक्रपाः
अणीयन्त्वनोधृष्ट्वासि॥१२॥सुवीरोवीरान्प्रसुवीरोवीरान्प्रजन
यन्परीत्युमिरायस्पोषेणयजमानम्॥सञ्जग्मानोदिवापृथिव्या
शुक्रःशुक्रशोचिषानिरस्तःशण्डःशुक्रस्याधिष्ठानमसि॥१३॥
अच्छिन्नस्यातेदेवसोमसुवीर्यस्यरायस्पोषस्यददितारःस्याम॥साप्रथ
मासंस्कृतिर्विश्ववारासप्रथमोवरुणोमित्रोऽअग्निः॥१४॥

मुवीर्यस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ०ह
॥१४॥

मप्रथमे॥ सप्रथमोऽहस्यतिष्ठिकिंचाँस्तस्मा ऽङ्गत्रीयमुतमाकु
होतस्वाहा॥ तृपन्नुराजामङ्घायाः खिष्टायाः सुष्टीनाः सुइनायत्स्वा
हायाऽग्नीना॥२५॥ अयंवेनः॥ अयवेनस्त्वोदयत्सृष्निगर्भाज्यो
तिर्जरयूरोरजसोविमाने॥ इममपा ऽऽ संगमे सूर्यस्यशिशुं
नविप्रामतिभीरिहन्ति॥ तपयामगृहीनामिमर्कोयत्ता॥२६॥
मनोना॥ मनोनयेषुहवनेषुतिग्मंविपः शच्यावनुथोद्रवन्ता॥

शिवः
॥४५॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आयः शर्धोमित्रस्त्रि विहल्लोऽस्मस्या अश्रीणीनादिशाङ्गः अस्त्रावे

षेतेसोनिः पृजाः पास्त्रे पसृष्ट्रामक्रौरि मास्त्रो मास्थिपाः प्राण

यस्त्वनो धृष्टासि ॥१९॥ सुष्ठुजाः प्रजाः । सुप्रजाः प्रजाः प्रजन

यन्नारीत्वभिरायस्पोषेणायजनमानमू ॥ सम्जगमानो दिवा पृथि

व्यामन्थीमस्थिशोचिषानिरस्त्रामक्रौमस्थिनो धृष्टानमसि ॥

२०॥ यदेवासः ॥ यदेवासो हृद्यकादशास्थस्थपृथिव्यामधेको

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि
॥५४॥
45

दशास्थ॥ अप्सुक्षितोमहिनैकादशास्थतेदेवासोयज्ञमिमञ्जुषध्वम्॥१९॥
उपयामगृहीतोसि॥ उपयामगृहीतोस्याग्रयणोसिस्वाग्रय
णः॥ पाहियज्ञम्पाहियज्ञपतिंविष्णुस्त्वामिन्द्रियेणपातुविष्णुन्त्व
म्पाह्यभिसवनानिपाहि॥२०॥ सोमःपवते॥ सोमःपवतेस्मैब्र
ह्मणेस्मैक्षत्रायास्मैसुन्वतेयजमानायपवतऽइषऊर्जेपव
तेद्भ्यऽओषधीभ्यःपवतेद्यावापृथिवीभ्याम्पवतेसुभूतायपव

शिव
॥५४॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तेविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यऽएषतेयोनिर्विश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यः॥२१॥उप
यामगृहीतोसि॥उपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाबृहद्वतेवयस्वतऽ
उक्थाव्युंगृह्णामि॥यत्तऽइन्द्रबृहद्वयस्तस्मैत्वाविष्णवेत्वैषते
योनिरुक्थेभ्यस्त्वादेवेभ्यस्त्वादेवाव्यंयज्ञस्यायुषेगृह्णामिमि
त्रावरुणाभ्यान्त्वा॥२२॥मित्रावरुणाभ्यान्त्वादेवाव्यंयज्ञस्यायु
षेगृह्णामीन्द्रायत्वादेवाव्यंयज्ञस्यायुषेगृह्णामीन्द्राग्निभ्यान्त्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि॰ ॥५६॥

ह्णामि। इं

देवाव्यं यज्ञस्यायुषेगृह्णामीन्द्रावरुणाभ्यान्त्वादेवाव्यं यज्ञस्यायुषेगृ

ह्णामि। इं

ह्णामीन्द्राबृहस्पतिभ्यान्त्वादेवाव्यं यज्ञस्यायुषेगृह्णामीन्द्राविष्णु

भ्यान्त्वादेवाव्यं यज्ञस्यायुषेगृह्णामि॥२३॥ मूर्द्धानन्दिवः॥ मूर्द्धानं

न्दिवोऽअरतिम्पृथिव्या वैश्वानरमृतऽआजातमग्निम्। कविꣳसम्

म्राजमतिथिञ्जनानामासन्नापात्रञ्जनयन्तदेवाः॥२४॥ उपयाम

गृहीतोसिध्रुवोसिध्रुवक्षितिर्ध्रुवाणान्ध्रुवतमोऽच्युतानामच्युत

नमः॥ऽ

शिव ॥५६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्विन्नम ऽ एषते योनिर्वैश्वानरायत्वा॥ इन्द्रवन्तु वेणमनसावाचासो
ममवन्नयामि॥ अथान ऽ इन्द्र ऽ इहि हंसी सपत्नाः समनमस्करत॥ ५॥
यस्ते॥ इन्द्रप्रास्करंतियस्ते अ ८ मुण्याविश्वनाधिपत्ययोरुपस्थात्॥ अद्व
र्यावीपरिवायः पविज्ञानेजुहोमिमनसावषट्कृतं ७ स्वाहादेवाना
४ कृ २ मुक्ष[illegible]मणस्या॥ २६॥ प्राणायमे॥ वर्चोदावर्चसेपवस्वव्यानायमे
वर्चोदावर्चसेपवस्वोदानायमेवर्चोदावर्चसेपवस्ववाचेमेवर्चो
स्वा ३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मं.री.
॥४७॥

दाववैसपवस्वुकृतूदक्षान्याम्यावर्ज्ञांदाववैसपवस्वश्नाज्ञोयमेववर्षो
दाववैसपवस्वचस्तुर्ज्ञांमेववर्चोदसोववैसपवथामास्कानेमे॥२०॥स्व
स्कानेमे।ववर्चोदाववर्चसपवस्वाजेसमेववर्चोदाववैसपवस्वायुषमेव
र्चोदाववर्चसपवस्वाविश्वान्यामेप्रजान्योववर्चोदसोववर्चसपवथामे॥ शिव ॥८॥
स्व।कोसि॥कतमोसिकस्यासिकोनामासि॥यस्यतेनामामन्महि
यन्त्वासोमेनातीतृपाम॥भूर्भुवःस्वः।सुप्रजाःप्रजाभिःस्यांसुवी हि

सौवीरः सुपोषः पोषैः ॥२९॥ उपयामगृहीतोसि ॥ उपयामगृहीतोसि मधा
वे त्वोपयामगृहीतोसि माधवाय त्वोपयामगृहीतोसि सुक्राय त्वोपया
मगृहीतोसि सुचये त्वोपयामगृहीतोसि नभसे त्वोपयामगृहीतोसि
नभस्याय त्वोपयामगृहीतोसीषे त्वोपयामगृहीतोस्यूर्जे त्वोपयाम
गृहीतोसि सहसे त्वोपयामगृहीतोसि सहस्याय त्वोपयामगृहीतो
सि तपसे त्वोपयामगृहीतोसि तपस्याय त्वोपयामगृहीतोस्यंहस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० हि० ८

स्य तये स्वा॥३०॥ इन्द्राग्नी आगतम्॥ इन्द्राग्नी ऽआगतꣳसुतङ्गीर्भिर्न
भो वरेण्यम्॥ अस्य पातन्धियेषिता॥ उपयामगृहीतोसीन्द्राग्निभ्यां
त्वैष तेयोनिरिन्द्राग्निभ्यान्त्वा॥३१॥ आघा॥ आघायेऽअग्निमिन्धते
स्तृणन्ति बर्हिरानुषक्॥ येषामिन्द्रो युवा सखा॥ उपयामगृहीतोस्य
ग्नीन्द्राभ्यान्त्वैष ते योनिरग्नीन्द्राभ्यान्त्वा॥३२॥ ओमासश्चर्षणीधृतः
ओमासश्चर्षणीधृतो विश्वेदेवासऽआगत॥ दाश्वाꣳसो दाशुषꣳ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुतम्॥ उपयामगृहीतोसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य एषते योनिर्विश्वे-
भ्यस्त्वा देवेभ्यः॥३३॥ विश्वेदेवासः॥ विश्वेदेवास आगत शृणु-
तामऽइमꣳहवम्॥ एदम्बर्हिर्निषीदत॥ उपयामगृहीतोसि विश्वे-
भ्यस्त्वा देवेभ्य एषते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः॥३४॥ इन्द्रमरु-
त्वऽइह पाहि सोमं यथा शार्याते अपिबः सुतस्य॥ तव प्रणीती तव
शूर शर्मन्नाविवासन्ति कवयः सुयज्ञाः॥ उपयामगृहीतोसि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा०इ
४३।

न्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ।। ३५ ।। मरुत्वन्तं वृषभं
५१ वावृधानमकवारिं दिव्यꣳ शासमिन्द्रम् । विश्वासाहमवसे नूतनायो
ग्रꣳ सहोदामिह तꣳ हुवेम । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष
ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते । उपयामगृहीतोसि मरुतान्त्वौज शिव
से ।। ३६ ।। सजोषा इन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहा शूर विद्वा ।। ४८ ।।
न् । जहि शत्रूꣳ रप मृधो नुदस्वाथाभयं कृणुहि विश्वतो नः ।।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा मरुत्वतऽ एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥३७॥
मरुत्वाँ२ ॥ऽइन्द्र ॥ वृषभो रणाय पिबा सोममनुष्वधं मदाय ॥ आसिञ्चस्व ज
ठरे मध्व ऊर्मिन्त्वꣳ राजासि प्रतिपत्सुतानाम् ॥ उपयामगृहीतोसीन्द्रा
य त्वा मरुत्वतऽ एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥३८॥ महाँ२ ॥ऽइन्द्रः ॥
महाँ२ ॥ऽइन्द्रो नृवदा चर्षणिप्राऽ उत द्विबर्हाऽ अमिनः सहोभिः ॥ अस्म
द्र्यग्वावृधे वीर्यायोरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ॥ उपयामगृहीतो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१५०॥

सिमहेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ॥ ३९ ॥ महाँ२ ऽइन्द्रः ॥ महाँ२ ऽइन्द्रो

यऽओजसा पर्जन्यो वृष्टिमाँ२ ऽइव ॥ स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे ॥ उपयामगृ

हीतोऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ॥ ४० ॥ उदु त्यम् ॥ उदु त्यं

जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः ॥ दृशे विश्वाय सूर्यं स्वाहा ॥ ४१ ॥ चित्रं शिवः

चित्रं देवानाम् ॥ चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्ने ॥५०॥

ः ॥ आप्रा द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षꣳ सूर्यऽआत्मा जगतस्तस्थुषश्च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धिमयोमत्त्वाप्रतिग्रहीत्रेसमायत्त्वामद्यवरुणोद्दातुसोमृतत्त्वम
शीयहयोदात्रऽएधिमयोमह्यंप्रतिग्रहीत्रे॥४८॥कोदात॥कोदात्क
स्माऽअदात्कामोदात्कामायादात्॥कामोदाताकामःप्रतिग्रही
ताकामैतत्ते॥४८॥इतिवाजसनेयीसंहितायांसप्तमोध्यायः॥७॥
नुपयामगृहीतोसि॥उपयामगृहीतोस्यादित्येभ्यस्त्वा॥विष्णऽउरु
गायैषतेसोमस्तंरक्षस्वमात्वादभन्॥१॥कदाचन॥स्तरीरसिनै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सङ्
।।५२।।

52 सिउ

न्द्रसश्चसिदाशुषे॥ उपोपेन्नुमघवन्भूयऽइन्नुतेदानन्देवस्यपृच्यतऽआ
दित्येभ्यस्त्वा॥२॥ कदाचन॥ प्रयुच्छस्युभेनिपासिजन्मनी॥ तुरीय
दित्यसवनन्तऽइन्द्रियमातस्थावमृतन्दिव्यादित्येभ्यस्त्वा॥३॥
यज्ञोदेवानाम्॥ यज्ञोदेवानाम्प्रत्येतिसुम्नमादित्यासोभवता
मृडयन्तः॥ आवोर्वाचीसुमतिर्ववृत्यादंहोश्चिद्यावरिवोवि
त्तरासदादित्येभ्यस्त्वा॥४॥ विवस्वन्नादित्य॥ विवस्वन्नादित्यैष

शिकजी
।।५२।।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नि सोमपीतये स्त्वाश्मिनात्वा ॥ प्रदस्मो नरो वर्चसे दधात नयदा शी
र्ह्रीदम्पती वामम श्नुतः ॥ पुमान्पुत्रो जायते विन्दते वसु वधा विश्वा
हारूप ऽ एधते गृहे ॥ ५ ॥ वाममद्य ॥ सवितर्वाममु श्वो दिवे दिवे
वामम स्मभ्यं सावीः ॥ वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वा
मभाजः स्याम ॥ ६ ॥ उपयामगृहीतोसि ॥ सावित्रोसि चनो धाऽ
श्चनोधा असि चनो मयि धेहि ॥ जिन्व यज्ञं जिन्व यज्ञपतिं भगाय देवाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स॰ली॰ ८
५३॥

53

साम॰ वृत्रं ॥७॥ उपयामगृहीतोसि ॥ सुशर्मासि सुप्रतिष्ठानो बृहदुक्षाय
नमः ॥ विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यऽएष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥८॥
उपयामगृहीतोसि ॥ उपयामगृहीतोसि बृहस्पतिसुतस्य देव सोम
तऽइन्दोरिन्द्रियावतः पत्नीवतो ग्रहाँ॥ऽऋध्यासम् ॥ अहं परस्ता शिव॰
दहमवस्ताद्यदन्तरिक्षं तदु मे पिताभूत् ॥ अहं सूर्यमुभयतो द ॥५३॥
दर्श ॥ अहं देवानां परमं गुहा यत् ॥९॥ अग्ना३ऽइ पत्नीवन्त्सजूर्देवे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नत्वद्दातामेम्पिबत्स्वाहा॥ प्रजापतिर्वृषासिरेतोधारेतोमयिधेहि
सि प्रजापतेस्तेवृष्णोरेतोधसोरेतोधामशीय॥१०॥ उपयामगृहीतोसि॥
उपयामगृहीतोसिहरिरसिहारियोजनोहरिभ्यान्त्वा॥ हर्योर्धानास्थ
सहसोमाइन्द्राय॥११॥ यस्तेऽअश्वसनिर्भक्षोयोगोसनिस्तस्य नि:॥
तइष्टयजुषस्तुतस्तोमस्यशस्तोक्थस्योपहूतस्योपहूतोभ कृस्याउ
क्षयामि॥१२॥ देवकृतस्यैनसः॥ देवकृतस्यैनसोवयजनम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मासि मनुष्यकृतस्येनसो वयजनमसि पितृकृतस्येनसोवयजनमस्यात्मकृतस्येनसोवयजनमस्येनस एनसोवयजनमसि॥यच्चाहमेनो विद्वांश्चकार यच्चाविद्वांस्तस्य सर्वस्येनसोवयजनमसि॥१३॥सं वर्च्चसा॥सं वर्च्चसा पयसा सं तनूभिरगन्महि मनसा स शिवेन॥त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम्॥१४॥ समिद्धो॥ ओम् नमो नेमि

॥५४॥

गोभिः ऽस्सूरिभिर्मघवन्त्सꣳस्वस्त्या॥ संब्रह्मणादेवकृतंयद
स्तिसन्देवानोꣳसुमतौयज्ञियानाꣳस्वाहा॥१५॥ संवर्च्चसा॥
संवर्च्चसापयसासन्तनूभिरगन्महिमनसासꣳशिवेन॥ त्वष्टासुद
त्रोविदधातुरायोनुमार्ष्टुतन्वोयद्विलिष्टम्॥१६॥ धातारातिः॥ सवि
तेदञ्जुषन्तांप्रजापतिर्निधिपाद्देवोऽअग्निः॥ त्वष्टाविष्णुः प्रजयास
ꣳरराणायजमानायद्द्रविणन्धत्तस्वाहा॥१७॥ सुगावः॥ सुगावोदे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वाः सदना ऽत्र कर्म्मसऽत्रोजगोदछसर्वनञ्जुषाणोः । मरमाणोब्रह्मा
नाहवी ७ घ्यसम्मघत्तवसवोव्रह्मनिस्वाहा ॥ १८ ॥ योराऽत्रावहाऽनु
शतोदेवदेवोस्त्वान्त्रेरयस्त्वेऽत्रगोमसघस्थै । जभिवा छसः पापिवा छ
सस्त्रविष्वमुद्दुमर्छ स्वरातिष्ठुतानुस्वाहा ॥ १९ ॥ व्वयऽहिहास्त्वापय शिव.
तियत्तेऽत्रास्मिन्नयज्ञोनारमहणीमहा ॥ ऋधगयाऽकृतेधगु ॥५५॥
नाशविष्ठाः प्रजानन्यन्तमुपयाहि विद्वान्स्वाहा ॥ २० ॥ वारवोगानुविदः ॥ ह५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

देवांगातुविदोगातुंवित्त्वागातुमित।।मनसस्पतइमंदेवयज्ञꣳस्वाहावा
तेधाः।।२१।।यज्ञयज्ञंगच्छयज्ञपतिंगच्छस्वांयोनिंगच्छस्वाहा।।
एषतेयज्ञोयज्ञपतेसहसूक्तवाकःसर्ववीरस्तंजुषस्वस्वाहा।।२२।।मा
हिर्भूर्माप्रदाकुःउरुंहि राजावरुणश्चकारसूर्यायपन्थामन्वेतवाउ।।अपदेपादाप्र
तिधातवेकरुतापवक्ताहृदयाविधश्चित्।।नमोवरुणायाभिष्ठितो
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स.ठी.
५६

56

नोवरुणस्यपाशः ॥२३॥ अग्नेरनीकम् ॥ अग्नेरनीकमपऽआविवेशा

पान्नपात्प्रतिरक्षन्नसुर्यम् ॥ दमेदमेसमिधंयक्ष्यग्नेप्रतितेजिह्वा

एता घृतमुच्चरण्यत्स्वाहा ॥२४॥ समुद्रेते ॥ समुद्रेतेहृदयमप्स्वन्तः सन्त्वा

क्तोक्तौनमोवा
के विधेमयत

विशन्त्वोषधीरुतापः ॥ यज्ञस्यत्वायज्ञपतेसू[illegible] शिवः

[illegible]स्वाहा ॥२५॥ देवीरापः ॥ एषवोगर्भस्तꣳसुप्रीतꣳसुभृ ॥५६॥

तम्बिभृत ॥ देवसोमैषतेलोकस्तस्मिञ्छञ्चवक्ष्वपरिचवक्ष्व ॥२६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अवभृथनिचुम्पुण॥ निचेरुरसि निचुम्पुणः॥ अवदेवैर्देवकृतमेनो
यासिषमवमर्त्यैर्मर्त्यकृतम्पुरुराव्णोदेवरिषस्पाहि देवानांꣳस
मिदसि॥ २७॥ एजतु दशमास्यः॥ एजतु दशमास्यो गर्भो जरायुणा
सह॥ यथायं वायुरेजति यथा समुद्रऽएजति॥ एवायं दशमास्यो
ऽअस्रज्जरायुणा सह॥ २८॥ यस्यै ते॥ यज्ञियो गर्भो यस्यै योनिर्हि
रण्ययी॥ अङ्गान्यह्रुता यस्य तं मात्रा समजीगमꣳ स्वाहा॥ २९॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लडी.
५१

57 पुरुदस्मो । विषुरूपः ॥ पुरुदस्मो विषुरूप ऽ इन्दुर्न्तर्महिमानमानञ्ज धी
रः ॥ एकपदीं द्विपदीं त्रिपदीं चतुष्पदीमष्टापदीं भुवनानुप्रथन्ताᳪ स्वा
हा ॥३०॥ मरुतो यस्य ॥ मरुतो यस्य हि क्षये पाथा दिवो विमहसः ॥ स
सुगोपातमो जनः ॥३१॥ मही द्यौः ॥ पृथिवी च न ऽ इमं यज्ञं मिमिक्ष शिव
ताम् ॥ पिपृतान्नो भरीमभिः ॥३२॥ आतिष्ठ ॥ वृत्रहन्रथं युक्ता ते ब्रह्म ॥५१॥
णा हरी ॥ अर्वाचीनᳪ सु ते मनो ग्रावा कृणोतु वग्नुना ॥ उपयामगृहीतो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सीन्द्राय त्वाषोडशिनेऽएषतेयोनिरिन्द्राय त्वाषोडशिने॥३३॥युक्ष्वाहि॥
केशिनाहरीवृषणाकक्ष्यप्रा॥अथानऽइन्द्रसोमपागिरामुप श्रुति
ञ्चर॥उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वाषोडशिनेऽएषतेयोनिरिन्द्राय त्वाषो
डशिने॥३४॥इन्द्रमित॥इन्द्रमिद्धरीवहतोप्रतिधृष्टशवसम्॥ऋषीणा
ञ्चस्तुतीमुपयज्ञञ्चमानुषाणाम्॥उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वाषोड
शिनेऽएषतेयोनिरिन्द्राय त्वाषोडशिने॥३५॥यस्मान्न॥जातःपरोऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा
५८

५८

न्योऽअस्ति यऽआविवेश भुवनानि विश्वा॥ प्रजापतिः प्रजया सꣳररा
णस्त्रीणि ज्योतीꣳषि सचते स षोडशी॥३६॥ इन्द्रश्च॥ सम्राड्वरुणश्च रा
जा तौ ते भक्षञ्चक्रतुरग्रऽएतम्॥ तयोरहमनु भक्षं भक्षयामि वाग्देवी
जुषाणा सोमस्य तृप्यतु सह प्राणेन स्वाहा॥३७॥ अग्ने पवस्व॥ अग्ने शा क
पवस्व स्वपाऽअस्मे वर्चः सुवीर्यम्॥ दधद्रयिं मयि पोषम्॥ उपयाम ॥५८
गृहीतोस्यग्नये त्वा वर्चसऽएषते योनिरग्नये त्वा वर्चसे॥ अग्ने वर्चस्वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्वर्च्चस्वांस्त्वन्देवेष्वसि वर्च्चस्वानहम्मनुष्येषु भूयासम् ॥ ३९ ॥ उत्ति
ष्ठन्नोजसा सह पीत्वी । शिप्रे ऽअवेपयः ॥ सोममिन्द्र चमू सुतम् ॥
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वौजस ऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वौजसे ॥
इन्द्रौजिष्ठौजिष्ठस्त्वन्देवेष्वस्योजिष्ठोहम्मनुष्येषु भूयासम् ॥ ४० ॥
अदृश्रमस्य ॥ केतवो वि रश्मयो जनाँ ऽअनु ॥ भ्राजन्तो ऽअग्न
यो यथा ॥ उपयामगृहीतोसि सूर्याय त्वा भ्राजायैष ते योनिः सूर्याय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा॰ह॰ ह॰
५८

59

त्वाम्बा जाये॥ सूर्यब्या जिष्टब्रा जिष्णुस्त्व हे वेषमिन्द्रा जे ष्ठाहम्मनुष्येषु स्त्र्यास
मू॥४०॥ नुदुस्य ज्ञानवेदसन्देवंव हन्ति केनवः॥ इशे॥ विष्वायसूर्यमः॥
नुपया मयदहा तो॥ सिसूर्याय स्वाम्बा जायेषते वो॥ नेः सूर्याय स्वाम्बा जा
ये॥४१॥ आजेध्या॥ कुलशम्मह्या स्त्वो॥ विशन्त्विन्दवः॥ पुनरूर्जा निवर्त शिव ॥५८॥
स्वसानः सहस्रन्धुक्ष्वो रुधारापयस्वती॥ पुनर्म्मा विशताद्रयिः॥४२॥
इडेरन्ते॥ इडेरन्ते हव्ये काम्ये चन्द्रे ज्योतेदिति सरस्वति महि विश्रुति॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एना तेऽअग्ग्र नामानि दिवेद्द्योमासु हूतम्भूता न॥ ४४॥ विनः॥ विनंइन्द्र मृधोजहिंनीचायच्छ पृतन्न्यातः। योऽअस्माँ२॥ऽअभिदासत्य धरङ्गमया तमः॥ नुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्त्वा विमृधऽएषतेयोनिरिन्द्राय त्त्वा वि मृधे॥ ४४॥ वाचस्प्पतिं विश्श्वकर्म्माणमूतयेमनोजुवंवाजेऽअद्या हुवेम॥ सनोविश्श्वानिहवनानिजोषद्विश्श्वशम्भूरवसेसाधुकर्म्मा॥ उ पयामगृहीतोसीन्द्राय त्त्वा विश्श्वकर्म्मणऽएषतेयोनिरिन्द्राय त्त्वा विश्श्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तली ६०

60

कर्म्मणे॥४५॥ विश्वकर्म्मन्हविषा॥ वर्द्धनेन त्रातारमिन्द्रमकृणोरवध्यम्।
तस्मै विशः समनमन्त पूर्वीरयमुग्रो विहव्यो यथासत्॥ उपयामगृही
तोसीन्द्राय त्वा विश्वकर्म्मणऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा विश्वकर्म्म
णे॥४६॥ उपयामगृहीतोसि॥ उपयामगृहीतोस्यग्नये त्वा गायत्र शि॰ ५
छन्दसङ्गृह्णामीन्द्राय त्वा त्रिष्टुप्छन्दसङ्गृह्णामि विश्वेभ्यस्त्वा देव ॥६०॥
भ्यो जगच्छन्दसङ्गृह्णाम्यनुष्टुप्तेभिगरः॥४७॥ व्रेशीनां त्वा॥ व्रेशीनां

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मि।

स्वापस्क्म न्नाधूनोमिंकुकू ननानास्वापस्क्मन्नाधूनोमिमह्रनानास्वापस्क्म
न्माधूनोमिंमदिन्नमानान्स्वापस्क्मन्नाधूनोमिम धुन्नमानान्स्वापस्क्मन्नाधूनोमि
नोमाऽ
सुक्कस्वासुक्कऽस्वाधूनाम्ग्यद्कोहूपेमसूर्वेस्यंरास्य्मप्सुः॥ ४८॥ कुकुभ ८ हूपेमा।
ताम्र
ककुभ ८ हूपेवृषभस्येरा वनेहूहुभुक्कः शुक्कस्येपुगोगा॥ ऐसोमसः सोमस्यपुरोगा॥
मि। मि। पा
यत्नेसामारोब्धन्नामजागविनस्मै स्वाग्हक्कामिंनस्मैनेसोमसोमायस्वा
माऽ
हा॥ १॥ शानुशिक्कमानुशिक्करेवसोमाम्मः प्रियम्माधापीहिंवशी स्वरेवसो

साहि ह
६१

मैत्रेस्यप्रियम्मा पापीत्यस्मा स्सखा स नेव सोमो विश्वेषान्देवा नाप्रियम्मापो
पीहि ॥ ५० ॥ इहरन्तिः ॥ इहरन्निरिहरमद्ध्वमिह धृतिरिहस्व धृतिः स्वाहा ॥ लुप
सृजन्धरुणम्मात्रे धरुणो मातरन्धयन् ॥ रायस्पोषमस्मासु दीधरत्स्वा
हा ॥ ५१ ॥ सत्रस्यऽऋद्धिः ॥ सत्रस्यऽऋद्धिरस्यगन्म ज्योतिरमृताऽअभू
मा ॥ दिवम्पृथिव्याऽअध्यारुहामाविदाम देवान्स्वर्ज्योतिः ॥ ५२ ॥ युवन्त शिवः ॥ ६१ ॥
म्मायुवन्तमिन्द्राग्नी वंता पुरोयुधा योनः पृतन्यादप तन्तमिद्धतं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ब्रह्मणैतन्नूमिदं नमः ।। दूरे चत्ताय च्छन्त्सद्गहनं यदिनक्षन ।। अस्माकं शा

न्त्वाभूरा विश्वतोऽदमार्देषीहु विश्वतः ।। भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः प्रजा

भिः स्याम सुवीरा वीरैः सुपोषाः पोषैः ।। ५३ ।। परमेष्ठ्यभिधीतः ।। प्रजापति

र्वाचि व्याहृतायामन्धोऽअच्छेतः सविता सन्यां विश्वकर्मा दीक्षायां पू

षा सोमक्रयण्यामिन्द्रश्च ।। ५४ ।। इन्द्रश्च मरुतश्च क्रयायोपोत्थितोऽसुरः प

ण्यमानो वायुः पूयमानो मित्रः क्रीतो विष्णुः शिपिविष्टऽऊरावासन्नो वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स.८३.
६२

62

प्रोक्ष्यमाणः सोमः ॥

ह्णुर्न्नराग्निधिषं ॥५५॥ प्रोक्ष्यमाणः सोमऽआगतो वरुणऽआसन्द्यामासन्नोऽग्नि
राग्नीध्रऽइन्द्रो हविर्द्धाने ऽथर्वोपावह्रियमाणो विश्वेदेवाः ॥५६॥ विश्वेदेवाऽ
ऽअंशुषु न्युप्तो विष्णुराप्रीतपाऽआप्याय्यमानो यमः सूयमानो विष्णुः
सम्भ्रियमाणो वायुः पूयमानः शुक्रः पूतः शुक्रः क्षीरश्रीर्म्मन्थी सक्तुश्री ॥ शिव ॥६२॥
विश्वेदेवाः ॥५७॥ विश्वेदेवाश्चमसेषून्नीतोऽसुर्होमायोद्यतो रुद्रो हू
यमानो वातोऽभ्यावृत्तो नृचक्षाः प्रतिख्यातो भक्षो भक्ष्यमाणः पित स्ये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रो नाराशंसः ॥ समुद्रः सिन्धुः ॥५॥ समुद्रः सिन्धुः रवभृथायोद्यतः
समुद्रोऽभ्यवह्रियमाणः सलिलः प्रप्लुतो ययोरोजसा स्कभिता र
जांसि वीर्येभिर्वीरतमा शविष्ठा ॥ या पत्येते अप्रतीता सहोभि
र्विष्णूऽअगन्वरुणा पूर्वहूतौ ॥६॥ देवान्दिवमगाद्देवान्दिवमगन्यज्ञस्त
५ तो मा द्रविणमष्टु मनुष्यानन्तरिक्षमगन्यज्ञस्ततो मा द्रविण
मष्टु पितॄन्पृथिवीमगन्यज्ञस्ततो मा द्रविणमष्टु यं कं च लोकमगन्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्नाह।
६३

63 तस्मिन्तोमेमाद्दमस्मत्॥६०॥ त्रयस्त्रिंऽशात्तन्तवः॥ त्रयस्त्रिंऽशात्तन्तवोयेवि

स तत्निरेयऽइमंयज्ञंऽस्वधयाददन्ते॥ तेषांछिन्नंऽसम्वेतद्दधामिस्वा

हाघर्मोऽप्येतुदेवान्॥६१॥ यज्ञस्यदोहः॥ यज्ञस्यदोहोविततःपुरु

त्रासोऽअन्तरिक्षमादिवमाततान॥ सयज्ञधुक्ष्वमहिमेप्रजायांऽराय शिवजी-

स्पोषंविश्वमायुरशीयस्वाहा॥६२॥ आपवस्व॥ आपवस्वहिरण्यव ॥६३॥

दश्ववत्सोमवीरवत्॥ वाजंगोमन्तमाभरस्वाहा॥६३॥ इतिवाज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सनेयीसंहितायांअष्टमोध्यायः॥८॥देवसवितः॥देवसवितःप्रसुवयज्ञंप्र
सुवयज्ञपतिंभगाय॥दिव्योगन्धर्वःकेतपूःकेतन्नःपुनातुवाचस्पतिर्वाजन्नः
स्वदतुस्वाहा॥१॥ध्रुवसदंत्वा॥नृषदम्मनःसदमुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वा
जुष्टङ्गृह्णाम्येषतेयोनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम्॥अप्सुषदंत्वाघृतसदंव्यो
मसदमुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाजुष्टङ्गृह्णाम्येषतेयोनिरिन्द्रायत्वाजु
ष्टतमम्॥पृथिविसदंत्वान्तरिक्षसदन्दिविसदन्देवसदमुपयामगृहीतोसी
न्द्रायत्वाजुष्टङ्गृह्णाम्येषतेयोनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम्॥२॥अपांरसम्॥

२ नाकसदं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा॰हि॰
६४

64

अपाᳪं रसमुद्वयसᳪं सूर्य्ये सन्तᳪं समाहितम्॥ अपाᳪं रसस्य यो रसस्तं वो गृ
ह्णाम्युत्तममुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा
जुष्टतमम्॥३॥ ग्रहा ऊर्ज्जाहुतयः॥ ग्रहा ऊर्ज्जाहुतयो व्यन्तो विप्राय मति कु हु ३
म्॥ तेषां विशिप्रियाणां वोहमिषमूर्ज्जᳪं समग्रभमुपयामगृहीतोसीन्द्रा शिव
य त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम्॥ सम्पृचौ स्थः सं मा ॥६४॥
भद्रेण पृङ्क्तं विपृचौ स्थो वि मा पाप्मना पृङ्क्तम्॥४॥ इन्द्रस्य वज्रः॥ इन्द्रस्य
वज्रोसि वाजसास्त्वयायं वाजᳪं सेत्। वाजस्य नु प्रसवे मातरं महीम्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मदिति न्नाम वचसा करामहे ॥ यस्यामिदं विश्वम्भुवनमाविवेश तस्या न्नो
देवः सविता धर्म्म साविषत् ॥५॥ अप्स्वन्त ः॥ अप्स्वन्तरमृतमप्सु भेष
जमपामुत प्रशस्तिष्वश्वा भवत वाजिनः ॥ देवीरापो यो व ऊर्म्मिः प्र
तूर्त्तिः ककुन्मान्वाजसास्तेनायं वाजं सेत् ॥६॥ वातो वा ॥ वातो वा म
नो वा गन्धर्वाः सप्तविंशतिः ॥ तेऽअग्ग्रेऽश्वमयुञ्जंस्तेऽअस्मिञ्ज
वमादधुः ॥७॥ वाजिन् सामव ॥ वाजिन्नुज्यमानऽइन्द्रस्येव दक्षिणः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्रियैधि॥युञ्जन्तुत्वामरुतोविश्ववेदसऽआतेत्वष्टापत्सुजवन्दधा
तु॥८॥जवोयस्तेवाजिन्निहितोगुहायःश्येनेपरीत्तोऽ
॥८३॥ अचरच्चवाते॥तेननोवाजिन्बलवान्बलेनवाजजिच्चभवसम
०२६३ नेचपारयिष्णुः॥वाजिनोवाजजितोवाजꣳसरिष्यन्तोबृहस्प
६५ तेर्भागमवजिघ्रत॥९॥देवस्याहम्॥देवस्याहꣳसवितुःसवेसत्य ६५॥
सवसोबृहस्पतेरुत्तमन्नाकꣳरुहेयम्॥देवस्याहꣳसवितुःस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वेसत्यसवसः ऽइन्द्रस्योत्तमन्नाकꣳ रुहेयम्॥ देवस्याहꣳ सवितुः सवे सत्य
प्रसवसो बृहस्पतेरुत्तमन्नाकम्मरुहम्॥ देवस्याहꣳ सवितुः सवे सत्यप्र
सवस ऽइन्द्रस्योत्तमन्नाकम्मरुहम्॥ १०॥ बृहस्पते बाजम्॥ बृहस्पते बा
जञ्जय बृहस्पतये बाचं बदत बृहस्पतिं बाजञ्जापयत॥ इन्द्र बाजं बद
तेन्द्रं बाजञ्जापयत॥ ११॥ एषावः॥ एषावः सासत्यासंबागभूद्यया बृहस्प
तिं बाजमजीजपताजीजपत बृहस्पतिं बाजं वनस्पतयो विमुञ्चध्वम्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि ह
६६

66

एषा वः सा सत्या संवागभूद्यये न्द्रं वाजमजीजपताजीजपते न्द्रं वाजं वनस्प
तयो विमुच्यध्वम्॥१२॥ देवस्याहम्॥ देवस्याहꣳ सवितुः सवे सत्यसवसो बृहस्प
तेर्वाजजितो वाजं जेषम्॥ वाजिनो वाजजितोऽध्वन स्कभ्नुवन्तो योजना मिमा
नाः काष्ठां गच्छत॥१३॥ एष स्य वाजी॥ क्षिपणिं तुरण्यति ग्रीवायां बद्धो अ
पिकक्ष आसनि॥ क्रतुं दधिक्रा अनु सꣳसनिष्यदत्पथामङ्काꣳस्यन्वाप
नीफणत्स्वाहा॥१४॥ उत स्मा॥ उत स्मास्य द्रवतस्तुरण्यतः पर्णं न वेरनु

शिवः
॥ ६६ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वातिप्रगार्द्धिनः॥श्येनस्येवद्रुजतोऽअङ्कसम्परिंषंदधिक्राव्णः सहोर्ज्जोतरि

त्रतः स्वाहा॥१५॥शन्नः॥शन्नोभवन्तुबाजिनोहवेषुदेवतातामितद्रवः स्व

र्क्काः॥जम्भयन्तोहिंब्रकंरक्षांसिसनेम्यस्मद्युयवन्नमीवाः॥१६॥ते स्मन ३

नः॥तेनोऽअर्वन्तोहवनश्रुतोहवंविश्वेश्रृण्वन्तुबाजिनोमितद्रवः॥

सहस्रसामेधसातासनिष्यवोमहोयेधनं समिथेषुजभ्रिरे॥१७॥बाजेबाजेव

ता॥बाजिनोनोधनेषुविप्राऽअमृताऽऋतज्ञाः॥अस्यमध्वःपिबतमादयद्ध्वं

५ सनिष्यवो॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋ॰ हि॰ ब्विनꣳशिनेऽआन्त्यायनायस्वाहा॑ ६

६७ न्तृष्वायोनपृथिविंहृर्वृयानैः॥१८॥आमा॥आमावाजस्यप्रसवो

67 जगम्यादेमेद्यावापृथिवीविश्वरूपे॥आमागन्तापितरामातरा

चामासोमोऽअमृतत्वेनगम्यान्॥वाजिनोवाजजितोवाजꣳ

सरिष्वाꣳसोबृहस्पतेर्भागमवजिघ्रतनिमृजानाः॥१९॥आ शिव॰

पयेस्वाहा॥स्वापयेस्वाहा॑पिजायस्वाहा॑क्रतवेस्वाहा॑वसवेस्वाहा॑ ॥६७॥

हर्प्पतयेस्वाहाह्नेमुग्धायस्वाहामुग्धायवैनꣳशिनायस्वाहाऽन्त्याय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पृष्ठं यज्ञेन कल्पतां ३

भोवनाय स्वाहा। भुवनस्य पतये स्वाहा। अधिपतये स्वाहा॥२०॥ आयुर्यज्ञेन॥ क
ल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पतां श्रोत्रं यज्ञेन कल्प
तां पृष्ठं यज्ञेन कल्पतां॥ प्रजापतेः प्रजाऽअभूम स्वर्देवाऽअगन्मामृ
ताऽअभूम॥२१॥ अस्मे वः॥ अस्मे वोऽअस्त्विन्द्रियमस्मे नृम्णमुत क्रतु
रस्मे वर्चांसि सन्तु वः॥ नमो मात्रे पृथिव्यै नमो मात्रे पृथिव्याऽइयन्ते
राड्यन्तासि यमनो ध्रुवोसि धरुणः॥ कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा रय्यै त्वा पो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि·ह·
६८

68

॥य स्वाहा॥ २२॥ वाजस्येमम्प्रसवः सुषुवेऽग्ने सोमं राजानमोषधीष्वप्सु॥ ता
ऽअस्मभ्यम्मधुमतीर्भवन्तु वयं राष्ट्रे जागृयाम पुरोहिताः स्वाहा॥ २३॥
वाजस्येमाम्प्रसवः शिश्रिये दिवमिमा च विश्वा भुवनानि सम्राट्॥ अदि
त्सन्तन्दापयति प्रजानन्त्स नो रयिं सर्ववीरन्नियच्छतु स्वाहा॥ २४॥ वाजस्य शिवः
नु॥ प्रसवऽआबभूवेमा च विश्वा भुवनानि सर्वतः॥ स नेमि राजा परि ॥६८॥
याति विद्वान्प्रजाम्पुष्टिं वर्धयमानोऽअस्मे स्वाहा॥ २५॥ सोमं राजानम्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सोमꣳ राजानमवसेऽग्निमन्वारभामहे। आदित्यान्विष्णुꣳ सूर्यं ब्रह्माणं च
बृहस्पतिꣳ स्वाहा ॥ २६॥ अर्यमणं बृहस्पतिमिन्द्रं दानाय चोदय ॥ वा
चं विष्णुꣳ सरस्वतीꣳ सवितारं च वाजिनꣳ स्वाहा ॥ २७॥ अग्ने अ
च्छा ॥ अग्ने अच्छा वदेह नः प्रति नः सुमना भव। प्र नो यच्छ सहस्रजित्त्वꣳ
हि धनदा असि स्वाहा ॥ २८॥ प्र नः ॥ प्र नो यच्छत्वर्यमा प्र पूषा प्र बृह
स्पतिः ॥ प्र वाग्देवी ददातु नः स्वाहा ॥ २९॥ देवस्य त्वा ॥ सवितुः प्रसवे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा६
६८॥

69

श्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां मा॥ सरस्वत्यै वाचो यन्तुर्यन्त्रियें दधामि
बृहस्पतेस्त्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चाम्यसौ॥ ३॥ अग्निरेकाक्षरेण॥
प्राणमुदजयत्तमुज्जेषमश्विनौ द्व्यक्षरेण द्विपदो मनुष्यानुदज
युतां तानुज्जेषं विष्णुस्त्र्यक्षरेण त्रीं ल्लोकानुदजयत्तमुज्जेषं सो
मश्चतुरक्षरेण चतुष्पदः पशूनुदजयत्तानुज्जेषं पूषा पञ्चाक्षरेण॥ ३१॥
पूषा पञ्चाक्षरेण पञ्च दिश ऽउदजयत्ता ऽउज्जेषं सविता षडक्षरेण

शिव
॥६८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षडृतूनुदजयत्तानुज्जेषम्मरुतः सप्ताक्षरेण सप्तग्राम्याम्पशूनुदजयँ
स्तानुज्जेषम्बृहस्पतिरष्टाक्षरेण गायत्रीमुदजयत्तामुज्जेषम्मित्रो नवा
क्षरेण ॥३२॥ मित्रो नवाक्षरेण त्रिवृतँ स्तोममुदजयत्तमुज्जेषं वरुणो
दशाक्षरेण विराजमुदजयत्तामुज्जेषमिन्द्र एकादशाक्षरेण त्रिष्टुभमुद
जयत्तामुज्जेषं विश्वे देवा द्वादशाक्षरेण जगतीमुदजयँस्तामुज्जेषं व
सवस्त्रयोदशाक्षरेण ॥३३॥ वसवस्त्रयोदशाक्षरेण त्रयोदशँ स्तोममु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.
७०

70

दजयँस्तमुज्जेषँरुद्रास्त्रयोदशाक्षरेणत्रयोदशँस्तोममुदजयँस्तमुज्जेष
मादित्याःपञ्चदशाक्षरेणपञ्चदशँस्तोममुदजयँस्तमुज्जेषमदितिः
षोडशाक्षरेणषोडशँस्तोममुदजयँस्तमुज्जेषंप्रजापतिःसप्तदशा
क्षरेणसप्तदशँस्तोममुदजयँस्तमुज्जेषम्॥३४॥एषते॥निर्ऋतेभाग शिवः
स्तंजुषस्वस्वाहाग्निनेत्रेभ्योदेवेभ्यःपुरःसद्भ्यःस्वाहायमनेत्रेभ्योदे ॥७०॥
वेभ्योदक्षिणासद्भ्यःस्वाहाविश्वदेवनेत्रेभ्योदेवेभ्यःपश्चात्सद्भ्यः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहा मित्रावरुणनेत्रेभ्यो वा मरुन्नेत्रेभ्यो वा देवेभ्यऽउत्तरासद्भ्यः स्वाहा सोमने
त्रेभ्यो देवेभ्यऽउपरिसद्भ्यो दुवस्वद्भ्यः स्वाहा ॥२५॥ ये देवाऽअग्निनेत्राः पु
रःसदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा यमनेत्रा दक्षिणासदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा यमने विश्व
देवनेत्राः पश्चात्सदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा मित्रावरुणनेत्रा वा मरुन्नेत्रा वोत्त
रासदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवाः सोमनेत्राऽउपरिसदो दुवस्वन्तस्तेभ्यः स्वाहा ॥
॥२६॥ अग्ने सहस्व ॥ अग्ने सहस्व पृतनाऽअभिमातीरपास्य ॥ दुष्टरस्तरन्न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि
७१ ॥

ता नीर्वर्ह्यै धाय त्वा हसि ॥ ३७ ॥ देवस्य त्वा ॥ सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यां पू
ष्णो हस्ताभ्याम् ॥ उपा छं शो वीर्येण जुहोमि हत छं रक्षः स्वाहा रक्षसां त्वा व
धायावधिष्म रक्षोवधिष्मामुमसौ हतः ॥ ३८ ॥ सविता त्वा ॥ सवाना छं सु
वतामग्निर्गृहपतीना छं सोमो वनस्पतीनाम् ॥ बृहस्पतिर्वाच इन्द्रो ज्यै — शिव ॥ ७१ ॥
ष्ठ्याय रुद्रः पशुभ्यो मित्रः सत्यो वरुणो धर्मपतीनाम् ॥ ३९ ॥ इमं देवाः ॥
इमं देवा ऽ असपत्न छं सुवध्वं महते क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते जान

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

राज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय॥ इममुमुष्यैपुत्रममुष्यैपुत्रमस्यैविशऽएषवोमीराजा

सोमोस्माकंब्राह्मणानाᳪराजा॥१०॥ इतिवाजसनेयीसंहितायान्नव

मोध्यायः॥ ९॥ ॐम॥ अपोदेवाः॥ अपोदेवामधुमतीरगृभ्णन्नूर्ज्जस्वतीरा

जस्वश्चितानाः॥ याभिर्म्मित्रावरुणावभ्यषिञ्चन्याभिरिन्द्रमनयन्न

त्यरातीः॥ १॥ वृष्ष्णऽऊर्म्मिरसि॥ राष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदेहिस्वाहावृष्ष्णऽऊ

र्म्मिरसिराष्ट्रदाराष्ट्रममुष्मैदेहिवृषसेनोसिराष्ट्रदाराष्ट्रम्मेदेहिस्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हो हृषसे ग्न्ना सि राष्ट्र हा राष्ट्र म मुष्मै द स्व श्यै ति स्य ॥ १ ॥ श्रेष्ठे ति स्थं राष्ट्र दा रा
ष्ट्र स्मै द त्त स्वा हा श्यै ति स्य राष्ट्र दा राष्ट्र म मुष्मै दत्तो जस्व ती स्थ राष्ट्र दा राष्ट्र स्मै
द त्त स्वा हो जस्व ती स्थ राष्ट्र दा राष्ट्र मै द म मु द त्ता पः परि वा ह णी स्थ राष्ट्र
दा राष्ट्र स्मै द त्त स्वा हा पः परि वा ह णी स्थ राष्ट्र दा राष्ट्र म मु ष्मै द त्ता पा म्प
ति रसि राष्ट्र दा राष्ट्र स्मै दे हि स्वा हा पा म्पा ति रसि राष्ट्र दा राष्ट्र म मु ष्मै द त्व
पा ज ञ्जौ सि राष्ट्र दा राष्ट्र स्मै दे हि स्वा हा पा ज ञ्जौ सि राष्ट्र दा राष्ट्र म मु ष्मै द हि

श्रीरु
शिव॰
॥७२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सूर्यत्वचसस्स्थ ॥३॥ सूर्यत्वचसस्स्थ ॥ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा ॥ सूर्यत्वचस
स्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त सूर्यवर्चसस्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा सू
र्यवर्चसस्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त मान्दास्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा
मान्दास्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त व्रजक्षितं राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वा स्स्थ ५
हा व्रजक्षितस्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त वाशास्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे द
त्त स्वाहा वाशास्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त शविष्ठास्स्थ राष्ट्रदा रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्ट्रं मे दत्त स्वाहा॥ शं विष्णुरास्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं ममुष्मै दत्त शङ्करास्स्थ राष्ट्रदा
राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा॥ शङ्करास्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रदा राष्ट्रं ममुष्मै दत्त जनभृ
तस्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा॥ जनभृतस्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं ममुष्मै दत्त
विश्वभृतस्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा॥ विश्वभृतस्स्थ राष्ट्रदा शिव ॥१३॥
राष्ट्रं ममुष्मै दत्त । आपः स्वराज स्स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं ममुष्मै दत्त॥ मधुम
तीर्मधुमतीभिः पृच्यन्तां महि क्षत्रं क्षत्रियाय वन्वाना अनाधृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्टाः सोदितमहोजसो महि सत्त्वं स्तुवियायुद्धेनीः॥४॥ सोमस्य त्विषिः॥
सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयात्॥ अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा
सवित्रे स्वाहा सरस्वत्यै स्वाहा पूष्णे स्वाहा बृहस्पतये स्वाहेन्द्राय स्वा
हा घोषाय स्वाहा श्लोकाय स्वाहाऽंशाय स्वाहा भगाय स्वाहाऽर्यम्णे स्वा
हा॥ ॥५॥ पवित्रे स्थः॥ पवित्रे स्थो वैष्णव्यौ सवितुर्वः प्रसव ऽत्पु
नाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः॥ अनिशृष्टमसि वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि
७४॥

७४

वावं धुक्षपो जाः सोमस्य दात्रमसि स्वाहा राजस्वः ला ऽऽ ॥ स धमादो

द्युम्निनी ॥ ः स धमादो द्युम्निनी राप ऽ एता ऽस्य नाधृष्टा ऽ अपस्योव

साना ॥ पस्यामु चक्के वलेणः स धस्यम पा ॐ मिस्तुम्नाविनमास्व

वः ॥ ७ ॥ सत्रस्या च्छमा ॥ सत्रस्यो च्छमसि सत्रस्य जराय्वसि सत्र शिव. ॥ ७४॥

स्य योनिरसि सत्रस्य नाभिरसि ॥ सी हौं स्य वा त्रैष्वमा सि मित्र

स्या ॥ सि वरुणस्या सि त्वया यं व त्रं व धेनूः ॥ हपो वा सि हुजा सि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तु मासि ।। पातैनम्प्राञ्चम्पातैनम्प्रत्यञ्चम्पातैनन्तिर्य्यञ्चन्दिग्भ्यः पा
हि ।। आविर्मर्य्याः ।। आविर्मर्य्याऽआवित्तोऽअग्निर्गृहपतिरावि
त्तऽइन्द्रो वृद्धश्रवाऽआवित्तौ मित्रावरुणौ धृतव्रतावावित्तः पूषा
विश्ववेदाऽआवित्ते द्यावापृथिवी विश्वशम्भुवावावित्तादितिरु
रुशर्म्मा ।। ९ ।। अवेष्टा दन्दशूकाः ।। प्राचीमारोह गायत्री त्वावतु रथन्त
रꣳ साम त्रिवृत्स्तोमो वसन्तऽऋतुर्ब्रह्म द्रविणन्दक्षिणामारोह ।। ४७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दक्षिणामारोह ॥ त्रिष्टुप्त्वावतु बृहत्साम पञ्चदशस्तोमो ग्रीष्म ऋतुः क्षत्र
द्रविणम्प्रतीचीमारोह ॥११॥ प्रतीचीमारोह जगती त्वावतु वैरूपं सा
म सप्तदशस्तोमो वर्षाऽऋतुर्विड्द्रविणमुदीचीमारोह ॥१२॥ उदीची
मारोहानुष्टुप्त्वावतु वैराजं साम एकविंशस्तोमः शरदृतुः फलन्द्र
विणमूर्ध्वामारोह ॥१३॥ ऊर्ध्वामारोह । पङ्क्तिस्त्वावतु शाक्वररैव
ते सामनी त्रिणवत्रयस्त्रिंशौ स्तोमौ हेमन्तशिशिरावृतू वर्चो द्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विशामध्यस्यसम्वृत्तमुवेः शिरः॥१४॥सोमस्यत्विषिः॥सोमस्यत्विषिरसित
वेवमेत्विषिर्भूयात्॥मृत्योःपाह्योजोसिसहोस्यमृतमसि॥१५॥हिरण्यरू
पाऽउषसः॥हिरण्यरूपाऽउषसोविरोकऽउभाविन्द्राऽउदिथःसूर्यश्च॥
आरोहतंवरुणमित्रगर्तंततश्चक्षाथामदितिंदितिंचमित्रोसिवरु
णोसि॥१६॥सोमस्यत्वा॥द्युम्नेनाभिषिंचाम्यग्नेर्भ्राजसासूर्यस्यव
र्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण॥क्षत्राणांक्षत्रपतिरेध्यतिदिद्यून्पाहि॥१७॥इ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

76

मद्देवाः॥इमन्देवाऽअसपत्नꣳसुवद्ध्वम्महतेक्षत्रायमहतेज्ज्यैष्ठ्यायमहतेजा
नराज्ज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय॥इममुमुष्यपुत्रममुष्यैपुत्रमस्यैविशऽएषवो
मीराजासोमोस्माकम्ब्राह्मणानाꣳराजा॥१८॥प्रपर्वतस्य॥वृषभस्य
पृष्ठान्नावश्चरन्तिस्वसिचऽइयानाः॥ताऽआववृत्रन्नधरागुदक्ताऽ
अहिम्बुध्न्यमनुरीयमाणाः॥अस्त्रैः॥विष्णोर्विक्क्रमणमसिविष्णोर्विक्रा
न्तमसिविष्णोः क्क्रान्तमसि॥१९॥प्रजापतेन॥त्वदेतान्यन्न्योविश्वा

शिव: ॥७६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लूषाणिपशितावत्सवा॥ पश्कोमासन्नेतुहृमसन्नौऽअस्तुयमस्तुछ्यापितासाव
स्यपितावयं स्यामपतयोरयीणां स्वाहा॥ इदुवन्नेक्षिविपरन्नामन्तस्मि
नूनमस्यमेहृमसिस्वाहा॥२७॥ इन्द्रस्यवज्रः॥ इन्द्रस्यवज्रोसिमित्रावरुणयो
स्त्वाप्रशास्त्रोः प्रशिषायुनज्मि॥ अव्यथायैत्वास्वधायैत्वारिष्टोऽअर्जुनोमरुतां
प्रसवेनजयापाममनसासमिन्द्रियेण॥२८॥ मातऽइन्द्रतेवयन्तुराषाड
युक्तासोऽअब्रह्मताविदसाम॥ तिष्ठारथमधियंवज्रहस्तारश्मीन्देवयम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मसेऽस्वस्थान्॥२२॥ अग्नयेगृहपतये॥ अग्नयेगृहपतयेस्वाहासोमायवनस्पते
येस्वाहामरुतामोजसेस्वाहेन्द्रस्येन्द्रियायस्वाहा॥ पृथिविमातर्म्मामाहिꣳसीर्म्मोऽ
अहन्त्वाम॥२३॥ हꣳसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोतावेदिषदति
थिर्दुरोणसत्॥ नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जागोजाऽऋतजाऽअद्रिजाऽऋतम्बृहत्॥ शिव
२४॥ इयदसि॥ इयदस्यायुरस्यायुर्म्मयिधेहियुङ्ङसिवर्चोसिवर्चोमयिधेह्यू ॥७७॥
र्गस्यूर्ज्जम्मयिधेहि॥ इन्द्रस्यवांवीर्य्यकृतोबाहूऽअभ्युपावहरामि॥२५॥ स्योना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सिसुषदासि॥ सत्रस्य योनिरसि॥ स्योनामासीद सुषदामासीद क्षत्रस्य योनिमासीद॥ २६॥
निषसाद॥ धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा॥ साम्राज्याय सुक्रतुः॥ २७॥ अभिभूरसि॥ अ
भिभूरस्येतास्ते पञ्च दिशः कल्पन्तां ब्रह्मँस्त्वं ब्रह्मासि सवितासि सत्यप्रसवो
वरुणोसि सत्यौजा इन्द्रोसि विशौजा रुद्रोसि सुशेवः॥ बहुकार श्रेयस्कर
भूयस्करेन्द्रस्य वज्रोसि तेन मे रध्य॥ २८॥ अग्निः पृथुर्धर्मणस्पतिर्जुषाणो
अग्निः पृथुर्धर्मणस्पतिराज्यस्य वेतु स्वाहा स्वाहाकृताः सूर्यस्य रश्मिभि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ सद्दो ७८

७८

२ षष्ठा

येनद्दैः सजानानां मघमेष्टायय ॥ २९ ॥ सविज्ञाय सविज्ञा ॥ सरस्वत्या वाचा

चक्षुषा लूपैः पृशुमिरिन्द्रेणास्मो बृहस्पतिना ब्रह्मणा बरुणेनौजसाग्निना तेज

सा सोमेन राज्ञा विष्णुना दशम्या देवतया प्रसूतः प्रसर्पामि ॥ ३० ॥ अश्विभ्यां

पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व ॥ वायुः पूतः पवित्रेण प्रत्यङ् शि वं

सोमो अतिसुतः ॥ इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥ ३१ ॥ कुविदङ्ग ॥ यवमन्तो यव ॥७८॥

ञ्चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय ॥ इहेहैषां कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नउक्तिंयजन्ति॥ उपयामगृहीतोस्यश्विभ्यांत्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्रा
म्णे॥ ३२॥ युवꣳसुराममश्विना॥ युवꣳसुराममश्विनानमुचावासुरेसचा॥ विपि
पानाशुभस्पतीइन्द्रंकर्मस्वावतम्॥ ३३॥ पुत्रमिवपितरौ॥ पुत्रमिवपि
तरावश्विनोभेन्द्रावथुःकाव्यैर्दꣳसनाभिः॥ यत्सुरामंव्यपिबःशचीभिः
सरस्वतीत्वामघवन्नभिष्णक्॥ ३४॥ इतिवाजसनेयीसंहितायांदश
मोध्यायः॥ हरिःॐ॥ युञ्जानःप्रथमम्॥ युञ्जानःप्रथमंमनस्तत्त्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साह

१८

२९

यसविताधियः॥ अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्यपृथिव्याअध्याभरत्॥१॥ युक्तेनम
नसावयंदेवस्यसवितुःसवे॥ स्वर्ग्यायशक्त्या॥२॥ युक्त्वायसविता॥ दि
देवान्त्स्वर्यतोधियादिवम्॥ बृहज्ज्योतिःकरिष्यतःसविताप्रसुवाति
तान्॥३॥ युञ्जतेमनः॥ युञ्जतेमनउतयुञ्जतेधियोविप्राविप्रस्य शिव ॥७२॥
बृहतोविपश्चितः॥ विहोत्रादधेवयुनाविदेकइन्महीदेवस्यसवि
तुःपरिष्टुतिः॥४॥ युजेवाम्॥ युजेवांब्रह्मपूर्व्यंनमोभिर्विश्लोकएतु क१

तुपस्थेऽवमूरेः॥ ऋतएवन्नुविम्बेऽग्नसूनेस्यपुत्राऽध्यायेधामानिदिव्यानित
स्थुः॥५॥ यस्यप्रयाणम्॥ यस्यप्रयाणमन्वन्यइद्ययुर्देवादेवस्यम
हिमानमोजसा॥ यःपार्थिवानिविममेसऽएतशोरजांसिदेवःस
विनामहित्वना॥६॥ देवसवितः॥ देवसवितःप्रसुवयज्ञंप्रसुवय
ज्ञपतिंभगाय॥ दिव्योगन्धर्वःकेतपूःकेतन्नःपुनातुवाचस्पतिर्वा
चन्नःस्वदतु॥७॥ इमन्नः॥ इमन्नोदेवसवितर्यज्ञम्प्रणयदेवाव्यं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महि
८

सविविद्दं॥ सश्राजितन्धेनजिनेछ॥ स्वजिनिम्प्राकुवासन्नोमछ॥ समर्द्धयगायत्रेगार
थन्नाम्न्हृहड्डायुश्रवत्तैनिस्वाहा॥ता॥ देवस्यत्वा देवस्यत्वास
वितुः प्रसवेष्विनोबाँहुभ्या पूष्णोहस्ताभ्याम्॥ आरदेगायत्रेणा
छन्दसाङ्गिरस्वत्पृथिव्याः सधस्थादग्निंपुरीष्य॥ माङ्गिरस्वदाभरत्रैष्टुभे
नछन्दसाङ्गिरस्वत्॥र॥ अभ्रिरसि॥ नार्यसित्वयावयमग्निंछ॥ शके
मखनितुछ॥ सधस्थऽआ॥ जागतेनछन्दसाङ्गिरस्वत॥१०॥ हस्तऽआ

शिव
॥८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अयासमविताविवृतब्रीः हिरण्ययीमू॥ अग्ने ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्या ऽअध्याभरदानुष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वत्॥११॥ प्रतूर्त्तं वाजिन्नाद्रवं वरिष्ठामनुसंवतमू॥ दिवितेजन्मपरममन्तरिक्षेतव नाभिः पृथिव्यामधियोनिरित्॥१२॥ युञ्जाथाᳬंरासभं मूा॥ युञ्जाथाᳬंरासभं युवमस्मिन्यामे वृषण्वसू॥ अग्निंभरन्तमस्मयुम्॥१३॥ योगेयोगेतवस्तरं वाजेवाजेहवामहे॥ सखायुऽइन्द्रमूतये॥१४॥ प्रतूर्वं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१५४
२६०

भ्रीह्नि हि ॥ अन्तर्वन्ने स्याव क्राम न्त शत्नी ह इस्य गाए पस्य म्यो मरो हि ॥ न बु
न्नी रसं वो हि स्वात्निग ब्राति र मयानि हु एव म्नु ह्णा सप्तु जा सहा ॥ १५ ॥
पृथिव्याः सधस्थान ॥ पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्य मङ्गिरस्वदाभ
राग्नि पुरीष्य मङ्गिरस्वदच्छेमो ऽग्निं पुरीष्य मङ्गिरस्वद्भरिष्यामः ॥ शिव० ५५१॥
॥ १६ ॥ अन्वग्निः ॥ अन्वग्निरुषसामग्र मख्यदन्वहानि प्रथमो जा
तवेदाः ॥ अनु सूर्यस्य पुरुत्रा च रश्मीननु द्यावापृथिवी ऽआत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नश्या॥१७॥ आगत्य वाजी॥ आगत्य वाज्यध्वानं सर्वा मृधो विधूनुते॥ अग्निं
सधस्थे महति चक्षुषा निचिकीषते॥१८॥ आक्रम्य वाजिन्॥ पृथिवीमग्निमि
च्छरुचा त्वम्॥ भूम्या वृत्वायनो ब्रूहि यतः खनेम तं वयम्॥१९॥ द्यौस्ते॥ द्यौस्ते पृष्ठं पृथि ए३
वी मग्निमिग्नि सधस्थमात्मान्तरिक्षं समुद्रो योनिः॥ विख्याय चक्षुषा त्वम
भितिष्ठ पृतन्यतः॥ उत्क्राम॥ महते सौभगायास्मादास्थानाद्द्रविणोदा
वाजिन्॥ वयं स्याम सुमतौ पृथिव्या अग्निं खनन्त उपस्थे अस्याः॥२१॥

सहि
८२

न्द्रँक्र्मीत्ताउ द्रँक्र्मीइ॒ विलो दा॒श्रा॑ज्यर्वी कु॒ह्सु॑ब्वो कऽ सु॒कृत॑म्स्य॑षि॑ष्या॑मा।

नन॒: स्वने मसुप्रनीका॑मश्निं छ॒ब्वो॒ हली एण्ऽ श्यधि॒नाक॑मुन्न्मम॥ २२॥ श्रा॑ सो॑॥

जिघर्म्मि मनसा॑ घृते॑न प्र॒तिक्षि॑यन्त॒ भु॑वनानि॒ विश्वा॑॥ एथुन्नि॑ रस्था॑ व॒यस॑

बृहन्त॒ व्य॒चि॑ष्ठ॒म॒न्नै॑र॒भसं॑ दृशा॑न॒म्॥ २३॥ श्रा॑ वि॒श्वत॑: प्रत्यञ्च॑ञ्जिघर्म्य॑ शिव॑०

र॒क्षसा॒ मन॑सा॒ तज्जु॑षेत॥ म॒र्य॑श्री स्पृह॒यद्वर्णो॑ अ॒ग्नि र्ना॑भि॒मृशे॑त॒न्वा॑ ज ॥८२॥

र्भु॑राण॒: ॥ २४॥ परि॑ वाज॑पति॒: ॥ क॒विर॒ग्निर्ह॒व्या॑न्य॑क्रमीत्॥ दध॒द्रत्ना॑नि दा॒शु॑

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुषे॥२५॥ परि त्वा॥ अग्ने पुरं वयं विप्रꣳ सहस्य धीमहि। धृषद्वर्णन्दिवे दिवे हन्ता
रम्भङ्गुरावतां॥२६॥ त्वमग्ने॥ त्वमग्ने द्युभिस्त्वमाशुशुक्षणिस्त्वमद्भ्यस्त्वम
श्मनस्परि। त्वं वनेभ्यस्त्वमोषधीभ्यस्त्वन्नृणान्नृपते जायसे शुचिः॥२७॥
देवस्य त्वा॥ सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां। पृथिव्याः स
धस्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वत्खनामि। ज्योतिष्मन्तन्त्वाग्ने सुप्रतीकमज त्र २
स्रेण भानुना दीद्यतं। शिवं प्रजाभ्योऽहिंसन्तं पृथिव्याः सधस्थादग्नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महि.
८३
83

सुरीष्वात्मङ्गिरस्त्वत्तवनामनः॥२८॥ अपामुपस्थम्॥ अपामुपस्थम् सीयोनिरग्नेः सम्मु
द्रमपितुः पिन्वमानस्य॥ वर्द्धमानो महाँरः॥ आच पुष्करेऽदिवो मात्रया वरिम्णा
प्रथस्व॥२९॥ शर्म्म च॥ शर्म्म वरूथो वर्मी वस्थो धिहि बहुलेऽनुमे॥ ध्याव स्वन्त शिव.
संवसाथाम्॥ तमग्निं सुरीष्वात्मा॥३०॥ संवसाथाम्॥ संवसाथा छं स्वर्विदा ॥८३॥
समीचीऽउरसा त्मना॥ अग्निमन्तर्भरिष्यन्ती ज्योतिष्मन्तमजस्रमित्॥
३१॥ पुरीष्यात्मा॥ विश्वमरा अथवा चाप्रथमो निरमन्थदग्ने॥ त्वामग्ने पु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षरादध्यथर्वा निरमन्थत॥ मूर्ध्नो विश्वस्य वाघतः॥३२॥ तमु त्वा॥ दध्यङ्ङृषिः पुत्र ईधे अथर्वणः। वृत्रहणम्पुरन्दरम्॥३३॥ तमु त्वा॥ पाथ्यो वृषा समीधे दस्युहन्तमम्॥ धनञ्जयं रणे रणे॥३४॥ सीद होतः॥ सीद होतः स्व उ लोके चिकित्वान्त्सादया यज्ञं सुकृतस्य योनौ॥ देवावीर्देवान्हविषा यजास्यग्ने बृहद्यजमाने वयो धाः॥३५॥ नि होता॥ होतृषदने विदानस्त्वेषो दीदिवाँ असदत्सुदक्षः॥ अदब्धव्रतप्रमतिर्वसिष्ठः सहस्रम्भरः शुचिजिह्वो अग्निः॥३६॥

ब्रत १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साइ.
८४

स॰सीदस्वा ॥ महाँ॒२ऽअसि शोचस्व देववीतमः ॥ वि धूममग्नेऽअरुषम्मियेद्ध्य
सृज प्रशस्त दर्शनम् ॥२१॥ अपो देवीः ॥ अपो देवीरुपसृज मधुमतीरयक्ष्माय
प्रजाभ्यः ॥ तासामास्थानादुज्जिहतामोषधयः सुपिप्पलाः ॥२२॥ सन्ते ॥ वा
युर्मातरिश्वा दधातूत्तानाया हृदयं यद्विकस्तम् ॥ यो देवानां चरसि प्रा शिव. ॥२८॥
णथेन कस्मै देव वषडस्तु तुभ्यम् ॥२३॥ सुजातो ज्योतिषा ॥ सह शर्म वरू
थमासदः स्वः ॥ वासो ऽअग्ने विश्वरूपं सव्ययस्व विभावसो ॥२४॥ उदु तिष्ठ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वध्वरावोनोदेव्याधिया॥ हृशोवमासाहिहतासुसुक्षनिराग्नेयासिसुशस्त्वमि
ः॥ ७॥ ऊर्द्ध्वऽऊषुणः॥ ऊर्द्ध्वऽऊषुणऽऊतयेतिष्ठादेवोनसविता॥ ऊर्द्ध्वोवा
जस्यसनितायदञ्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे॥ ४॥ सजातः॥ सजातोगर्भोऽ
असिरोदस्योरग्नेचारुर्विभृतऽओषधीषु॥ चित्रःशिशुःपरितमांस्यक्तून्प्रमा
तृभ्योऽअधिकनिक्रदद्गाः॥ ४३॥ स्थिरोभव॥ वीड्वङ्गऽआशुर्भववाज्यर्
र्वन्॥ पृथुर्भवसुषदस्त्वमग्नेःपुरीषवाहणः॥ ४४॥ शिवोभव॥ प्रजा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्यो यानुषाञ्जुस्त्वमङ्गिरः ॥ आ द्यावापृथिवीऽअभि शोचीर्म्याचरिक्षम्याबनु
स्प्यनीना ॥ प्यापियेनु ॥ ब्रानीक निङ्क्रदन्नानदह्णासमः पस्तो ॥ मरेनुग्निमुह्
श्यम्यापापाह्यात्रुषः पुरा ॥ वृषाग्निवृषणाप्ररंनपाङ्गब्रऽसमुद्दियम ॥ त्वम्युऽआ
याहि वीतये ॥ र्होक्रुतऽसत्यम्य ॥ क्रुतऽसत्यमृतऽसत्यमग्निमुर्रीण्यसङ्गि ॥८५॥
रस्वङ्क्रामः ॥ नृषिघयः प्रातिमोदहुमग्निमेतऽशिवमायन्तमब्यत्रवु
म्या ॥ ॥ ब्रास्यन्त्विम्याऽअनिराऽअमीवानिषीदनोऽअपदुर्म्मतिञ्जहि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

॥४७॥ ओषधयः प्रति॥ गृह्णीत पुष्पवतीः सुपिप्पलाः॥ अयं वो गर्ब्भऽऋत्वियः
प्रत्नꣳ सधस्थमासदत्॥४८॥ विपाजसा॥ पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्वि
षो रक्षसो ऽअमीवाः॥ सुशर्म्मणो बृहतः शर्म्मणि स्यामग्नेरहꣳ सुहवस्य प्र
णीतौ॥४९॥ आपो हि॥ ष्ठा मयोभुवस्ता न ऽऊर्ज्जे दधातन॥ महे रणाय चक्ष
से॥५०॥ यो वः॥ शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः॥ उशतीरिव मात
रः॥५१॥ तस्मा ऽअरम्॥ तस्मा ऽअरङ्ग माम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ॥ आ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि
८९

पोऽनु नय यावनः ॥ ५२ ॥ मित्रं सᳪ सृज्य ॥ पृथिवीं भूमिं च ज्योतिषा सह ॥
सुजातं जातवेदसमयक्ष्माय त्वा सᳪ सृजामि प्रजाभ्यः ॥ ५३ ॥ रुद्राः सᳪ
सृज्य ॥ पृथिवीं बृहज्ज्योतिः समीधिरे ॥ तेषां भानुरजस्र इच्छुक्रो देवेषु
रोचते ॥ ५४ ॥ सᳪ सृष्टां वसुभिः ॥ सᳪ सृष्टां वसुभी रुद्रैर्धीरैः कर्मण्यां मृ शिव०
दम् ॥ हस्ताभ्यां मृद्वीं कृत्वा सिनीवाली कृणोतु ताम् ॥ ५५ ॥ सिनीवाली सु ॥ ८६ ॥
कपर्दा ॥ सुकुरीरा स्वौपशा ॥ सा तुभ्यमदिते मह्योखां दधातु हस्तयोः ॥ ५६ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नुषाङ्क्ष्णो नु॥ नुषाङ्क्ष्णो नु शङ्क्यौ बाहू ब्रह्मा मरिति द्विया॥ माना पुत्रं यथोपस्थे
साग्निं बिभर्तु गर्ब्भ आ॥ मखस्य शिरोसि॥ ५१॥ वसवस्त्वा॥ कृण्वन्तु गायत्रे
ण छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि पृथिव्यसि धारया मयि प्रजां रायस्पोषं गौप
त्यं सुवीर्यं सजातान्यजमानाय रुद्रास्त्वा कृण्वन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गि
रस्वद्ध्रुवास्यन्तरिक्षमसि धारया मयि प्रजां रायस्पोषं गौपत्यं सुव
र्यं सजातान्यजमानायादित्यास्त्वा कृण्वन्तु जागतेन छन्दसाङ्गिरस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कृवासि द्यौरसि धारया मयि प्रजाᳪ रायस्पोषङ्गौपत्यᳪ सुवीर्यᳪ सजातान्य
जमानाय विश्वेस्त्वा देवा वैश्वानराः सम्प्रन्त्वानुष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रु
वासि दिशोसि धारया मयि प्रजाᳪ रायस्पोषङ्गौपत्यᳪ सुवीर्यᳪ सजाता
तान्यजमानाय ॥५८॥ अदित्यै रास्ना ॥ स्य अदित्यै रास्नास्यदितिष्टे बिल शिवः
गृभ्णातु ॥ कृत्वाय सा महीमुखां मृन्मयीं योनिमग्नये ॥ पुत्रेभ्यः प्रायच्छ ॥८७॥
ददितिः श्रपयानिति ॥५९॥ वसवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण छन्दसाङ्गिर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वद्रुद्रास्त्वा धूपयन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वा धूपयन्तु जाग
तेन छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वे त्वा देवा वैश्वानरा [illegible] त्वा धूपयन्त्वानुष्टुभे
न छन्दसाङ्गिरस्वदिन्द्रस्त्वा धूपयतु वरुणस्त्वा धूपयतु विष्णुस्त्वा धूपयतु
॥६॥ अदितिष्ट्वा देवी विश्वदेव्यावती पृथिव्याः सधस्थे अङ्गिरस्व
त्खनत्ववट देवानां त्वा पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थे
अङ्गिरस्वद्दधतूखे धिषणास्त्वा देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सध

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्थेऽअङ्गिरस्वदभीन्धतामुखेवरूत्रीष्ट्वादेवीर्विश्वदेव्यावतीःपृथिव्याःस
धस्थेऽअङ्गिरस्वच्छ्रपयन्तूखेग्नास्त्वादेवीर्विश्वदेव्यावतीःपृथिव्याःसध
स्थेऽअङ्गिरस्वत्पचन्तूखेजनयस्त्वाच्छिन्नपत्रादेवीर्विश्वदेव्यावतीःपृ
थिव्याःसधस्थेऽअङ्गिरस्वत्पचन्तूखे॥६१॥मित्रस्यचर्षणीधृतः॥मित्र
स्यचर्षणीधृतोवोदेवस्यसानसि॥द्युम्नञ्चित्रश्रवस्तमम्॥६२॥दे
वस्त्वा॥सवितोद्वपतुसुपाणिःस्वङ्गुरिःसुबाहुरुतशक्त्या॥अव्यथ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मानापृथिव्यामाहासादिशः ऽभ्यापृण ॥ ६३ ॥ उत्थाय बृहती ॥ भवोदुतिष्ठध्रुवात्व
म् ॥ मित्रैतान्त ऽ उखाम्परिददाम्यभित्त्या एषा मा भेदि ॥ ६४ ॥ वसवस्त्वाछृन्दन्तु ॥
गायत्रेणछन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वाछृन्दन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वा
छृन्दन्तु जागतेनछन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वेत्वादेवा वैश्वानरा ऽ आछृन्दन्त्वानुष्टुभे
नछन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ ६५ ॥ आकूतिमग्निम् ॥ आकूतिमग्निम्प्रयुजं स्वाहा म
नोमेधामग्निम्प्रयुजं स्वाहा चित्तं विज्ञातमग्निम्प्रयुजं स्वाहा वाचो विधृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा॰ ८९

89

निमग्निम्प्सुजंस्वाहा॥प्रजापतयेमनवेस्वाहाग्नयेवैश्वानरायस्वाहा॥६६॥
विश्वोदेवस्य॥नेतुर्म्मर्त्तोवुरीतसख्यम्॥विश्वोरायऽइषुध्यतिद्युम्नंवृणीत
पुष्यसेस्वाहा॥६७॥मासु॥मासुभित्थामासुरिषोम्बधृष्णुवीरयस्वसु॥अग्नि शिव:
श्चेदंकरिष्यथः॥६८॥दृंहस्वदेवि॥पृथिविस्वस्तयऽआसुरीमायास्वधयाकृ ॥८६॥
तासि॥जुष्टंदेवेभ्यऽइदमस्तुहव्यमरिष्टात्वमुदिहियज्ञेऽअस्मिन्॥६९॥
द्रुन्नःसर्पिरासुतिः॥प्रत्नोहोतावरेण्यः॥सहसस्पुत्रोऽअद्भुतः॥७०॥परस्याऽ

स१

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्नयि॥ सं त्वं नो वैरो̐।२॥ ऽअग्न्यातर॥ यज्ञाहमस्मिन्नो̐।२॥ ऽग्नेवा॥ ७१॥ परमस्याः परा
वतः॥ परमस्याः परावतो रोहिदश्व ऽइहागहि॥ पुरीष्यः पुरुप्रियोऽग्ने त्वं त
रामृधः॥ ७२॥ यदग्ने॥ यदग्ने कानि कानि चिदा ते दारूणि दध्मसि॥ सर्वं त
दस्तु ते घृतं तज्जुषस्व यविष्ठ्य॥ ७३॥ यदत्ति॥ यदत्त्युपजिह्विका यद्वम्रोऽअति
सर्पति॥ सर्वं तदस्तु ते घृतं तज्जुषस्व यविष्ठ्य॥ ७४॥ अहरहरप्रयावम्भ॥ अह
रहरप्रयावम्भरन्तोऽश्वायेव तिष्ठते घासमस्मै॥ रायस्पोषेण समिषा मद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा॰ २०
१०

न्नोऽग्ने मा ते प्रतिवेशा रिषाम ॥७५॥ नाभा पृथिव्याः समिधाने अग्नौ रायस्पोषा
य बृहते हवामहे । इरम्मदं बृहदुक्थं यजत्रं जेतारमग्निं पृतनासु सासहिम् ॥
७६॥ याः सेनाः ॥ याः सेना अभीत्वरीराव्याधिनीरुगणा उत ॥ ये स्तेना ये च
तस्करास्तांस्ते अग्नेऽपिदधाम्यास्ये ॥७७॥ दंष्ट्राभ्यां मलिम्लून्नादंष्ट्राभ्या शिवः ॥ ६० ॥
म्मलिम्लूञ्जम्भ्यैस्तस्कराँ उत ॥ हनुभ्याँ स्तेनान् भगवस्तांस्त्वङ्खाद सु
खादितान् ॥७८॥ ये जनेषु मलिम्लव स्तेनासस्तस्करा वने ॥ ये कक्षेष्वघा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मव स्तेनास्तेदधामि जम्भयोः ॥७९॥ यो ऽस्मभ्यमस्मू ॥ यो ऽस्मभ्यमरातीयाद्यश्च नो द्वेषते जनः ॥ निन्दाद्यो ऽस्मान्धिप्साच्च सर्वं तं भस्मसाकुरु ॥८०॥ सꣳशितं मे ॥ सꣳशितं मे ब्रह्म सꣳशितं वीर्यम्बलम् ॥ सꣳशितं क्षत्रं जिष्णु यस्याहमस्मि पुरोहितः ॥८१॥ उदेषाम् ॥ उदेषां बाहू ऽअतिरमुद्वर्चो ऽअथो बलम् ॥ क्षिणोमि ब्रह्मणामित्रानुन्नयामि स्वाँ२ ॥ ऽअहम् ॥८२॥ अन्नपते ऽन्नस्य नो देह्यनमीवस्य शुष्मिणः ॥ प्रप्र दातारन्तारिष ऊ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि· ४१

९१

ऊर्जन्नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे ॥८३॥ ॥ इति वाजसनेयीसंहितायां एकादशोऽध्यायः ॥
ॐ ॥ दृशानो रुक्मः ॥ दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद्दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ॥
अग्निरमृतो अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजनयत्सुरेताः ॥१॥ नक्तोषासा सम
नसा ॥ नक्तोषासा समनसा विरूपे धापयेते शिशुमेकं समीची ॥ द्यावा
क्षामा रुक्मो अन्तर्विभाति देवा अग्निं धारयन्द्रविणोदाः ॥२॥ विश्वा रू
पाणि ॥ विश्वा रूपाणि प्रतिमुञ्चते कविः प्रासावीद्भद्रं द्विपदे चतुष्पदे ॥

शिवः ॥४१॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिनाकमकृण्वन्त्सविताना वरेण्योनुप्रयाणमुषसोविराजति॥३॥सुपर्णोसि॥
गरुत्माँस्त्रिवृत्तेशिरोगायत्रंचक्षुर्बृहद्रथन्तरेपक्षौ॥स्तोमऽआत्माछन्दांसि
स्यङ्गानियजूंषिनाम॥सामतेतनूर्वामदेव्यंयज्ञायज्ञियम्पुच्छन्धिष्ण्याःश
फाः॥सुपर्णोसिगरुत्मान्दिवङ्गच्छस्वःपत॥४॥विष्णोःक्रमः॥विष्णोःक्रमो
२ स सिसपत्नहागायत्रंछन्दऽआरोहपृथिवीमनुविक्रमस्वविष्णोःक्रमोस्य
भिमातिहात्रैष्टुभंछन्दऽआरोहान्तरिक्षमनुविक्रमस्वविष्णोःक्रमोस्यरा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
९२

१२

नीयतो हन्ताजागतं छन्द ऽआरोह दिवमनुविक्रमस्व विष्णोः क्रमोसि शत्रूयतो
हन्तानुष्टुभं छन्द ऽआरोह दिशोनुविक्रमस्व ॥५॥ अक्रन्ददग्निः ॥ अक्रन्ददग्निस्तन
यन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन् ॥ सद्यो जज्ञानो विहीमिद्धो ऽअख्य
दारोदसी भानुना भात्यन्तः ॥६॥ अग्नेभ्यावर्त्तिन् ॥ अग्नेभ्यावर्त्तिन्नभि मानि शिव
वर्त्तस्वायुषा वर्चसा प्रजया धनेन ॥ सन्न्या मेधया रय्या पोषेण ॥७॥ अ ॥६२॥
ग्ने ऽअङ्गिरः ॥ शतन्ते सन्त्वावृतः सहस्रन्त ऽउपावृतः ॥ अधा पोषस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पोषेण। पुनर्न्नो नष्टमाकृधि पुनर्न्नो रयिमाकृधि॥ ८॥ पुनरूर्ज्जा॥ निव
र्त्तस्व पुनरग्नऽइषायुषा। पुनर्न्नः पाह्यᳪहसः॥ ९॥ सह रय्या॥ निवर्त्तस्वाग्ने
पिन्वस्व धारया॥ विश्वप्स्न्या विश्वतस्परि॥ १०॥ आ त्वा॥ हार्षमन्तरभूर्द्ध्रु
वस्तिष्ठाविचाचलिः॥ विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्तु मा त्वद्राष्ट्रमधिभ्रशत्॥ ११॥
उदुत्तमम्॥ उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधमं वि मध्यमᳪश्रथाय॥ अथा
वयमादित्य व्रते तवानागसो ऽदितये स्याम॥ १२॥ अग्रे बृहन्॥ अग्रे बृह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नुषसो मूर्द्धाऽग्रस्स्यानिर्यगन्त्वान्नमसो ज्योतिषागोत॥ अग्निर्भानुना हरा
नास्त्वङ्ऽआ जानो विश्वा सद्धान्मपाः॥१३॥ हंसः शुचिषत्॥ हंसः शुचि
षद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत्॥ नृषद्वरसदृतसद्व्योमस
दब्जा गोजा ऽऋतजा ऽअद्रिजा ऽऋतं बृहत्॥१४॥ सीद त्वम्मातुरस्या ऽउपस्थे शिवः
विश्वान्यग्ने वयुनानि विद्वान्॥ मैनां तपसा मार्चिषाभि शोचीरन्तरस्या ॥९३॥
ञ्छुक्रज्योतिर्वि भाहि॥१५॥ अन्तरग्ने॥ रुचा त्वमुखायाः सदने स्वे॥ तस्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वꣳहरसातपञ्जातवेदःशिवोभव॥१६॥शिवोभूत्वा॥मह्यमग्नेऽअथोसीदशि
वस्त्वम्॥शिवाःकृत्वादिशःसर्वाःस्वंयोनिमिहासदः॥१७॥दिवस्परि॥प्रथम
ञ्जज्ञेऽअग्निरस्मद्द्वितीयम्परिजातवेदाः॥तृतीयमप्सुनृमणाऽअजस्रमिन्धा
नऽएनञ्जरतेस्वाधीः॥१८॥विद्मातेऽअग्ने॥त्रेधात्रयाणि॥विद्मातेधामवि
भृतापुरुत्रा॥विद्मातेनामपरमङ्गुहायद्विद्मातमुत्संयतऽआजगन्थ॥
॥१९॥समुद्रेत्वा॥नृमणाऽअप्स्वन्तर्नृचक्षाऽईधेदिवोऽअग्नऽऊधन्॥तृती

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

९५

येस्वारजेमितस्स्युवा ॐ समपानुपस्येमहिषाऽअवर्द्धन्॥११॥अक्रन्दद्ग्निः॥अ
क्रन्दद्ग्निस्स्तनयन्निव द्यौः क्षामारेरिहद्वीरुधः समञ्जन्॥सद्यो जज्ञानो विहीमि
द्धोऽअक्ख्यदारोदसी भानुना भात्यन्तः॥१२॥श्रीणामुदारः॥श्रीणामुदारोध
रुणो रयीणाम्मनीषाणाम्प्रार्प्पणः सोमगोपाः॥वसुः सूनुः सहसोऽअप्सु राजा
विभात्यग्र्यऽउषसामिधानः॥१३॥विश्वस्यकेतुः॥विश्वस्य केतुर्भुवनस्य गर्ब्भऽ
आरोदसीऽअपृणाज्जायमानः॥वीडुञ्चिदद्रिमभिनत्परायञ्जना यदग्निमय्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जन्तपश्वा॥२३॥ तुशिक्वा वंकं॥ तुशिक्वा वकोऽग्नेनिः सुमेधाम त्रैषिग्नि

रस्ह्नो निधायि॥ इयर्त्ति धूममरुषम्भरिभ्रुदुच्छुक्रेण शोचिषा द्यामिनक्षन्॥

२४॥ दृशानो रुक्मः॥ दृशानो रुक्मऽउर्व्या द्यौ दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः॥

अग्निरमृतोऽअभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजनयत्सुरेताः॥२५॥ यस्तेऽद्य॥ अद्य कृ

णवद्भद्रशोचे पूपन्देव घृतवन्तमग्ने॥ प्रतन्नय प्रतरं वस्योऽअच्छाभि सुम्न

न्देवभक्तं यविष्ठ॥२६॥ आनम्॥ आनमज सौभ्रवसेषु यऽउक्थ्यः॥ उक्थ्यऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साह
२५

९५

ञामर्जनशस्यमानि॥ प्रियः सूर्ये प्रियोऽग्ना भवात्युज्जातेन भिनदद्दुज्जनि
त्वैः॥२७॥ त्वामग्ने यजमानाऽअनु द्यून्विश्वा वसु दधिरे वार्याणि॥ त्वया
सह द्रविणमिच्छमाना व्रजङ्गोमन्तमुशिजो वि वव्रुः॥२८॥ अस्ताव्यग्निः॥ शिव॰
अस्ताव्यग्निर्नरां सुशेवो वैश्वानर ऋषिभिः सोमगोपाः॥ अद्वेषे द्या ॥८५॥
वापृथिवी हुवेम देवा धत्त रयिमस्मे सुवीरम्॥२९॥ समिधाग्निं॥ स
मिधाग्निं दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिम्॥ आस्मिन्हव्या जुहोत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न॥२९॥ नतु दुस्सा॥ नतु स्सा विश्वे देवाऽस्य ग्मू मरन्तु विनि भिः॥ मनोभव
शिवस्त्वंऽसुप्रतीको विभावसुः॥२१॥ प्रेत॥ प्रदेग्ग्रज्यो विष्णान्याहि शिवे
भिरर्चिर्भिः सुष्टुमा॥ तूह हृद्विर्वा नुभिर्वासन्मा हिंऽसीस्तन्वा प्रजाः॥२२॥ अ
क्रन्ददग्निः॥ अक्रन्ददग्निस्तनयन्निव द्यौः क्षामारेरिहद्वीरुधः समञ्ज
न्॥ सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धोऽअख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः॥२३॥ ।
प्रप्रायम्॥ प्रप्रायमग्निर्भरतस्य शृण्वे वि यत्सूर्यो न रोचते बृहद्भाः॥ अ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि
॥२६॥

96

प्रियेः पूरुष्ठ नेनासुसस्योरीहायदैव्योऽ अतिथिः शिवोनः॥३३॥ आपोदेवीः॥
प्रतिगृह्णीत भस्मैतत्स्योने कृणुध्वᳪ सुरभाऽउलोके॥ तस्मैनमन्तांज
नयः सुपत्नीर्मातेवपुत्रम्बिभृताप्स्वेनत्॥३५॥ अप्स्वग्ने सधिष्टव
सौषधीरनुरुध्यसे॥ गर्भेसञ्जायसेपुनः॥३६॥ गर्भोऽअसि॥ अगर्भोऽ शिव ॥२८॥
अस्योषधीनाङ्गर्भोवनस्पतीनाम्॥ गर्भोविश्वस्यभूतस्याग्नेग
र्भोऽअपामसि॥३७॥ प्रसद्यभस्मना॥ प्रसद्यभस्मनायोनिमप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्त्र पृथिवीमग्ने॥स८॥स ज्योमा वृमिषू ज्योति ब्रा[illegible] नुन एसद॥३८॥पु
नर्[illegible]॥सद्युस द नम पश्र पृथिवीमग्ने॥ शेषे मानुर्य्य नो पस्येन
स्या७॥शिवतम॥३८॥पुनरु ज्जो॥निवर्त्तस्वपुनरग्न ऽडुषायुषा॥
पुनर्न्नः पास्त्र८॥हस॥४०॥सहरय्या॥निवर्त्तस्वाग्नेपिन्वस्व धारया॥
विश्वपन्या विश्वतस्परि॥४१॥बोधामे॥ऽस्मस्य वचसायविष्ठम८
हिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वगावः॥पीयति त्वोऽअनु त्वोगृणानि वन्दा[illegible]

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स हि॰
॥ ५१ ॥
97

घृतन्त्वस्त्वन्हेऽअग्ने ॥ ४२ ॥ सबोधि ॥ सूरिर्म्मघवावसुपतेवसुदावन् ॥
युयोध्यस्मद्द्वेषांसि विश्वकर्म्मणे स्वाहा ॥ ४३ ॥ पुनस्त्वा ॥ दित्यारु
द्रावसवः समिन्धताम्पुनर्ब्रह्माणोवसुनीथयज्ञैः ॥ घृतेनत्वन्तन्वं
वर्द्धयस्वसत्याः सन्तुयजमानस्यकामाः ॥ ४४ ॥ अपेत ॥ अपेतवीत शिव॰ ॥ ५१ ॥
विचसर्पतातोयेत्रस्थपुराणायेचनूतनाः ॥ अदाद्यमोवसानम्पृ
थिव्याऽअक्रन्निमम्पितरोलोकमस्मै ॥ ४५ ॥ संज्ञानमसि ॥ कामधर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लम्भयित्नेकामधरत्लम्भूयानः॥ अग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि चितस्थ
परिचितमध्याऽऊर्द्ध्वचितः श्रयध्वम्॥४६॥ अयꣳसः॥ अयꣳसोऽअग्निर्यस्मिन्
त्सोममिन्द्रः सुतन्दधे जठरे वावशानः॥ सहस्रियं वाजमत्यन्नसप्तिꣳस
सवान्त्सन्त्स्तूयसे जातवेदः॥४७॥ अग्ने यत्॥ अग्ने यत्ते दिवि वर्चः पृथिव्यां
यदोषधीष्वप्स्वायजत्र॥ येनान्तरिक्षमुर्वाततन्थ त्वेषः स भानुरर्णवो
नृचक्षाः॥४८॥ अग्ने दिवः॥ अग्ने दिवोऽअर्णमच्छा जिगास्यच्छा देवाँ२ ऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
६ता
९६

ऊँर्च्चिषधिष्ण्याये॥ यारोचनेपरस्तात्सूर्य्यस्ययाश्चावस्तादुपतिष्ठन्तऽ
आपः॥४९॥पुरीष्यासोऽअग्नयः॥प्रावणेभिः सजोषसः॥जुषन्तां
यज्ञमद्रुहोनमीवाऽइषोमहीः॥५०॥इडामग्ने॥पुरुदꣳसꣳसनिङ्गो
ःशश्वत्तमꣳहवमानायसाध॥स्यान्नः सूनुस्तनयोविजावाग्ने शिव॰
सातेसुमतिर्भूत्वस्मे॥५१॥अयन्ते॥अयन्तेयोनिर्ऋत्वियोयतोजा ॥ईता
तोऽअरोचथाः॥तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथानोवर्द्धयारयिम्॥५२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विदेसि॥ विदेसितनयोरेवतनयाङ्गिरस्वदक्कवासीदपरिविदेसितनयोरेवतनया

रेवतनयाङ्गिरस्वदक्कवासीरा॥४३॥ लोकम्पृणा॥ छिद्रम्पृणा थोसीदक्कवाश्वम्॥

इन्द्राग्नी स्वाबृहस्पतिरस्मिन्त्योनावसाषदन्नू॥४४॥ नाऽश्रस्य॥ नाऽश्व

स्यसूर्द्दोहसः सोमं पृथ्व्यामन्ति एकस्तयः॥ जज्ञे देवानां विशान्त्रिषारो

चनेदिवः॥४५॥ इन्द्रंविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः॥ रथीतमं

रथीनां वाजानाऽं सत्पतिम्पतिम्॥४६॥ समितम्॥ समितंऽसङ्कल्पेथा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि

८८॥

९९

ॐसम्प्रियोरोचिह्णुसुमनस्यमानो॥इषमूर्जमभिसंवसानो॥५७॥संवाम॥

संवाम्मनांॐसिसव्रतासमुचित्तान्याकरम्॥अग्नेपुरीष्याधिपाभवत्त्वन्नऽइषमूर्जंयजमानायधेहि॥५८॥अग्नेत्वम्॥अग्नेत्वम्पुरीष्यो

रयिमान्पुष्टिमाँ२॥ऽअसि॥शिवाःकृत्वादिशःसर्वाःस्वंयोनिमिहा

सदः॥५९॥भवतन्नःसमनसौसचेतसावरेपसौ॥मायज्ञꣳहिꣳसिष्ट

मायज्ञपतिञ्जातवेदसौशिवौभवतमद्यनः॥६०॥मातेवपुत्रम्॥मा

शिव

॥८८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तेवपुत्रम्पृथिवीपुरीष्यमग्निंस्वेयोनावभारुखा॥तांविश्वैर्देवैरृतुभि स्वा १

ःसंविदानःप्रजापतिर्विश्वकर्माविमुञ्चतु॥६१॥असुन्वन्तमयजमान

मि॥असुन्वन्तमयजमानमिच्छस्तेनस्येत्यामन्विहितस्करस्य॥अन्यम

स्मादिच्छसातऽइत्यानमोदेविनिरृतेतुभ्यमस्तु॥६२॥नमःसु॥तेनिरृ

[illegible] × औ तेतिग्मतेजोयस्मयंविचृताबन्धमेतम्॥यमेनत्वं[illegible]यम्या

संविदानोत्तमेनाकेऽअधिरोहयैनम्॥६३॥यस्यास्ते॥घोरऽआस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जुहोम्येषाम्बन्धानां मवसर्जनाय ॥ यो त्वा जनो भूमिरिति प्रमन्द्ते
निर्ऋतिं त्वाहम्परि वेद विश्वतः ॥ ६ ॥ यन्ते ॥ देवी निर्ऋतिरा बबन्ध पाश
ङ्ग्रीवास्वविचृत्यम् ॥ तन्ते विष्याम्यायुषो न मध्यादथैतम्पितुमद्धि प्र
सूतः ॥ नमो भूत्यै येदञ्चकार ॥ ७ ॥ निवेशनः सङ्गमनः ॥ निवेशनः शिव. ॥१००॥
सङ्गमनो वसूनां ॥ विश्वारूपाभि वष्टे शचीभिः ॥ देव इव सविता सत्य
धर्म्मेन्द्रो न तस्थौ समरे पथानाम् ॥ ८ ॥ सीरा युञ्जन्ति ॥ कवयो युगा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षिनन्वनेपयःकृ॥ धीरादेवेषुसुम्नया॥ ६॥ शुनक्कसीरा॥ शुनक्कसीरा
विमुगान्नुद्धद्भूःनेयोनौवपतेहबीजम्॥ गिरावस्तुहिः समेराऽत्रसन्नो
नेदीयऽइत्स्यः पक्कमेयाना॥ ६०॥ शुनः सु॥ फालाविकृषन्तुभूमिं
शुनङ्कीनाशाऽअभियन्तुवाहैः॥ शुनासीराहविषानोशमानासुपिप
लाऽनुषधीः कर्त्तनास्मै॥ ६१॥ घृतेनसीता॥ घृतेनसीतामधुनासम
ज्यतांविश्वैर्देवैरनुमतामरुद्भिः॥ ऊर्जस्वतीपयसापिन्वमाना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
१०१
101

म्मा त्वा सीते पयसाभ्याववृत्स्व ॥ ७० ॥ लाङ्गलम्पवीरवत् ॥ लाङ्गलम्पवीर
वत्सुशेवꣳ सोमपित्सरु ॥ तदुद्वपति गामविम्प्रफर्व्यञ्च पीवरीम्प्रस्था
वद्रथवाहनम् ॥ ७१ ॥ कामङ्कामदुघे ॥ धुक्ष्व मित्राय वरुणाय च ॥
इन्द्रायाश्विभ्याम्पूष्णे प्रजाभ्यऽओषधीभ्यः ॥ ७२ ॥ विमुच्यध्वम् ॥ विमु शिव
च्यध्वमघ्न्या देवयाना ऽअगन्म तमसस्पारमस्य ॥ ज्योतिरापाम ॥ ॥१०१॥
७३ ॥ सजूरब्दः ॥ सजूरब्दो ऽअयवोभिः सजूरुषा ऽअरुणीभिः ॥ स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जोषसावश्विनादंसोभिः सजूः सूरऽएतशेन सजूर्वैश्वानरऽइडया
घृतेन स्वाहा ॥७४॥ या ऽओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रियुगम्पुरा ॥ मनै नु ब
भ्रूणामहं शतन्धामानि सप्त च ॥७५॥ शतं वः ॥ शतं वो ऽअम्ब धामा
नि सहस्रमुत वो रुहः ॥ अधा शतक्रत्वो यूयमिमम्मे ऽअगदङ्कृत ॥७६॥
ओषधीः प्रति ॥ मोदध्वम्पुष्पवतीः प्रसूवरीः ॥ अश्वा ऽइव सजित्वरीर्वी
रुधः पारयिष्ण्वः ॥७७॥ ओषधीरिति ॥ मातरस्तद्वो देवीरुप ब्रुवे ॥ सनेयम १९

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्वङ्गां वासऽआत्मानन्तव पूरुष॥७८॥ अश्वत्थे वः॥ अश्वत्थे वौ नि
षदनम्पर्णे वौ वसतिष्कृता॥ गोभाजऽइत्किलासथ यत्सनवथ पूरुष
म्॥७९॥ यत्रौषधीः॥ समग्मत राजानः समिताविव॥ विप्रः स उच्य
ते भिषग्रक्षोहामीवचातनः॥८०॥ अश्वावतीं सोमावतीम्॥ ऊर्ज
यन्तीमुदोजसम्॥ आवित्सि सर्वाऽओषधीरस्माऽअरिष्टतातये॥८१॥
उच्छुष्माः॥ उच्छुष्माऽओषधीनाङ्गावो गोष्ठादिवेरते॥ धनं सनिष्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्नीनामास्कमानन्तवेपूरुषा॥८२॥दुष्कृतिन्तोमि॥वोमानाथोसूयुं६

स्यनिष्कृतीः॥सीरऐंपतत्रीएीस्यनेपरामयतिनिष्कृथा॥८३॥श्रीत

विश्वाः॥परिष्ठास्तेनऽइवबुजमक्कमुः॥तुषधीःप्रातुस्यावुर्यत्कि

न्वेतन्त्वोरपेः॥८४॥यद्दिमाः॥यद्दिमाबाजनयन्तहेमोषधीर्हस्ते

ऽश्रादधा॥आस्कमायक्ष्मोस्यनश्यतिपुराजीवगृमोयथा॥८५॥यस्यो

षधीःप्रसर्पथाङ्गमङ्गम्परुःष्परुः॥ततोयक्ष्मंविबाधध्वऽनुग्रोम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्रामुशारिवा॥८६॥ साकंयक्ष्म॥ साकंयक्ष्मप्रपतचाषेण किकिदी
विना॥ साकंवातस्यध्राज्या साकंनश्यनिहाकया॥८७॥ अन्त्यावः॥
अन्त्यावोऽअन्त्यामवस्त्वन्त्यानन्त्यस्याऽरुपावता॥ नाःसबाःसं
विहानाऽइदम्मेप्रावता बरः॥८८॥ याः फलिनीः॥ याः फलिनिशिव-
नीर्याऽअफलाऽअपुष्पा याश्चपुष्पिणीः॥ बृहस्पतिप्रसूता ॥१०३॥
स्तानोमुञ्चन्त्वंहसः॥८९॥ मुञ्चन्तुमा॥ शपथ्यादथोवरुण्याद्रुत॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अथो यमस्य पड्बीशात्सर्वस्माद्देवकिल्बिषात्॥ १६॥ अवपतन्तीरवदन्दिव
ओषधयस्परि॥ यं जीवमश्नवामहै न स रिष्याति पूरुषः॥ १७॥ याऽओषधीः॥ या
ओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः॥ तासामसि त्वमुत्तमाऽर
ङ्कामाय शं हृदे॥ १८॥ याऽओषधीः॥ या ओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः
पृथिवीमनु॥ बृहस्पतिप्रसूता ऽअस्यै सं दत्त वीर्यम्॥ १९॥ याश्च॥ या
श्चेदमुपशृण्वन्ति याश्च दूरम्परागताः॥ सर्वाः संगत्य वीरुधोऽस्यै सं दत्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि
१०४
105

वीर्यं स्मृ॥८४॥ मार्वेः॥ मार्वो रिषत्त्वनितायस्मै चाहङ्कृ नामिवः।
हृप्तात्वं तुष्यादस्माकं॰ सर्वं मस्त्वनानुरमृ॥८५॥ ओषधवः समृ॥ ओष
धयः समवदन्त सोमेन सह राज्ञा॥ यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्तं॰ रा
राजन्पारयामसि॥८६॥ नाशयित्री॥ बलासस्याशेस ऽउपचिता शिव०
मसि॥ अथो शतस्य यक्ष्माणाम्पाकारोरसि नाशनी॥८७॥ त्वाङ्गन्ध ॥१०४॥
र्वाः॥ त्वाङ्गन्धर्वा अखनँस्त्वामिन्द्रस्त्वां बृहस्पतिः॥ त्वामोषधे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सोमो राजा विद्वान्यस्मादमुच्यत ॥ ९८ ॥ सहस्व मे ॥ सहस्व मेऽरातीः
सहस्व पृतनायतः ॥ सहस्व सर्वं पाप्मानꣳ सहमानास्योषधे ॥ ९९ ॥
दीर्घायुस्त्वा ॥ ऽओषधे खनिता यस्मै च त्वा खनाम्यहम् ॥ अथो त्व
दीर्घायुर्भूत्वा शतवल्शा विरोहतात् ॥ १०० ॥ त्वमुत्तमास्योषधे
तव वृक्षा उपस्तयः ॥ उपस्तिरस्तु सोऽस्माकं योऽअस्माँ ॥ ऽअभि
दासति ॥ १०१ ॥ मा मा हिꣳसी ज्जनिता यः पृथिव्या यो वा दिवꣳ सत्यध

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्गाद्यान॑द्यावय॒स्याप॑स्युनुः प्रथमोयज्जानं॒क्र स्मौरॆं॑वायेह॒विषाविं

षेमा॥ १०२॥ अ॒भ्या॑वर्त्तस्व॥ पृथिवि॑यु॒ज्तेन॒पय॑सासह॥ व॒पान्तेऽअ॒ग्नि

रिषि॒तोऽअ॑रोहत्॥ १०३॥ अग्ने॒यत्॥ अग्ने॒यत्ते॑शुक्रंय॒च्चं॒द्रय॒त्पूतंय

च्चय॒ज्ञियम्॥ तद्दे॒वेभ्यो॑भरामसि॥ १०४॥ इषमू॒र्ज्जम्॥ इष॑मू॒र्ज्जम

हमि॒तऽआदमृ॒तस्य॒योनिम्म॑हिषस्य॒धाराम्॥ आमा॒गोषु॑वि॒श

त्वा॒तनूषु॒जहा॑मिसे॒दिमनि॑राममी॑वाम्॥ १०५॥ अग्ने॒तव॥ अग्ने॒त

शि॰व॰ ॥१०५॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वो॥ अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजन्ते ऽअर्चयो विभावसो॥ बृहद्भानो
शवसा वाजमुक्थ्यं दधासि दाशुषे कवे॥१०६॥ पावकवर्चाः शुक्रवर्चा
ऽअनूनवर्चा ऽउदियर्षि भानुना॥ पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृ
णक्षि रोदसी ऽउभे॥१०७॥ ऊर्ज्जो नपा न्या। ऊर्ज्जो नपाज्जातवेदः सु
शस्तिभिर्म्मन्दस्व धीतिभिर्हितः॥ त्वे ऽइषः सन्दधुर्भूरिवर्पसश्चित्रो
तयो वामजाताः॥१०८॥ इरज्यन्नग्ने॥ प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्राहिः १०६

रायोऽअमर्त्या ॥ सदर्शतस्य वपुषो विराजसि पृणक्षि सानसिङ्क्रतुम्

॥१०९॥ इष्कर्तारमध्वरस्य ॥ इष्कर्तारमध्वरस्य प्रचेतसङ्क्षयन्तं राध

सो महः ॥ रातिं वामस्य सुभगाम्महीमिषन्दधासि सानसिं रयिम्

॥११०॥ ऋतावानम्महिषम् ॥ ऋतावानम्महिषं विश्वदर्शतमग्निं

सुम्नाय दधिरे पुरो जनाः ॥ श्रुत्कर्णं सप्रथस्तमन्त्वा गिरा दैव्यम्मानु

षा युगा ॥१११॥ आप्यायस्व ॥ आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोम वृष्ण्यम् शि०व० ॥१०६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नव्वाव्वाजस्यसङ्गथे॥११२॥सन्ते॥सन्तेपयांसिसमुयन्तुवाजाः॥
संवृष्ण्यान्यभिमातिषाहः॥आप्यायमानोऽअमृतायसोमदिवि
श्रवांस्युत्तमानिधिष्व॥११३॥आप्यायस्व॥मदिन्तमसोमवि
श्वेभिरंशुभिः॥भवानःसप्रथस्तमःसखावृधे॥११४॥आ
तैंवत्सोमनोजवत्परमाच्चित्सधस्थात्॥अग्नेत्वाङ्कामयागिरा॥
११५॥तुभ्यन्ता॥तुभ्यन्ताऽअङ्गिरस्तमविश्वाःसुक्षितयःपृथ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कृ॥ अग्ने क्रामाय येमिरे॥११६॥ अग्निः प्रियेषु॥ अग्निः प्रियेषु धामसु का
मो भूतस्य भव्यस्य॥ सम्राडेको विराजति॥११७॥ इति वाजसनेयी संहि
तायां द्वादशोऽध्यायः॥ ॐ॥ मयि गृह्णामि॥ मयि गृह्णाम्यग्रेऽअग्नि
ꣳ रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय॥ मामु देवताः सचन्तामू॥१॥ शिवं॰
अपां पृष्ठमसि॥ अपां पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमा ॥१०७॥
नम्॥ वर्द्धमानो महाँ२ ऽआ च पुष्करे दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वा॥२॥ब्रह्मजज्ञानमू॥ब्रह्मजज्ञानम्प्रथमम्पुरस्ताद्विसीमतःसु
रुचोवेनऽआवः॥सबुध्न्याऽउपमाऽअस्यविष्ठाःसतश्चयोनि
मसतश्चविवः॥३॥हिरण्यगर्भःसमू॥हिरण्यगर्भःसमवर्त्तता
ग्रेभूतस्यजातःपतिरेकऽआसीत्॥सदाधारपृथिवीन्द्यामुतेमा
ङ्कस्मैदेवायहविषाविधेम॥४॥द्रप्सश्चस्कन्दपृथिवीमनु
द्यामिमञ्चयोनिमनुयश्चपूर्वः॥समानंय्योनिमनुसञ्चरन्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स हिं
१०८॥

नूसन्नुहोम्यानुसमहोत्रा॥ ॥५॥ नमोस्तुसर्प्पेभ्यो येकेचपृथिवीमनु॥
येअन्तरिक्षेयेदिवितेभ्यः सर्प्पेभ्योनमः॥ ६॥ या इषवो यातु
धानानां येवावनस्पतीँरनु॥ येवावटेषुशेरतेतेभ्यः सर्प्पेभ्योनमः॥ ७॥ येवामीरोचनेदिवोयेवासूर्यस्यरश्मिषु॥ शिवः
॥ येषामप्सुसदस्कृतन्तेभ्यः सर्प्पेभ्योनमः॥ ८॥ कृणुष्वपा ॥१०८॥
जः॥ कृणुष्वपाजः प्रसितिन्नपृथ्वीयाहिराजेवामवाँरोऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इभेन ॥ तृष्वीमनु प्रसितिं द्रूणानोऽस्तासि विध्य रक्षसस्तपिष्ठैः ॥ तव
भ्रमास आशुया पतन्त्यनु स्पृश धृषता शोशुचानः ॥
तपूंष्यग्ने जुह्वा पतङ्गानसंदितो विसृज विष्वगुल्काः ॥१॥ प्रति
स्पशः ॥ प्रति स्पशो विसृज तूर्णितमो भवा पायुर्विशोऽअस्याऽअद
ब्धः ॥ यो नो दूरेऽअघशंसो योऽअन्त्यग्ने माकिष्टे व्यथिरादधर्षीत् ॥३॥
उदग्ने ॥ तिष्ठ प्रत्यातनुष्व न्यमित्राँ ओषताऽत्तिग्महेते ॥ यो नोऽअ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१ सं॰हि॰ १०६

109

रानिऽसमिधानवङ्केनीचानन्धसतमन्नसुष्कम॥१२॥ऊर्द्ध्वोभव॥

ऊर्द्ध्वोभवप्रतिविद्ध्याद्ध्यस्मदाविष्कृणुष्वदैव्यान्यग्ने॥अवस्थिरा

तनुहियातुजूनांजामिमजामिंप्रमृणीहिशत्रून्॥अग्नेष्ट्वातेज

सासादयामि॥१३॥अग्निर्मूर्द्धा॥दिवःककुत्पतिःपृथिव्याअ शिव॰

यम्॥अपांरेतांसिजिन्वति॥इन्द्रस्यत्वौजसासादयामि ॥१०६॥

॥१४॥भुवोयज्ञस्य॥भुवोयज्ञस्यरजसश्चनेतायत्रानियुद्भिः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सत्वंसोशिवाभिः॥ दिविमूर्द्धानन्दधिषेस्वर्षाञ्जिह्वामग्नेचकृषेह
व्यवाहम्॥१५॥ ध्रुवासि॥ धरुणास्तृताविश्वकर्म्मणा॥ मात्वास
मुद्रऽउद्बधीन्मासुपर्णोव्यथमानापृथिवीन्दृंह॥१६॥ प्रजापति
ष्ट्वा॥ सादयत्वपाम्पृष्ठेसमुद्रस्येमन्॥ व्यचस्वतीम्प्रथस्वतीम्प्र
थस्वपृथिव्यसि॥१७॥ भूरसि॥ भूमिरस्यदितिरसिविश्व
स्वधायाविश्वस्यभुवनस्यधर्त्री॥ पृथिवींयच्छपृथिवीन्दृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि- ११०

ऽहं पृथिवीम्माहिंऽसीः॥१८॥ विश्वस्मै प्राणाय॥ विश्वस्मै प्राणा-
यापानाय व्यानायप्रतिष्ठायै चरित्राय॥ अग्निष्ट्वाभिपातु मह्याः स्व-
स्त्याच्छर्दिषा शन्तमेन तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद॥१९॥ काण्डा-
त्काण्डात्प्ररोहन्ती॥ काण्डात्काण्डात्प्ररोहन्ती परुषः परुषस्परि॥ शिव- ॥११०॥
॥ एवानो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण शतेन च॥२०॥ या शतेन॥ प्रतनो-
षि सहस्रेण विरोहसि॥ तस्यास्ते देवीष्टके विधेम हविषा वयम्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

॥२थायासन्ने॥ऽस्त्रग्ग्ने सूर्य्ये रुचो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः॥ ताभिर्न्नोऽ
द्य सर्व्वाभी रुचे जनाय नस्कृधि॥२२॥ यावः॥ यावो देवाः सूर्य्ये रु
चो गोष्वश्वेषु या रुचः॥ इन्द्राग्नी ताभिः सर्व्वाभी रुचन्नो धत्त बृहस्प
ते॥२३॥ विराड्ज्योतिः॥ विराड्ज्योतिरधारयत्स्वराड्ज्योतिरधार
यत्॥ प्रजापतिष्ट्वा सादयतु पृष्ठे पृथिव्या ज्योतिष्मतीम्॥ विश्व
स्मै प्राणायापानाय व्यानाय विश्वञ्ज्योतिर्यच्छ॥ अग्निष्टेऽधिपति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवासीद॥२४॥मधुश्च॥मधुश्च माधवश्च वा
सन्तिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्पन्ता
मापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः॥ये
ऽअग्नयः समनसोऽन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे॥वासन्तिकावृतूऽअ॥ शिव०
भिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्व ॥१११
द्ध्रुवे सीदतम्॥२५॥अषाढासि सहमाना सहस्वारातीः सहस्व पृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तनायतेः॥सहस्त्रवीर्य्यासितमामाजिन्वा॥२६॥मधुवाताः॥मधुवा
ताऽऋतायतेमधुक्षरन्तिसिन्धवः॥माध्वीर्न्नःसन्त्वोषधीः॥२७॥मधु
नक्तमुतोषसोमधुमत्पार्थिवꣳरजः॥मधुद्यौरस्तुनः
पिता॥२८॥मधुमान्नः॥मधुमान्नोवनस्पतिर्म्मधुमाँ॥२॥ऽअस्तुसू
र्य्यः॥माध्वीर्ग्गावोभवन्तुनः॥२९॥अपाङ्गने॥अपाङ्गनेत्वादमा
वाममर्ण्णोमितोपमीन्नाग्रेवैश्वानरः॥अच्छिन्नपत्राःप्रजाऽअ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
११२

नुवीकृस्यानुत्स्यादिव्याहृष्टिः सचतामृ॥३०॥ त्रीत्वामुद्धान्॥ त्री
त्वामुद्धान्त्सम स्पपत्त्वर्ग्गानुपाम्याति हृषभ ऽइष्टकानाम्॥ पुरी
षवसानः सुकृतस्य लोके तत्र गच्छ यत्र पूर्वे परेताः॥३१॥ महीद्यौः
॥ पृथिवी च न ऽइमं यज्ञं मिमिक्षताम्॥ पिपृतान्नो भरीमभिः॥ शिवः ॥११२॥
३२॥ विष्णोः कर्म्माणि॥ पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे॥ इन्द्रस्य
युज्यः सखा॥३३॥ ध्रुवासि॥ धरुणेतो यज्ञे प्रथममेभ्यो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निष्ठाऽअधिजातवेदाः॥ सगायत्र्यात्रिष्टुभानुष्टुबाचदेवे
भ्योहव्यंवहतुप्रजानन्॥२४॥ इषेराये॥रमस्वसहसेद्युम्नऽ
नूर्ज्जेऽअपत्याय॥ सम्राडसिस्वराडसिसारस्वतोत्वोत्सोप्रा
वताम्॥२५॥ अग्नेयुक्ष्वा॥ अग्नेयुक्ष्वाहियेतवाश्वासोदेवसाध
वः॥ अरंवहन्तिमन्यवे॥२६॥ युक्ष्वाहि॥ देवहूतमाँ२ऽअश्वाँ
२॥ऽअग्नेरथीरिव॥ निहोतापूर्व्यःसदः॥२७॥ सम्यक्स्रवन्ति॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
११३
113

सरितोनधेनाऽअन्तर्हृदामनसापूयमानाः॥ घृतस्यधाराऽअ
भिचाकशीमिहिरण्ययोवेतसोमद्ध्यऽअग्नेः॥३८॥ ऋचेत्वा॥ रु
चेत्वाभासेत्वाज्योतिषेत्वा॥ अभूदिदंविश्वस्यभुवनस्यवा
जिनमग्नेर्वैश्वानरस्यच॥३९॥ अग्निर्ज्योतिषा॥ अग्निर्ज्यो शिव॰
तिषाज्योतिष्मान्रुक्मोवर्चसावर्चस्वान्॥ सहस्रदाऽअसि ॥११३॥
सहस्रायत्वा॥४०॥ आदित्यङ्गर्भम्॥ आदित्यङ्गर्भम्पयसासम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मड्ढिः सहस्रस्य प्रतिमां विश्वरूपम॥ परि वृड्ढिः हरसा माभि
मंस्थाः शतायुषङ्कृणुहि चीयमानः॥४१॥ वातस्य जूतिम॥
वातस्य जूतिं वरुणस्य नाभिमश्वञ्जज्ञानꣳ सरिरस्य मद्ध्ये
शिशुन्नदीनाꣳ हरिमद्रिबुध्नमग्ने मा हिꣳसीः परमे व्योम
न्॥४२॥ अजस्रमिन्दुम॥ अजस्रमिन्दुमरुषम्भुरण्युमग्निमीडे
पूर्वचित्तिन्नमोभिः॥ स पर्वभिर्ऋतुशः कल्पमानो गाम्मा हिꣳ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२ सी हि॰
१२४
114

सीदन्तिं विराजम् ॥४३॥ बृहस्पती रक्षतु ॥ बृहस्पती रक्षतु बृहस्पतिर्ब्रह्मणास्य नामि
म विश्व जातानां रजसः परस्मात् ॥ मही यं सा हस्त्वी मसुरस्य माया
मस्मा महि सीः परमे व्योमन् ॥४४॥ कोऽग्निः ॥ कोऽग्निरग्ने
रद्य जायत शोकात्पृथिव्या उत वा दिवस्परि ॥ येन प्रजा विश्व शि॰ व॰
कर्मा जजान तमग्ने हेडः परि ते वृणक्तु ॥४५॥ चित्रन्देवानाम् ॥ ॥११४॥
चित्रन्देवानामुदगादनीकञ्चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आप्रा द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षं सूर्य्यऽआत्मा जगतस्तस्थुषश्च॥
६ ४७॥ इमम्मा हिं० सीर्हिंपाद्दम्पशुं० सहस्राक्षोमेधायचीयमा
नः॥ मयुम्पशुम्मेधमग्ने जुषस्वतेन चिन्वानस्तन्वो निषीद॥ म
युन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु॥ ४७॥ इमम्मा॥ हिं० रेकशफ सी २
म्पशुं० निक्रन्दं वाजिनं वाजिनेषु॥ गौरमारण्यमनुतेदिशामि
तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद॥ गौरन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गृछन्तु॥४८॥ इमं॰ साहस्रम्॥ इमं॰ साहस्र॰ शतधारमुत्सं व्यच्यमा
नं॰ सरिरस्य मध्ये॥ घृतन्दुहानामदितिं जनायाग्ने माहिं॰सी
ः परमे व्योमन्॥ गवयमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्त
न्वो निषीद॥ गवयन्ते शुगृच्छतु यं द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु॥४९॥ शिवं॰ ॥११५॥
इममूर्णायुम्॥ इममूर्णायुं वरुणस्य नाभिं त्वचं पशूनां द्वि
पदां चतुष्पदाम्॥ त्वष्टुः प्रजानां प्रथमं जनित्रमग्ने माहिं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ सीः परमे व्योमन् ॥ उष्ट्रमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो
निषीद ॥ उष्ट्रं ते शुगृच्छतु यं द्विष्मस्तं ते शुगृच्छतु ॥ ५० ॥ अजो ह्य
ग्नेरजनिष्ट शोकात्सोऽअपश्यज्जनितारमग्रे ॥ तेन देवा
देवतामग्र्यमायँस्तेन रोहमायन्नुपमेध्यासः ॥ शरभमारण्यमनु ते
दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ॥ शरभं ते शुगृच्छतु यं द्विष्म
स्तं ते शुगृच्छतु ॥ ५१ ॥ त्वं यविष्ठ ॥ दाशुषो नॄँः पाहि शृणुधी गिरः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
११६
116

रह्णोतोकमुनत्वक्मनो॥५१॥ उपत्वा॥ उपत्वेमँत्वासादयाम्युपत्वोद्मं
त्वासादयाम्युपत्वाभस्मंत्वासादयाम्युपत्वाज्योतिषिसादयाम्युपत्वा
यनेसादयाम्यर्णवेत्वासदनेसादयामिसमुद्रेत्वासदनेसादयामि
सरिरेत्वासदनेसादयाम्युपत्वाक्षयेसादयाम्युपत्वासधिषि
सादयाम्युपत्वासदनेसादयाम्युपत्वासँस्थेसादयाम्युपत्वा
बानौसादयाम्युपत्वापुरीषेसादयाम्युपत्वापाथसिसादयामि

। शिव॰
॥११६॥
ध ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मपंत्रेण त्वा छन्दसा सादयामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा सादयामि जागतेन
त्वा छन्दसा सादयाम्यानुष्टुभेन त्वा छन्दसा सादयामि पाङ्क्तेन त्वा छन्द
सा सादयामि ॥५३॥ अयम्पुरः ॥ अयम्पुरो भुवस्तस्य प्राणो भौवायनो
वसन्तः प्राणायनो गायत्री वासन्ती गायत्र्यै गायत्रं गायत्रादुपाᳪंशुरु
पाᳪंशोस्त्रिवृत् त्रिवृतो रथन्तरं वसिष्ठ ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्व
या प्राणं गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥५४॥ अयन्दक्षिणा ॥ विश्वकर्म्मा त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
११७

स्य मनो वैश्वकर्म्मणङ्ग्रीष्मो मानसस्त्रिष्टुब्ग्रैष्मी त्रिष्टुभः स्वारं स्वा
रादन्तर्यामोऽन्तर्यामात्पञ्चदशः पञ्चदशाद्बृहद्बृहद्भरद्वाज ऋषिः प्रजाप
तिगृहीतया त्वया मनो गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥५५॥ अयम्पश्चात्॥ अ
यम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य चक्षुर्वैश्वव्यचसं वर्षाश्चाक्षुष्यो शिव
जगती वार्षी जगत्या ऋक्सममृक्समाच्छुक्रः शुक्रात्सप्तदशः ॥११७
सप्तदशाद्वैरूपञ्जमदग्निर्ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया चक्षुर्गृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्लामि प्रजाभ्यः॥५६॥ इदमुत्तरात्॥ इदमुत्तरात्स्वस्तस्य श्रोत्रꣳसौ
वꣳशरच्छ्रौत्र्यनुष्टुब्धुत्तरारह्यनुष्टुभऽऐडमैडान्मन्थी मन्थिनऽएकविꣳ
शऽएकविꣳशाद्वैराजं विश्वामित्रऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया
त्वया श्रोत्रं गृह्लामि प्रजाभ्यः॥५७॥ इयमुपरि मतिस्तस्यै वा
ङ्माती वाचो हेमन्तो वाच्यः पङ्क्तिः हैमन्ती पङ्क्त्यै निधनवन्निधनव
तऽआग्रयणऽआग्रयणात्त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ त्रिणवत्रय।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
११८

त्विꣳशाब्ध्याꣳशाङ्करौवृतेविश्वकर्म्मर्षिःप्रजापतिर्गृहीतयात्व
यावाचङ्गृह्णामिप्रजाभ्योलोकन्ताऽइन्द्रम्॥५८॥इतिवाजसनेयी
संहितायांत्रयोदशोध्यायः॥ओं॥ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिः॥ध्रुवक्षिति
र्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासिध्रुवंयोनिमासीदसाधुया॥उख्यस्यकेतुं शिव॰ ॥११८॥
प्रथमञ्जुषाणाऽश्विनाध्वर्यूसादयतामिहत्वा॥१॥कुलायिनी
घृतवती॥कुलायिनीघृतवतीपुरन्धिःस्योनेसीदसदनेपृथि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व्याः॥ अग्निं स्वाहुतं बसवो गृणन्त्विमा ब्रह्म पीपिहि सौभगाया
श्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा॥२॥ स्वे दक्षे दक्षैः॥ स्वे दक्षे दक्षपितेह सी
द देवानां सुम्ने बृहते रणाय॥ पितेवैधि सूनवऽआ सुशेवा स्वा
वेशा तन्वा संविशस्वाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा॥३॥ पृथिव्या
ः पुरीषमस्यप्सो नाम ता त्वा विश्वेऽअभिगृ
णन्तु देवाः॥ स्तोमपृष्ठा घृतवतीह सीद प्रजावदस्मे द्रविणाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जस्त्वामिव नो द्युपुर्सारयतामिहस्रा॥४॥ आदित्यास्रा॥ पृष्ठसोद
यास्यु तरिहस्य धत्रे विंशामधिपस्कीमुवनानाम्॥ ज्रुम्मि दुष्फस्ता
ऽग्नपामसि विश्वकेम्मातिं षिराऽभिवनो द्युपुर्सारयतामिहस्वा
॥५॥ सूक्तं स्व॥ सूक्तस्वु सुविस्वुयेषा॥ हत्नऽग्नये हन्तः स्वलषा शिव.
सिकल्पेताद्यावापृथिवीकल्पेतामापऽओषधयः कल्पन्ता ॥११९॥
मग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः॥ येऽग्नयः समनसोऽन्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

राह्वा वां पृथिवीऽ इमा॥ ऐष्मोवृतऽग्निभिः कम्यमानाऽ इन्द्रमिव देवाऽ
अभिसंबिशन्तु तयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम्॥३॥ सजूर्ऋतु
भिः॥ सजूर्बिधाभिः सजूर्देवैः सजूर्देवैर्बयोनाधैरग्नये त्वा वैश्वा
नराया श्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्बिधाभि
ः सजूर्बसुभिः सजूर्देवैर्बयोनाधैरग्नये त्वा वैश्वानराया श्विना
ध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्बिधाभिः सजूरुद्रैः सजूर्दे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०हि०
१२०
120

वैर्वैयोनाधैरग्नयेत्वावैश्वानरायाश्विनाध्वर्यूसादयतामिहत्वासजूर्ऋतु
भिःसजूर्विधाभिःसजूरादित्यैःसजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नयेत्वावैश्वानरा
याश्विनाध्वर्यूसादयतामिहत्वासजूर्ऋतुभिःसजूर्विधाभिःसजूर्विश्वै
र्देवैःसजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नयेत्वावैश्वानरायाश्विनाध्वर्यूसादयतामि शिव०
हत्वा॥७॥प्राणम्मे॥पाह्यपानम्मेपाहिव्यानम्मेपाहिचक्षुर्म्मऽउर्व्याबि ॥११२०॥
भाहिश्रोत्रम्मेश्लोकय॥अपःपिन्वौषधीर्जिन्वद्विपादवचतुष्पात्पा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हिदिवोबृहृमेरया॥८॥मूर्द्धावयः॥प्रजापतिश्छन्दः क्षत्रंवयोमयन्दंछन्दो

विष्टम्भोवयोधिपतिश्छन्दोविश्वकर्म्मावयःपरमेष्ठीछन्दोवस्तोवयोविव

लञ्छन्दोवृष्णिर्वयोविशालञ्छन्दःपुरुषोवयस्तन्द्रञ्छन्दोव्याघ्रोवयोनाधृ

ष्टञ्छन्दःसिंहोवयश्छदिश्छन्दःपष्ठवाड्वयोबृहतीछन्दऽउक्षावयःककुप्छ

न्दऽऋषभोवयःसतोबृहतीछन्दोनड्वान्वयः॥९॥अनड्वान्वयःपङ्क्तिं

श्छन्दोधेनुर्वयोजगतीछन्दस्त्र्यविर्वयस्त्रिष्टुप्छन्दोदित्यवाड्वयोविराड्छ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हिं॰
१२१
124

दः॑पञ्चाविर्वयोगायत्रीछन्द॑स्त्रिवत्सोवयः॑ऽउष्णिक्छन्द॑स्तुर्यवाड्वयोऽनुष्टु
ष्टुछन्दोलोकन्ताऽइन्द्रम्॥१०॥इन्द्राग्नीऽअव्यथमानाम्॥इन्द्राग्नीऽअव्यथमा
नामिष्टकांदृꣳहतंयुवम्॥पृष्ठेनद्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षञ्चविबा
धसे॥११॥विश्वकर्म्मात्वा॥सादयत्वन्तरिक्षस्यपृष्ठेव्यचस्वतीम्प्रथ शिव॰
स्वतीमन्तरिक्षंयच्छान्तरिक्षन्दृꣳहान्तरिक्षम्माहिꣳसीः॥विश्वस्मैप्राणा ॥१२१
यापानायव्यानायोदानायप्रतिष्ठायैचरित्राय॥वायुष्ट्वाभिपातुमह्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वस्त्याछ्हर्दिष्पा शन्तमेन तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥ १२ ॥ राज्ञ्यसि ॥ रा
ज्ञ्यसि प्राची दिग्विराडसि दक्षिणा दिक्सम्राडसि प्रतीची दिक्स्वराड
स्युदीची दिगधिपत्न्यसि बृहती दिक् ॥ १३ ॥ विश्वकर्मा त्वा ॥ सादय
त्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे ज्योतिष्मतीम् ॥ विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यान
य विश्वञ्ज्योतिर्यच्छ ॥ वायुष्टेधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सी
द ॥ १४ ॥ नभश्च ॥ नभस्यश्च वार्षिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि क

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋ॰ हि॰ १२२

त्यैतान्द्यावापृथिवीकल्पयन्तामापोऽओषधयः कल्पयन्तामग्नयः एषु
ङ्कमज्ज्यैष्ठ्यायसव्रताः॥येऽअग्नयः समनसोन्तराद्यावापृथिवी
ऽइमे॥वार्षिकावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिवदेवाऽअभिसंवि
शन्तुतयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम्॥१५॥इषश्च॥इषश्चोर्ज॰ शिव॰ ॥१२२॥
श्चशारदावृतूऽअग्नयः स्प्रेषोमिकल्प्येतांद्यावापृथिवीक
ल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः एषु कमज्ज्यैष्ठ्यायस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

व्रताः॥ ये ऽग्नयः समनसो ऽन्तरा द्यावापृथिवी ऽइमे॥ शारदावृतू ऽअ
भिकल्पमाना ऽइन्द्रमिव देवा ऽअभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्व
द्ध्रुवे सीदतम्॥१६॥ आयुर्म्मे॥ पाहि प्राणम्मे पाह्यपानम्मे पाहि व्यान
म्मे पाहि चक्षुर्म्मे पाहि श्रोत्रम्मे पाहि वाचम्मे पिन्व मनो मे जिन्वा
त्मानम्मे पाहि ज्योतिर्म्मे यच्छ॥१७॥ मा छन्दः॥ प्रमा छन्दः प्रतिमा
छन्दो ऽअस्रीवयश्छन्दः पङ्क्तिश्छन्द ऽउष्णिक्छन्दो [illegible] बृहती छन्दो ऽनु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्टुप्छन्दो विराट्छन्दो गायत्री छन्दस्त्रिष्टुप्छन्दो जगती छन्दः पृथिवी छन्दः॥
न्ता॥ पृथिवी छन्दो ऽन्तरिक्षं छन्दो द्यौश्छन्दः समाश्छन्दो नक्षत्राणि छन्दो वा
क्छन्दो मनश्छन्दः कृषिश्छन्दो हिरण्यं छन्दो गौश्छन्दो ऽजाश्छन्दो ऽश्वश्छ
न्दः॥१९॥ अग्निर्देवता॥ वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता व
सवो देवता रुद्रा देवता ऽऽदित्या देवता मरुतो देवता विश्वेदेवा देवता
बृहस्पतिर्देवतेन्द्रो देवता वरुणो देवता॥२०॥ मूर्द्धासि॥ मूर्द्धासि रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्रुवासि धरुणा धर्त्र्यसि धरणी ॥ आयुषे त्वा वर्चसे त्वा कृष्यै त्वा क्षेमा
य त्वा ॥ २१ ॥ यन्त्री राड् ॥ यन्त्री राड्यन्त्र्यसि यमनी ध्रुवासि धरित्री ॥ इषे त्वो
र्जे त्वा रय्यै त्वा पोषाय त्वा लोकं त्वा ऽ इन्द्रमा ॥ २२ ॥ आशुस्त्रिवृद्भान्ता ॥ आशु
स्त्रिवृद्भान्तः पञ्चदशो व्योमा सप्तदशो धरुणऽ एकविंशः प्रतूर्त्ति
रष्टादशस्तपो नवदशोऽभीवर्त्तः सविंशो वर्चो द्वाविंशः सम्भरण
स्त्रयोविंशो योनिश्चतुर्विंशो गर्भाः पञ्चविंशऽ ओजस्त्रिणवः क्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०सं०
१२४

तुरकाः त्रिꣳशꣳ प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिꣳशो ब्रध्नस्य विष्टपं चतुस्त्रिꣳशो नाक
ः षट्त्रिꣳशो विवर्तोऽष्टाचत्वारिꣳशो धर्त्रं चतुष्टोमः ॥ २४ ॥ अग्नेर्भागः ॥
अग्नेर्भागोऽसि दीक्षाया आधिपत्यं ब्रह्म स्पृतं त्रिवृत्स्तोम इन्द्रस्य भा
गोऽसि विष्णोराधिपत्यं क्षत्रꣳ स्पृतं पञ्चदशः स्तोमो नृचक्ष शिव०
सां भागोऽसि धातुराधिपत्यं जनित्रꣳ स्पृतꣳ सप्तदशः स्तोमो मित्रस्य भा ॥१२४॥
गोऽसि वरुणस्याधिपत्यं दिवो वृष्टिर्वातः स्पृत एकविꣳशः स्तोमो वसू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाम्नागणः॥२४॥वसूनाम्नागणोऽस्मिन्रुद्राणामाधिपत्यस्यतनुष्यात्सम्यतत्वं तु वि
ष्णोः शान्तोमेऽस्यादित्यानाम्नागोऽस्मिन्मरुतामाधिपत्ययुङ्ङ्॰ज्ञास्मूतनाःपञ्चविशेः
शान्तोमोदिस्सेमागोऽस्मिन्पूष्णोऽस्याधिपत्यमोजस्मूतन्त्रिणवस्तोमोदेव
स्यमविष्णुर्भागोऽस्मिन्बृहस्पतेराधिपत्यः समीचीर्दिशास्मूतनाष्टुत्तु
ष्णोमस्तोमोयस्वानाम्नागणः॥२५॥यवानाम्नागणोऽस्ययवानामाधिपत्यम्मु
जास्मूतनास्सन्तुसन्त्वाशिः शान्तोमेऽकम्भूणानाम्नागोऽस्मिन्विश्वेषान्देवाना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

माधिपत्यमन्नतꣳस्पृतन्त्वं यास्त्रिꣳशान्तोमः सहस्व॥२६॥ सहस्व॥ सहस्व
सहस्य स्त्वुहैमन्तिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतां द्यावापृथि
वी कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्यायस
व्रताः॥ येऽअग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे॥ हैमन्तिकावृ
तूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसंविशन्तु तया देवतया
ङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम्॥२७॥ एकयास्तुवत॥ प्रजाऽअधीयन्त प्रजा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽध्यधीयन्त प्रजापतिरधिपतिरासीत्तिसृभिरस्तुवत ब्रह्मासृ
ज्यत ब्रह्मणस्पतिरधिपतिरासीत्पञ्चभिरस्तुवत भूतान्यसृ
ज्यन्त भूतानाम्पतिरधिपतिरासीत्सप्तभिरस्तुवत सप्तऽऋषयो
सृज्यन्त धाताधिपतिरासीन्नवभिरस्तुवत ॥२८॥ नवभिरस्तुव
त पितरोऽसृज्यन्तादितिरधिपत्न्यासीदेकादशभिरस्तुवतऽऋ
तवोऽसृज्यन्तार्त्तवाऽअधिपतयऽआसँस्त्रयोदशभिरस्तुवत मा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साऽअसृज्यन्त संवत्सरोऽधिपतिरासीत्पञ्चदशभिरस्तुवत क्षत्र
मसृज्यतेन्द्रोऽधिपतिरासीत्सप्तदशभिरस्तुवत ग्राम्याः पशवोऽसृ
ज्यन्त बृहस्पतिरधिपतिरासीन्नवदशभिरस्तुवत ॥२९॥ नवदशभिर
स्तुवत शूद्रार्यावसृज्येतामहोरात्रेऽअधिपत्नीऽआस्तामेकविंश
त्यास्तुवतैकशफाः पशवोऽसृज्यन्त वरुणोऽधिपतिरासीत्त्रयोविंश
त्यास्तुवत क्षुद्राः पशवोऽसृज्यन्त पूषाधिपतिरासीत्पञ्चविंशत्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तुवतारण्याः पशवोऽसृज्यन्त वायुरधिपतिरासीत्सप्तविᳪशत्यास्तु-
वत द्यावापृथिवी व्यैतां वसवो रुद्राऽआदित्याऽअनुव्यायँस्तऽएवाधि- ऽएर
पतयऽआसन्नवविᳪशत्यास्तुवता॥३०॥नवविᳪशत्यास्तुवता वनस्प-
तयोऽसृज्यन्त सोमोऽधिपतिरासीदेकत्रिᳪशतास्तुवत प्रजाऽअसृ- ६.४
ज्यन्त यवाश्चायवाश्चाधिपतयऽआसँस्त्रयस्त्रिᳪशतास्तुवत भू-
तान्यशाम्यन्प्रजापतिः परमेष्ठ्यधिपतिरासील्लोकन्ताऽइन्द्रम्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

॥३४॥ ॥ इति वाजसनेयीसंहितायां चतुर्द्दशोध्यायः॥ अग्ने जातान्॥
अग्ने जाताऽन्प्रणुदानः सपत्नान्प्रत्यजातान्नुद जातवेदः॥ अधिनोब्रू
हि सुमनाऽ अहेडँस्तव स्याम शर्म्मंस्त्रिवरूथऽउद्भौ॥१॥ सहसा जातान्॥
सहसा जातान्प्रणुदानः सपत्नान्प्रत्यजातान्जातवेदो नुदस्व॥ अधि शिन॰
नो ब्रूहि सुमनस्यमानो वयं स्याम प्रणुदानः सपत्नान्॥ षोडशी ॥२॥
डशी स्तोमः॥ षोडशी स्तोमऽओजो द्रविणं चतुश्चत्वारिंश स्तोमो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वह्नौहि विणम्॥ अग्नेः पुरीषमस्यप्सो नाम तां त्वा विश्वेऽअभिगृण-
न्तु देवाः॥ स्तोमपृष्ठा घृतवतीह सीद प्रजावदस्मे द्रविणायजस्व॥
३॥ एवश्छन्दः॥ एवश्छन्दो बरिवश्छन्दः शंभूश्छन्दः परिभूश्छन्दऽआच्छ-
न्दो मनश्छन्दो व्यचश्छन्दः सिन्धुश्छन्दः समुद्रश्छन्दः सरिरंछन्दः ककु-
प्छन्दस्त्रिककुप्छन्दः काव्यंछन्दोऽङ्कुपंछन्दोऽक्षरपङ्क्तिःछन्दः पदपङ्क्तिः
छन्दो विष्टारपङ्क्तिःछन्दः क्षुरो भ्रजश्छन्दऽआच्छच्छन्दः प्रच्छच्छन्दः॥४॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्चाछन्दः प्रछन्दः॥ संयच्छन्दो वियच्छन्दो बृहच्छन्दो रथन्तरञ्छन्दो निका
यश्छन्दो विवधश्छन्दो गिरश्छन्दो भ्रजश्छन्दः संस्तुप्छन्दो ऽनुष्टुप्छन्द एव
श्छन्दो वरिवश्छन्दो वयश्छन्दो वयस्कृच्छन्दो विष्पर्धाश्छन्दो विशालञ्छन्द
श्छदिश्छन्दो दूरोहणञ्छन्दस्तन्द्रञ्छन्दो ऽङ्काङ्कञ्छन्दः॥५॥ रश्मिना सत्या शिवः
यः॥ सत्यञ्जिन्व प्रेतिना धर्मणा धर्मञ्जिन्वान्वित्या दिवा दिवञ्जिन्व ॥१२८॥
सन्धिनान्तरिक्षेणान्तरिक्षञ्जिन्व प्रतिधिना पृथिव्या पृथिवीञ्जिन्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विष्टम्भेनवृष्ट्या वृष्टिं जिन्व प्रवयाह्नाहर्जिन्वानुयारात्र्या रात्रीं जि

न्वोशिजा वसुभ्यो वसूं जिन्व प्रकेतेनादित्येभ्य ऽआदित्याञ्जिन्व तन्तु

नारायः ॥ ६ ॥ तन्तुना रायस्पोषेण रायस्पोषञ्जिन्व सꣳसर्पेण श्रुता

य श्रुतञ्जिन्वैडेनौषधीभिरोषधीर्जिन्वोत्तमेन तनूभिस्तनूर्जि

न्व वयोधसाधीतेनाधीतञ्जिन्वाभिजिता तेजसा तेजो जिन्व ॥

७ ॥ प्रतिपदसि ॥ प्रतिपदे त्वानुपदस्यनु~~परस्य~~नुपदे त्वा सम्पदसि सम्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.
॥८॥
१९१

मादेत्वातेजोसितेजसेत्वात्रिवृदसि॥त्रिवृदसित्रिवृतेत्वाप्रवृदसिप्रवृ
तेत्वाविवृदसिविवृतेत्वासवृदसिसवृतेत्वाक्रमोस्याक्रमायत्वासंक्रमो
सिसंक्रमायत्वोत्क्रमोस्युत्क्रमायत्वोत्क्रान्तिरस्युत्क्रान्त्यैत्वाधिपतिनो
र्जोर्जंजिन्व॥१॥राज्ञ्यसि॥राज्ञ्यसिप्राचीदिग्वसवस्तेदेवाऽअधि शिवं०
पतयोग्निर्हेतीनांप्रतिधर्त्तात्रिवृत्त्वास्तोमःपृथिव्यांश्रयत्वाज्य ॥१२८॥
मुक्थमव्यथायैस्तभ्नातुरथन्तरंसामप्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा

तुप्रथमजा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते

त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥ १० ॥ वि

राडसि ॥ विराडसि दक्षिणा दिग्रुद्रास्ते देवाऽअधिपतयऽइन्द्रो हेतीनां

प्रतिधर्त्ता पञ्चदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्यां श्रयतु प्रऽउगमुक्थम

व्यथायै स्तभ्नातु बृहत्साम प्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्रथमजा

देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वैसंविदानानाकस्यपृष्ठेस्वर्ग्गेलोकेयजमानञ्चसादयन्तु ॥१॥ सम्राडसि ॥
प्रतीचीदिगादित्यास्तेदेवाऽअधिपतयोवरुणोहेतीनाम्प्रतिधर्त्तासप्तद
शस्त्वास्तोमःपृथिव्यांश्रयतुमरुत्वतीयमुक्थमव्यथायैस्तभ्ना
तुवैरूपंसामप्रतिष्ठित्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वाप्रथमजादेवेषुदिवो शिव॰
मात्रयावरिम्णाप्रथन्तुविधर्त्ताचायमधिपतिश्चतेत्वासर्वेसंवि ॥१३०॥
दानानाकस्यपृष्ठेस्वर्ग्गेलोकेयजमानञ्चसादयन्तु ॥१२॥ स्वराडसि ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वराडस्युदीची दिङ्मरुतस्ते देवा ऽअधिपतयः सोमो हेतीनाम्प्रतिधर्त्तै
कविꣳशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याꣳ श्रयतु निष्केवल्यमुक्थमव्यथायै स्त
भ्नातु वैराजꣳ साम प्रतिष्ठित्या ऽअन्तरिक्ष ऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु
दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे सं
विदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥१३॥ अधिपत्न्य
सि ॥ अधिपत्न्यसि बृहती दिग्विश्वे ते देवा ऽअधिपतयो बृहस्प

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्विर्हेतीनाम्प्रतिधर्त्री त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ स्तोमौ पृथिव्याꣳ श्रयतां
वैश्वदेवाग्निमारुते ऽउक्थे ऽअव्यथायै स्तभ्नीताꣳ शाक्वररैवते सामनी
प्रतिष्ठित्या ऽअन्तरिक्ष ऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरि
म्णा प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य
पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥१४॥ अयम्पुरः ॥ अयम्पुरो ह
रिकेशः सूर्य्यरश्मिस्तस्य रथगृत्सश्च रथौजाश्च सेनानीग्रामण्यौ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पुञ्जिकस्थला च क्रतुस्थला चाप्सरसौ दंक्ष्णवः पशवो हेतिः पौरुषेयो व
धः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च
नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥१५॥ अयं दक्षिणा ॥ विश्वकर्मा तस्य
रथस्वनश्च रथेचित्रश्च सेनानीग्रामण्यौ ॥ मेनका च सहजन्या चा
प्सरसौ यातुधाना हेती रक्षांसि प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽस्तु ते नोऽव
न्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥१६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अयम्पश्चात्॥ अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य रथप्रोतश्चासमरथश्च से
नानीग्रामण्यौ॥ प्रम्लोचन्ती चानुम्लोचन्ती चाप्सरसौ व्याघ्रा हेति
ः सर्पाः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो
यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः॥१७॥ अयमुत्तरात्॥ अयमुत्तरात् शिव. ॥१३२॥
संयद्वसुस्तस्य तार्क्ष्यश्चारिष्टनेमिश्च सेनानीग्रामण्यौ॥ वि
श्वाची च घृताची चाप्सरसावापो हेतिर्वातः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अस्तुते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्म्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भेद
ध्म्मः ॥१८॥ अयमुपरि ॥ अयमुपर्य्यर्वाग्वसुस्तस्य सेनजिच्च सुषेण
श्च सेनानीग्रामण्यौ ॥ उर्व्वशी च पूर्व्वचित्तिश्चाप्सरसाववस्फूर्ज्ज
न्हेतिर्विद्युत्प्रहेतिस्तेभ्यो नमो ऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते य
न्द्विष्म्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्म्मः ॥१९॥ अग्निर्म्मूर्द्धा ॥ दिवः क
कुत्पतिः पृथिव्या ऽअयम् ॥ अपां रेतां सि जिन्वति ॥२०॥ अय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋसंहि.
१३३

133

मग्निः॥ सहस्त्रिणो वाजमश्वा शतिनस्त्यग्निः॥ मूर्द्धा कवी रयीणाम्॥२१॥
त्वामग्ने॥ त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत॥ मूर्द्ध्नो विश्वस्य वाघ
तः॥२२॥ मुवो यज्ञस्य॥ मुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा नियुद्भिः स
चसे शिवाभिः॥ दिवि मूर्द्धानं दधिषे स्वर्षां जिह्वामग्ने चकृषे हव्य
वाहम्॥२३॥ अबोध्यग्निः॥ समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमु
षासम्॥ यह्वा ऽइव प्रवयामुज्जिहानाः प्रभानवः सिस्रते नाक

शिव.
॥१३३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मह्य॥२४॥ अवोचाम कवये॥ अवोचाम कवये मेध्याय वचो वन्दारु वृ
षभाय वृष्णे॥ गविष्ठिरो नमसा स्तोमममग्नौ दिवीव रुक्ममुरुव्यञ्च
मश्रेत्॥२५॥ अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअ
ध्वरेष्वीड्यः॥ यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रं विभ्वं विशे वि
शे विशे॥२६॥ जनस्य गोपाः॥ जनस्य गोपाऽअजनिष्ट जागृविर
ग्निः॥ सुदक्षः सुविताय नव्यसे॥ घृतप्रतीको बृहता दिविस्पृशा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स हि
१३४
134

द्युम्नहिमानि भरन्तेभ्यः शुचिः ॥२७॥ त्वामग्ने ॥ त्वामग्ने ऽ आङ्गिरसो गुहा
हितमन्वविन्दञ्छिश्रियाणं वनेवने ॥ स जायसे मथ्यमानः सहो म
हत्वामाहुः सहसस्पुत्रमङ्गिरः ॥२८॥ सखायः सम् ॥ सखायः सं वः
सम्यञ्चमिषंᳩ स्तोमं चाग्नये ॥ वर्षिष्ठाय क्षितीनामूर्जो नप्त्रे शिव ॥१३४॥
सहस्वते ॥२९॥ सं ऽ समित् ॥ सं ऽ समिद्युवसे वृषन्नग्ने विश्वान्यर्य
ऽ आ ॥ इडस्पदे समिध्यसे स नो वसून्या भर ॥३०॥ त्वाचित्रश्रवस्तम ॥ त्वा

५ अव १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्त्विन्द्र श्रवस्त्वमहवेन्ना बिसुजन्नवः ॥ शोचिष्केशम्पुरुप्रियाग्ने हव्या
पव्वोढवे ॥ ३१ ॥ एना वः ॥ एना वोऽग्निन्नमसोर्जो नपातमाहु
वे ॥ प्रियञ्चेतिष्ठमरतिं स्वध्वरं बिश्वस्य दूतममृतम् ॥ ३२ ॥ बिश्व
स्य दूतमम् ॥ बिश्वस्य दूतममृतं बिश्वस्य दूतममृतम् ॥ स योजते
ऽरुषा बिश्वभोजसा स दुद्रवत्स्वाहुतः ॥ ३३ ॥ स दुद्रवत् ॥ स दुद्र
वत्स्वाहुतः स दुद्रवत्स्वाहुतः ॥ सुब्रह्मा यज्ञः सुशमी बसूनान्देवंरा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
॥१३५
135

धोजनाम॥३४॥ अग्ने वाजस्य॥ अग्ने वाजस्य गोमत ऽ ईशानः सहसो
यहो॥ अस्मे धेहि जातवेदो महि श्रवः॥३५॥ स ऽ इधानः॥ स ईधा
नो वसुष्कविरग्निरीडेन्यो गिरा॥ रेवदस्मभ्यं पुर्वणीक दीदिहि॥३६॥
क्षपो राजन्नुत त्मनाग्ने वस्तोरुतोषसः॥ स तिग्मजम्भ रक्षसो दह शिव॰ ॥१३५॥
प्रति॥३७॥ भद्रो नः॥ भद्रो नो ऽ अग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रो
ऽध्वरः॥ भद्रा ऽ उत प्रशस्तयः॥३८॥ भद्रा ऽ उत॥ भद्रा ऽ उत प्रशो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वयो मद्युम्मनः कृणुष्व हव्वत्रूषी॥ येनो समसत्नुसा सहः॥३९॥ येनो
समसत्नु॥ सासहो वस्थिरा तनुहि भूरि शर्द्धताम्॥ वनेमा तेऽअभिष्टि
भिः॥४०॥ अग्निं तम्॥ अग्निं तम्मन्ये यो वसुरस्तं यंयंति धेनवः॥ अस्त
स्तमर्वन्तऽआशवोस्तन्नित्यासो वाजिनऽइषं स्तोतृभ्यऽआभर
॥४१॥ सोऽअग्निः॥ सोऽअग्निर्यो वसुर्गृणे सं यमायन्ति धेनवः॥
समर्वन्तो रघुद्रुवः सं सुजातासः सूरयऽइषं स्तोतृभ्यऽआभर॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि
१३६
136

४२॥ आ तु मे सुष्टुतू॥ सर्पिषा दर्वीः। स्त्री गीष्ठऽआसनि जुतो नऽत्व सुपूर्व्याऽ
गच्छेऽपुश्रव सस्यतऽइषं स्तोतृभ्यऽआभर॥४३॥ अग्ने तमद्या॥ अग्ने
तमद्याश्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रं हृदिस्पृशम्॥ ऋध्यामा तऽओ
हैः॥४४॥ अधा ह्यग्ने॥ अधा ह्यग्ने क्रतोर्भद्रस्य दक्षस्य साधोः॥ रथी॒र् शिव.
ऋतस्य बृहतो बभूथ॥४५॥ एभिर्नः॥ एभिर्नोऽर्कैर्भवा नोऽ ॥१३६॥
र्वाङ् स्वर्ण ज्योतिः॥ अग्ने विश्वेभिः सुमनाऽअनीकैः॥४६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अग्नि॰ होतारमा॥ अग्नि॰ होतारम्मन्ये दास्वन्तं वसुं॰ सूनुं॰ सहसो जा
तवेदसं विप्रन्न जातवेदसम्॥ य ऽऊर्द्ध्वया स्वद्ध्वरो देवो देवाच्या कृपा
॥ घृतस्य विभ्राष्टिमनु वष्टि शोचिषा जुह्वानस्य सर्पिषः॥४७॥ अ
ग्ने त्वन्नो ऽअन्तम ऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः॥ वसुरग्निर्व
सुश्रवा ऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमं रयिं दाः॥ तन्त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सु
म्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः॥४८॥ येन ऽऋषयः॥ येन ऽऋषयस्तपस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्त्वपमासत्त्रमायुन्नन्धानाऽग्निष्टं स्त्वामरन्तुः ॥ नरस्मान्तुहान्तिदधे
नाकेऽस्मुग्निं यमाकुर्मनेवस्त्वीर्सिबर्हिषमू ॥४९॥ तम्पत्नीभिः ॥ तम्प
त्नीभिरनुगच्छेम देवाः पुत्रैर्भ्रातृभिरुत वा हिरण्यैः ॥ नाकं गृभ्णानाः
सुकृतस्य लोके तृतीये पृष्ठेऽधि रोचने दिवः ॥५०॥ आवा वः ॥ आ
वाचो मध्यमरुहद्भुरण्युरयमग्निः सत्पतिश्चेकितानः ॥ पृष्ठे पृथि
व्या निहितो दविद्युतदधस्पदं कृणुतां ये पृतन्यवः ॥५१॥ अय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मग्निः ॥ अयमग्निर्वीरवत्तमो वयोधाः सहस्त्रियो द्योततामप्रयुच्छ
न्विभ्राजमानः सरिरस्य मध्य उप प्रयाहि दिव्यानि धाम ॥ ५ ॥ ४ ॥ सं
प्रच्यवद्ध्वमुप ॥ सम्प्रयातामग्ने पृथोरैवयानान्नोक्रणुद्दुम ॥ पुनःकृण्वा
नापितरायुवानान्वातांसीत्वयितन्तुमेतम् ॥ ५३ ॥ उद्बुध्यस्व ॥ उद्बु
ध्यस्वाग्ने प्रतिजागृहि त्वमिष्टापूर्ते सं सृजेथामयं च ॥ अस्मिन्त्सधे
स्थे अध्युत्तरस्मिन्विश्वेदेवा यजमानश्च सीदत ॥ ५ ॥ येन वहसि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि
१३८
138

॥ सुहसंत्वष्टेनाग्निस्सर्वविदं समु॥ तेनेमन्त्रो नयस्त्वईवेषु गन्त्वे॥ पय॥ अग्न
यत्यै॥ अयन्ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातो ऽअरोचथाः॥ तञ्जानन्नग्न ऽआ
रोहाथा नो वर्द्धया रयिम्॥ पद॥ न पश्च॥ न पश्चन पूर्व्यस्त्वा शैशिरावृतू ऽ
अग्नेरन्तः श्लेषोऽसि कल्पेतां द्यावापृथिवी कल्पन्तामाप ऽओषधयः शिवः
कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः॥ येऽअग्नयः समन ॥१३॥
सोन्तरा द्यावापृथिवी ऽइमे॥ शैशिरावृतू ऽअभिकल्पमाना ऽइन्द्रमि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वेदेवाऽअग्निमिसंव्विशन्तुनयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवेसीदतम्॥५३॥परमेष्ठीत्वा
॥सादयतुदिवस्पृष्ठेऽज्योतिष्मतीम्॥विश्वस्मैप्राणायापानायव्या
नायविश्वञ्ज्योतिर्यच्छ॥सूर्य्यस्तेऽधिपतिस्तयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रु
वासीद॥५४॥लोकम्पृण॥छिद्रम्पृणाथोसीदध्रुवात्वम्॥इन्द्राग्नी
त्वाबृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन्॥५५॥ताऽअस्य॥ताऽअस्य
सूददोहसःसोमꣳश्रीणन्तिपृश्नयः॥जन्मन्देवानांविशस्त्रि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्वारोचने दिवः॥६॥ इन्द्रं विश्वाः॥ इन्द्रं विश्वा ऽअवीवृधन्त्समुद्र
व्यचसङ्गिरः॥ रथीतमꣳ रथीनां वाजानाꣳ सत्पतिम्पतिम्॥६॥
प्रोथदश्वः॥ प्रोथदश्वो न यवसे ऽविष्यन्यदा महः संवरणाद्व्य
स्थात्॥ आदस्य वातो ऽअनुवाति शोचिरध स्म ते व्रजनं कृष्णम शिवः ॥१३५॥
स्ति॥६॥ आ यो ष्टा॥ आ यो ष्टा सदने सादयाम्यवतश्छायायाꣳ
समुद्रस्य हृदये॥ रश्मीवतीं भास्वतीमा या द्यां भास्या पृथिवीमो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वृन्नरि क्रमम्॥६३॥ परमेष्ठी त्वा॥ सादयतु दिवस्पृष्ठे व्यचस्वतीम्प्रथस्वतीं
दिवं यच्छ दिवं दृंह दिवं मा हिंसीः॥ विश्वस्मै प्राणायापानाय व्याना
योदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय। सूर्यस्त्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या छर्दि
षा शन्तमेन तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद॥६४॥ सहस्रस्य प्रमा
ऽसि सहस्रस्य प्रतिमासि सहस्रस्योन्मासि साहस्रोऽसि सहस्राय त्वा॥
६५॥ इति वाजसनेयीसंहितायां पञ्चदशोऽध्यायः॥ ओम्॥ नमस्ते॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमस्तेरुद्रमन्यवऽउतोतऽइषवेनमः॥ बाहुभ्यामुततेनमः॥१॥ याते॥
रुद्रशिवातनूरघोरापापकाशिनी॥ तयानस्तन्वाशन्तमयागिरिश
न्ताभिचाकशीहि॥२॥ यामिषुम्॥ यामिषुङ्गिरिशन्तहस्तेबिभर्ष्यस्त
वे॥ शिवाङ्गिरित्रताङ्कुरुमाहिंसीःपुरुषञ्जगत्॥३॥ शिवेनवचसा॥ शिव॰ ॥५०॥
त्वागिरिशाच्छावदामसि॥ यथानःसर्वमिज्जगदयक्ष्मꣳसुमनाऽअस
त्॥४॥ अध्यवोचत्॥ अध्यवोचदधिवक्ताप्रथमोदैव्योभिषक्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अहींश्च सर्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्च यातुधान्यो ऽघराचीः परासुवा ।।५।। उ
सोमः ।। असौ यस्ताम्रो ऽअरुण ऽनुत बभ्रुः सुमङ्गलः ।। ये चैनं रुद्रा
ऽअभितो दिक्षु श्रिताः सहस्रशो ऽवैषां हेड ऽईमहे ।।६।। असौयव॰ ।।
असौ यो ऽवसर्पति नीलग्रीवो विलोहितः ।। उतैनं गोपा ऽअदृश्रन्न
दृश्रन्नुदहार्यः स दृष्टो मृडयाति नः ।।७।। नमो ऽस्तु ।। नमो ऽस्तु नी
लग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे ।। अथो ये ऽअस्य सत्वानो ऽहं तेभ्यो ऽक

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि
१५१

१५१

स्तु नमः ॥ ८ ॥ प्रमुञ्च ॥ प्रमुञ्च धन्वनस्त्वमुभयोरार्त्न्योर्ज्याम् ॥ याश्च ते ह
स्त ऽइषवः परा ता भगवो वप ॥ ९ ॥ विज्यन्धनुः ॥ कपर्द्दिनो विशल्यो
बाणवाँ ॥ ऽउत ॥ अनेशन्नस्य या ऽइषव ऽआभुरस्य निषङ्गधिः ॥ १० ॥
या ते ॥ हेतिर्मीढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः ॥ तयास्मान्विश्वतस्त्वम शिव ॥ १५१ ॥
यक्ष्मया परि भुज ॥ ११ ॥ परि ते ॥ परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणक्तु वि
श्वतः ॥ अथो य ऽइषुधिस्तवारे ऽअस्मन्नि धेहि तम् ॥ १२ ॥ अवतत्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धनुः॥ अवतत्य धनुष्ट्वꣳ सहस्राक्ष शतेषुधे निशीर्य्य शल्यानाम्मुखा
शिवो नः सुमना भव॥ १३॥ नमस्ते॥ नमस्तऽआयुधायानातताय धृष्ण
वे। उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यान्तव धन्वने॥ १४॥ मानः॥ मानो
महान्तमुत मानोऽअर्भकम्मा नऽउक्षन्तमुत मा नऽउक्षितम्॥ मानो
वधीः पितरम्मोत मातरम्मा नः प्रियास्तन्वो रुद्र रीरिषः॥ १५॥ मा
नस्तोके॥ तनये मा नऽआयुषि मा नो गोषु मा नोऽअश्वेषु रीरिषः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ह
१४२

142

मानोवीरान्रुद्रभामिनोवधीर्हविष्मन्तःसदमित्त्वाहवामहे॥९॥नमो
हिरण्यबाहवे॥सेनान्येदिशाञ्चपतयेनमोनमोवृक्षेभ्योहरिकेशे
भ्यःपशूनाम्पतयेनमोनमःशष्पिञ्जरायत्विषीमतेपथीनाम्पत
येनमोनमोहरिकेशायोपवीतिनेपुष्टानाम्पतयेनमोनमोबभ्लु शिवः ॥१४२॥
शाय॥१॥नमोबभ्लुशायव्याधिनेन्नानाम्पतयेनमोनमोभव
स्यहेत्यैजगताम्पतयेनमोनमोरुद्रायाततायिनेक्षेत्राणाम्पतये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमो नमः सूतायाहन्त्यै वनानां पतये नमो नमो रोहिताय ॥ १५ ॥ नमो
रोहिताय स्थपतये वृक्षाणां पतये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृ
तायौषधीनां पतये नमो नमो मन्त्रिणे वाणिजाय कक्षाणां पतये
नमो नमऽ उच्चैर्घोषायाक्रन्दयते पत्तीनां पतये नमो नमः कृत्स्ना
यतया ॥ १६ ॥ नमः कृत्स्नायतया धावते सत्वनां पतये नमो नमः स
हमानाय निव्याधिनऽ आव्याधिनीनां पतये नमो नमो निषङ्गिणे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ककुभायनिषङ्गिणेस्तेनानाम्पतयेनमोनमोनिचेरवेपरिचरायारण्यानाम्पत
येनमोनमोवञ्चते॥२॥नमोवञ्चतेपरिवञ्चतेस्तायूनाम्पतयेनमो
नमोनिषङ्गिणऽइषुधिमतेतस्कराणाम्पतयेनमोनमःसृकायिभ्यो
जिघांसद्भ्योमुष्णताम्पतयेनमोनमोऽसिमद्भ्योनक्तञ्चरद्भ्योवि शिव.
कृन्तानाम्पतयेनमः॥२॥नमऽउष्णीषिणेगिरिचरायकुलुञ्चानां ॥१४३॥
म्पतयेनमोनमऽइषुमद्भ्योधन्वायिभ्यश्चवोनमोनमऽआतन्वाने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नमऽआयच्छद्भ्योऽस्यद्भ्यश्च वो नमो नमो
विसृजद्भ्यः ॥२२॥ नमो विसृजद्भ्यो विध्यद्भ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भ्यो
जाग्रद्भ्यश्च वो नमो नमः शयानेभ्यऽआसीनेभ्यश्च वो नमो नमस्ति
ष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमो नमः सभाभ्यः ॥२३॥ नमः सभाभ्यः सभाप
तिभ्यश्च वो नमो नमोऽश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमो नमऽआव्याधि
नीभ्यो विविध्यन्तीभ्यश्च वो नमो नमऽउगणाभ्यस्तृंहतीभ्यश्च वो न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साहि.
१५८

१५५

भ्यो नमो गणेभ्यः ॥२४॥ नमो गणेभ्यो गणपतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेभ्यो
व्रातपतिभ्यश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपतिभ्यश्च वो नमो नमो वि
रूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्यः ॥२५॥ नमः सेनाभ्यः से
नानिभ्यश्च वो नमो नमो रथिभ्योऽरथेभ्यश्च वो नमो नमः क्षत्तृभ्य शिव.
ः संग्रहीतृभ्यश्च वो नमो नमो महद्भ्योऽर्भकेभ्यश्च वो नमः ॥२६॥ ॥१५४॥
नमस्तक्षभ्यः ॥ नमस्तक्षभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कुर्म्मारेभ्यश्च वो नमो नमो निषादेभ्यः पुञ्जिष्ठेभ्यश्च वो नमो नमः श्व
श्वनिभ्यो मृगयुभ्यश्च वो नमो नमः श्वभ्यः ॥२७॥ नमः श्वभ्यः श्वपति
भ्यश्च वो नमो नमो भवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च न
मो नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च नमः कपर्द्दिने ॥२८॥ नमः कपर्द्दि
ने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरि
शयाय च शिपिविष्टाय च नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च नमो ह्रस्वाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

145

॥२॥ नमो ह्रस्वाय च वामनाय च नमो बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च स
वृधे च नमोऽग्र्याय च प्रथमाय च नमऽआशवे ॥३॥ नमऽआशवे चाजि
राय च नमः शीघ्र्याय च शीभ्याय च नमऽऊर्म्याय चावस्वन्याय च
नमो नादेयाय च द्वीप्याय च ॥३॥ नमो ज्येष्ठाय ॥ च कनिष्ठाय च न शिव. ॥१४५॥
मः पूर्वजाय चापरजाय च नमो मध्यमाय चापगल्भाय च नमो जघन्या ८
य च बुध्न्याय च नमः सोभ्याय ॥४॥ नमः सोभ्याय च प्रतिसर्याय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमः श्लोक्याय चावसान्याय च नम उ

र्वर्याय च खल्याय च नमो वन्याय ॥३३॥ नमो वन्याय च कक्ष्याय च

च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च नम आशुषेणाय चाशुरथाय च

नमः शूराय चावभेदिने च नमो बिल्मिने ॥३४॥ नमो बिल्मिने च कव

चिने च नमो वर्मिणे च वरूथिने च नमः श्रुताय च श्रुतसेनाय च न

मो दुन्दुभ्याय चाहनन्याय च नमो धृष्णवे ॥३५॥ नमो धृष्णवे च प्रमृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सद्रि
१४६

146

शायचनमोनिषङ्गिणेचेषुधिमतेचनमस्तीक्ष्णेषवेचायुधिनेचनमःस्वा
युधायचसुधन्वनेच॥३६॥नमःस्रुत्यायचपथ्यायचनमःकाट्याय
चनीप्यायचनमःकुल्यायचसरस्यायचनमोनादेयायचवैशन्ताय
चनमःकूप्याय॥३७॥नमःकूप्यायचावट्यायचनमोवीध्र्यायचातप्या॥शिवः
यचनमोमेघ्यायचविद्युत्यायचनमोवर्ष्यायचावर्ष्यायचनमो ॥१४६॥
वात्याय॥३८॥नमोवात्यायचरेष्म्यायचनमोवास्तव्यायचवास्तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पाय च नमः सोमाय च रुद्राय च नमस्ताम्राय चारुणाय च नमः शङ्गवे ॥
२१॥ नमः शङ्गवे च पशुपतये च नम उग्राय च भीमाय च नमो ग्रेवधा
य च दूरेवधाय च नमो हन्त्रे च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नम
स्ताराय ॥ २२॥ नमः शम्भवाय ॥ च मयोभवाय च नमः शङ्कराय च म
यस्कराय च नमः शिवाय च शिवतराय च ॥ २३॥ नमः पार्याय ॥ चावा
र्याय च नमः प्रतरणाय चोत्तरणाय च नमस्तीर्थ्याय च कूल्याय च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमः शष्प्याय च फेन्याय च नमः सिकत्याय॥४३॥ नमः सिकत्याय च प्र
वाह्याय च नमः किंशिलाय च क्षयणाय च नमः कपर्द्दिने च पुलस्तये
च नमः इरिण्याय च प्रपथ्याय च नमो व्रज्याय॥४४॥ नमो व्रज्याय
च गोष्ठ्याय च नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमो हृदय्याय च निवेष्प्या शिव. ॥१४७॥
य च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च नमः शुष्क्याय॥४५॥ नमः शुष्क्या
य च हरित्याय च नमः पांसव्याय च रजस्याय च नमो लोप्याय च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लप्याय च नमऊर्म्याय च सूर्म्याय च नमः पर्ण्याय॥४९॥ नमः पर्ण्याय च
पर्णशदाय च नमऽउद्गुरमाणाय चाभिघ्नते च नमऽआखिदते च प्रखि
दते च नमऽनमऽइषुकृद्भ्यो धनुष्कृद्भ्यश्च वो नमो नमो वः किरिकेभ्यो
देवानाᳬं हृदयेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमो विक्षिणत्केभ्यो नमऽआ
निर्हतेभ्यः॥५०॥ द्रापेऽअन्धसः॥ द्रापेऽअन्धसस्पते दरिद्र नीललोहित॥
आसां प्रजानामेषां पशूनां माभेर्मारोङ्मो च नः किञ्चनाममत्॥५१॥ इ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रु॰हि॰
१४८

मारुद्रायं तवसे कपर्द्दिने क्षयद्वीराय प्रभरामहे मतीः ॥ यथा शमसद्द्विपदे चतु
ष्पदे विश्वम्पुष्टङ्ग्रामेऽअस्मिन्ननातुरम् ॥४८॥ या ते ॥ रुद्र शिवा तनूः शि
वा विश्वाहा भेषजी ॥ शिवा रुतस्य भेषजी तया नो मृड जीवसे ॥४९॥ परि नः ॥
परि नो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य दुर्मतिरघायोः ॥ अव स्थिरा मघव
द्भ्यस्तनुष्व मीढ्वस्तोकाय तनयाय मृड ॥५०॥ मीढुष्टम शिवतम ॥ शिवो नः
सुमना भव ॥ परमे वृक्षऽआयुधन्निधाय कृत्तिं वसानऽआचर पिनाकम्बि

शिव॰ ॥१४८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भ्रदागहि ॥५१॥ विकिरिद्र विलोहित ॥ विकिरिद्र विलोहित नमस्ते ऽअस्तु भग
वः ॥ यास्ते सहस्रꣳ हेतयो ऽन्यमस्मन्नि वपन्तु ताः ॥५२॥ सहस्राणि सहस्र
शः ॥ सहस्राणि सहस्रशो बाह्वोस्तव हेतयः ॥ तासामीशानो भगवः ऽप
राचीना मुखा कृधि ॥५३॥ असङ्ख्याता सहस्राणि ॥ असङ्ख्याता सहस्रा
णि ये रुद्रा ऽअधि भूम्याम् ॥ तेषाꣳ सहस्रयोजने ऽव धन्वानि तन्मसि ॥
५४॥ अस्मिन्महति ॥ अस्मिन्महत्यर्णवे ऽन्तरिक्षे भवा ऽअधि ॥ तेषाꣳ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि॰
१४९

149

सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥५५॥ नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः ॥ नी
लग्रीवाः शितिकण्ठा दिवᳬं रुद्राऽउपश्रिताः ॥ तेषाᳬं सहस्रयोजनेव
धन्वानि तन्मसि ॥५६॥ नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः ॥ शर्वाऽअधः क्षमा
चराः ॥ तेषाᳬं सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥५७॥ ये वृक्षेषु ॥ शष्पि शिव॰
ञ्जराः नीलग्रीवा विलोहिताः ॥ तेषाᳬं सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥१५८॥
॥५८॥ ये भूतानाम् ॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः ॥ तेषा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ंसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥५८॥ येपथाम्पथिरक्षयऽऐलबृदाऽ
आयुर्युधः॥ तेषांसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥५९॥ येतीर्थानि॥
प्रचरन्तिसृकाहस्तानिषङ्गिणः॥ तेषांसहस्रयोजनेवधन्वानितन्म
सि॥६०॥ येन्नेषुविविध्यन्तिपात्रेषुपिबतोजनान्॥ तेषांसहस्रयो
जनेवधन्वानितन्मसि॥६१॥ यऽएतावन्तश॥ यऽएतावन्तश्चभूयांसश्च
दिशोरुद्रावितस्थिरे॥ तेषांसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि॥६२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰र॰
१५०
150

नमोस्तु ॥ रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षमिषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्र
तीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्वि
ष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ ६४ ॥ नमोस्तु ॥ रुद्रेभ्यो येऽन्तरिक्षे येषां
वातऽइषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशो शिव
र्ध्वाः । तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि त ॥१५०॥
मेषां जम्भे दध्मः ॥ ६५ ॥ नमोस्तु ॥ रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्नमिषवः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तेब्भ्यो दश प्प्राचीर्द्दश दक्षिणा दश प्प्रतीचीर्द्दशोदीचीर्द्दशोर्द्ध्वाः ॥ तेब्भ्यो न
मोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे द
ध्मः ॥ ६६ ॥ इति वाजसनेयीसंहितायां षोडशोऽध्यायः ॥ ३ ॥ अश्मन्नूर्ज्जं
म ॥ अश्मन्नूर्ज्जम्पर्वते शिश्रियाणामद्भ्यऽओषधीभ्यो वनस्पतिभ्योऽ
अधि सम्भृतम्पयः ॥ तान्नऽइषमूर्ज्जन्धत्त मरुतः संरराणाऽअश्मंस्ते
क्षुन्मयि तऽऊर्ग्यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ॥ १ ॥ इमा मेऽअग्नऽइष्टकाधे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा१५
१५१
151

नवः सन्त्वेका च दश च दश च शतं च शतं च सहस्रं च सहस्रं चायुतं चायुतं च
नियुतं च नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तश्च परा
र्द्धश्चैता मेऽअग्नऽइष्टका धेनवः सन्त्वमुत्रामुष्मिंल्लोके ॥२॥ ऋतवस्स्थ
ऽऋतावृधऽऋतुष्ठास्स्थऽऋतावृधः ॥ घृतश्चुतो मधुश्चुतो विराजो नाम शिव:
कामदुघाऽअक्षीयमाणाः ॥३॥ समुद्रस्य त्वा ॥ वकयाग्ने परि व्ययामसि ॥ ॥१५१
पावकोऽअस्मभ्यं शिवो भव ॥४॥ हिमस्य त्वा ॥ जरायुणाग्ने परि व्यया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मसि ।। पावको ऽअस्मभ्यꣳ शिवो भव ।। ५ ।। ज्मन्नुप वेतसे ऽवतर नदीष्वा ३प॰

।। अग्ने पित्तमपामसि मण्डूकि ताभिरागहि सेमन्नो यज्ञं पावकवर्णꣳ

शिवं कृधि ।। ६ ।। अपामिदम् ।। अपामिदन्न्ययनꣳ समुद्रस्य निवेशनम्

।। अन्यांस्ते ऽअस्मत्तपन्तु हेतयः पावको ऽअस्मभ्यꣳ शिवो भव ।। ७ ।।

प्स्या अग्ने पावक ।। रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया ।। आ देवान्वक्षि यक्षि च ।। ८ ।।

स नः ।। पावक दीदिवोऽग्ने देवाँ२ ।। ऽइहा वह ।। उप यज्ञꣳ हविश्च नः ।। ९ ।।

पावकदीदिवः ।। स नः ७ द्विः १५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पावकयायेः॥पावकयायश्चितयन्त्याकृपाक्षामन्रुरुचऽउषसोनभानु
ना॥तूर्वन्नयामन्नेतशस्यनूरणऽआयोघृणेनततृषाणोऽअजरः॥
१०॥नमस्ते॥नमस्तेहरसेशोचिषेनमस्तेऽअस्त्वर्चिषे॥अन्यांस्तेऽ
अस्मत्तपन्तुहेतयःपावकोऽअस्मभ्यꣳशिवोभव॥११॥नृषदे
वेट्॥नृषदेवेडप्सुषदेवेड्बर्हिषदेवेड्वनसदेवेट्स्वर्विदेवेट्॥१२॥
येदेवाः॥येदेवादेवानांयज्ञियायज्ञियानाꣳसंवत्सरीणमुपभागमासते॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वहुतादोहविषो स्वहेऽअग्निस्त्वयम्पिबतुमधुनोघृतस्य ॥१३॥ ये
वाः ॥ येदेवादेवेष्वधिदेवत्वमायन्येब्रह्मणः पुरऽएतारोऽअस्य ॥ येभ्यो
न ऋतेपवतेधामकिञ्चननतेदिवोनपृथिव्याऽअधिस्नुषु ॥१४॥ प्राण
दाऽअपानदाः ॥ प्राणदाऽअपानदाव्यानदावर्चोदावरिवोदाः ॥ अन्याँ
स्तेऽअस्मत्तपन्तुहेतयः पावकोऽअस्मभ्यꣳशिवोभव ॥१५॥ अग्निस्ति
ग्मेन ॥ शोचिषायासद्विश्वन्न्यत्रिणम् ॥ अग्निर्नोवनतेरयिम् ॥१६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यऽइमा॥यऽइमाविश्वाभुवनानिजुह्वदृषिर्होतान्यसीदत्पितानः॥स
आशिषाद्रविणमिच्छमानःप्रथमच्छदवराँ॥ऽआविवेश॥१७॥किंस्वि
त्॥किंस्विदासीदधिष्ठानमारम्भणङ्कतमत्स्वित्कथासीत्॥यतोभूमि
ञ्जनयन्विश्वकर्म्माविद्यामौर्णोन्महिनाविश्वचक्षाः॥१८॥विश्व
तश्चक्षुरुत॥विश्वतोमुखोविश्वतोबाहुरुतविश्वतस्पात्॥सम्बा
हुभ्यान्धमतिसम्पतत्रैर्द्यावाभूमीजनयन्देवऽएकः॥१९॥किंस्वित्॥

२ ते

किꣳस्विद्वनङ्कउसवृक्षऽआसयतोद्यावापृथिवीनिष्टतक्षुः। मनीषि
णोमनसापृच्छतेदुतद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानिधारयन्॥२०॥ यो नै॥ याते धा
मानिपरमाणियावमायामध्यमाविश्वकर्म्मन्नुतेमा॥ शिक्षासखि
भ्योहविषिस्वधावः स्वयंयजस्वतन्वंवृधानः॥२१॥ विश्वकर्म्मन्
हविषावावृधानः स्वयंयजस्वपृथिवीमुतद्यामा॥ मुह्यन्त्वन्येऽअ
भितः सपत्नाऽइहास्माकम्मघवासूरिरस्तु॥२२॥ वाचस्पतिमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा.हि.
१९२४
154

वाचस्पतिं विश्वकर्म्माणमूतये मनोजुवं वाजे ऽअद्या हुवेम। स नो वि
श्वानि हवनानि जोषद्विश्वशम्भूरवसे साधुकर्म्मा॥२३॥ विश्वक
र्म्मन्हविषा॥ विश्वकर्म्मन्हविषा वर्द्धनेन त्रातारमिन्द्रमकृणोरव
ध्यम्॥ तस्मै विशः समनमन्त पूर्वीरयमुग्रो विहव्यो यथासत्॥२४॥ शिव.
चक्षुषः पिता मनसा हि धीरो घृतमेने ऽअजनन्नम्नमाने। यदे ॥१५४॥
दन्ता ऽअददृहन्त पूर्व ऽआदिद्द्यावापृथिवी ऽअप्रथेताम्॥२५॥ विश्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कर्म्मा विमनाः॥ विश्वकर्म्मा विमना ऽआद्विहाया धाता विधाता परमो
त सन्दृक्॥ तेषामिष्टानि समिषा मदन्ति यत्रा सप्तऋषीन्पर ऽएकमाहुः
॥२॥ यो नः॥ पिता जनिता यो विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा
॥ यो देवानान्नामधा ऽएक ऽएव तँ सम्प्रश्नम्भुवना यन्त्यन्या॥
३॥ त ऽआयजन्त॥ त ऽआयजन्त द्रविणँ समस्मा ऽऋषयः पूर्वे जरि
तारो न भूना॥ असूर्ते सूर्ते रजसि निषत्ते ये भूतानि समकृण्वन्निमानि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा॰
१५५

155

॥२८॥ पुरो हविः॥ पुरऽएना पृथिव्या पुरो देवेभिरस्तु रोच्यो दक्षिन्॥ कउं स्विद्ग
र्भं प्रथमं दध्रऽआपो यत्र देवाः समपश्यन्त पूर्वे॥२९॥ तमित्॥ तमि
द्गर्भं प्रथमं दध्रऽआपो यत्र देवाः समगच्छन्त विश्वे॥ अजस्य नाभाव
ध्येकमर्पितं यस्मिन्विश्वानि भुवनानि तस्थुः॥३०॥ न तं॥ न तं शिव.
विदाथ यऽइमा जजानान्यद्युष्माकमन्तरं बभूव॥ नीहारेण प्रावृ ॥१५५॥
ता जल्प्या चासुतृपऽउक्थशासश्चरन्ति॥३१॥ विश्वकर्मा हि॥ वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मनाऽअस्माद्द्रुह्वायोह्वद्वेऽआदिद्धन्धवोऽअभवद्द्वितीयः स्तृतीयः पिताज
नितौषधीनामपाङ्गर्भंव्यदधात्पुरुत्रा॥३३॥ आश्मासुःशिशानः॥ आश्माशु
मः
शिशानोवृषभोनमीमोघनाघनःक्षोभणश्चर्षणीनाम्॥ सङ्क्रन्दनो
निमिषऽएकवीरःशतꣳसेनाऽअजयत्साकमिन्द्रः॥३३॥ सङ्क्रन्दने
मि नानिमिषेण॥ जिष्णुनायुत्कारेणदुश्च्यवनेनधृष्णुना॥ तदिन्द्रेणजय
धृष
ततत्सहध्वंयुधोनरऽइषुहस्तेनवृष्णा॥३४॥ सऽइषुहस्तैः॥ सऽइषु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
१५६
156

भिः स निषङ्गिभिर्वशी संस्रष्टा स युध ऽइन्द्रो गणेन ॥ संसृष्टजित्सो
मपा बाहुशर्द्ध्युग्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥३॥ बृहस्पते परि दीया
रथेन रक्षोहामित्राँ ऽअपबाधमानः ॥ प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो यु
धा जयन्नस्माकमेध्यविता रथानाम् ॥४॥ बलविज्ञाय स्थविरः ॥ बल शिव॰
विज्ञाय स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमान ऽउग्रः ॥ अभिवीरो ऽअभि ॥१५६॥
भिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित् ॥५॥ गोत्रभिदङ्गोविदम् ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गोत्रभिदंगोविदंवज्रबाहुंजयन्तमज्मप्रमृणन्तमोजसा॥इमꣳसजाताऽअनु
वीरयध्वमिन्द्रꣳसखायोऽअनुसꣳरभध्वम्॥३८॥अभिगोत्राणि॥अभिगो
त्राणिसहसागाहमानोऽदयोवीरःशतमन्युरिन्द्रः॥दुश्च्यवनःपृतनाषा
डयुध्योऽस्माकꣳसेनाऽअवतुप्रयुत्सु॥३९॥इन्द्रऽआसांनेता॥इन्द्रऽआसांने
ताबृहस्पतिर्दक्षिणायज्ञःपुरऽएतुसोमः॥देवसेनानामभिभञ्जतीना
ञ्जयन्तीनाम्मरुतोयन्त्वग्रम्॥४०॥इन्द्रस्यवृष्णः॥इन्द्रस्यवृष्णोवरुणस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साहि॰
१५७
157

राज्ञऽआदित्यानाम्मरुताᳪंशर्द्धऽउग्रम्॥ महामनसाम्भुवनच्यवानाङ्घो
षोदेवानाञ्जयतामुदस्थात्॥४१॥ उद्धर्षय॥ मघवन्नायुधान्युत्स
त्वनाम्मामकानाम्मनाᳪंसि॥ उद्वृत्रहन्वाजिनान्युद्रथानाञ्जयतायन्तु
घोषाः॥४२॥ अस्माकमिन्द्रः॥ अस्माकमिन्द्रः समृतेषुध्वजेष्वस्माकंया शिव॰
ऽइषवस्ताजयन्तु॥ अस्माकंवीराऽउत्तरेभवन्त्वस्माँ॥ ऽउदेवाऽअवताहवे ॥१५७॥
षु॥४३॥ अमीषाञ्चित्तम्॥ अमीषाञ्चित्तम्प्रतिलोभयन्तीगृहाणाङ्गान्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्वपरेहि॥ अभिप्रेहिनिर्द्दहहृत्सुशोकैरन्धेनामित्रास्तमसासचन्ताम्॥ ४४॥
अवसृष्टापरापतशरव्येब्रह्मसꣳशिता। गच्छामित्रान्प्रपद्यस्वमामीषाङ्कञ्च
नोच्छिषः॥ ४५॥ प्रेत॥ प्रेताजयतानरऽइन्द्रोवः शर्म्मयच्छतु। उग्रावः सन्तुबा
हवोऽनाधृष्यायथासथ॥ ४६॥ असौया॥ सेनामरुतः परेषामभ्येतिनऽओज
सास्पर्द्धमाना॥ ताङ्गूहततमसापव्रतेनयथामीऽअन्योऽअन्यन्नजान
न्॥ ४७॥ यत्रबाणाः॥ सम्पतन्तिकुमाराविशिखाऽइव॥ तन्नऽइन्द्रोबृहस्प

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
१५८
158

त्रिरदितिः शर्म्म यच्छतु विश्वायुः शर्म्म यच्छतु ॥ ४८ ॥ मर्म्माणि ते ॥ वर्म्मणा
च्छादयामि सोमस्त्वा राजामृतेनानुवस्ताम् ॥ उरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु
जयन्तन्त्वानु देवा मदन्तु ॥ ४९ ॥ उदेनमुत्तरान्नयाग्ने घृतेनाहुत ॥ रायस्पो
शान्तं षेण सꣳ सृज प्रजया च बहुं कृधि ॥ ५० ॥ इन्द्रेमं प्रतरन्नय सजा शिव॰ ॥१५८॥
तानामसद्वशी ॥ समेनं वर्च्चसा सृज देवानां भागधा ऽअसत् ॥ ५१ ॥ यस्य
कुर्म्मः ॥ यस्य कुर्म्मो गृहे हविस्तमग्ने वर्द्धया त्वम् ॥ तस्मै देवा ऽअधिब्रुवन्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यज्ञब्रह्मणस्पतिः॥५२॥ नदुह्या॥ उदुत्याविश्वेदेवाऽअग्ने मरुद्भिः शुचि
त्रिभिः॥ स नो भव शिवस्त्वꣳसुप्रतीको विभावसुः॥५३॥ पञ्च दिशः॥
पञ्च दिशो दैवीर्यज्ञमवन्तु देवीरपामतिं दुर्मतिं बाधमानाः॥ रायस्पो
षे यज्ञपतिमाभजन्ती रायस्पोषेऽअधि यज्ञोऽअस्थात्॥५४॥ समि
द्धेऽअग्नौ॥ समिद्धेऽअग्नावधि मामहानऽउक्थपत्रऽईड्यो गृभीतः॥ त
प्तं घर्मं परिगृह्यायजन्तोर्जा यद्यज्ञमयजन्त देवाः॥५५॥ दैव्याय ध

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.
१५६

159

त्रै॥ जाद्वेदं वृष्णोः श्रीमनाः शतपयाः॥ परि त्वर्द्देवा यज्ञमायन्देवा दे
वेभ्योऽअद्ध्वर्य्यन्तोऽअस्थुः॥ पद्धावीतᳬ हविः॥ शमितᳬ शमिना यजद्ध्यै
तुरीयो यज्ञो यत्र हव्यमेति॥ ततो वाकाऽआशिषो नो जुषन्ताम्॥५७॥
सूर्यरश्मिर्हरिकेशः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदयाँ॥ अजस्रम्॥ शिव:
तस्य पूषा प्रसवे याति विद्वान्त्सम्पश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः॥५८॥ ॥१५९॥
विमानऽएषः॥ विमानऽएष दिवो मद्ध्यऽआस्तऽआपप्रिवान्रोदसीऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अन्तरिक्षम् ॥ सा विश्वाचीरभि चष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरं च केतुम् ॥
पस्त्यो ॥ उरुक्रामसमुद्रः ॥ उरुक्राससमुद्रोऽअरुणः सुपर्णः पूर्वस्य योनिम्पितुरा
विवेश ॥ मध्ये दिवो निहितः पृश्निरश्मा वि चक्रमे रजसस्पात्यन्तौ ॥
दिं ॥ इन्द्रं विश्वाः ॥ इन्द्रं विश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसं गिरः ॥ रथी
तमं रथीनाँ वाजानां सत्पतिम्पतिम् ॥ ईशा देवहूर्यज्ञः ॥ देवहूर्य
ज्ञऽआ च वक्षत्सुम्नहूर्यज्ञऽआ च वक्षत् ॥ यक्षदग्निर्देवो देवाँ२ ॥ ऽआ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.
१६०

चैव कृत्वा ॥ ६ ॥ बालं तस्य मा ॥ शर्मभवऽ उद्धृत्य मेण्मो दद्यमीना ॥ अधा सपत्क्वा

निर्वहमि निर्ऋत्यामेणाध र्याँ र्याँऽ अकः ॥ ६ ॥ उद्धृत्यमध्वा ॥ निर्ऋत्यामक्खु ब्रह्म

देवा रथ्य वीरध्न्या ॥ अधा सत्क्वानि दुर्णा मेहिविषूचीना व्यः स्थनाम ॥

६४ ॥ कमंद्धमग्निना ॥ कमंद्धमग्निना नाकमुकत्य ८ हस्तेषु बिभ्रतः ॥ शिव.

दिवस्पृष्ठं स्वर्गत्वा मिश्राद्देवेभिराद्धम् ॥ ६५ ॥ प्राचीमनु प्रदिशम ॥१६०॥

हि विद्वानग्नेरग्ने पुरोऽग्निर्भवेह ॥ विश्वाऽआशा दीद्यानो विभाह्यू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्जन्नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे॥६६॥ पृथिव्या ऽ अहम्॥ पृथिव्या ऽ अहमुदन्त
रिक्षमारुहमन्तरिक्षाद्दिवमारुहम्॥ दिवो नाकस्य पृष्ठात्स्वर्ज्योतिरगामह
म्॥६७॥ स्वर्यन्तः॥ स्वर्यन्तो नापेक्षन्त ऽ आ द्याꣳ रोहन्ति रोदसी॥ यज्ञं ये वि
श्वतोधारꣳ सुविद्वाꣳसो वितेनिरे॥६८॥ अग्ने प्र॥ अग्ने प्रेहि प्रथमो दे
वयतां चक्षुर्देवानामुत मर्त्यानाम्॥ इयक्षमाणा भृगुभिः सजोषाः स्व
र्यन्तु यजमानाः स्वस्ति॥६९॥ नक्तोषासा समनसा॥ नक्तोषासा समन

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा विरूपे धापयेते शिशुमेकं समीची ॥ द्यावाक्षामा रुक्मो ऽअन्तर्विभा
ति देवा ऽअग्निं धारयन्द्रविणोदाः ॥७०॥ अग्ने सहस्राक्ष ॥ शतमूर्द्धञ्छतन्ते
प्राणाः सहस्रं व्यानाः ॥ त्वं साहस्रस्य राय ऽईशिषे तस्मै ते विधेम वाजाय
स्वाहा ॥७१॥ सुपर्णो ऽसि गरुत्मान्पृष्ठे पृथिव्याः सीद ॥ भासान्तरिक्षमा
पृण ज्योतिषा दिवमुत्तभान तेजसा दिश ऽउद्दृंह ॥७२॥ आजुह्वानः सु
प्रतीकः ॥ पुरस्तादग्ने स्वं योनिमासीद साधुया ॥ अस्मिन्त्सधस्थे ऽअध्यु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षिन।

न रश्मिमुन्त्विस्थौरे वायजमानस्य सीद ता ७३॥ ता ॐ सवितुर्धी। ना ॐ सवितुर्

मू।३।

वरेण्यस्य चित्रामाहं वृणे सुमतिं विश्वजन्याम्॥ यामस्य कण्वोऽअ

मा

दुहत्प्रपीनां ॐ सहस्रधारां पयसा महीं गाम्॥ ७४॥ विधेम ते॥ परमे

जन्मन्नग्ने विधेम स्तोमैरवरे सधस्थे॥ यस्माद्योनेरुदारिथा यजे त

मा नी॥४०

म्प्र त्वे हवीं ॐषि जुहुरे समिद्धे॥ ७५॥ प्रेद्धोऽअग्ने दीदिहि पुरो नोजस्र

या सूर्म्या यविष्ठ॥ त्वां ॐ शश्वन्तऽउपयन्ति वाजाः॥ ७६॥ अग्ने त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा॥ अग्नेतमद्याश्वन्नस्तोमैः ऋतुन्नभद्रꣳ हृदिस्पृशम्॥ ऋध्यामातऽ
ओहैः॥ ७७॥ चित्तिञ्जुहोमि॥ चित्तिञ्जुहोमिमनसाघृतेनयथादेवाऽ
इहागमन्वीतिहोत्राऽऋतावृधः॥ पत्येविश्वस्यभूमनोजुहोमि
विश्वकर्म्मणेविश्वाहादाभ्यꣳहविः॥ ७८॥ सप्ततें॥ सप्ततेऽअग्ने
समिधःसप्तजिह्वाःसप्तऽऋषयःसप्तधामप्रियाणि॥ सप्तहो
त्राःसप्तधात्वायजन्तिसप्तयोनीरापृणस्वघृतेनस्वाहा॥ ७९॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शुक्रज्योतिश्च ॥ चित्रज्योतिश्च सत्यज्योतिश्च ज्योतिष्मांश्च
॥ शुक्रश्च ऽऋतपाश्चात्यंहाः ॥ ७ ॥ ईदृङ् च ॥ ईदृङ् चान्यादृङ् च सदृ
ङ् च प्रतिसदृङ् च ॥ मितश्च सम्मितश्च सभराः ॥ ८ शा ॥ ऋतश्च ॥ सत्य
श्च ध्रुवश्च धरुणश्च ॥ धर्त्ता च विधर्त्ता च विधारयः ॥ ८ रा ॥ ऋतजि
च्च सत्यजिच्च सेनजिच्च सुषेणश्च ॥ अन्तिमित्रश्च दूरे ऽअमित्रश्च
गणः ॥ ८ आ ॥ ईदृक्षास ऽएतादृक्षासः ॥ ईदृक्षास ऽएतादृक्षास ऽऊ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

षुणः सदृक्षासः प्रतिसदृक्षासऽएतन ॥ मितासश्च संमितासोनोऽद्य
सभरसो मरुतो यज्ञेऽअस्मिन्नु ॥८४॥ स्वतवांश्च ॥ प्रघासी च सां
तपनश्च गृहमेधी च ॥ क्रीडी च शाकी चोज्जेषी ॥८५॥ इन्द्रं दैवीः ॥ इ
न्द्रं दैवीर्विशो मरुतो नुवर्त्मानो भवन्यथेन्द्रं दैवीर्विशो मरुतो नु शिव
वर्त्मानो भवन् ॥ एवमिमं यजमानं दैवीश्च विशो मानुषीश्चा ॥८६॥
नुवर्त्मानो भवन्तु ॥८६॥ इमꣳ स्तनम् ॥ इमꣳ स्तनमूर्जस्वन्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्धयायामध्यासीनमग्नेसहिरस्यमद्धि ॥ उत्तांस्त्तुषस्वमधुमन्तमर्वन्त्स
मुद्रियꣳसदनमाविशस्व ॥ ८७ ॥ घृतम्मिमिक्षे ॥ घृतमस्ययोनिर्घृते
श्रितोघृतम्वस्यधाम ॥ अनुष्वधमावहमादयस्वस्वाहाकृतंवृ
षभवक्षिहव्यम् ॥ ८८ ॥ समुद्रादूर्म्मिर्म्मधुमाँ२ ॥ उदारदुपांꣳशु
नासममृतत्वमानट् ॥ घृतस्यनामगुह्यंयदस्तिजिह्वादेवाना
ममृतस्यनाभिः ॥ ८९ ॥ वयन्नाम ॥ वयन्नामप्रब्रवामाघृतस्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्मिन्यज्ञे धारयामा नमोभिः ॥ उप ब्रह्मा शृणवच्छस्यमानञ्चतुःशृ
ङ्गोवमीद्गौर ऽएतत् ॥ २ ॥ चत्वारि शृङ्गाः ॥ चत्वारि शृङ्गा त्रयो ऽअस्य
पादा द्वे शीर्षे सप्त हस्तासो ऽअस्य ॥ त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो
देवो मर्त्याँ२ऽआविवेश ॥ ३ ॥ त्रिधा हितम् ॥ त्रिधा हितम्पणिभि शिव.
र्गुह्यमानङ्गवि देवासो घृतमन्वविन्दन् ॥ इन्द्र ऽएकं सूर्य ऽए ॥१६४॥
कञ्जजान वेनादेकं स्वधया निष्टतक्षुः ॥ ४ ॥ एता ऽअर्षन्ति ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एताऽअर्षन्ति हृद्यात्समुद्राच्छतव्रजा रिपुणा नावचक्षे ॥ घृतस्य धाराऽअ
भिचाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मध्यऽआसाम् ॥ ५३ ॥ सम्यक्स्रवन्ति ॥
सरितो न धेनाऽअन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः ॥ एतेऽअर्षन्त्यूर्मयो घृत
स्य मृगाऽइव क्षिपणोरीषमाणाः ॥ ५४ ॥ सिन्धोरिव प्राध्वने शूघनासो
वातप्रमियः पतयन्ति यह्वाः ॥ घृतस्य धाराऽअरुषो न वाजी काष्ठा भि
न्दन्नूर्मिभिः पिन्वमानः ॥ ५५ ॥ अभिप्रवन्त ॥ अभिप्रवन्त समनेव योषाः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
१६५

165

ःकल्याण्यःस्मयमानासोऽग्निम्॥घृतस्यधाराःसमिधोनसन्ततान्जुषा
णोऽहर्य्यतिजातवेदाः॥८॥कन्याऽइववहतुम्॥कन्याऽइववहतुमे
तवाऽउंऽअञ्ज्यञ्जानाऽअभिचाकशीमि॥यत्रसोमःसूयतेयत्रयज्ञोघृ
तस्यधाराऽअभितत्पवन्ते॥९॥अभ्यर्षत॥सुष्टुतिङ्गव्यमाजिमस्मा शिव॰
सुभद्राद्रविणानिधत्त॥इमंयज्ञन्नयतदेवतानोघृतस्यधारामधु ॥१६५॥
मत्पवन्ते॥१०॥धामन्ते॥धामन्तेविश्वम्भुवनमधिश्रितमन्तःसमु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्रुह्युन्नरायुधि॥ अपामनीके समिथे ऽय ऽआभृतस्तमश्याममधुम
न्तन्तऽऊर्म्मिम्॥ ९९॥ इति वाजसनेयी संहितायां सप्तदशोध्यायः॥
वाजश्च॥ मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे
स्वरश्च मे श्लोकश्च मे श्रवश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे स्वश्च मे य
ज्ञेन कल्पन्ताम्॥ १॥ प्राणश्च॥ मे ऽपानश्च मे व्यानश्च मे ऽसुश्च मे चित्तञ्च
मऽआधीतञ्च मे वाक्च मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रञ्च मे दक्षश्च मे ब

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
१६६
166

लञ्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्॥ ३॥ ओजश्च मे सहश्च मेऽआत्मा च मे तनूश्च मे
शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गानि च मेऽस्थीनि च मे परूꣳषि च मे शरीराणि च मेऽ
आयुश्च मे जरा च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्॥ ३॥ ज्यैष्ठ्यञ्च मेऽआधिपत्य
ञ्च मे मन्युश्च मे भामश्च मेऽमश्च मेऽम्भश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वर्षि
मा च मे द्राघिमा च मे वृद्धञ्च मे वृद्धिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्॥ ४॥ सत्य
ञ्च मे श्रद्धा च मे जगच्च मे धनञ्च मे विश्वञ्च मे महश्च मे क्रीडा च मे मो

वरिमा च मे प्रथिमा च मे × ४

शिव॰
॥१६६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दक्षश्च मे जातञ्च मे जनिष्यमाणञ्च मे सूक्तञ्च मे सुकृतञ्च मे यज्ञेन कल्पन्ता
म्॥५॥ ऋतञ्च॥ मे मृतञ्च मे यक्ष्मञ्च मे नामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायु
त्वञ्च मे नमित्रञ्च मे भयञ्च मे सुखञ्च मे शयनञ्च मे सूषाश्च मे सुदिनञ्च
मे यज्ञेन कल्पन्ताम्॥६॥ यन्ता च॥ मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्व
ञ्च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रञ्च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरञ्च मे लयश्च मे य
ज्ञेन कल्पन्ताम्॥७॥ शञ्च॥ मे मयश्च मे प्रियञ्च मे नुकामश्च मे कामश्च मे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौमनसश्चमेभगश्चमेद्रविणञ्चमेभद्रञ्चमेश्रेयश्चमेवसीयश्चमेयशश्च
मेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥८॥ऊर्क्च॥मेसूनृताचमेपयश्चमेरसश्चमेघृतञ्च
मेमधुचमेसग्धिश्चमेसपीतिश्चमेकृषिश्चमेवृष्टिश्चमेजैत्रञ्चमेऽउद्भि
द्यञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥९॥रयिश्च॥मेरायश्चमेपुष्टञ्चमेपुष्टिश्चमेवि शिव.
भुचमेप्रभुचमेपूर्णञ्चमेपूर्णतरञ्चमेकुयवञ्चमेक्षितञ्चमेन्नञ्चमेक्षु ॥१६७॥
च्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥१०॥वित्तञ्च॥मेवेद्यञ्चमेभूतञ्चमेभविष्यच्च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गोधूमाश्चमेमसूराश्चमे४॥

मेसुगञ्चमेसुपथ्यञ्चमेऽऋद्धञ्चमेऽऋद्धिश्चमेक्लृप्तञ्चमेक्लृप्तिश्चमेमति
श्चमेसुमतिश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥११॥व्रीहयश्च॥मेयवाश्चमेमाषाश्चमे
तिलाश्चमेमुद्गाश्चमेखल्वाश्चमेप्रियङ्गवश्चमेऽणवश्चमेश्यामाकाश्च
मेनीवाराश्चमेँयज्ञेनकल्पन्ताम्॥१२॥अश्माचमेमृत्तिकाचमेगिरयश्च
मेपर्वताश्चमेसिकताश्चमेवनस्पतयश्चमेहिरण्यञ्चमेयश्चमेश्याम
ञ्चमेलोहञ्चमेसीसञ्चमेत्रपुचमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥१३॥अग्निश्च॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मऽआपश्च मे वीरुधश्च मेऽनुप्तधयश्च मे कृष्टपच्याश्च मेकृष्टपच्याश्च मे ग्राम्या
श्च मे पशवऽआरण्याश्च मे वित्तञ्च मे वित्तिश्च मे भूतञ्च मे भूतिश्च मे यज्ञेन
कल्पन्ताम्॥१४॥ वसु चौ वसतिश्च मे कर्म च मे शक्तिश्च मे र्थश्च मऽए
मश्च मऽइत्या च मे गतिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्॥१५॥ अग्निश्च॥ मऽइन्द्र
श्च मे सोमश्च मऽइन्द्रश्च मे सविता च मऽइन्द्रश्च मे सरस्वती च मऽइन्द्रश्च
मे पूषा च मऽइन्द्रश्च मे बृहस्पतिश्च मऽइन्द्रश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम्॥१६॥ मित्र

शिव॰ ॥१६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्च॥ मइन्द्रश्चमे वरुणश्चमऽइन्द्रश्चमे धाताचमऽइन्द्रश्चमे त्वष्टाचमऽइन्द्र
श्चमे मरुतश्चमऽइन्द्रश्चमे विश्वेचमे देवाऽइन्द्रश्चमे यज्ञेन कल्पन्ताम्॥
१६॥ पृथिवीचमऽइन्द्रश्चमेन्तरिक्षञ्चमऽइन्द्रश्चमे द्यौश्चमऽइन्द्रश्चमे स
माश्चमऽइन्द्रश्चमे नक्षत्राणिचमऽइन्द्रश्चमे दिशश्चमऽइन्द्रश्चमे यज्ञेन क
ल्पन्ताम्॥१७॥ अंशुश्च॥ मे रश्मिश्चमे दाभ्यश्चमे धिपतिश्चमऽउपांशु
श्चमेन्तर्यामश्चमऽऐन्द्रवायवश्चमे मैत्रावरुणश्चमऽआश्विनश्चमे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि॰
१६६
169

प्रतिप्रस्थानञ्चमेशुक्रश्चमेमन्थीचमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥१९॥आग्रयण
श्चमेवैश्वदेवश्चमेध्रुवश्चमेवैश्वानरश्चमऽऐन्द्राग्नश्चमेमहावैश्वदे
वश्चमेमरुत्वतीयाश्चमेनिष्केवल्यश्चमेसावित्रश्चमेसारस्वतश्चमेपा
त्नीवतश्चमेहारियोजनश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२०॥स्रुचश्चमे शिव॰ ॥१६६॥
चमसाश्चमेवायव्यानिचमेद्रोणकलशश्चमेग्रावाणश्चमेधिषवणेच
मेपूतभृच्चमऽआधवनीयश्चमेवेदिश्चमेबर्हिश्चमेवभृथश्चमेस्वगा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कारश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२१॥अग्निश्च॥मेघर्मश्चमेर्कश्चमेसूर्यश्चमे
प्राणश्चमेऽश्वमेधश्चमेपृथिवीचमेदितिश्चमेदितिश्चमेद्यौश्चमेङ्गुलयः
शक्वरयोदिशश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२२॥व्रतञ्च॥मेऽऋतवश्चमे
तपश्चमेसंवत्सरश्चमेहोरात्रेऽऊर्वष्ठीवेबृहद्रथन्तरेचमेयज्ञेनकल्पन्ता
म्॥२३॥एकाच॥मेतिस्रश्चमेतिस्रश्चमेपञ्चचमेपञ्चचमेसप्तचमेसप्त
चमेसप्तचमेनवचमेनवचमेऽएकादशचमेऽएकादशचमेत्रयोदशच

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰ १७०

स॰ पदे रौमे सप्तदश च मे

मेत्र्योदशचमेपञ्चदशचमेपञ्चदशचमेनवदशचमेनवदशचमऽएक
विꣳशतिश्चमऽएकविꣳशतिश्चमेत्रयोविꣳशतिश्चमेत्रयोविꣳशतिश्चमे
पञ्चविꣳशतिश्चमेपञ्चविꣳशतिश्चमेसप्तविꣳशतिश्चमेसप्तविꣳशति
श्चमेनवविꣳशतिश्चमेनवविꣳशतिश्चमऽएकत्रिꣳशच्चमऽएकत्रिꣳशच् शिव॰
च्चमेत्रयस्त्रिꣳशच्चमेयज्ञेनकल्पन्तामा॥२४॥ चतस्रश्च॥मेष्टौचमेष्टौ ॥१७०॥
चमेद्वादशचमेद्वादशचमेषोडशचमेषोडशचमेविꣳशतिश्चमेवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ꣳशतिश्चमेचतुर्विꣳशतिश्चमेचतुर्विꣳशतिश्चमेष्टाविꣳशतिश्चमेष्टा
विꣳशतिश्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेच
त्वारिꣳशच्चमेचत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वारिꣳ
शच्चमेष्टाचत्वारिꣳशच्चमेयज्ञेनकल्पन्तां॥२५॥त्र्यविश्च॥मेत्र्य
वीचमेदित्यवाहुँमेदित्यौहीचमेऽपञ्चाविश्चमेपञ्चावीचमेत्रिवत्स
श्चमेत्रिवत्साचमेतुर्यवाहुँमेतुर्यौहीचमेयज्ञेनकल्पन्तां॥२६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पष्ठवाट्चमेपष्ठौहीचमउक्षाचमेवशाचमऽऋषभश्चमेवेहच्चमेनड्वाँश्चमे
धेनुश्चमयज्ञेनकल्पन्ताम्॥२७॥वाजायस्वाहा॥प्रसवायस्वाहापिजा
यस्वाहाक्रतवेस्वाहावसवेस्वाहाहर्पतयेस्वाहाह्नेमुग्धायस्वाहा
मुग्धायवैनंशिनायस्वाहाविनंशिनऽआन्त्यायनायस्वाहान्त्या शिव॰
यभौवनायस्वाहाभुवनस्यपतयेस्वाहाधिपतयेस्वाहाप्रजापतयेस्वा ॥१०१॥
हा॥इयन्तेराण्मित्रायययन्तासियमनऽऊर्जेत्वावृष्ट्यैत्वाप्रजानान्त्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धिपत्याय॥२८॥ आयुर्य्यज्ञेन॥कल्पताम्प्राणोयज्ञेनकल्पतांच
क्षुर्य्यज्ञेनकल्पतांश्रोत्रय्यज्ञेनकल्पतांवाग्यज्ञेनकल्पताम्म
नोयज्ञेनकल्पतामात्मायज्ञेनकल्पताम्ब्रह्मायज्ञेनकल्पता
ञ्ज्योतिर्य्यज्ञेनकल्पतांस्वर्य्यज्ञेनकल्पताम्पृष्ठंयज्ञेनकल्पतां
यज्ञोयज्ञेनकल्पताम्॥स्तोमश्चयजुश्चऽऋक्चसामचबृहच्चरथन्त
रञ्च॥स्वर्द्देवाऽअगन्मामृताऽअभूमप्रजापतेःप्रजाऽअभूमवे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
१७२

172

ह्वाहा ॥ २९ ॥ वाजस्य नु प्रसवे मातरम्महीमदितिन्नाम वचसा करामहे ॥ यस्यामिदं विश्वम्भुवनमाविवेश तस्यान्नो देवः सविता धर्म्म साविषत् ॥ ३० ॥ विश्वे ऽ अद्य मरुतो विश्व ऽ ऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः ॥ विश्वेनो देवा ऽ अवसागमन्तु विश्वमस्तु द्रविणं वाजो ऽ अस्मे शिव
॥ ३१ ॥ वाजो नः सप्त प्रदिशश्चतस्रो वा परावतः ॥ वाजो नो विश्वैर्देवै ॥ १७२ ॥
र्धनसाताविहावतु ॥ ३२ ॥ वाजो नः ॥ वाजो नो ऽ अद्य प्रसुवाति दानं वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जोदेवाः॥२॥ऽन्नतुभिः कल्पयाति॥वाजोहिमासर्ववीरञ्जजानविश्वा

ऽआशावाजपतिर्ज्जयेयम्॥३॥वाजः पुरस्तात्॥वाजः पुरस्तादुत

मध्यतो नो वाजोदेवान्नृविषा वर्द्धयाति॥वाजोहिमासर्ववीरञ्चकार

सर्वाऽआशावाजपतिर्ब्भवेयम्॥२४॥सम्मा॥संजामिपयसा पृथि

व्याः सम्मासृजाम्म्यद्धिरोषधीभिः॥सोहंवाजं सनेयमग्ने॥२५॥पय

ः पृथिव्यांपय॥पयः पृथिव्यामपयऽओषधीषुपयोदिव्यन्तरिक्षेपयोधाः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ए गते: साम्राज्येभिषिंचा

पयस्वतीःप्रदिशःसन्तुमह्यम॥३६॥देवस्यत्वा॥सवितुःप्रसवेश्विनो मि
र्बाहुभ्याम्पूष्णोहस्ताभ्याम्॥सरस्वत्यैवाचोयन्तुर्यन्त्रियेदधामिसाम्रा
ज्येनाभिषिञ्चामि॥३७॥ऋताषाडृतधामा॥ऋधाषाडृतधामाग्निर्गन्ध
र्वस्तस्यौषधयोप्सरसोमुदोनाम॥सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्रम्पातुतस्मै शिव॰
स्वाहावाट्ताभ्यःस्वाहा॥३८॥सꣳहितोविश्वसामा॥सꣳहितोविश्व ॥१७३॥
सामासूर्य्योगन्धर्वस्तस्यमरीचयोप्सरसऽआयुवोनाम॥सनऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वाट्ताभ्यः स्वाहा ॥ ३९ ॥ सुषुम्णः सूर्य
रश्मिः ॥ सुषुम्णः सूर्यरश्मिश्चन्द्रमा गन्धर्वस्तस्य नक्षत्राण्यप्स
रसो भेकुरयो नाम ॥ स न ऽइदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वाट्ताभ्यः
स्वाहा ॥ ४० ॥ इषिरो विश्वव्यचाः ॥ इषिरो विश्वव्यचा वातो गन्धर्वस्तस्या
प ऽअप्सरस ऽऊर्जो नाम ॥ स न ऽइदम्ब्रह्म क्षत्रम्पातु तस्मै स्वाहा वा
ट्ताभ्यः स्वाहा ॥ ४१ ॥ भुज्युः सुपर्णः ॥ भुज्युः सुपर्णो यज्ञो गन्धर्वस्तस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दक्षिणाऽअप्सरसस्तावानाम॥सनऽइदम्ब्रह्मक्षत्त्रम्पातुतस्मैस्वाहा
वाट्ताभ्यः स्वाहा॥४२॥प्रजापतिर्विश्वकर्म्मा॥प्रजापतिर्विश्वकर्म्मा
मनोगन्धर्वस्तस्यऽऋक्सामान्यप्सरसऽएष्टयोनाम॥सनऽइदम्ब्र
ह्मक्षत्त्रम्पातुतस्मैस्वाहावाट्ताभ्यः स्वाहा॥४३॥सनः॥सनोभुवन शिव॰
स्यपतेप्रजापतेयस्यतऽउपरिगृहायस्यवेह॥अस्मैब्रह्मणेऽस्मैक्ष ॥७४॥
त्त्रायमहिशर्म्मयच्छस्वाहा॥४४॥समुद्रोऽसि॥समुद्रोऽसिनभस्वाना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ईरानुः शग्मन्मर्यो मूरभिमा बाहिस्वाहा मारुतोऽसि मरुतां गणः श
ग्मन्मर्यो मूरभिमा बाहिस्वाहावस्यूरसि दुवस्वाञ्छग्मन्मर्यो मूरभिमा बा
हिस्वाहा॥४५॥ यास्तेऽअग्नेसूर्येरुचो दिवमातन्वन्तिरश्मिभिः॥
ताभिर्नोऽअद्यसर्वाभीरुचेजनाय नस्कृधि॥४६॥ यावोदे
वाः सूर्येरुचोगोष्वश्वेषुयारुचः॥ इन्द्राग्नीताभिः सर्वाभीरुचन्नोध
त्तबृहस्पते॥४७॥ रुचन्नः॥ रुचन्नो धेहि ब्राह्मणेषु रुचंराजसु न

स्कृधि॥रुचंविश्येषुसूद्रेषुमयिधेहिरुचारुचम्॥४८॥तत्त्वा॥यामि
ब्रह्मणावन्दमानस्तदाशास्तेयजमानोहविर्भिः॥अहेडमानोवरु
णेहबोध्युरुशꣳसमानऽआयुःप्रमोषीः॥४९॥स्वर्ण॥घर्म्मःस्वाहा
स्वर्णार्कःस्वाहास्वर्णशुक्रःस्वाहास्वर्णज्योतिःस्वाहास्वर्णसूर्य्यः शिव
स्वाहा॥५०॥अग्निंयुनज्मि॥अग्निंयुनज्मिशवसाघृतेनदिव्यꣳ ॥१७५॥
सुपर्णंवयसाबृहन्तम्॥तेनवयङ्गमेमब्रध्नस्यविष्टपꣳस्वोरुहा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णाऽअधिनाकमुत्तमम्॥५२॥इमौते॥पक्षावजरौपतंत्रिणौयाभ्याꣳ
रक्षाꣳस्यपहꣳस्यग्ने॥ताभ्याम्पतेमसुकृतामुलोकंयत्रऽऋष
योजग्मुःप्रथमजाःपुराणाः॥५३॥इन्दुर्दक्षः॥श्येनऽऋतावाहिरण्य
पक्षःशकुनोभुरण्युः॥महान्त्सधस्थेध्रुवऽआनिषत्तोनमस्तेऽअ
स्तुमामाहिꣳसीः॥५४॥दिवोमूर्द्धा॥सिपृथिव्यानाभिरूर्गपामोषधी
नाम्॥विश्वायुःशर्म्मसप्रथानमस्पथे॥५५॥विश्वस्यमूर्द्धन्॥वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.
१७६

176

स्य स्य मूर्द्धन्तपिनि हृशि श्रितः समुद्रे ते हृदयम प्स्वायुरपो दत्तो दधिमि

न्ना। दिवस्य र्जन्यादन्तरि क्षात्पृथिव्यास्ते नोनो वृष्ट्यावा ॥ ५५ ॥ इष्टोय

ज्ञेः ॥ इष्टो यज्ञोभृगुभिरा शीर्द्दो वसुभिः ॥ तस्य न इ ष्टस्य प्रीतस्य द्र

विणेहा गमेः ॥ ५६ ॥ इष्टोऽग्निराहुतः पिपर्त्तुन इष्ट ँ हविः ॥ स्वगा दे

वेभ्यो नमः ॥ ५७ ॥ यदाकूता ॥ यदाकूतात्समसुस्रोद्धृदो वा मनसो वा

संभृतं चक्षुषो वा ॥ तदनुप्रेत सुकृतामुलोकं यत्र ऋषयो जग्मुः प्र

शिव.
॥१७६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यमजाः पुराणाः ॥ ५८ ॥ एतं सधस्था ॥ एतं सधस्थ परि ते ददामि य
मावहाच्छेवधिं जातवेदाः ॥ अन्वागन्ता यज्ञपतिर्वो ऽ अत्र तं स्म
जानीत परमे व्योमन् ॥ ५९ ॥ एतं जानाथ ॥ परमे व्योमन् देवाः सधस्था
विद रूपमस्य ॥ यदागच्छात् पथिभिर्देवयानैरिष्टापूर्ते कृणवाथाविर
स्मै ॥ ६० ॥ उद्बुध्यस्व ॥ उद्बुध्यस्वाग्ने प्रति जागृहि त्वमिष्टापूर्ते सं सृजे
थामयं च ॥ अस्मिन् सधस्थे ऽ अध्युत्तरस्मिन् विश्वे देवा यजमान

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वसीरता॥ ६॥ येन ब्रह्मसि॥ सहस्रंयव्येनाग्नेसर्व्ववेदसम्या। तेनेमंयज्ञ
न्नोनयस्वर्द्देवेषुगन्तवे॥ ६॥ प्रस्तरेण परिधिना॥ स्रुचावेद्याचबर्हि
षा॥ ऋचेमंयज्ञन्नोनयस्वर्द्देवेषुगन्तवे॥ ६॥ यद्दत्तम्॥ यद्दत्तंयच्चपरा
दानंयच्चपूर्त्तंयाश्चदक्षिणाः॥ तदग्निर्वैश्वकर्म्मणःस्वर्द्देवेषुनोद शिव
धत्॥ ६॥ यत्रधाराः॥ यत्रधाराऽनपेतामधोर्घृतस्यचयाः॥ त ॥१७७॥
दग्निर्वैश्वकर्म्मणःस्वर्द्देवेषुनोदधत्॥ ६॥ अग्निरस्मि॥ अग्निर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जन्मना जातवेदा घृतम्मे चक्षुरमृतम्मऽआसन्॥ त्र्यर्क्कस्त्रिधातू
रजसो विमानोऽजस्रो घर्म्मो हविरस्मि नामा॥ ६६॥ ऋचो नाम॥
ऋचो नामास्मि॥ यजूꣳषि नामास्मि सामानि नामास्मि॥ येऽ
अग्नयः पाञ्चजन्याऽअस्यां पृथिव्यामधि॥ तेषामसि त्वमुत्त
मः प्र नो जीवातवे सुव॥ ६७॥ वार्त्रहत्याय शवसे॥ एतनाषाह्
याय च॥ इन्द्र त्वा वर्त्तयामसि॥ ६८॥ सहदानुम्पुरुहूत॥ क्षियन्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि॰
२७८
1796

महत्त्वमिन्द्रस्तम्पिणक्कुणारुमा॥ अभिवृत्रं वर्द्धमानम्पियारुमपाद
मिन्द्रतवसाजघन्था॥ इति॥ विनः॥ विनऽइन्द्रमृधोजहिनीचायच्छ
पृतन्यतः॥ योऽअस्माँ॥ ऽअभिदासत्यधरङ्गमयातमः॥ ७०॥
मृगोन॥ भीमः॥ कुचरोगिरिष्ठाः परावतऽआजगन्थापरस्याः॥ सृ शिव॰
कं॰सं॰शायपविमिन्द्रतिग्मं विशत्रून्ताढि विमृधोनुदस्व॥ ७१ ॥१७८॥
॥ वैश्वानरोनः॥ वैश्वानरोनऽऊतयऽआप्रयातुपरावतः॥ ठि ५

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अग्निर्नः सुष्टुती रुपा॥ ७२॥ पृष्टो दिवि॥ पृष्टो ऽअग्निः पृथिव्यां पृष्टो विश्वा
ऽओषधीरा विवेश॥ वैश्वानरः सहसा पृष्टो ऽअग्निः स नो दिवा स रिषस्पा
तु नक्तम्॥ ७३॥ अश्याम तम्॥ अश्याम तं काममग्ने तवोती ऽअश्याम रयिं
रयिवः सुवीरम्॥ अश्याम वाजमभि वाजयन्तो ऽश्याम द्युम्नमजराज
रन्ते॥ ७४॥ वयन्ते॥ अद्य ररिमा हि काममुत्तानहस्ता नमसोपसद्य॥ य
जिष्ठेन मनसा यक्षि देवानस्रेधता मन्मना विप्रो ऽअग्ने॥ ७५॥ धामच्छद्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.
१७६

179

ग्निः॥धामछदग्निरिन्द्रोब्रह्मादेवोबृहस्पतिः॥सचेतसोविश्वेदेवायज्ञ
म्प्रावन्तुनःशुभे॥७६॥त्वंयविष्ठ॥दाशुषोनॄःपाहिशृणुधीगिरः॥रक्षातो
कमुतत्मना॥७७॥इतिवाजसनेयीसंहितायांअष्टादशोध्यायः॥ॐ॥स्वा
द्वीन्त्वास्वादुनातीव्रान्तीव्रेणामृताममृतेन॥मधुमतीम्मधुमतासृजा शिवः
मिसꣳसोमेन॥सोमोस्यश्विभ्याम्पच्यस्वसरस्वत्यैपच्यस्वेन्द्रायसुत्रा ॥१७९॥
म्णापच्यस्व॥१॥परीतः॥परीतोषिञ्चतासुतꣳसोमोयऽउत्तमꣳहविः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दधन्वा योनर्यो ऽअप्स्वन्तरा सुषाव सोममद्रिभिः ।।१।। वायोः पूतः ।।
पवित्रेण प्रत्यङ्क्सोमो ऽअतिद्रुतः ।। इन्द्रस्य युज्यः सखा ।। वायोः पूतः
पवित्रेण प्राङ्क्सोमो ऽअतिद्रुतः ।। इन्द्रस्य युज्यः सखा ।।२।। पुनाति
ते परिस्रुतꣳ सोमꣳ सूर्यस्य दुहिता ।। वारेण शश्वता तना ।।३।। ब्र
ह्मक्षत्रम् ।। ब्रह्मक्षत्रम्पवते तेज ऽइन्द्रियꣳ सुरया सोमः सुत ऽआ
सुतो मदाय ।। शुक्रेण देव देवताः पिपृग्धि रसेनान्नं यजमाना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यघेहि ॥ पा॰ कुविदङ्ग ॥ यवमन्तो यवञ्चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय ॥ इहे
हैषाङ्कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नमऽउक्तिं यजन्ति ॥ उपयामगृहीतो
स्यश्विभ्यान्त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्णऽएष ते योनिस्तेजसे त्वा
वीर्याय त्वा बलाय त्वा ॥ ६ ॥ नाना हि ॥ वान्देवहितꣳ सदस्कृतम्मा स
ꣳसृक्षाथाम्परमे व्योमन् ॥ सुरा त्वमसि शुष्मिणी सोमऽएष मा मा हि
ꣳसीः स्वां योनिमाविशन्ती ॥ ७ ॥ उपयामगृहीतोसि ॥ उपयामगृहीतो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्याश्विनन्तेजःसारस्वतंव्वीर्य्यमैन्द्रम्बलम्॥एषतेयोनिर्म्मोदायत्त्वान
न्दायत्त्वामहसेत्त्वा॥८॥तेजोसि॥तेजोसितेजोमयिधेहिव्वीर्य्यमसि
व्वीर्य्यम्मयिधेहिबलमसिबलम्मयिधेह्योजोस्योजोमयिधेहिम
न्युरसिमन्युम्मयिधेहिसहोसिसहोमयिधेहि॥९॥याव्याघ्रम्॥या
व्याघ्रंविषूचिकोभौवृकञ्चरक्षति॥श्येनम्पतत्रिणꣳसिꣳहꣳसेमम्पा
त्वꣳहसः॥१०॥यदापिपेषमातरम्पुत्रःप्रमुदितोधयन्॥एतत्तदग्नेऽ

स०द्वि०
१८१

181

अनृणो भवाम्याहुतौ पितरौ मया॥ सम्पृच स्थ सम्मा भद्रेण पृङ्क्त: विपृच स्थ
वि मा पाप्मना पृङ्क्त:॥११॥ देवा यज्ञमतन्वत भेषजं भिष
जाश्विना॥ वाचा सरस्वती भिषगिन्द्रायेन्द्रियाणि दधत:॥१२॥ दीक्षा
यै रूपं॥ दीक्षायै रूपं॰ शष्पाणि प्रायणीयस्य तोक्मानि॥ क्रयस्य
रूपं॰ सोमस्य लाजा: सोमांशवो मधु॥१३॥ आतिथ्यरूपं॥ आति
थ्यरूपं मासरं महावीरस्य नग्नहु:॥ रूपमुपसदामेतत् तिस्रो रात्री:

शिव:
१८१॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुरासुता॥१४॥ सोमस्यरूपम्॥ सोमस्यरूपङ्क्रीतस्यपरिस्रुत्परि
स्रुत्परिषिच्यते॥ अश्विभ्यान्दुग्धम्भेषजमिन्द्रायैन्द्रꣳसरस्वत्या॥१५॥
आसन्दीरूपम्॥ आसन्दीरूपꣳराजासन्द्यैवेद्यैकुम्भीसुराधानी॥ अन्त
न्तरऽउत्तरवेद्यारूपङ्कारोतरोभिषक्॥१६॥ वेद्यावेदिः॥ वेद्यावे
दिः समाप्यतेबर्हिषाबर्हिरिन्द्रियम्॥ यूपेनयूपऽआप्यतेप्रणीतोऽ
अग्निरग्निना॥१७॥ हविर्धानंयत्॥ हविर्धानंयदश्विनाग्नीध्रंय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सरस्वती॥इन्द्रायैन्द्रँ॰सदस्कृतम्पत्नीशालङ्गार्हपत्यः॥१८॥प्रैषेभिः
प्रैषान्॥प्रैषेभिः प्रैषानाप्नोत्याप्रीभिराप्रीर्यज्ञस्य॥प्रयाजेभिरनु
याजान्वषट्कारैभिराहुतीः॥१९॥पशुभिः पशून्॥पशुभिः पशूना
प्नोति पुरोडाशैर्हवीꣳष्या॥छन्दोभिः सामिधेनीर्याज्याभिर्व
षट्कारान्॥२०॥धानाः करम्भः सक्तवः परीवापः पयो दधि॥सोम
स्य रूपꣳ॰ हविष आमिक्षा वाजिनम्मधु॥२१॥धानानाꣳ रूपम॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धानानांरूपङ्कुवलम्परीवापस्यगोधूमाः॥सक्तूनांरूपम्बदरमुप
वाकाःकरम्भस्य॥२२॥पयसोरूपम्॥पयसोरूपंयद्यवादध्नोरूपङ्क
र्कन्धूनि॥सोमस्यरूपंवाजिनꣳसौम्यस्यरूपमामिक्षा॥२३॥आश्रा
वय॥आश्रावयेतिस्तोत्रियाःप्रत्याश्रावोऽअनुरूपः॥यजेतिधा
य्यारूपम्प्रगाथायेयजामहाः॥२४॥अर्द्धऽऋचैरुक्थानाम्॥अर्द्धऽ
ऋचैरुक्थानांरूपम्पदैराप्नोतिनिविदः॥प्रणवैःशस्त्राणांरूप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्यसमासोमऽआप्नुते ॥२५॥ अश्विभ्यां प्रातःसवनम् ॥ अश्विभ्यां प्रातः
सवनमिन्द्रेणैन्द्रम्माध्यन्दिनम् ॥ वैश्वदेवꣳ सरस्वत्यातृतीयमाप्तꣳ स
वनम् ॥२६॥ वायव्यैर्वायव्यानि ॥ वायव्यैर्वायव्या न्याप्नोति सते
नद्रोणकलशम् ॥ कुम्भीभ्याम्मम्भृणौ सुते स्थालीभिस्थालीराप्नोति
॥२७॥ यजुर्भिराप्यन्ते ॥ यजुर्भिराप्यन्ते ग्रहा ग्रहैस्तोमाश्च विष्टुतीः ॥
छन्दोभिरुक्थाशस्त्राणि साम्नावभृथऽआप्यन्ते ॥२८॥ इडाभिर्भ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षान्॥ इडाभिर्भक्षानाप्नोतिसूक्तवाकेनाशिषः॥ शंयुनापत्नीसं
याजान्त्समिष्टयजुषासꣳस्थाम्॥ २॥ व्रतेनदीक्षाम्॥ व्रतेनदी
क्षामाप्नोतिदीक्षयाप्नोतिदक्षिणाम्॥ दक्षिणाश्रद्धामाप्नोतिश्र
द्धयासत्यमाप्यते॥ ३०॥ एतावद्रूपम्॥ एतावद्रूपंयज्ञस्ययद्देवैर्ब्रह्म
णाकृतम्॥ तदेतत्सर्वमाप्नोतियज्ञेसौत्रामणीसुते॥ ३१॥ सुरावन्त
म्बर्हिषदम्॥ सुरावन्तम्बर्हिषदꣳसुवीरंयज्ञꣳहिन्वन्तिमहिषान

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोहि॰
१८४
184

मोभिः॥ दधानाः सोम दिवि देवतासु मदेमेन्द्रं यजमानाः स्वर्काः॥३२॥
यस्त्वा॥ यस्ते रसः सम्भृत ऽओषधीषु सोमस्य शुष्मः सुरया सुतस्य॥ ते
न जिन्व यजमानम्मदेन सरस्वतीमश्विनाविन्द्रमग्निम्॥३३॥ य
मश्विना॥ यमश्विना नमुचेरासुरादधि सरस्वत्यसुनोदिन्द्रियाय॥ शिव॰
इमन्तꣳ शुक्रम्मधुमन्तमिन्दुꣳ सोमꣳ राजानमिह भक्षयामि॥३४॥ य ॥१८४॥
दत्र॥ रिप्तꣳ रसिनः सुतस्य यदिन्द्रो ऽअपिबच्छचीभिः॥ अहन्तदस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मनसाशिवेनसोमःसजाननमिहमह्वयामि॥३५॥पितृभ्यःस्वधा
यिभ्यः॥स्वधानमःपितामहेभ्यःस्वधायिभ्यःस्वधानमःप्रपि
तामहेभ्यःस्वधायिभ्यःस्वधानमः॥अक्षन्पितरोमीमदन्तपि
तरोतीतृपन्तपितरःपितरःशुन्धध्वम्॥३६॥पुनन्तुमा॥पितरःसो
म्यासःपुनन्तुमापितामहाःपुनन्तुप्रपितामहाःपवित्रेणशता
युषा॥पुनन्तुमापितामहाःपुनन्तुप्रपितामहाःपवित्रेणशतायु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सो॰हि॰
१८५
185

घाद्विश्वमायुर्व्यश्नवै॥३७॥ अग्नऽआयूंषि॥ पवसऽआसुवोर्ज्जमि
षञ्चनः॥ आरेबाधस्वदुछुनाम्॥३८॥ पुनन्तुमादेवजनाः पुनन्तुम
नसाधियः॥ पुनन्तुविश्वाभूतानिजातवेदः पुनीहिमा॥३९॥ पवित्रे
णपुनीहि॥ माशुक्रेणदेवदीद्यत्॥ अग्नेक्रत्वाक्रतूँ१॥ रनु॥४०॥ य शिवः
त्रा॥ पवित्रमर्च्चिष्यग्नेविततमन्तरा॥ ब्रह्मतेनपुनातुमा॥४१॥ पव ॥१८५॥
मानः सः॥ पवमानः सोऽअद्यनः पवित्रेणविचर्षणिः॥ यः पोतास

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पुनातु मा ॥ ४२ ॥ उभाभ्यां देव सवितः पवित्रेण सवेन चा ॥ मां पु
नीहि विश्वतः ॥ ४३ ॥ वैश्वदेवी पुनती देव्यागाद्यस्यामिमा ब
ह्व्यस्तन्वो वीतपृष्ठाः ॥ तया मदन्तः सधमादेषु वयं स्याम
पतयो रयीणाम् ॥ ४४ ॥ ये समानाः ॥ समनसः पितरो यमराज्ये ॥
तेषां लोकः स्वधा नमो यज्ञो देवेषु कल्पताम् ॥ ४५ ॥ ये समाना ॥
समनसो जीवा जीवेषु मामकाः ॥ तेषां श्रीर्मयि कल्पताम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
१८६
186

स्मिं॑ल्लोके शतं॑ समाः ॥५६॥ हेमन्ती ॥ ऽअश्वगोवम्यित्वाणामहदे
वानामुत मर्त्यानाम् ॥ ताभ्यामिदं विश्वमेजत्समेति यदन्तरा पि
तरं मातरं ॥५७॥ इदं हविः ॥ प्रजननं मे ऽअस्तु दशवीरं सर्वगं
णं स्वस्तये ॥ आत्मसनि प्रजासनि पशुसनि लोकसन्यभ शिव॰
यसनि ॥ अग्निः प्रजां बहुलां मे करोत्वन्नं पयो रेतो ऽअस्मासु ॥१८६॥
धत्त ॥५८॥ उदीरताम् ॥ उदीरतामवरऽउत्परासऽउन्मध्यमाः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पितरः सोम्यासः ॥ असुं यऽईयुरवृका ऋतज्ञास्ते नो ऽवन्तु पितरो हवे
षु ॥ ४९॥ अङ्गिरसो नः ॥ पितरो नवग्वा ऽअथर्वाणो भृगवः सोम्या
सः ॥ तेषां वयꣳ सुमतौ यज्ञियानामपि भद्रे सौमनसे स्याम ॥ ५०
ये नः ॥ ये नः पूर्वे पितरः सोम्यासो ऽनूहिरे सोमपीथं वसिष्ठाः ॥
तेभिर्यमः सꣳरराणो हवीꣳष्युशन्नुशद्भिः प्रतिकाममत्तु ॥ ५१॥
त्वꣳ सोम ॥ त्वꣳ सोम प्रचिकितो मनीषा त्वꣳ रजिष्ठमनुनेषि पन्था

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि
१८७
187

न्थान्तवप्रणीतीपितरोनऽइन्दोदेवेषुरत्नमभजन्तधीराः॥५२॥त्वया
हिनःपितरःसोमपूर्वेकर्माणिचक्रुःपवमानधीराः॥वन्वन्न
वातःपरिधीँ॥रपोर्णुवीरेभिरश्वैर्मघवाभवानः॥५३॥त्वंसो
म॥पितृभिःसंविदानोनुद्यावापृथिवीऽआततन्थ॥तस्मैतऽइ शिव-
न्दोहविषाविधेमवयंस्यामपतयोरयीणाम्॥५४॥बर्हिषद ॥१८७॥
ःपितरः॥बर्हिषदःपितरऊत्यर्वागिमावोहव्याचकृमाजुषध्वम्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तऽआगतावसा शन्तमेनाथा नः शंय्योररपो दधात ॥ ५५ ॥ आहम ॥
आहम्पितॄन्त्सुविदत्राँ२ ॥ ऽअवित्सि नपातञ्च विक्रमणञ्च विष्णोः
॥ बर्हिषदो ये स्वधया सुतस्य भजन्त पित्वस्तऽइहागमिष्ठाः ॥ ५६ ॥
उपहूताः पितरः सोम्यासो बर्हिष्येषु निधिषु प्रियेषु ॥ तऽआ
गमन्तु तऽइह श्रुवन्त्वधि ब्रुवन्तु तेऽवन्त्वस्मान् ॥ ५७ ॥ आयन्तु ॥ नः
पितरः सोम्यासोऽग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवयानैः ॥ अस्मिन्यज्ञे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वधयामदन्तोधिब्रुवन्तुतेवन्त्वस्मानाुपा॥अग्निष्वात्ता:॥पितरऽए
हगच्छतसदःसदःसदतसुप्रणीनयः॥अत्ताहवीꣳषिप्रयतानि
बर्हिष्यथारयिꣳसर्ववीरन्दधातन॥परी॥येऽअग्निष्वात्ता:॥येऽअ
ग्निष्वात्तायेऽअनग्निष्वात्तामद्ध्येदिवःस्वधयामादयन्ते॥तेभ्यः
स्वराडसुनीतिमेथांयथावशन्तन्वंकल्पयाति॥६॥अग्निष्वा
त्तान्ऋतुमतः॥अग्निष्वात्तान्ऋतुमतोहवामहेनाराशꣳसेसोमपीथ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्यऽस्मासुः॥ ते नो हि विप्रासः सुहवा भवन्तु वयं स्याम पतयो रयीणा

मृ॥६॥ आच्या जानु॥ दक्षिणतो निषद्येमं यज्ञमभिगृणीत विश्वे॥

मा हिंसिष्ट पितरः केनचिन्नो यद्वऽआगः पुरुषता कराम॥ ७॥ आ

सीनासोऽरुणीनामृ॥ आसीनासोऽरुणीनामुपस्थे रयिन्धत्त

दाशुषे मर्त्याय॥ पुत्रेभ्यः पितरस्तस्य विस्वः प्रयच्छत तऽइहोर्ज

दृधात॥ ८॥ यमस्य॥ कव्यवाहन स्वाग्निन्मन्त्र्यसे रयिमृ॥ तन्नो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

म॰हि॰
१८६

१५१

गीर्भिः स्वावाय्येह् वत्रापनयायुजमग्ना ॥ ६ ॥ यो ऽग्निः कव्यवा
हनः पितॄन्यक्षदृतावृधः ॥ प्रेदु हव्यानि वोचति देवेभ्यश्च पि
तृभ्य ऽआ ॥ ७ ॥ त्वमग्ने ॥ त्वमग्न ऽईडितः कव्यवाहनावाड्ढव्या
नि सुरभीणि कृत्वी ॥ प्रादाः पितृभ्यः स्वधया ते ऽअक्षन्नद्धि त्व शिव॰
न्देव प्रयता हवींषि ॥ ८ ॥ ये चा ॥ ये चेह पितरो ये च नेह याँश्च वि ॥ ९६ ॥
१२।३ द्म याँ ऽउ च न प्रविद्म ॥ त्वं वेत्थ यति ते जातवेदः स्वधा

मिर्य्यज्ञꣳ सुकृतस्य जुषस्व ॥६७॥ इदम्पितृभ्यः ॥ इदम्पितृभ्यो नमोऽ
स्त्वद्य ये पूर्वासो यऽउपरासऽईयुः ॥ ये पार्थिवे रजस्यानिषत्ता
ये वा नूनꣳ सुवृजनासु विक्षु ॥६८॥ अधा यथा ॥ नः पितरः परास
ः प्रत्नासोऽअग्नऽऋतमाशुषाणाः ॥ शुचीदयन्दीधितिमुक्थ
शासः क्षामा भिन्दन्तोऽअरुणीरपव्रन् ॥६९॥ उशन्तस्त्वा ॥ उशन्तस्त्वा
निधीमह्युशन्तः समिधीमहि ॥ उशन्नुशतऽआवह पितॄन्हविषेऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि.
१६०

190

अन्वेव॥ ७०॥ अपाम्फेनेन॥ अपाम्फेनेन नमुचेः शिर ऽइन्द्रोदवर्त्तयः॥
विश्वा यदजय स्पृधः॥ ७१॥ सोमो राजा॥ सोमो राजामृतꣳ सु
त ऽऋजीषेणाऽजहान्मृत्युम्॥ ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्र
मन्धस ऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयो मृतम्मधु॥ ७२॥ अद्भ्यः क्षीरम्॥ शिव.
अद्भ्यः क्षीरं व्यपिबत् क्रुङाङ्गिरसो धिया॥ ऋतेन सत्यमिन्द्रियं वि ॥१६०॥
पानꣳ शुक्रमन्धस ऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु॥ ७३॥ सो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ममद्भुः॥ सोममद्भ्यो व्यपिबच्छन्दसा हंसः शुचिषत्॥ ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धस इन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयो ऽमृतम्मधु॥ ७४॥ अन्नात्परिस्रुतः॥ अन्नात्परिस्रुतो रसम्ब्रह्मणा व्यपिबत्क्षत्रम्पयः सोमम्प्रजापतिः॥ ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धस इन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयो ऽमृतम्मधु॥ ७५॥ रेतो मूत्रम्॥ रेतो मूत्रं विजहाति योनिम्प्रविशदिन्द्रियम्॥ गर्भो जरायुणावृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
१९१

नऽउत्वब्रह्मातिजन्मनाऽऋतेनसत्यमिन्द्रियंविपानꣳशुक्रमन्धसऽइ
न्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोऽमृतम्मधु॥७६॥ दृष्ट्वारूपे॥ व्याकरोत्सत्यानृतेप्र
जापतिः॥ अश्रद्धामनृतेऽदधाच्छ्रद्धाꣳसत्येप्रजापतिः॥ ऋतेनस
त्यमिन्द्रियंविपानꣳशुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोऽमृतम्मधु शिव
॥७७॥ वेदेनरूपे॥ व्यपिबत्सुतासुतौप्रजापतिः॥ ऋतेनसत्यमि ॥१९१॥
न्द्रियंविपानꣳशुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोऽमृतम्मधु।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

७२॥ दृष्ट्वा परिस्रुतः॥ दृष्ट्वा परिस्रुतो रसꣳ शुक्रेण शुक्रं व्यपिबत्प
यः सोमं प्रजापतिः॥ ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धस
इन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु॥ ७३॥ सीसेन तन्त्रं॥ सीसेन त
न्त्रं मनसा मनीषिणऽऊर्णासूत्रेण कवयो वयन्ति॥ अश्विना य
सविता ज्ञꣳ सरस्वतीन्द्रस्य रूपं वरुणो भिषज्यन्॥ ७४॥ तदस्य॥ रूपममृतꣳ
शचीभिस्तिस्रो दधुर्देवताः सꣳरराणाः॥ लोमानि शष्पैर्बहुधा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महि
२६२

मनो स्वनमिस्त्वगस्थमा ७समभवन्तत्वाजाशा ८शातदस्थिवर्तामि
षजाकृद्भवत्तेनीसरस्वतीवयतिपेशोऽन्तरम्॥ अस्थिमज्जानम्मा
सरैःकारोतरेणदधतोगवान्त्वचि॥ ८रासरस्वतीमनसा॥पेश
लंवसुनासत्याभ्यांवयतिदर्शतंवपुः॥रसमपरिस्तुतानरोहितन्न शिवः
ग्नद्भुद्भीरस्त्वसरन्नवेमा॥ ८०॥पयसाशुक्रम्॥पयसाशुक्रममृत ॥१६२॥
ञ्जनित्वंहसुरयामत्रान्जनयतरेतः॥अपामतिदुर्म्मतिंबाधमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नाऽऊवद्धं वातः सब्बूनद्दाद्दातः॥८४॥ इन्दुः सुत्रामा॥ इन्दुः सुत्रा

मा हृदयेन सस्यमुरोडाशेन सविता जजान॥ यहक्ष्मो मा ने बल

णामि षज्यन्तमतस्तेबायबूं न्तोमिनातिपित्तमः॥८५॥ त्र्यात्रूा

णिस्त्यालीः॥ त्र्यात्रूाणिस्त्यालीर्म्मधुपिन्वमानागुदाःपात्राणि

सुदुघान धेनुः॥ श्येनस्यपत्रन्नप्लीहा शचीभिरासन्दीनाभिरु

दरन्नमाता॥८६॥ कुम्भोवनिष्टुः॥ कुम्भोवनिष्टुर्ज्जनिताशचीभि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यस्मिन्न्यग्रयोन्यपाङ्गभ्रौऽग्र न्ते: ॥ ज्ञाशिर्ष्योक्तः शतधारऽ
उत्सादुहनकुम्भीसधामितभ्या: ॥ ८७ ॥ मुख०सत ॥ मुख०स
दस्यशिरऽउन्सतेनजिह्वापवित्रमश्विनासन्सरस्वती ॥ चप
न्नपायुर्भिषगस्यवालोवह्निर्नशेपोहरसारतरस्वी ॥ ८८ ॥ शिव.
अश्विभ्याञ्चसुः ॥ अश्विभ्याञ्चसुरमृतङ्ग्राह्याच्छागेन ॥१६३॥
तेजोहविषाश्रतेन ॥ पक्ष्माणिगोधूमैःकुवलैरुतानिपेशान

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मुक्तमसितंब्रसात॥८९॥अविन्दौ॥मेषानसिद्धौ ययौ॥यस्माए
स्यपन्वाऽमृतोग्रहाभ्याम्॥मरखह्मुपवौकेभ्यानन्तस्या निब
हिब्रिहरेर्जजान॥९०॥इन्द्रस्यरूपम॥इन्द्रस्यरूपमृषभो बला
एकस्मोभ्या ९१ श्रोत्रममहद्रुहाभ्याम्॥यवा नब र्हिर्मुविकेसर
एि कर्कन्धुयद्रमधुसारघमुखात्॥९२॥आस्कन्नुपस्थ्या।
आ स्कन्नुपस्थेन वृकस्य लोममुखे शष्पमृणान ब्याघ्रलोम॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
१९४

194

केशान्नपीषण्यशसेश्रियेशिखासिंहस्यलोमत्त्विषिरिन्द्रिया
णि॥९१॥अङ्गान्यात्मन्नु॥अङ्गान्यात्मन्भिषजातदश्वि
नात्मानमङ्गैःसमधात्सरस्वती॥इन्द्रस्यरूपᳬंशतमान
मायुश्चन्द्रेणज्योतिरमृतन्दधानाः॥९२॥सरस्वतीयोन्यां शिवः
म्॥सरस्वतीयोन्याङ्गर्भमन्तरश्विभ्याम्पत्नीसुकृतम्बि ॥१९४॥
भर्ति॥अपाᳬंरसेनवरुणोनसाम्नेन्द्रᳬंश्रियेजनयन्न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रभुराजा ॥ ९४ ॥ तेजः पशूनाम् ॥ तेजः पशूनाꣳ हविरिन्द्रिया
वत्परिस्रुतापयसासारघम्मधु ॥ अश्विभ्यान्दुग्धम्भिषजा
सरस्वत्यासुतासुताभ्याममृतः सोमऽइन्दुः ॥ ९५ ॥ इति वाज
सनेय्यां संहितायां एकोनविंशतितमोऽध्यायः ॥ क्षत्रस्य योनिः ॥
क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्य नाभिरसि ॥ मा त्वा हिंसीन्मा मा
हिंसीः ॥ १ ॥ निषसाद ॥ धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा ॥ साम्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि
१९५
195

न्यायमुक्त्वा ॥ म॒त्योः पा॑हि वि॒द्युतः॑ पाहि ॥ दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒
तुः प्र॑स॒वे॒ऽश्विनो॑र्बा॒हुभ्यां॑ पू॒ष्णो हस्ता॑भ्याम् ॥ अ॒श्विनो॒र्भैष॑
ज्येन॒ तेज॑से ब्रह्मवर्च॒साया॒भि षि॑ञ्चामि॒ सर॑स्वत्यै॒ भैष॑ज्येन वी॒
र्या॒यान्ना॒द्याया॒भि षि॑ञ्चा॒मीन्द्र॑स्येन्द्रि॒येण॑ ब॒लाय॑ श्रि॒यै यश॑ शिव
से॒ऽभि षि॑ञ्चामि ॥ ३ ॥ को॑ऽसि ॥ क॒त॒मो॑ऽसि॒ कस्मै॑ त्वा॒ काय॑ त्वा ॥ ॥ १९५ ॥
सु॒श्लो॒का सुम॑ङ्गल॒ सत्य॑राजन् ॥ ४ ॥ शिरो॑ मे ॥ शिरो॑ मे श्री॒

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

य्यशोमुखन्त्विषिः॥केशाश्चश्मश्रूणि॥राजामेप्राणोऽम्र
मृतꣳसम्राट्चक्षुर्विराट्छ्रोत्रम्॥५॥जिह्वामे॥भद्रंवाङ्महोम
नोमन्युःस्वराड्भामः॥मोदाःप्रमोदाऽअङ्गुलीरङ्गानिमित्रम्मे
सहः॥६॥बाहूमे॥बलमिन्द्रियꣳहस्तौमेकर्म्मवीर्य्यꣳ
म॥आत्माक्षत्रमुरोमम॥७॥पृष्ठीर्मे॥राष्ट्रमुदरमꣳसौग्रीवा
श्चश्रोणी॥ऊरूऽअरत्नीजानुनीविशोमेऽङ्गानिसर्वतः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.
१९६

196

८॥ नाभिर्म्मे॥ चित्तं विज्ञानम्पायुर्म्मेऽपचितिर्भ्भसत्॥ आनन्दनन्दावा
ण्डौ मे भगः सौभाग्यम्पसः॥ जङ्घाभ्याम्पद्भ्यां धर्म्मोस्मि विशि
राजा प्रतिष्ठितः॥ ९॥ प्रति क्षत्रे॥ प्रतितिष्ठामि राष्ट्रे प्रत्यश्वेषु
प्रतितिष्ठामि गोषु॥ प्रत्यङ्गेषु प्रतितिष्ठाम्यात्मन्प्रति प्राणे शि.क.
षु प्रतितिष्ठामि पुष्टे प्रति द्यावापृथिव्योः प्रतितिष्ठामि यज्ञे॥ ॥१९६॥
१०॥ त्रया देवाः॥ त्रया देवा ऽ एकादश त्रयस्त्रिंशाः सुराधस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ः॥ बृहस्पतिपुरोहिता देवस्य सवितुः सवा देवा देवैरवन्तु मा॥
२॥ प्रथमा द्वितीयैः॥ प्रथमा द्वितीयै द्वितीयास्तृतीयैस्तृतीया
भूः सत्येन सत्यं यज्ञेन यज्ञो यजुर्भिर्यजूंषि सामभिः सा
मान्यृग्भिर्ऋचः पुरोनुवाक्याभिः पुरोनुवाक्या याज्याभि
र्याज्या वषट्कारैर्वषट्कारा आहुतिभिराहुतयो मे कामान्त्स
मर्दयन्तु भूः स्वाहा॥ ३॥ लोमानि प्रयति॥ लोमानि प्रयति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
९६

197

म्मे मस्वदुष्कृ ऽन्यानतिरागतिः॥ माछंसम्मडपनतिर्बस्त्वस्त्रियमज्ञा
नऽस्यानतिः॥१३॥ यद्देवाः॥ यद्देवादेवहेडनन्देवासश्चकृमावय
म्॥ अग्निर्मातस्मादेनसोविश्वान्मुञ्चत्वंहसः॥१४॥ यदि
दिवा॥ यदिदिवायदिनक्तमेनाछंसिचकृमावयम्॥ वायुर्मा शिव॰
तस्मादेनसोविश्वान्मुञ्चत्वंहसः॥१५॥ यदिजाग्रता॥ यदि ॥१६॥
जाग्रद्यदिस्वप्नऽएनाछंसिचकृमावयम्॥ सूर्य्योमातस्मादे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नस्तोविश्वस्मान्मुञ्चत्वंहसः॥१६॥यद्ग्रामे॥यद्ग्रामेयदरण्येयत्स
भायांयदिन्द्रिये॥यच्छूद्रेयदर्य्येयदेनश्चकृमावयंयदेकस्याधि
धर्म्मणितस्यावयजनमसि॥१७॥यदापः॥यदापोऽघ्न्याइ
तिवरुणेतिशपामहेततोवरुणनोमुञ्च॥अवभृथनिचुम्पुण
निचेरुरसिनिचुम्पुणः॥अवदेवैर्देवकृतमेनोयक्ष्यवमर्त्यैर्म
र्त्यकृतंपुरुराव्णोदेवरिषस्पाहि॥१८॥समुद्रेते॥समुद्रेतेहृदय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.
१६८

156

मप्स्वन्तः स स्वाविशस्त्वोषधीः कृताप ॥ सुमित्रिया न ऽ आप ऽ ओषध
यः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ १९ ॥
द्रुपदादिव मुमुचानः स्विन्नः स्नात्वा मलादिव ॥ पूतं पवित्रेणे
वाज्यमापः शुन्धन्तु मैनसः ॥ २० ॥ उद्वयं तमसस्परि शिव
स्वः पश्यन्त ऽ उत्तरम् ॥ देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तम ॥ १६ ॥
म् ॥ २१ ॥ आपो ऽ अद्य ॥ आपो ऽ अद्यान्वचारिषं रसेन समसृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्महि ॥ पयस्वानग्नऽ आगमन्तम्मासꣳसृज वर्चसा प्रजया
च धनेन च ॥ २२ ॥ एधोसि ॥ एधोस्येधिषीमहि समिदसि तेजोसि
तेजो मयि धेहि ॥ समाववर्त्ति पृथिवी समुषाः समु सूर्यः ॥ स
मु विश्वमिदञ्जगत् ॥ वैश्वानरज्योतिर्भूयासं विभून्का
मान्व्यश्नवै भूः स्वाहा ॥ २३ ॥ अभ्यादधामि ॥ समिधमग्ने
व्रतपते त्वयि ॥ व्रतञ्च श्रद्धाञ्चोपैमीन्धे त्वा दीक्षितोऽअ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि.
१९९

हम्॥२४॥यत्र ब्रह्मा॥ च क्षत्रं च सम्यञ्चौ चरतः सह तां ल्लो
कम्पुण्यम्प्रज्ञेषं य्यत्र देवाः सहाग्निना॥२५॥यत्रेन्द्रः॥यत्रेन्द्र
श्च वायुश्च सम्यञ्चौ चरतः सह॥ तं ल्लोकम्पुण्यम्प्रज्ञेषं य्यत्र
सेदिर्न्न विद्यते॥२६॥ अच्युतानाते॥ऽच्युतः प्रख्यातामरुषापरु शिवः
ः॥ गन्धर्वेसोममवतुमदाय रसोऽच्युतः॥२७॥ सिश्चवि ॥१९९॥
पराः॥ पिन्वन्त्युत्सिञ्चन्ति पुनन्ति च॥ मृगायेव बभ्रूवैमेदकिन्ना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्वर्द्धन्तिक्षितयः॥२८॥धानावन्नङ्करम्भिणम्॥धानावन्नङ्करम्भिण
मपूपवन्नमुक्थिनम्॥इन्द्रप्रातर्जुषस्वनः॥२९॥बृहदिन्द्राय
॥गायतमरुतोवृत्रहन्तमम्॥येनज्योतिरजनयन्नृतावृधो
देवन्देवायजागृवि॥३०॥अद्धर्व्योऽअद्रिभिःसुतम्॥अद्धर्
व्योऽअद्रिभिःसुतंसोमम्पवित्रऽआनय॥पुनाहीन्द्रायपात
वे॥३१॥योभूतानाम्॥योभूतानामधिपतिर्यस्मिंल्लोकाऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अधिपतिना॥ यऽईशामहन्तोमहाँसेनगृह्णामित्वामहम्मयि
गृह्णामित्वामहम्॥३२॥ उपयामगृहीतोसि॥ उपयामगृही
तोस्यश्विभ्यान्त्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्राम्णऽएषतेयोनि
रश्विभ्यान्त्वासरस्वत्यैत्वेन्द्रायत्वासुत्राम्णे॥३३॥ प्राणपामे । शिव
॥ अपानपाश्चक्षुष्पाः श्रोत्रपाश्चमे॥ वाचोमेविश्वभेषजोम ॥२००॥
नसोसिविलायकः॥३४॥ अश्विनकृतस्यते॥ अश्विनकृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नस्यते सरस्वति कृतस्य नैऽग्णासु ब्राम्मणा॥ कृतस्य॥ ऽपहूतऽनुप
हूतस्य भक्षयामि॥ ३५॥ समिद्धऽइन्द्रः॥ समिद्धऽइन्द्रऽउषसा
मनीके पुरोरुचा पूर्वकृद्वावृधानः॥ त्रिभिर्देवैस्त्रिंशता वज्र
बाहुर्जघान वृत्रं वि दुरो ववार॥ ३६॥ नराशंसः प्रति॥ नरा
शंसः प्रति शूरो मिमानस्तनूनपात्प्रति यज्ञस्य धाम॥ गो
भिर्वपावान्मधुना समञ्जन्हिरण्यैश्चन्द्री यजति प्रचेताः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि

२०१

201

॥३॥ ईडितो दैवैर्हरिवाँ॥ऽभिष्टिराजुह्वानो हविषा शर्द्ध-
मानः॥ पुरन्दरो गोत्रभिद्वज्रबाहुरायातु यज्ञमुप नो जुषा-
णः॥३॥ जुषाणो बर्हिः॥ जुषाणो बर्हिर्हरिवान्न इन्द्रः
प्राचीनं सीदत्प्रदिशा पृथिव्याः॥ उरुप्रथाः प्रथमानं स्यो- प्रिव·
नमादित्यैरक्तं वसुभिः सजोषाः॥३॥ इन्द्रं नरः॥ इ- ॥२०॥
न्द्रं दुरः कवष्यो धावमाना वृषाणं यन्तु जनयः सुपत्नीः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्वारो देवीरमितो विश्रयन्ताꣳ सुवीराबीरम्प्रथमानामहो

भिः ॥ ४० ॥ उषासानक्ता बृहती ॥ बृहन्तमायस्वती सुदुघेसू

रमिनुम्ना ॥ नन्नुन्नतम्पेशसा संव्ययन्ती देवानान्देवंय्यजतः सु

रुक्मेन ॥ ४१ ॥ दैव्यामिमाना ॥ दैव्यामिमानामनुषः पुरुत्राहो

तारा विनुम्प्रथमासुवाचा ॥ मूर्द्धन्न्यज्ञस्यमधुनादधानाप्रा

चीनंज्योतिर्हविषावृधातः ॥ ४२ ॥ तिस्रोदेवीः ॥ तिस्रोदेवार्हि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विषो वर्द्धमाना ऽ इन्तु स्नुषाणां जनयो न पत्नीः ॥ अछिन्नं तन्तु
मपसा सरस्वती डा देवी भारती विश्वतूर्तिः ॥४३॥ त्वष्टा दध
तां ॥ त्वष्टा धेरं छुष्मा मित्राय वृष्णे पाको विष्णुर्य्यशसं पुरूणि
॥ वृषा वजन्नुषणा मूरि रेतां मूर्द्धन्य जनस्य समनकु देवान् ॥४ शिवः
॥ वनस्पतिरवसृष्टः ॥ वनस्पतिरवसृष्टो न पाशैस्त्मन्या म ॥१०२॥
मञ्जन्मिन्नूतां न देवः ॥ इन्द्रस्य हव्यैर्जठरं पृणानः स्वदाति य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रम्म धुना घृतेन॥ ४५॥ स्त्वो कानामित्नुम्म॥ स्त्वो कानामित्नुम्म
तिः शृ स्ऽइन्द्रो ह्व यमाणो वृषमस्त्नु राषाट्॥ घृतप्रुषा मन
सामोदमानाः स्वाहा देवाऽअमृतामादयन्ताम्॥ ४६॥ आया
तु॥ आयात्विन्द्रो वसऽउपनऽइहस्तुतः सधमादस्त्तु शूरः॥ वा
वृधान स्त्तविषी र्य्यस्य पूर्वी द्यौर्न्न क्षत्रमभिभूतिपुष्यात्॥ ४७॥
आनः॥ आनऽइन्द्रो दूरादानऽआसादभिष्टिकृदवसे यासदुग्रः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

४०३

र्नुजिष्ठमिन्नृपतिर्वज्रबाहुः सङ्गे समत्सु तुर्वणिः पृतन्यून्॥
र्णो॥ आ नः॥ आ न ऽ एन्द्रो हरिभ्यां स्वश्वार्वाचीनो वसे राधसेन॥
तिष्ठाति वज्री मघवा विरप्शीमं यज्ञमनु नो वाजसातौ॥ ४९॥
त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रꣳ हवेहवे सुहवꣳ शूरमिन्द्रम्॥ ह्वया शिव॰
मि शक्रं पुरुहूतमिन्द्रꣳ स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः॥ ५०॥ ॥२.३॥ ५०
इन्द्रः सुत्रामा॥ इन्द्रः सुत्रामा स्ववाँ२॥ ऽ अवोभिः सुमृडीको

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मवतुव्विश्ववेदाः॥बाधतान्द्वेषोऽअभयङ्कृणोतुसुवीर्य्यस्य
पतयःस्याम॥५१॥तस्यव्वयꣳसुमतौयज्ञियस्या
पिभद्रेसौमनसेस्याम॥ससुत्रामास्ववाँ२ऽइन्द्रोऽअस्मेऽआ
राच्चिद्द्वेषःसनुतर्य्युयोतु॥५२॥आमन्द्रैः॥आमन्द्रैरिन्द्रहरिभिर्य्या
हिमयूररोमभिः॥मात्वाकेचिन्नियमन्विन्नपाशिनोतिधन्वे
वताँ२ऽइहि॥५३॥एवेद्वा॥एवेदिन्द्रंवृषणंवज्रबाहुंवसिष्ठा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि
२०४

सोऽअग्न्यस्त्वेर्न्यैर्कैः ।। सनस्तुतो वीरवद्धातु गोमद्यूयम्पात स्वस्ति-
भिः सदा नः ।।५४।। समिद्धोऽअग्निः ।। समिद्धोऽअग्निरश्विनाव
प्तो घर्म्मो विराड्सुतः ।। दुहे धेनुः सरस्वती सोमᳬ शुक्रमिहेन्द्रिय-
म् ।।५५।। तनूपाभिषजा ।। सुतेऽश्विनोभा सरस्वती ।। मद्ध्वा रजा- शिव ।।२०४।।
ᳬसीन्द्रियमिन्द्राय पथिभिर्व्वहान् ।।५६।। इन्द्रायेन्दुम् ।। इन्द्राये-
न्दुᳬ सरस्वती नराशᳬ सेन नग्नहुम् ।। अधातामश्विनामधु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

भेषजम्भिषजासुते॥५७॥ आजुह्वानासरस्वती॥ आजुह्वानास
रस्वतीन्द्रायेन्द्रियाणिवीर्य्यम्॥इडाभिरश्विनाविषऽसमूर्ज्ज
ऽसऽरयिन्दधुः॥५८॥ अश्विनानमुचेः॥सुतऽसोमऽशुक्र
म्परिस्रुता॥सरस्वतीतमाभरद्बर्हिषेन्द्रायपातवे॥५९॥ कवष्यो
न॥व्यचस्वतीरश्विभ्यान्नदुरोदिशः॥इन्द्रोनरोदसीऽउभे
दुहेकामान्त्सरस्वती॥६०॥ उषासानक्तम्॥उषासानक्तमश्वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि

२.५

205

नाद्दिवन्दुऽस्मायमिन्द्रियेः॥ सञ्ज्ञानानेसुपशसासमञ्ज्ञातेसर

स्वत्या॥ शापानन्नः॥ पातन्नोऽश्विनादिवापाहिनक्तंऽस

रस्वति॥ दैव्याहोतारामिषजापातमिन्द्रंऽसचासुते॥ द्र॥ ति

स्रस्त्रधा॥ सरस्वत्यश्विनाभारतीडा॥ तीव्रम्परिस्रुतासोम शिव.

मिन्द्रायसुषुवुर्मदम्॥ द्र॥ अश्विनाभेषजम्॥ अश्विना ॥२०५॥

भेषजम्मधुभेषजन्नः सरस्वती॥ इन्द्रेत्वष्टायशः श्रियंऽरू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.त्रि

प॰रूपमधुःसुतो॥६४॥ऋतुथेन्द्रः॥ऋतुथेन्द्रोऽवनस्पतिःशशा
मानःपरिस्रुता॥कीलालमश्विभ्याम्मधुदुहेधेनुःसरस्व
ती॥६५॥गोभिर्न्नो॥सोमश्विनामासरेणपरिस्रुता॥समम
धातंसरस्वत्यास्वाहेन्द्रेसुतम्मधु॥६६॥अश्विनाहविः॥
अश्विनाहविरिन्द्रियन्नमुचेर्द्धियासरस्वती॥आशुक्रमा
सुराद्वसुमघमिन्द्रायजभ्रिरे॥६७॥यमश्विना॥यमश्विना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि
२०६
206

सरस्वतीहविषेन्द्रमवर्द्धयन्॥सविमेदद्वत्तनम्म घन्नमुचावा
सुरेसचा॥६॥नमिन्द्रमा॥नमिन्द्रमप शवः सचाग्निनोमा
सरस्वती॥दधानाऽभ्यनूषतहविषायज्ञऽइन्द्रियैः॥६९॥
यऽइन्द्रा॥यऽइन्द्रऽइन्द्रियमद्धुः सविताबरुणोभगः॥ससु शिवः
त्रामाहविष्पतिर्यजमानायसश्चत॥७०॥सविताबरुणो ॥२०६॥
॥सविताबरुणोदधद्यजमानायदाशुषे॥आदत्तनमुचे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्वसुसुत्रामाबलमिन्द्रियम्॥११॥ब्रह्मणःक्षत्रम्॥ब्रह्मणःक्ष
त्रमिन्द्रियम्भगेनसविताश्रियम्॥सुत्रामायशसाबलन्द
धानायज्ञमाशत॥१२॥अश्विनागोभिः॥अश्विनागोभि
रिन्द्रियमश्वेभिर्वीर्य्यम्बलम्॥हविषेन्द्रंसरस्वतीयज
मानमवर्द्धयन्॥१३॥तानासत्या॥सुपेशसाहिरण्यवर्त्तनी
नरा॥सरस्वतीहविष्मतीन्द्रकर्म्मसुनावत॥१४॥ताभिषजा॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुकर्म्मणासासुदुघासरस्वती॥सवृत्त्रहाशतक्रतुरिन्द्रायद
धुरिन्द्रियम्॥७५॥युवꣳसुरामम्॥युवꣳसुराममश्विनानमु
चावासुरेसचा॥विपिपानाꣳसरस्वतीन्द्रङ्कर्म्मस्वावत॥७६॥
पुत्त्रमिवपितरौ॥पुत्त्रमिवपितरावश्विनोभेन्द्रावथुःकाव्यैर्द्द
ꣳसनाभिः॥यत्सुरामंव्यपिबःशचीभिःसरस्वतीत्वामघ
वन्नभिष्णक्॥७७॥यस्मिन्नश्वासः॥यस्मिन्नश्वासऋ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋषभासऽउक्षणो वशा मेषाऽअवसृष्टासऽआहुताः॥ कीलाल
पे सोमपृष्ठाय वेधसे हृदा मतिञ्जनय चारुमग्नये॥ ७८॥ अहा
व्यग्ने हविरास्ये ते स्रुचीव घृतञ्चम्वीव सोमः॥ वाजसनि
ꣳ रयिमस्मे सुवीरम्प्रशस्तन्धेहि यशसम्बृहन्तम्॥ ७९॥ अश्विना
॥ अश्विना तेजसा चक्षुः प्राणेन सरस्वती वीर्यम्॥ वाचेन्द्रो
बलेनेन्द्राय दधुरिन्द्रियम्॥ ८०॥ गोमद्दूषुणासत्या॥ अश्वावद्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.

२८

२०८

नमाश्विना॥ वर्त्ती रुद्रानृपाय्यम्॥८॥ नयत्॥ नयत्सरोनात्वरु

ण्याद धर्षेद्दु पस्वसृ॥ दुः॥८॥ सोम च्योरिपुः॥८॥ नाना नः॥ तान ऽश्वा

वो८मश्विना रयिमिं शाङ्ग सनृशमू॥ धिह्यां बरिवोविदम्॥ ८३॥

पावकानः॥ पावकानः सरस्वतीवाजेभिर्वाजिनीवती॥ यज्ञंव शिव:

ष्टुधियावसुः॥८५॥ चोदयित्रीसूनृतानाम्॥ चोदयित्रीसूनृता ॥ श्वा

नां चेतन्तीसुमतीनाम्॥ यज्ञं दधे सरस्वती॥८॥ महोऽअर्णः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋषभासः उक्षणो वशा मेषाः अवसृष्टासः आहुताः ॥ कीलालपे सो
मपृष्ठाय वेधसे हृदा मतिञ्जनय चारुमग्नये ॥ ७८ ॥ अहाव्यग्ने ह
विरास्ये ते स्रुचीव घृतञ्चम्वीव सोमः ॥ वाजसनिं रयिम
स्मे सुवीरम्प्रशस्तन्धेहि यशसम्बृहन्तम् ॥ ७९ ॥ अश्विना ते
जसा ॥ अश्विना तेजसा चक्षुः प्राणेन सरस्वती वीर्यम् ॥ वा
चेन्द्रो बलेनेन्द्राय दधुरिन्द्रियम् ॥ ८० ॥ गोमदूषु णासत्याश्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०।
२०८

वद्यातमश्विना॥ वर्त्ती रुद्रानृपाय्यम्॥८१॥नयत्ता॥नयत्सरोनान्त
रस्मादधर्षद्धृषत्वस्॥दुःश८ सोमत्र्यौरिपुः॥८२॥तानः।तानः
आवोढमश्विनारयिम्पिशङ्गसन्दृशम्॥धिष्ण्या वरिवोविदम्
॥८३॥पावकानः।पावकानः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती॥य
ज्ञंवष्टुधियावसुः॥८४॥चोदयित्री सूनृतानाम्॥चोदयित्रीसू
नृतानाञ्चेतन्तीसुमतीनाम्॥यज्ञन्दधेसरस्वती॥८५॥महोः

शिव०
॥२०८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

महोऽअर्णः सरस्वती प्रचेतयति केतुना॥ धियो वि
श्वा विराजति॥ होइ इन्द्रायाहि॥ इ इन्द्रायाहि चित्रभा
नोसुताऽइमे त्वायवः॥ अण्वीभिस्त्मना पूतासः
॥ ओ॥ इ इन्द्रायाहि॥ इन्द्रायाहि धियेषितो विप्रजू
तः सुतावतः॥ हा उप ब्रह्माणि वाघतः॥ ओ
इ इन्द्रायाहि॥ इ इन्द्रायाहि तूतुजानऽउप ब्रह्माणि ह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा॰हि॰सं॰
२॰९

२०९

शिवः सुतदधिष्ठनश्युनः ॥ ८ ॥ अश्विभ्यां पिबता ॥
मू ॥ अश्विनापिबतामधुसरस्वत्यासजोषसा ॥ ॥
इन्द्रः सुत्रामा वृत्रहाजुषन्ताꣳ सोम्यम्मधु ॥ ॥
॥ इमम्मे ॥ ॥ श्री ॥ इति वाजसनेयी सꣳहितायां विंशोऽध्यायः ॥ श्री ॥ छ ॥ संवत १८॰ ६ मिती वै
आ ... गरजी ... वाली
ज्ञ्यष्ठमुदि ... परवौदिने लिखितं ... दामासुत

शि॰
॥ २॰ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स.सं.गो
२१०

प्राज्ञिकविश्वम्भ्रामासुतयाज्ञिकसर्वामासुतया
ज्ञिकदेवकृष्णासुतयाज्ञिकविजयकृष्णभ्रातृ
करुणाकृष्णेनभ्रातृरवीकृष्णस्यपठनार्थं॥शुभम
स्तु॥श्रीरस्तु॥यादृशंपुस्तकंदृष्ट्वांतादृशंलिखितं
मया॥यदिशुद्धमशुद्धंवामम्मदोषोनदीयते॥१भग्नपृ
ष्टिकटिग्रीवाबद्धदृष्टिरधोमुखः॥कष्टेनलिखितंग्रंथंयल ॥

शि॰व॰
॥२१८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शिवप्रसा

२९०॥

श्री पंक्षमा मे ॥ शुभं भवतु

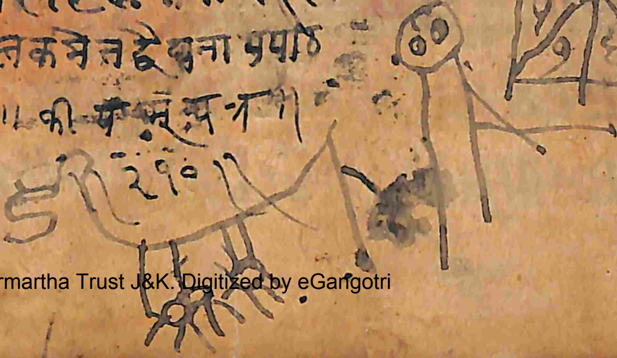
॥ या देवकृष्ण नौ पाधीए ॥

॥ पुस्तक मेन है खुना पपाठ

॥ की मं सं मं गी ॥

२९०

शुभमस्तु

दासं मूर्त्य

श्रीरस्तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

॥श्रीमद्याज्ञिकदेवहूलानीपोथीहंहितापत्र ३५ग॥ ३५७८

॥श्रीपुस्तकमेतदैनापपाठकी

सम पत्र ३५७

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साहः
११

॥ओं नमः॥ श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः॥ हरिः ओं॥ इमम्मे॥ वरुण श्रुधी हवमद्या च
मृडय॥ त्वामवस्युराचके॥१॥ तत्त्वा॥ यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते य
जमानो हविर्भिः॥ अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशंस मा न आयुः प्र
मोषीः॥२॥ त्वन्नः॥ त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडोऽव या शिवः ॥१॥
सिसीष्ठाः॥ यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषांसि प्र मुमु
ग्ध्यस्मत्॥३॥ स त्वन्नः॥ स त्वन्नो अग्नेऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नुषसोव्युष्टौ॥ अवयक्ष्वनोवरुणं रराणो वीहिमृडीकं सुहवोन ऽ
एधि॥ ४॥ महीमूषुमा॥ महीमूषुमातरं सुव्रतामृतस्यपत्नीम नो २
वसेहुवेम॥ तुविक्षत्रामजरन्तीमुरूचीं सुशर्माणमदितिं सु
प्रणीतिम्॥ ५॥ सुत्रामाणम्॥ पृथिवीं द्यामनेहसं सुशर्माणम
दितिं सुप्रणीतिम्॥ दैवीं नावं स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमा
रुहेमास्वस्तये॥ ६॥ सुनावमारुहेयमस्रवन्तीमनागसम्॥ शतारि

सुनावमारुहेयम्॥ १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वाꣳ स्वस्तये॥७॥ आ नः॥ आ नो मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूतिमु
क्षतम्॥ मध्वा रजाꣳसि सुक्रतू॥८॥ प्र बाहवा सिसृतं जीवसे न
आ नो गव्यूतिमुक्षतं घृतेन॥ आ मा जने श्रवयतं युवाना श्रु
तं मे मित्रावरुणा हवेमा॥९॥ शं नः॥ शं नो भवन्तु वाजिनो ह
वेषु देवताता मितद्रवः स्वर्काः॥ जम्भयन्तोऽहिं वृकꣳ रक्षाꣳसि स
नेम्यस्मद्युयवन्नमीवाः॥१०॥ वाजे वाजेऽवत॥ वाजिनो नो

शिव॰ ॥२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धनेषु विश्वाऽअमृताऽऋतज्ञाः॥ अस्यमद्धः पिबतमादयध्वन्तृप्तापाथो
तपथिभिर्द्देवयानैः॥११॥ समिद्धोऽअग्निः॥ समिधासुसमिद्धो
वरैण्यः॥ गायत्रीछन्दऽइन्द्रियन्त्र्यविर्गौर्वयोदधुः॥१२॥ तनून
पाच्छुचिव्रतः॥ तनूनपाच्छुचिव्रतस्तनूपाश्चसरस्वती॥ उष्णिहा
द्वि छन्दऽइन्द्रियन्दित्यवाड्गौर्वयोदधुः॥१३॥ इडाभिरग्निः॥ इडाभि
रग्निरीड्यः सोमोदेवोऽअमर्त्यः॥ अनुष्टुप्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चावि
र्यः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साहि
२२३

913

विगौर्हियो दधुः ॥ १४ ॥ सुबर्हिरग्निः ॥ पूषण्वान्स्तीर्णबर्हि
हिरमर्त्यः ॥ बृहती छन्द इन्द्रियं त्रिवत्सो गौर्वयो दधुः ॥
१५ ॥ दुरो देवीः ॥ दुरो देवीर्दिशो महीर्ब्रह्मा देवो बृहस्पति
॥ पङ्क्तिश्छन्द इहेन्द्रियं तुर्यवाड्गौर्वयो दधुः ॥ १६ ॥ उषे
यह्वी सुपेशसा विश्वे देवा अमर्त्याः ॥ त्रिष्टुप्छन्द इहे
न्द्रियं पष्ठवाड्गौर्वयो दधुः ॥ १७ ॥ दैव्या होतारा मिथ्रे जुह्वे

शि
॥३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुयुजा सुजा॥ जगती छन्दः इन्द्रियमनड्वान् गौर्वयो दधुः॥ १४॥ तिस्रऽइडा॥ तिस्रऽइडा सरस्वती भारती मरुतो विशः॥ विराट् छन्दः इहेन्द्रियं धेनुर्गौर्न वयो दधुः॥ १५॥ त्वष्टा तुरीपः॥ त्वष्टा तुरीपोऽअद्भुतऽइन्द्राग्नी पुष्टिवर्द्धना॥ द्विपदाच्छन्दः इन्द्रियमुक्षा गौर्न वयो दधुः॥ १६॥ शमिता नः॥ शमिता नो वनस्पतिः सविता प्रसुव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि
२२४

ग्नगोम्राकुकुपुबृहऽइहेस्त्रियंबृशाबेहहूयोदधुः॥२१॥स्वा
म द्रायुञ्ज्ञा॥बृहन्ताःसुकृत्वा मेषजङ्कः ख्वौ॥त्रितिष्ठन्तोऽइ
मृ न्द्रियंम्बृहहहष मोगोबृयोदधुः॥२२॥बृसेतेनेऽकृवुना
सं २ देवौबवस्त्रिवृतनोस्त्रुताः॥रथनूरणतेजसाहुविरि शिव
२३ न्द्रुबयोदधुः॥ग्रीष्मेणा॥कृतुनादेवारुद्राःपञ्चदश ॥४॥
स्त्रुतोः॥बृहतायशसाबलंऽइविरिन्द्रेवयोदधुः॥२४॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वर्षाभिर्ऋतुना। दित्यां स्तोमे सप्तदशे स्तुताः॥ वैरूपेण
विशौजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः॥२५॥ शारदेनऽर्त्तुना
देवाऽएकविंꣳशऽऋभवस्तुताः॥ वैराजेन श्रिया श्रि
यꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः॥२६॥ हेमन्तेनऽर्त्तुना देवास्त्रि
णवे मरुतस्तुताः॥ बलेन शक्वरीः सहो हविरिन्द्रे वयो
दधुः॥२७॥ शैशिरेणऽर्त्तुना देवास्त्रयस्त्रिंꣳशेऽमृता स्तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२२५

तामस्यस्यनेरेवतीः कृत्त्र्६ हविरिन्द्रिवयोदधुः ॥ २८ ॥ होता
यक्षत्तनूनपात्सरस्वतीमविर्मेषोनभेषजम्पथामधुमतारन्
तीमन्नाधुमत्तानगोध्रमैःकुवलैर्बदरैर्जम्भधुशाष्पैर्नर्तिनं
उडइन्द्रियम्पयःसोमःपरिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोत
र्यज ॥ २८ ॥ होतायक्षत्तनूनपात्सरस्वतीम् ॥ होतायक्षत्तनू
नपात्सरस्वतीमविर्मेषोनभेषजम्पथामधुमतामरन्

शिव
॥ ५ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्विनेच्छागस्य वीर्य्यसुम्नवदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्तोक्मभिः पयः
सोमः परिस्रुता घृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्य होतुर्य्यज ॥ ३० ॥ हो
ता यक्षन्नराशंसन्नानग्नहुम्पतिं सुरया भेषजम्मेषः
सरस्वती भिषग्रथो न चन्द्र्यश्विनोर्वपाऽइन्द्रस्य वीर्य्यसुम्नवद
रैरुपवाकाभिः पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्य
होतुर्य्यज ॥ ३१ ॥ होता यक्षदिडेडितः ॥ होता यक्षदिडेडितऽ

२ भेषजं तोक्मभिः २

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰
२१६

आसुह्वाःनःसरस्वतीभिनुम्बलेनबृंहयन्नृषभेणगवेन्द्रियम
श्विनेन्द्रायभेषजंयवैःकर्कन्धुभिर्मधुलाजैर्न्नमासरम्पयुः
सोमःपरिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्यज॥३३॥होताय
क्षद्बर्हिरूर्णम्रदाः॥होतायक्षद्बर्हिरूर्णम्रदाभिषङ्नासत्याभिष
जाश्विनाश्वाशिशुमतीभिषग्धेनुःसरस्वतीभिषग्दुहइन्द्रा
यभेषजम्पयःसोमःपरिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जा॥३३॥ होता यक्षद्दुरो दिशः कवष्यो न व्यचस्वतीरश्विभ्या
न्न दुरो दिशऽइन्द्रो न रोदसी दुघे दुहे धेनुः सरस्वत्यश्विने
न्द्राय भेषजं शुक्रन्न ज्योतिरिन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता
घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज॥३४॥ होता यक्षत्सुपेश
सोषे होता यक्षत्सुपेशसोषे नक्तन्दिवाश्विना समञ्जाते सर
स्वत्या त्विषिमिन्द्रे न भेषजं श्येनो न रजसा हृदा श्रियान

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सटि
२०७

मासरत्यपुःसोमःपरिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य्यज॥
३४॥होतावहृद्दैव्याहोताराभिषजाश्विनेन्द्रन्नजागृविदिवान
क्तन्नेषजैःसूषंसरस्वतीभिषक्कुम्भीसैनदुद्दइन्द्रियम्पयु
ःसोमःपरिस्रुताघृतम्मधुव्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य्यज॥३५॥हो
तायक्षत्तिस्रोदेवीःहोतायक्षत्तिस्रोदेवीर्न्नभेषजन्त्रयस्त्रि
धातवोपसोरूपमिन्द्रेहिरण्ययमश्विनेडानभारतीवाचा

वि
नौ ३

शि
॥७॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सरस्वतीमद्द ऽइन्द्राय दुह ऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्म
धुव्यन्त्वाज्ज्यस्य होतर्यज ॥ ३७ ॥ होता यक्षत्सुरेतसमृषभन्नर्य्या
पसन्त्वष्टारमिन्द्रमश्विना भिषजन्न सरस्वतीमोजो न जूतिरि
न्द्रियं वृको न रभसो भिषग्यशः सुरया भेषजं श्रिया न मास
रम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्ज्यस्य होतर्यज ॥ ३८ ॥
होता यक्षद्वनस्पतिं शमितारम्मो होता यक्षद्वनस्पतिं शा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साहि
२१५८

मिनारꣳशतक्रतुम्त्रीमन्नमुन्युꣳराजानं व्याघ्रन्नमसाश्विना
भामुꣳसरस्वती भिषगिन्द्राय दुहऽइन्द्रियम्वयः सोमः परिस्रुता
घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३९ ॥ होता यक्षदग्निꣳ स्वा
हा। होता यक्षदग्निꣳ स्वाहाज्यस्य स्तोकानाꣳ स्वाहा मेदसा
म्पृथक्स्वाहा छागमश्विभ्याꣳ स्वाहा मेषꣳ सरस्वत्यै स्वाहा
ऽऋषभमिन्द्राय सिꣳहाय सहसऽइन्द्रियꣳ स्वाहाग्निन्न भेष

शिव
५८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रिम।

जꣳ स्वाहा सोममिन्द्रियꣳ स्वाहेन्द्रꣳ सुत्रामाणꣳ सवितारं
वरुणम्भिषजाम्पतिꣳ स्वाहा वनस्पतिम्प्रियम्पाथो न भेष
जꣳ स्वाहा देवा ऽआज्यपा जुषाणो ऽअग्निर्भेषजम्पयः सो
मः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ६० ॥ होता
यक्षदग्निञ्छागस्य वपाया मेदसो जुषताꣳ हविर्होत
र्यज ॥ होता यक्षत्सरस्वतीम्मेषस्य वपाया मेदसो जुषता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

छंहविर्होतर्य्यज॥ होतायक्षदिन्द्रमृषभस्यवपायामेदसो
ज्जुषतांछंहविर्होतर्य्यज॥४५॥ होतायक्षदश्विनौसरस्व
तीमृ॥ होतायक्षदश्विनौसरस्वतीमिन्द्रंसुत्रामाणमि
मेसोमाःसुरामाणश्छागैर्न्नमेषैर्ऋषभैःसुताःशष्पैर्न्नतो
क्मभिर्ल्लाजैर्म्महस्वन्तोमदामासरेणपरिष्कृताःशुक्रा
:पयस्वन्तोमृताःप्रस्थितावोमधुश्चुतस्तानश्विनासर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वतीङ्ः सुत्रामा वृत्रहा जुषन्तां सोमम्मधु पिबन्तु मदन्तु
व्यन्तु होतर्यज ॥ ४ ॥ होता यक्षदश्विनौ छागस्य हविष ऽआ
त्तामद्य मद्ध्यतो मेद ऽउद्भृतम्पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो घ
स्तान्नूनं घासे ऽअज्राणां यवसप्रथमानांसुमत्क्षराणां
शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वत
ः श्रोणितः शितामत ऽउत्सादतो ऽङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा० २१०

ऽएवाश्विनाजुषतां छं हविर्होतर्यज ॥४३॥ होतायक्षत्स
रस्वतीम्मेषस्यहविषऽआवयदद्यमध्यतोमेदऽउद्भृतम्पु
राद्वेषोभ्यःपुरापौरुषेय्यागृभोघस्तन्नूनङ्घासेऽअज्राणां
यवसप्रथमानां छं सुमत्क्षराणां छं शतरुद्रियाणामग्निष्वा
त्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतःश्रोणितःशितामतऽउ
त्सादतोऽङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करदेवं छं सरस्वतीजुषतां छं हवि

शिव ॥१८०॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

होतर्यज ॥४४॥ होता यक्षदिन्द्रमृषभस्य हविषऽआव
यदद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतं पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो
घसन्नूनं घासेऽअज्राणां यवसप्रथमानां सुमत्क्षरा
णां शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानां पीवोपवसनानां पा
र्श्वतः श्रोणितः शितामतऽउत्सादतोऽङ्गादङ्गादवत्तानां
करदेवमिन्द्रो जुषतां हविर्होतर्यज ॥४५॥ होता यक्षद्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

·सा० २११

नुस्वतिमभिाहीपृष्ठतमयारभिष्टुयारशनयाधितांयक्ष्या
क्ष्मिनोऽस्तुागस्यहुविषःप्रियाधमानियक्षत्सरस्वत्यामेष
नि। स्यहुविषःप्रियाधमानियक्षेन्द्रस्यऽऋषभस्यहुविषःप्रि
नि। याधमानियक्षेद्रस्यसुत्रामस्त्रःप्रियाधमानियक्षत्सवितु नि। श्रीव
नि। प्रियाधमानियक्षद्वरुणस्यप्रियाधमानियक्षद्वनस्पते ॥२११॥ नि।
१ सि ःप्रियापाथांसियक्षद्देवानामाज्यपानांप्रियाधमानियक्षग्ने
पंक्ति३।यक्षाग्नेःप्रियाधमानियक्षत्सोमस्यप्रियाधमामि३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

होतुः प्रिया धामानि तत्रैतान्यनुस्तुत्यैवोपस्तुत्यैवोपावस्रक्ष
द्रुमीयस ऽइव क्रत्वीकरद्देवन्देवो वनस्पतिर्जुषतां छं द्वि
होतर्यज॥ ४६॥ होता यक्षदग्निं छं स्विष्टकृतमयाडग्निरश्वि
नो भ्रागस्य हविषः प्रिया धामान्ययाट् स्व स्या मेषस्य हवि
षः प्रिया धामान्ययाडिन्द्रस्य ऽऋषभस्य हविषः प्रिया धामा
न्ययाडग्नेः प्रिया धामान्ययाट्सोमस्य प्रिया धामान्ययाडि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तुभ्यसुत्रामम्मा: प्रियाधमान्ययाह्वविनु: प्रियाधामान्यया
ह्नुरुणस्यप्रियाधमान्ययाडुनस्यतेः प्रियापाधाछंस्यया
इवानामाज्यप्रानाप्रियाधीमानिवहेदग्रहीनुः प्रियाध
मानियहुत्वम्महिमानमायजनामेज्याऽइषः हुणोतुसो
ऽअहुराजातवेदाजुषनाछंहविर्होतर्यजा॥४१॥ दिवंम्बर्हि
ः दिवम्बर्हिः सरस्वतीसुदेवमिन्द्रऽअस्त्रिनातेजोचहुर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्या॥बर्हिषादधुरिन्द्रियंवसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज॥४८॥

देवीर्द्वारः॥देवीर्द्वारोऽश्विनाभिषजेन्द्रंसरस्वती॥प्राण

न्नवीर्यंन्नसिद्वारोदधुरिन्द्रियंवसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तु

यज॥४९॥देवीऽउषासौ॥देवीऽउषासावश्विनासुत्रामेन्द्रंस

रस्वती॥बलन्नवाचमास्यऽउषाभ्यान्दधुरिन्द्रियंवसुव

नेवसुधेयस्यव्यन्तुयज॥५०॥देवीजोष्ट्री॥देवीजोष्ट्रीसर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०१०
२२३

स्वर्युग्निनेद्रमवर्द्दयन्न॥ ओत्रुन्नकर्म्मीयोर्घ्रेशोजोद्रीभ्माद्रू
धुरिद्रियंबसुवनेबसुधेयस्यव्यन्तुयजो॥५१॥ देवीऽऊर्ज्जा
हुतीदिवीऽउर्ज्जाहुतीदुघेसुदुघेन्द्रेमरस्वत्युग्निनामि
षजोवतः॥ सुक्रन्तन्त्यातिस्त्वनयोराहुतीधत्तऽइन्द्रियंब
सुवनेबसुधेयस्य [redacted] व्यन्तुयज॥५२॥ देवादेवानाम्निष
जाहोतारात्रविनुमग्निना॥ वृषहुरैः सरस्वतीत्विषिन्नद्रू

शिव
॥१९३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दयमाने ऽ होत्राभ्यां दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु
यज ॥ ५३ ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीरश्विनेडा स
भ्या॥६ रस्वती ॥ शूषन्तमध्ये नाभ्यामिन्द्राय दधुरिन्द्रियं वसुवने व
सुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ ५४ ॥ देव ऽ इन्द्रो नराशंसस्
त्रिवरूथः सरस्वत्याश्विभ्यामीयते रथः । रेतो न रूपममृतं
जनित्रमिन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि वसुवने वसुधेयस्य

त्रमा६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२२५

तिः

व्यन्तुयज।।५५।।देवोदेवैः।।देवोदेवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णोऽ
श्विभ्याꣳसरस्वत्यास्सुपिप्पलऽइन्द्रायपच्यतेमधु।।ओ
जोनजूतिर्ऋषभोनभामंवनस्पतिर्नोदधदिन्द्रियाणिवसु
वनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज।।५६।।देवम्बर्हिः।।देवम्बर्हिर्वारि
तीनामध्वरेस्तीर्णमश्विभ्यामूर्णम्रदाःसरस्वत्यास्स्योनमि
न्द्रतेसदः।।ईशायैमन्युꣳराजानम्बर्हिषादधुरिन्द्रियंवसु

शिकु ।।१४।।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वनेव समुधेयस्य व्यन्तु यजा ॥५७॥ देवो ऽग्निः स्विष्टकृद्देवा
न्यक्ष्यद्यथायथं होतारा विन्द्रमश्विना वाचा वाचं सरस्व
स्वि तीमग्निं सोमं स्विष्टकृत्स्विष्ट इन्द्रः सुत्रामा सविता वरु
कृ॥ दु णो भिषग्गिष्टो देवो वनस्पतिः स्विष्टा देवा आज्यपाः स्वि त्रिः॥ रद्वि
नौ। ष्टो ऽग्निरग्निना होता होत्रे स्विष्टकृद्यशो न दधदिन्द्रियमू ता॥
र्जमपचितिं स्वधां वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० २२५

अग्निमद्य होतारमवृणीतायं यजमानः पचन्पक्तीः पच
न्पुरोडाशान्बध्नन्नश्विभ्यां छागꣳ सरस्वत्यै मेषमिन्द्राय ऋ
षभꣳ सुन्वन्नश्विभ्याꣳ सरस्वत्या इन्द्राय सुत्राम्णे सु
रासोमान्त्सूपस्था अद्य ॥ परि ॥ सूपस्था अद्य देवो वनस्पति शिव०
रभवदश्विभ्यां छागेन सरस्वत्यै मेषेणेन्द्राय ऋषभेणाक्षँ ॥१५॥
स्तान्मेदस्तः प्रतिपचतागृभीषतावीवृधन्त पुरोडाशैः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रंपुरुश्चिन्नासरस्वतीन्दुःसुत्रामासुरामोमांस्वामहृत्याः॥६॥
स्वामहृत्याऽसेषऽस्त्रार्षेयऽस्त्रषीणान्नपातमृत्वणीनार्यंस्यज
मानोबहुभ्युऽस्यासङ्गतेभ्यऽएषमेदेवेषुवसुवार्यायक्षय
तऽइतिताभ्यादेवादेवदानान्यदुस्तान्यस्माऽआशास्वा
स्वाइ चेगुरस्वेषितस्तुहोतरसिभद्रवाच्यायप्रेषितोमानुषासू
क्तवाकायसूक्ताबूहि॥१६॥शतंतेजोसि॥इतिवाजसनेयीसं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सो॰
२२६

हिता यां एकविंशाड्याय॥ तेजोसि॥ शुक्रमसृतमायुष्या ऽ
आयुर्मेपाहि॥ देवस्यत्वासवितुःप्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यां
पूष्णोहस्ताभ्यामाददे॥ १॥ इमामगृभ्णन्॥ इमामगृभ्णन्नृ
शनामृतस्यपूर्वऽआयुषिविदथेषुकव्या॥ मानोऽअत्रमिम शिव॥
तुनऽआबभूवऽसन्तस्य सामन्सरमारमन्ती॥ या अग्निः ॥१६॥
धाऽअसि॥ अग्निधाऽअसिभुवनमसियन्त्रासिधर्त्री॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सत्वमग्निं वैश्वानरं सप्रथसं हुत्स्वाहाकृतः ॥३॥ स्वगा त्वा
देवेभ्यः प्रजापतये ब्रह्मन्नश्वं भन्त्स्यामि देवेभ्यः प्रजापत
ये तेन राध्यासम ॥ तम्बधान देवेभ्यः प्रजापतये तेन राध्नुहि
॥४॥ प्रजापतये त्वा ॥ प्रजापतये त्वा जुष्टम्प्रोक्षामीन्द्राग्नि
भ्यान्त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि वायवे त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि विश्वेभ्यस्त्वा
देवेभ्यो जुष्टम्प्रोक्षामि सर्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यो जुष्टम्प्रोक्षामि ॥ यो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं।ह्।
२२७

ऽस्मर्वेनुस्त्रिधाछंसनितंनमञ्मन्मीतिवरुणःपुरोमन्त्रैःपुरःश्मा
॥५॥अग्नयेस्वाहा॥अग्नयेस्वाहासोमायस्वाहापाम्नादाय
स्वाहासवित्रेस्वाहावायवेस्वाहाविष्णवेस्वाहाइन्द्रायस्वाहा
बृहस्पतयेस्वाहामित्रायस्वाहावरुणायस्वाहा॥६॥हिङ्का
रायस्वाहा॥हिङ्कृतायस्वाहाक्रन्दतेस्वाहा
वेक्रन्दायस्वाहाप्रोथतेस्वाहाप्रप्रोथायस्वाहागन्धायस्वा

शिव।
॥१७॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्रां घृतायस्वाहा निविष्टायस्वाहा पोवष्टायस्वाहा सोनृतायस्वा
हा ब्रह्मणे स्वाहा सीनायस्वाहा शयानायस्वाहा स्वपते स्वाहा
जाग्रते स्वाहा कूजते स्वाहा प्रबुद्धायस्वाहा विजृम्भमाणायस्वा
हा विचृतायस्वाहा संहानायस्वाहोपस्थितायस्वाहा यना
यस्वाहा प्रायणायस्वाहा ॥७॥ यते स्वाहा धावते
स्वाहा द्रवायस्वाहा हुतायस्वाहा स्कारायस्वाहा शकृतायस्वाहा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ०
२२८

स्वाहा निषंगाय स्वाहा स्थितायस्वाहा जवायस्वाहा वत्नायस्वा
हा विवर्तमानायस्वाहा विवर्तनाय स्वाहा विधून्वानायस्वा
हा विधूतायस्वाहा मुमूर्षमाणायस्वाहा शृंखतेस्वाहा हूं रूद्र
माणायस्वाहा हृतायस्वाहा ह्रीं हितायस्वाहा निमेषाय
स्वाहा यदत्तितस्मैस्वाहा यत्पिबतितस्मैस्वाहा यन्मूत्रं करो
तितस्मैस्वाहा कुर्वतेस्वाहा कृतायस्वाहा॥ ११॥ नमस्सवितु॥

शिव.
॥१८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एवम्माम

तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि॥ धियो यो नः प्रचोद
यात्॥ ९॥ हिरण्यपाणिमूतये॥ सवितारमुपह्वये॥ सचेत्ता
देवता पदम्॥ १०॥ देवस्य चेततः॥ देवस्य चेततो महीम्प्रस
वितुर्हवामहे॥ सुमतिꣳ सत्यराधसम्॥ ११॥ सुष्टुतिꣳ सुम
पं÷। तीवृधो रातिꣳ सवितुरीमहे॥ प्रदेवाय मतीविदे॥ १२॥ रातिꣳ
सत्पतिम्महे सवितारमुपह्वये॥ आसवन्देववीतये॥ १३॥

सुष्टुतिꣳ सुमतीवृधो पं॰ ३२

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा०
२२६

देवस्यसवितुः॥देवस्यसवितुर्म्मनिमासवंविश्वदेव्यम्।धि
याभर्गम्मनामहे॥६॥अग्निंस्तोमेनबोधयसमिधानोऽ
मर्त्यम्।हव्यादेवेषुनोदधत्॥१५॥सहव्यवाट्॥सहव्यवा
डमर्त्यउशिग्दूतश्चनोहितः।अग्निर्द्धियासमृण्वति॥१६॥ शिव
अग्निंदूतम्पुरोदधेहव्यवाहमुपब्रुवे।देवाँशाँऽआसादया ॥१८॥
दिह॥१७॥अजीजनोहि॥अजीजनोहिपवमानसूर्य्यंवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

धारे शक्तनापय॥ गोज्जीरयार्द॰ इमाणा॥ सुरह्या॥ १॥ बि
नृम्मोत्त्रा॥ पुमृः पित्राँश्चा॥ सिद्द्यो॥ स्य ह्यौ॥ सिमयो॥ स्य बौ॥ सिस
प्मिर॥ सिबाँ॥ ल्यर॥ सिबघा॥ सिनू॥ मणा॥ २॥ आसि॥ वसुन्नोमा॥ सुशि
सुन्नोमास्यादि॥ स्या नाम्प ह्यान्विहिदेवाऽऽच्छ्रा शापा॥ ला ऽऽएत
नृव ब्राश्चुम्म धायपो हित॥ ७॥ रहतु हर॥ नि रिह रमता मिह धू
निरि ह न्वधनि॥ स्वाहा॥ ३॥ श्रा॥ काय स्वाहा॥ काय स्वाहा॥ कसेम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं
२३०

स्वाहा केतमसे स्वाहा स्वाहा धिमाधीतायै स्वाहा मनःप्रजा
पतये स्वाहा चित्तं विज्ञातायादित्यै स्वाहा दित्यै मह्यै स्वाहा दि
त्यै सुमृडीकायै स्वाहा सरस्वत्यै स्वाहा सरस्वत्यै पावकायै स्वा
हा सरस्वत्यै बृहत्यै स्वाहा पूष्णे स्वाहा पूष्णे प्रपथ्याय स्वाहा ॥२०॥
पूष्णे नरन्धिषाय स्वाहा त्वष्ट्रे स्वाहा त्वष्ट्रे तुरीपाय स्वाहा त्व
ष्ट्रे पुरुरूपाय स्वाहा विष्णवे स्वाहा विष्णवे निभूयपाय स्वाहा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्णवे शिपिविष्टाय स्वाहा ॥ २० ॥ विश्वो देवस्य ॥ नेतुर्मर्तो बुरी
त सख्यम् ॥ विश्वो राय ऽइषुध्यति द्युम्नं वृणीत पुष्यसे स्वा से।
हा ॥ २१ ॥ आ ब्रह्मन् ॥ आ ब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जाय
तामा राष्ट्रे राजन्यः शूर ऽइषव्यो ऽतिव्याधी महारथो जायता नाम।
ग श्री २ दोग्ध्री धेनुर्वोढानड्वानाशुः सप्तिः पुरन्धिर्योषा जिष्णू रथे
ष्ठाः सभेयो युवास्य यजमानस्य वीरो जायतान्निकामे निका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०

२३१ मेनः पर्जन्यो वर्षतु फलवत्यो नऽओषधयः पच्यन्तां योगक्षेमो नः कल्पतां ॥२२॥ प्राणाय स्वाहा । अपानाय स्वाहा । व्यानाय

स्वाहा । चक्षुषे स्वाहा । श्रोत्राय स्वाहा । वाचे स्वाहा । मनसे स्वा

हा ॥२३॥ प्राच्यै दिशे स्वाहा । अर्वाच्यै दिशे स्वाहा । दक्षिणायै दिशे शिव०

स्वाहा । अर्वाच्यै दिशे स्वाहा । प्रतीच्यै दिशे स्वाहा । अर्वाच्यै दिशे स्वा ॥२९॥

हीः१ हा । अर्वाच्यै दिशे स्वाहा । अर्वाच्यै दिशे स्वाहा । ऊर्ध्वायै दिशे स्वाहा । अर्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

च्यौ दिशे स्वाहा वाच्यौ दिशे स्वाहा बौच्यौ दिशे स्वाहा ॥२४॥ अद्भ्यः स्वाहा वार्भ्यः स्वाहा उदकाय स्वाहा तिष्ठन्तीभ्यः स्वाहा स्रवन्तीभ्यः स्वाहा स्यन्दमानाभ्यः स्वाहा कूप्याभ्यः स्वाहा सूद्याभ्यः स्वाहा धार्याभ्यः स्वाहा अर्णवाय स्वाहा समुद्राय स्वाहा सरिराय स्वाहा ॥२५॥ वाताय स्वाहा धूमाय स्वाहा अभ्राय स्वाहा मेघाय स्वाहा विद्योतमानाय स्वाहा स्तनयते स्वाहा अव

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हो३

हो हो३ हो३

स्फूर्जते स्वाहा वर्षते स्वाहा ववर्षते स्वाहोग्रं वर्षते स्वाहा शी

होऽ३ हो ग्रं वर्षते स्वाहोद्गृह्णते स्वाहोद्गृह्णताय स्वाहा पुष्णते स्वाहा

शीकायते स्वाहा प्रुष्वा भ्रः स्वाहा ह्रादुनी भ्रः स्वाहा नीहारा

यस्वाहा ॥ २६ ॥ अग्नये स्वाहा ॥ अग्नये स्वाहा सामाय स्वाहेन्द्रा शिव.

होऽ३ य स्वाहा पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा दिग्भ्यः स्वा ॥ २२ ॥

हाशाभ्यः स्वाहा वैं दिशे स्वाहा र्वा च्यै दिशे स्वाहा ॥ २७ ॥ न

होऽ३ हो३ हो३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षत्रेभ्यः स्वाहा । नक्षत्रियेभ्यः स्वाहा । होरात्रेभ्यः स्वाहार्द्धमासेभ्य

ः स्वाहा । मासेभ्यः स्वाहऽऋतुभ्यः स्वाहा । र्त्तवेभ्यः स्वाहा । संवत्स

राय स्वाहा । द्यावापृथिवीभ्यां स्वाहा । चन्द्राय स्वाहा । सूर्याय

स्वाहा । रश्मिभ्यः स्वाहा । वसुभ्यः स्वाहा । रुद्रेभ्यः स्वाहा । दित्येभ्यः

स्वाहा । मरुद्भ्यः स्वाहा । विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा । मूलेभ्यः स्वाहा । शाखा

भ्यः स्वाहा । वनस्पतिभ्यः स्वाहा । पुष्पेभ्यः स्वाहा । फलेभ्यः स्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
२३३ 233

हौषधीभ्यः स्वाहा ॥ २८ ॥ शन्नम् । १३०० ॥ पृथिव्यै स्वाहा । पृथिव्यै
स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा । दिवे स्वाहा । सूर्याय स्वाहा । चन्द्राय स्वा
हा । नक्षत्रेभ्यः स्वाहा । अद्भ्यः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा । वनस्पति
भ्यः स्वाहा । परिप्लवेभ्यः स्वाहा । चराचरेभ्यः स्वाहा । सरीसृपेभ्य शिव
ः स्वाहा ॥ २९ ॥ असवे स्वाहा । असवे स्वाहा । वसवे स्वाहा । वि ॥ २३ ॥
भुवे स्वाहा । विवस्वते स्वाहा । गणश्रिये स्वाहा । गणपतये स्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

५

हां विभुवे स्वाहा हां अधिपतये स्वाहा हां शूषाय स्वाहा हां संसर्पाय स्वा

हां चन्द्राय स्वाहा हां ज्योतिषे स्वाहा हां मलिम्लुचाय स्वाहा हां दिवा

पतये स्वाहा ॥ ३० ॥ मधवे स्वाहा हां माधवे स्वाहा हां माधवाय

स्वाहा हां शुक्राय स्वाहा हां शुचये स्वाहा हां नभसे स्वाहा हां नभस्याय

हां ८ स्वाहा हां इषाय स्वाहा हां ऊर्जाय स्वाहा हां सहसे स्वाहा हां सहस्याय स्वा

हां तपसे स्वाहा हां तपस्याय स्वाहा हां अंहसस्पतये स्वाहा ॥ ३१ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२३५
धर्म्मे
234

वाजाय स्वाहा । प्रसवाय स्वाहा । पिजाय स्वाहा । क्रतवे स्वाहा । स्वः स्वाहा । मूर्द्ध्ने स्वाहा । व्यश्नुविने स्वाहा । न्त्याय स्वाहा । न्त्याय भौवनाय स्वाहा । भुवनस्य पतये स्वाहा । धिपतये स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा ॥ २८ ॥ आयुर्यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा । प्राणो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा । पानो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा । व्यानो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहोदानो यज्ञेन कल्पता

शिव॰
॥२४॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ स्वाहा समानायज्ञेन कल्पतां ॐ स्वाहा चक्षुर्यज्ञेन कल्प
तां ॐ स्वाहा श्रोत्रंयज्ञेन कल्पतां ॐ स्वाहा वाग्यज्ञेन कल्प
तां ॐ स्वाहा मनोयज्ञेन कल्पतां ॐ स्वाहा आत्मायज्ञेन कल्प
तां ॐ स्वाहा ब्रह्मायज्ञेन कल्पतां ॐ स्वाहा ज्योतिर्यज्ञेन कल्प
तां ॐ स्वाहा स्वर्यज्ञेन कल्पतां ॐ स्वाहा पृष्ठंयज्ञेन कल्प
तां ॐ स्वाहा यज्ञोयज्ञेन कल्पतां ॐ स्वाहा ॥ ॐ ॥ एकस्मै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
२३५

स्वाहा॥ एकस्मै स्वाहा॥ द्वाभ्यां स्वाहा॥ शताय स्वाहैकशता
स्वाहा य स्वाहा व्युष्ट्यै स्वाहा स्वर्गाय स्वाहा॥ ३४॥ इति वाजसनेयी
२३५ संहितायां द्वाविंशोऽध्यायः॥ हिरण्यगर्भः सम॥ हिरण्यग
र्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकऽआसीत्॥ स शिव
दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥२५॥
॥१॥ उपयामगृहीतोसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यतेसोनिःसूर्यस्तेमहिमा॥यस्तेहन्संवत्सरेमहिमासम्ब
भूवयस्तेवायावन्तरिक्षेमहिमासम्बभूवयस्तेदिविसूर्येम
हिमासम्बभूवतस्मैतेमहिम्नेप्रजापतयेस्वाहादेवेभ्यः
॥यःप्राणतो॥यःप्राणतोनिमिषतोमहित्वैकऽइद्रा
जाजगतोबभूव॥यऽईशेऽअस्यद्विपदश्चतुष्पादःकस्मै
देवायहविषाविधेम॥उपयामगृहीतोसिप्रजापतये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०हि०
२३६

ब्रात्तुष्टङ्कृः क्लाम्यो घृते यो निश्लुन्दमा त्वं महिमा॥ यस्ते रात्रौ
संवत्सरे महिमा सम्बभूव यस्ते पृथिव्यामग्नौ महिमा सम्ब
भूव यस्ते नक्षत्रेषु चन्द्रमसि महिमा सम्बभूव तस्मै ते महि
म्ने प्रजापतये देवेभ्यः स्वाहा॥ ॐ युञ्जन्ति ब्रध्नम्॥ युञ्ज शिवः
न्ति ब्रध्नमरुषं चरन्तम्परि तस्थुषः॥ रोचन्ते रोचना दिवि॥ ५॥ ॥२६॥
युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा रथे॥ शोणा धृष्णू नृवाहसा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा॥६॥ यद्वातः॥ यद्वातोऽअपोऽअगनीगन्प्रियामिंद्रस्य

तन्न्वम्॥ एतंस्तोतरनेनपथापुनरश्वमावर्त्तयासि

नः॥७॥ वसवस्त्वा॥ वसवस्त्वाञ्जन्तुगायत्रेणछन्दसारुद्रा

स्त्वाञ्जन्तुत्रैष्टुभेनछन्दसादित्यास्त्वाञ्जन्तुजागतेनछन्द

ञा सा॥ भूर्भुवःस्वर्लाजी३ञ्छाची३न्यव्येगव्यऽएतदन्न

मत्तदेवाऽएतदन्नमद्धिप्रजापते॥८॥ कःस्वित्॥ कःस्विद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
२३७
कि
237

काकी चरति कऽउंस्वि ज्जायते पुनः॥ किंस्विद्धिमस्य भे
षजं किम्वावपनम्महत्॥ ९॥ सूर्य्यऽएकाकी चरति चन्द्रमा
जायते पुनः॥ अग्निर्हिमस्य भेषजम्भूमिरावपनम्महत्॥ १०॥
कास्विदासीत्पूर्वचित्तिः किंस्विदासीद्बृहद्वयः शिव
॥ कास्विदासीत्पिलिप्पिला कास्विदासीत्पिशङ्गिला ॥२७॥
॥११॥ द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्वऽआसीद्बृहद्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यः॥ अविरासीत्पिलिप्पिलारात्रिरासीत्पिशङ्गिला॥ १२॥
वायुष्ट्वापचतैरवत्वसितग्रीवश्छागैर्न्यग्रोधश्चमसैः श
ल्मलिर्वृद्ध्या॥ एषस्यराथ्योवृषापड्भिश्चतुर्भिरेदगन्ब्रह्मा
कृष्णश्चनोवतुनमोग्नये॥ १३॥ सꣳशितोरश्मिनासꣳशि
तोरश्मिनारथः सꣳशितोरश्मिनाहयः॥ सꣳशितोऽप्सु
प्स्वप्सुजाब्रह्मासोमपुरोगवः॥ १४॥ स्वयंवाजिंस्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
२४८

यं वीजँस्त्वं स्त्वङ्कल्प यस्त्व स्वयंस्म जस्त्वस्त्वय ज्जुषस्व ॥ महिमा
तेन्येन नसन्नशे ॥ १५ ॥ नवैान वाऽऊँऽएतन्म्रियसे नरिष्यसि
देवा यँ ऽइदेषि पथिभिः सुगेभिः ॥ यत्रासते सुकृतो यत्र ते
युयुस्तत्र त्वा देवः सविता दधातु ॥ १६ ॥ अग्निः पशुर्याग्निः
पशुरासीत्तेनायजन्त स ऽएतं ल्लोकमजयद्यस्मिन्नग्निः
स ते ल्लोको भविष्यति तञ्जेष्यसि पिबैता ऽअपः ॥ वायुः पशु

शिव ॥ २८ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रासीत्तेनायजन्तुं स ऽएतंल्लोकमजयद्यस्मिन्वायुः स ते लो

ति। सि। को भविष्यति तं जेष्यसि पिबेताऽअपः॥ सूर्यः पशुरासीत्ते

नायजन्तुं स ऽएतंल्लोकमजयद्यस्मिन्त्सूर्यः स ते लोको भ

विष्यति तं जेष्यसि पिबेताऽअपः॥ १७॥ प्राणाय स्वाहापा

नाय स्वाहा व्यानाय स्वाहा॥ अम्बे ऽअम्बिके ऽम्बालिके न मा के।

नयति कश्चन। ससस्त्यश्वकः सुभद्रिकां काम्पीलवासि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि।
२३६

नीमू॥१॥ गणानां त्वा गणपतिं हवामहे प्रियाणां त्वा प्रिय
पतिं हवामहे निधीनां त्वा निधिपतिं हवामहे वसो मम॥ आ
हमजानि गर्भधमा त्वमजासि गर्भधम्॥१९॥ ता उभौ
चतुरः पदः सम्प्रसारयाव स्वर्गे लोके प्रोर्णुवाथां वृषा
वाजी रेतोधा रेतो दधातु॥२०॥ उत्सक्थ्या अव गुदं धेहि
समञ्जिं चारया वृषन्। य स्त्रीणां जीवभोजनः॥२१॥

पति
शिव
२०॥२१॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मुकास को॥ शकुन्तिका इत्नु गितिबन्धनि॥ आइ न्निगुर्भेपस
निग न्त्वा न्नीति धारका॥ २२॥ मुको सको॥ शकुन्तिक ऽ आ
इत्नु गिति बन्धति॥ विवहृत ऽइ वतेमु खमद्वृश्यामानुस्व
मभिभोषया॥ २३॥ माता च ते पिता च ते अग्रे वृक्षस्य रोहत॥
प्रति स्वामी तिते पिताग मे मुष्टि मत ठ मयतु॥ २४॥ माता च
ते पिता च ते अग्रे वृक्षस्य क्रीडत॥ विवह्न त ऽइ वते मुखमस्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२५०न

स्मुन्मासंब्वेदावृहु॥२५॥ऊह्वीमेनामु॥ऊह्वोमेनामुच्छापय
गिरौभारु॰हरन्तिवा॥अथास्यैमद्ध्यामेघृता॰शृतिबानेपुनन्ति
वा॥२६॥ऊह्वमैनम॥ऊह्वमेनमुच्छ्रयतागिरौभार॰हरन्तिवा॥ शिव॰
अथास्यमद्ध्यामेजनतुशीनेबातेपुनन्तिवा॥२७॥यदस्या॥ ॥३०॥
यदस्याऽअ॰हुभेद्या॥ह्कुधुसुनमुपातसनू॥मुष्काविदस्या
ऽएजनतोगोशफेपाकुलाविव॥२८॥यद्देवासः॥यद्देवासो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

लुलामगुम्भविष्टीमिनुमाविषुः॥ सक्थ्नादेदिश्यतेनारीसत्त्य
स्याक्षिभुवोयथा॥ २९॥ यद्धरिणो॥ यद्धरिणोयवमत्तिनपुष्ट
म्पशुमन्यते॥ शूद्रायदर्य्यजारानपोषायधनायति॥ ३०॥ यद्ध
रिणोः॥ यद्धरिणोयवमत्तिनपुष्टम्बहुमन्यते॥ शूद्रोयदर्य्यायै
जारोनपोषमनुमन्यते॥ ३१॥ दधिक्राव्णोऽअकारिषंजिष्णो
रश्वस्यवाजिनः॥ सुरभिनोमुखाकरत्प्रणऽआयूंषि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२४१

तारिषत्॥३॥गायत्री त्रिष्टुप्॥गायत्री त्रिष्टुब्जगत्यनुष्टुप्
ङ्क्त्या सह॥बृहत्युष्णिहा ककुप्सूचीभिः शम्यन्तु त्वा॥३३॥
द्विपदा या चतुष्पदा त्रिपदा या च षट्पदाः॥वि
च्छन्दा या च सच्छन्दाः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा॥३४॥महानाम्न्यो
रेवत्यः महानाम्न्यो रेवत्यो विश्वा आशाः प्रभूवरीः॥मे
घ्या विद्युतो वाचः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा॥३५॥नार्यस्ते॥ना

शिवा
॥३५॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यैस्त्वे पत्न्यो स्तोमं विचिन्वनुमनीष्या ॥ देवानाम्पत्न्यो दिशः
सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ॥ ३६ ॥ रजता हरिणीः ॥ रजता हरिणीः
सीसा युजो युज्यन्ते कर्मभिः ॥ अश्वस्य वाजिनस्त्वचि सि
माः शम्यन्तु शम्यन्तीः ॥ ३७ ॥ कुविदङ्ग यवमन्तो यवञ्चिद्य
थादान्त्यनुपूर्वं वियूय ॥ इहेहैषां कृणुहि भोजनानि ये बर्हि
षो नम उक्तिं यजन्ति ॥ ३८ ॥ कस्त्वा कस्त्वाछ्यति कस्त्वा वि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२५२

शास्त्रिं कस्ते गात्राणि शम्यति । कऽउत शमिता कविः ॥ ३९ ॥ ऋत
वस्ते । ऋतवस्तऽऋतुथा पर्व शमितारो वि शासतु । संवत्सरस्य
तेजसा शमीभिः शम्यन्तु त्वा ॥ ४० ॥ अर्द्धमासाः परूंषि । अर्द्धे ।
मासाऽआच्छ्यन्तु शम्यन्तः ॥ अहोरात्राणि मरुतो विलिष्टꣳ सूदयन्तु शिवः ॥ ३२ ॥
ते ॥ ४१ ॥ दैव्याऽअध्वर्यवः । दैव्याऽअध्वर्यवस्त्वाच्छ्यन्तु वि च शा
सतु । गात्राणि पर्वशस्ते सिमाः कृण्वन्तु शम्यन्तीः ॥ ४२ ॥ द्यौस्ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पृथिव्यान्तरिक्षं वायुरछिद्रम्भरणात्नुते॥ सूर्यस्त्वा नक्षत्रैः सहलोक

ङ्कृणोतु साधुया॥४३॥ शन्ते॥ शन्ते परेभ्यो गात्रेभ्यः शमस्त्ववरेभ्य

:॥ शमस्थभ्यो मज्जभ्यः शम्वस्तु तन्वै तव॥४४॥ कः॥ स्विदा॥ कः

ति। स्विदेकाकी चरति कऽउस्विज्जायते पुनः॥ किंस्विद्धिमस्य

सूं कि न्नभेषजं किंम्स्वावपनम्महत्॥४५॥ सूर्यऽएकाकी॥ चरति चन्द्र

मा जायते पुनः॥ अग्निर्हिमस्य भेषजम्भूमिरावपनम्महत्॥४६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सदि॰
२२

तिः।

गो

किञ्चित्ताकिंचित्सूर्यसमञ्ज्योतिः किंसमुद्रसमंसरः ॥ किंचित्पृथिव्यैवर्षीयः कस्यमात्रानविद्यते ॥४७॥ ब्रह्मसूर्यसमंज्योतिर्द्यौःसमुद्रसमंसरः ॥ इन्द्रःपृथिव्यैवर्षीयान्गोस्तुमात्रानविद्यते ॥४८॥ पृच्छामित्वा ॥ चितयेदेवसखंयदित्वमत्रमनसाजगन्थ ॥ येषुविष्णुस्त्रिषुपदेष्वेष्टस्तेषुविश्वंभुवनमाविवेशा ३ ॥४९॥ अपितेषुत्रिषुपदेष्वस्मि

शिव॰ ॥३३॥

पुं॰ एरः॥ने॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

येषु विश्वम्भुवनमाविवेश ॥ सद्यः पर्य्येमि पृथिवीमुतद्यां ॥ मू।
मेकेनाङ्गेन दिवोऽअस्य पृष्ठम् ॥ ५० ॥ केष्वन्तः ॥ केष्वन्तः पुरु
षऽआविवेश कान्यन्तः पुरुषेऽअर्पितानि ॥ एतद्ब्रह्मन्नुप
ता। वल्हामसि त्वा किंस्विन्नः प्रतिवोचास्यत्र ॥ ५१ ॥ पञ्चस्व
न्तः पुरुषऽआविवेश तान्यन्तः पुरुषेऽअर्पितानि ॥ एतत्त्वा
त्र प्रतिमन्वानोऽअस्मि न मायया भवस्युत्तरो मत् ॥ ५२ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२५५

काऽस्वित्। काऽस्वित्। आसीत्। पूर्वऽचित्तिः। किम्। स्वित्। आसीत्। बृहत्। वयः॥
काऽस्वित्। आसीत्। पिलिप्पिला। काऽस्वित्। आसीत्। पिशङ्गिला॥ ५३॥
द्यौः। आसीत्। पूर्वऽचित्तिः। अश्वः। आसीत्। बृहत्। वयः॥ अवि॥
अविः। आसीत्। पिलिप्पिला। रात्रिः। आसीत्। पिशङ्गिला॥ ५४॥ काऽ
ईम्। अरे। पिशङ्गिला। काऽईम्। कुरुऽपिशङ्गिला। कः। ईम्।
स्कन्दम्। अर्षति। कः। ईम्। पन्थाम्। विऽसर्पति॥ ५५॥ अजा। अरे। पिशङ्गिला।

शाव॰
॥ ३५॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्वा ऽस्य विष्कुरुपिशाङ्गि-त्वा ॥ ३ ॥ ऽअस्य कृमर्षं ध्याहिः प
न्यांविसर्प्येति ॥ ५२ ॥ कत्यस्य विष्णोः कत्यहानि कति होमा
सः कतिधा समिद्धाः ॥ यज्ञस्य त्वा विदथा एष ऋच्छ मन्त्रं कति होता
रऽऋतुशो यजन्ति ॥ ५३ ॥ षडस्य ॥ विष्णोः शतमह्नाः स्यशी
तिर्होमाः समिधोह तिस्त्रः ॥ यज्ञस्यते विदथा प्रब्रवीमि स
प्त होतारऽऋतुशो यजन्ति ॥ ५४ ॥ कोऽस्या वेद भुवनस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२५५

त्रिमा को

नाभिरह्नां द्यावापृथिवी ऽअन्तरिक्षम्। कः सूर्यस्य वेद बृहतो
जनित्रं कः वेद चन्द्रमसं यतो जाः॥ ५८॥ वेदाहमस्य भुवनस्य नाभिं वेद द्यावापृथिवी ऽअन्तरिक्षम्॥
वेद सूर्यस्य बृहतो जनित्रमथो वेद चन्द्रमसं यतो जाः॥ शिव॰
॥ ६० ॥ पृच्छामि त्वा परमन्तं पृथिव्याः पृच्छामि यत्र भुवनस्य ॥ २५ ॥
नाभिः॥ पृच्छामि त्वा वृष्णो ऽअश्वस्य रेतः पृच्छामि वाचः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परमंव्योम॥६१॥इयंवेदिः॥इयंवेदिःपरोऽअन्तःपृथिव्याऽ
अयंयज्ञोभुवनस्यनाभिः॥अयꣳसोमोवृष्णोऽअश्वस्यरे
तोब्रह्मायंवाचःपरमंव्योम॥६२॥सुभूःस्वयम्भूः॥प्रथमो
न्तर्म्महत्यर्णवे॥दधेहगर्ब्भमृत्वियंयतोजातःप्रजापतिः॥६३॥हो
तायक्षत्॥होतायक्षत्प्रजापतिꣳसोमस्यमहिम्नः॥जुषतां
म्पिबतुसोमꣳहोतर्य्यज॥६४॥प्रजापतेनत्वदेतान्यन्यो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२४६

विश्वारूपाणिपरिताबभूव॥यत्कामास्तेजुहुमस्तन्नोऽअस्तु
वयꣳस्यामपतयोरयीणाम्॥६५॥इतिवाजसनेयीसंहिता
यान्त्रयोविंशोध्यायः॥२३॥अश्वस्तूपरः॥अश्वस्तूपरोगोमृ
गस्तेप्राजापत्याःकृष्णग्रीवऽआग्नेयोरराटेपुरस्तात्सार शिवः
स्वतीमेष्यधस्ताद्धन्वोराश्विनावधोरामौबाह्वोःसोमापौ ॥३६॥
ष्णःश्यामोनाभ्याꣳसौर्ययामौश्वेतश्चकृष्णश्चपार्श्वयोः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

:। सौ

स्याद्ब्रोलोमशसक्थोसक्थ्यौबीयुष्याः श्रुतः पुच्छः इन्द्रायस्व
स्यात्यवेदन्नुह्वावाबामनः॥ ॥ रोहितोधूम्ररोहितः कर्क
न्धुरोहितस्तेसौम्याबभ्रुररुणबभ्रुःशुकबभ्रुस्तेवारुणाः
शितिरन्ध्रोन्यतःशितिरन्ध्रःसमन्तशितिरन्ध्रस्तेसावित्राः
शितिबाहुरन्यतःशितिबाहुःसमन्तशितिबाहुस्तेबार्हस्पत्याः
त्याःपृषतीक्षुद्रपृषतीस्थूलपृषतीतामैत्रावरुण्यः॥ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्धवालः सर्वशुद्धवालः। शुद्धवालः सर्वशुद्धवा लोमणिवालुद्ध
ऽआम्रिवनाः ध्येयतः ध्येयताहोरुणास्तेहृद्गायपशुपतये कर्म्मिया
माऽग्रेवल्लिप्सारोद्द्वानमोरूपाः पाऽहैन्याः॥३॥ ष्मस्तित्वरस्त्री
नष्मित्रः॥ ष्मस्तित्वरस्त्री नष्मित्रहुर्द्वष्मित्रस्वमोहनाः फल्गु
स्त्रीहितागाऽपत्नहीनाः सारस्वत्याः प्लीहाकर्म्मः शुभ्राकर्णो
ड्यालोहकर्णस्तेचाष्टौः कृष्णग्रीवः शितिकण्ठौ स्त्रिमकुस्तऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऐन्द्राग्नाः कृष्णाञ्जिरल्पाञ्जिर्महाञ्जिस्तऽउषस्याः॥४॥ शिल्पा
वैश्वदेव्यः॥ शिल्पा वैश्वदेव्यो रोहिण्यस्त्र्यवयो वाचेऽविज्ञा
ताऽअदित्यै सरूपा धात्रे वत्सतर्यो देवानां पत्नीभ्यः॥५॥
कृष्ण॰ग्नेयाः कृष्णग्रीवाऽआग्नेयाः॥ शितिभ्रवो वसूनां रोहिता रुद्राणां
श्वेताऽअवरोकिणऽआदित्यानां नभोरूपाः पार्जन्याः
॥६॥ उन्नतऽऋषभो॥ उन्नतऽऋषभो वामनस्तऽऐन्द्रावै

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ष्टवाऽउन्नतः शितिबाहुः शितिपृष्ठस्तऽऐन्द्राबार्हस्पत्याः शु
कस्रूपा वाजिनाः कल्माषाऽआग्निमारुताः श्यामाः पौष्णाः॥
७॥ एताऽऐन्द्राग्नाः एतोऐन्द्राग्नाः द्विरूपा अग्नीषोमीया वामनु
नाऽअनड्वाहऽआग्नावेष्णवा वशा मैत्रावरुण्यो न्यतऽऐन्द्रा
मैत्र्युः॥८॥ कृष्णग्रीवाऽआग्नेयाः कृष्णग्रीवाऽआग्नेया बभ्रव
सौम्याः श्रुता वायव्याऽअविज्ञाताऽअदित्यैसरूपा धात्रेव

शिवः॥
॥३८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संतु यो देवानाम्पत्नीभ्यः ॥ ९ ॥ कृष्णा भौमाः ॥ कृष्णा भौमा
धूम्रा ऽ आन्तरिक्षा बृहन्तो दिव्याः शबला वैद्युताः सिध्मास्ता
रकाः ॥ १० ॥ धूम्रान्वसन्ताय धूम्रान्वसन्तायालभते श्वेता
न्ग्रीष्माय कृष्णान्वर्षाभ्यो ऽरुणाञ्छरदे पृषतो हेमन्ताय पिश
ङ्गाञ्छिशिराय ॥ ११ ॥ त्र्यवयो गायत्र्यै पञ्चावयस्त्रिष्टुभे दित्य
वाहो जगत्यै त्रिवत्सा ऽ अनुष्टुभे तुर्यवाह ऽ उष्णिहे ॥ १२ ॥ पृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० २४८

ष्ठवाहो विराजे। पष्ठवाही विराजऽउक्षाणो वेहत्याऽऋषभा: क
कुभेनन्डुहः पञ्चधेनवोतिछन्दसे ॥१३॥ कृष्णग्रीवाऽआ
ग्नेया: कृष्णग्रीवाऽआग्नेया बभ्रवः सौम्याऽउपध्वस्ता: सा
वित्रा वत्सतर्य: सारस्वत्य: श्यामा: पौष्णा: पृश्नयोमारुता शिव: ॥३॥
बहुरूपा वैश्वदेवा वशा द्यावापृथिवीया: ॥१४॥ उक्ता: सञ्च
रा॥ उक्ता: सञ्चराऽएताऽऐन्द्राग्ना: कृष्णावारुणा: पृश्नयो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मारुताः कायास्त्वपरोः ॥ १५ ॥ अग्नये नीकवते प्रथमजानालं
भते मरुद्भ्यः सान्तपनेभ्यः सवात्यान्मरुद्भ्यो गृहमेधिभ्यो बष्कि
हान्मरुद्भ्यः क्रीडिभ्यः स॰ सृष्टान्मरुद्भ्यः स्वतवद्भ्योनुसृष्टान्
॥ १६ ॥ उक्षाः सञ्चरण्ः उक्षाः सञ्चराऽएताऽऐन्द्राग्नाः प्राश्टङ्गा
माहेन्द्रा बहुरूपा वैश्वकर्म्मणाः ॥ १७ ॥ धूम्राबभ्रुनीकाशाः
पितॄणां सोमवतां बभ्रवो धूम्रनीकाशाः पितॄणाम्बर्हि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२५०॥

स्त्रै

250

षड्डाहूंःह्वाबभ्रुनीकाशाःपित्हृणामग्निष्वात्तानांहूंह्वाःर्षयन्त
स्त्रैयम्बकाः॥१८॥उक्काःसेच्वुराःउक्काःसेच्वराऽएताःशुनासी
रीयाःश्वेतावायव्याःश्वेताःसौर्याः॥१९॥वसन्तायकपिञ्ज
लानालभतेग्रीष्मायकलविङ्कान्वृ ॥ शि॰व॰ ॥४०॥
षेभ्यस्तित्तिरीञ्छरदेवर्तिकाहेमन्तायककरान्छिशिरायविक
करान्॥२०॥समुद्रायशिशुमारान्नसमुद्रायशिशुमारानाल

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रान्नाशि

न्नते पर्ज्जन्यायमण्डूकानद्भ्योमत्स्यान्मित्रायकुलीपयान्वरु
णायनाक्रान्॥२१॥सोमायहꣳसान्॥सोमायहꣳसानालभन्ते
वायवेबलाकाऽइन्द्राग्निभ्याꣳक्रुञ्चान्मित्रायमद्गून्वरुणायच
क्रवाकान्॥२२॥अग्नयेकुटरून्॥अग्नयेकुटरूनालभतेवन
स्पतिभ्यऽउलूकानग्नीषोमाभ्याञ्चाषानश्विभ्याम्मयूरान्मित्रा
वरुणाभ्याङ्कपोतान्॥२३॥सोमायलबान्॥सोमायलबाना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि
२५१
251
न्यः॥१८

त्वंनतेस्वहूंकौत्नीकांन्नौघादीर्हवानामपस्कौज्ञ्यःकुत्नीकादेवजा
मिज्ञ्योग्मयेगृहपतयेपाहुल्लानूः॥२४॥अक्षेपारावतानूःअक्षेपा
रावतानालनतेरात्रैसीचापूर्हौरात्रयोःसन्धिज्ञ्योजूतंग्मा शिवः
मा सेज्ञ्योदास्त्योहोसेवंत्सरायमहूतःस्नुपृम्मानूः॥२५॥नूम्मर्याऽज्ञ्यास्व ॥६१॥
नूःनूम्मर्याऽज्ञ्यास्वूनालनतेनरिकायपाङ्गःहिवेकशांनिज्ञ्यो
नकुत्नोंन्वज्ञुकानवानराद्दिशाज्ञ्यः॥२६॥वस्नुज्ञ्युऽस्तरयानूः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वसुभ्युऽस्मध्यानालनन्तेरुद्रेभ्योलरुनादित्येभ्योन्यद्भु०न्विश्वे
भ्योदेवेभ्यः एषतानमाद्देभ्यः कुलुङ्गानु॥२१॥ईशानायुपरस्व
तुऽस्यालनन्तेमित्रायगौरान्वलरुणायमहिषान्बृहस्पतयेग
वयाँस्त्वष्टूऽउष्टानु॥२२॥प्रजापतयेपुलेषानुप्रजापतये
पुरुषान्हस्तिनऽस्यालनन्तेवाचेप्लुषींश्चक्षुषेमशकाञ्छ्रो
त्रायभृङ्गाः॥२३॥शतं॥१४॥ प्रजापतयेचवायवेचगोमृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२५२

गोवहृणायार स्यो मेषोय मायुः कश्नोमनुष्यरा नायमर्कटः शार्दूला
येरुरिद्दषु नायगवयी कियश्यु नायवर्त्तिका नीलङ्काःक्रिमिः
समुद्राय शिशुमारो हिमवतेहस्ती ॥३०॥ मयुःप्राजापत्यः म
युःप्राजापत्यउलो हलि हणो वृषदंशस्तेधात्रे दिशाङ्कः
धुङ्क्षाग्नेयी कलविङ्को लोहिताहिः पुष्करसादस्ते त्वाष्ट्रा वाचक्रु
ञ्चः ॥३१॥ सोमायकुलुङ्गः ॥ सोमायकुलुङ्ग उष्ट्रारण्यो नान कु

शिव॰ ॥४२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्नः शकानपोष्ट्रा क्रोञ्चामायोरिन्द्रस्यगौरमृगःपिद्वोन्यङ्कुःक
कुटस्तेनुमत्यैप्रतिश्रुत्कायैचक्रवाको॥३२॥सौरीबलाका को
शार्गःसृञ्जयःशयाण्डकस्तेमैत्राःसरस्वत्यैशारिःपुरुषवाक्
श्वाविद्भौमीशार्दूलोवृकःपृदाकुस्तेमन्यवेसरस्वतेशुकः
पुरुषवाक्॥३३॥सुपर्णःपार्जन्यःसुपर्णःपार्जन्यआति
र्वाहसोदर्विदातेवायवेबृहस्पतयेवाचस्पतयेपैङ्गराज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं.हि.
२५३

253

जोत्नजस्यानग्निहुःप्रसवोमहुम्मेस्वस्त्रनद्वीपसंयेद्यावाप्टथिवी

यः क्रम्मीः॥३४॥ पुरुषमृगश्चन्द्रमसः॥ पुरुषमृगश्चन्द्रमसोगोधा

कालकादार्वाघाटस्तेवनस्पतीनाङ्कुःकृवाकुःसावित्रोहंस

सोवातस्यनाक्रोमकरःकुलीपयस्तेकूपारस्यह्रियैशल्यके शि.व.

॥३५॥ एण्यह्नःएण्यह्नोमण्डूकोमूषिकातित्तिरिस्तेसर्पाणां ॥४३॥

लोपाशआश्विनोकृष्णोरात्र्याऋक्षोजतूःसुषिलीकात

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नामः। स्त ऽइति रत्ननामान्यहिकावेक्ष्णवी ॥ ३६ ॥ अन्यापोढ्मामानाम । (नाम ।)
अन्यापोढ्मासोनाम श्यो मयूरः सुपर्णेन्द्रे गन्धर्वोणामुपा (मूः ऽ)
पंः । मुद्रो मा साङ्कु श्यपोरा हि स्कुल्कूणा चीगोत्तान्तिकाने ऽफसरसा (दूः) मूः ।
मृत्यवेमिता ॥ ३७ ॥ बुषोहूस्वेतूनाम । पत्र षोहूस्वेतूनामा खु ! क (मूः ग)
मूः । णो मान्यालस्त्रे पिहूणाम्बलोयाजगुरोबस्तूनाडू पिञ्जल ! कपो (दुः)
तऽउल्लकः शश स्त्रे निस्रैस्त्रैबहणायारम्यामेष ॥ ३८ ॥ श्वित्र (से ।)

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽआदित्यानाम्नाश्चत्वऽआदित्यानामुष्ट्रोघृणीवान्वार्ध्रीनसस्ते
मत्याऽअरण्यायसृमरोरुरूरौद्रःक्वयिःकुटरुर्दात्यौहस्तेवा
जिनाङ्कामायपिकः॥३९॥खड्गोवैश्वदेवः॥श्वाकृष्णःकर्णोग
र्दभस्तरक्षुस्तेरक्षसामिन्द्रायसूकरःसिंहोमारुतःकृकला शिवः
सःपिप्पकाशकुनिस्तेशरव्यायैविश्वेषान्देवानाम्पृषतः॥४०॥ ॥४४॥
॥इतिवाजसनेयीसंहितायांचतुर्विंशोऽध्यायः॥शादंदद्भिः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शादन्दद्भिरवकान्दन्तमूलैर्म्मृदम्बर्स्वैस्तेगान्दंष्ट्राभ्याᳪं सरस्व
त्याऽअग्रजिह्वञ्जिह्वायाऽउत्सादमवक्रन्देन तालुं वाजᳪं हनुभ्या
मपऽआस्येन वृषणमाण्डाभ्यामादित्याँ श्मश्रुभिः पन्थान
म्भ्रूभ्यान्द्यावापृथिवी वर्त्तोभ्यां विद्युतङ्कनीनकाभ्याᳪं शुक्लाय
स्वाहा कृष्णाय स्वाहा पार्य्याणि पक्ष्माण्यवार्य्याऽइक्षवोऽवार्य्याणि
पक्ष्माणि पार्य्याऽइक्षवः॥१॥ वातम्प्राणेना वातम्प्राणेनापा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
२५५
धर्म्मा
मूर्द्धानं

नेनु। नासिके ऽऽ उपब्बाममधरे। णोर्हुनसदुत्तरे। णांऔकाशेनान्तरमनू
काशेनबास्यन्निवेष्यहन्ननयित्नुन्निर्बाधेनाशानिम्मस्तिष्कणे
तेदन्नीनकाश्याढ्रं। णोश्याः ऽऽ म्मात्रूंऽऽ म्मात्राश्याकसौतिदुनी। शिव।
मघरकुन्नापः मुष्ककालेनचिनमन्यामिरादिति। शीलानि ॥४५॥
ऊतिनिर्जैर्जीक्ष्येनशीर्ह्लासक्षोशैः प्राणान्नुक्माण्णंऽऽ स्नुपेना।
मशकान्केशैः। मशकान्केशैरिन्दुंऽऽस्वपसावहेनबृहस्पति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ शकुनिमादेन कूर्म्माञ्छफैराक्रमणं ॐ स्थूराभ्यामृक्षलाभिः
कपिञ्जलाञ्जवञ्जङ्घाभ्यामध्वानम्बाहुभ्याञ्जाम्बीलेनारण्यम ८
ग्निमतिरुग्भ्याम्पूषणन्दोर्भ्यामश्विनावंसाभ्यां ॐ रुद्रं रोरा
भ्याम् ॥ ३ ॥ अग्नेः पक्षतिर्वायोर्न्निपक्षतिरिन्द्रस्य तृतीया सोम
स्य चतुर्थ्यदित्यै पञ्चमीन्द्राण्यै षष्ठी मरुतां ॐ सप्तमी बृहस्प
तेरष्टम्यर्य्यम्णो नवमी धातुर्द्दशमीन्द्रस्यैकादशी वरुणस्य द्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२५६

दशीयमस्यत्रयोदशी ॥४॥ इन्द्राग्न्योः पङ्क्तिः ॥ सरस्वत्यैनिपङ्क्तिर्म्मित्रस्य तृतीयापाञ्चनुत्यीनिर्ऋत्यैपञ्चम्यग्नीषोमयोः षष्ठीसर्प्पाणाᳬं सप्तमीविष्णोरष्टमीपूष्णो नवमीत्वष्टुर्द्दशमीन्द्रस्यैकादशी वरुणस्यद्द्वादशीयम्मैत्रयोदशीद्यावापृथिव्योर्द्दक्षिणम्पार्श्वं विश्वेषान्देवानामुत्तरम्॥ ५॥ मरुताᳬं स्कन्धाः ॥ महताᳬं स्कन्धा विश्वेषान्देवानाम्प्रथमाकीकसारुद्राणा

शिव॰
॥४६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्तृतीयादित्यानांन्तृतीयाद्यावायोःपुछमग्नीषोमयोर्भसदौक्रु
ञ्चौश्रोणिभ्यामिन्द्राबृहस्पतीऽऊरुभ्यांमित्रावरुणावल्गा
भ्यामाक्रमणंस्थूराभ्यांबलङ्कुष्ठाभ्याम्॥६॥पूषणंवनि
ष्ठुनान्धाहीन्स्थूलगुदयासर्प्पान्गुदाभिर्विह्रुतऽआन्त्रैरपोव
स्तिनावृषणमाण्डाभ्यांवाजिनंशेपेनप्रजांरेतसाचा
षान्पित्तेनप्रदरान्पायुनाकूश्मान्छकपिण्डैः॥७॥इन्द्रस्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सी० २५७

257

क्रोडः ऽइन्द्रस्य क्रोडोऽदित्यै पाजस्यन्दिशाञ्जत्रवोऽदित्यै भस
ज्जीमूतान्हृदयौपशेनान्तरिक्षम्पुरीतता नभऽउदर्येण चक्र
वाकौ मतस्नाभ्यान्दिवं वृक्काभ्याङ्गिरीन्प्लाशिभिरुपला
गौ न्प्लीह्ना वल्मीकान्क्लोमभिर्ग्लौभिर्गुल्मान्हिराभिः स्रवन्तीर्ह्र
हृ दान्कुक्षिभ्याꣳ समुद्रमुदरेण वैश्वानरम्भस्मना ॥८॥ ॥४७॥
विधृतिन्नाभ्या घृतꣳ रसेनापो यूष्णा मरीचीर्विप्रुड्भिर्नी नी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हारमूष्मणोशीनैबसयाप्पुष्णा ऽ स्मुमेद्धोदुनीहूंषीकाति

हस्त्रारह्लाछंसिचित्राम्यईंर्न्हेत्राणिहूपेणपृथिवीन्त्वचा

नुम्बकायस्वाहा ॥ ॥ हिरण्यगर्ब्भःसमू ॥ हिरण्यगर्ब्भःसमव

र्त्ततायेभूतस्यजातःपतिरेक ऽ आसीत्सदाधारपृथिवीद्या

मुतेमाङ्कस्मैदेवायहविषाविधेम ॥ १ ॥ यःप्राणतःयःप्राण

तोनिमिषतोमहित्वैक ऽ इद्राजाजगतोबभूव ॥ यऽईशे ऽ स्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ० २५८

द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥११॥ यस्येमे हि

मवन्तो महित्वा यस्य समुद्रं रसया सहाहुः ॥ यस्येमाः प्रदिशो

यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥१२॥ य ऽ आत्मदा ॥

य ऽ आत्मदा बलदा यस्य विश्व उपासते प्रशिषं यस्य देवाः शिव: ॥४८॥

॥ यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम

॥१३॥ आ नः ॥ आ नो भद्राः क्रतवो यन्तु विश्वतोऽदब्धासोऽप

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

परीतासऽउद्भिदः॥ देवानोयथासदमिद्वृधेअसन्नप्रायुवोरक्षि
तारोदिवेदिवे॥१॥ देवानांभद्रासुमतिर्ऋजूयतांदेवानांराति
रभिनोनिवर्त्तताम्॥ देवानांसख्यमुपसेदिमावयंदेवान
ऽआयुःप्रतिरन्तुजीवसे॥२॥ तान्पूर्वयानिविदाहूमहेवयंभ ६४
गम्मित्रमदितिंदक्षमस्रिधम्॥ अर्यमणंवरुणंसोममश्वि
नासरस्वतीनःसुभगामयस्करत्॥३॥ तन्नोवातोमयो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२५९
259

मुवांतुमेषजं॑त्नन्मातापृथिवीतत्पिताद्यौः॥ नद्ग्रावाणःसोमसु
तोमयोभुवस्तदश्विनाशृणुतन्धिष्ण्यायुवम्॥१७॥ तमीशा
नमा॑तमीशानं॒जगतस्तस्थुषस्पतिन्धियञ्जिन्वमवसेहू
महेवयम्॥ पूषानोयथावेदसामसद्वृधेरक्षितापायुरदब्धःस्व
स्तये॥१८॥ स्वस्तिनऽइन्द्रोवृद्धश्रवाःस्वस्तिनःपूषाविश्व
वेदाः॥ स्वस्तिनस्तार्क्ष्योऽअरिष्टनेमिःस्वस्तिनोबृहस्पति

स्वस्तिनः।

शिव॰
॥५६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दधातु ॥१५॥ पृषदश्वा मरुतः पृषदश्वा मरुतः पृश्निमात
रः शुभंयावानो विदथेषु जग्मयः । अग्निजिह्वा मनवः सूर
चक्षसो विश्वे नो देवा अवसागमन्निह ॥२०॥ भद्रङ्कर्णेभिः ।
शृणुयाम देवा भद्रम्पश्येमाक्षभिर्यजत्राः । स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवा
ँसस्तनूभिर्व्यशेम देवहितं यदायुः ॥२१॥ शतमिन्नु शत
मिन्नु शरदो अन्ति देवा यत्रा नश्चक्रा जरसन्तनूनाम् । पुत्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हि

२ अ० ६०

सोयत्रपितरोभवन्तिमानोमध्यारीरिषतायुर्गन्तोः॥२२॥अदिति

र्द्यौः॥अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्मातासपितासपुत्रः॥

विश्वेदेवाऽअदितिःपञ्चजनाऽअदितिर्जातमदितिर्जनि

त्वम्॥२३॥मानः॥मानोमित्रोवरुणोऽअर्यमायुरिन्द्रऽऋभु शि व.

क्षामरुतःपरिख्यन्॥यद्वाजिनोदेवजातस्यसप्तेःप्रवक्ष्या ॥५०॥

मोविदथेवीर्याणि॥२४॥यन्निर्णिजा॥यन्निर्णिजारेक्णसा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

प्रावृतस्य रातिङ्गृभीताम्मुखतो नयन्ति ॥ सुप्राङजो मेम्यद्विश्व

रूपऽइन्द्रापूष्णोः प्रियमप्येति पाथः ॥ २५॥ एष छागः पुरोऽअश्वेन

वाजिना पूष्णो भागो नीयते विश्वदेव्यः ॥ अभिप्रियं यत्पुरोड

ाशमर्वता त्वष्टेदेनं सौश्रवसाय जिन्वति ॥ २६॥ यद्धविष्यमृ ॥

यद्धविष्यमृतुशो देवयानन्त्रिर्म्मानुषाः पर्य्यश्वन्नयन्ति ॥ अ

त्रा पूष्णः प्रथमो भागऽएति यज्ञन्देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः ॥ २७॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० २६१

261

होताध्वर्युः । होताध्वर्युरावया ऽअग्निमिन्धो ग्रावग्राभ ऽउत श
ꣳस्ता सुविप्रः ।। तेन यज्ञेन स्वरङ्कृतेन स्विष्टेन वक्षणा ऽआपृण
ध्वम् ।। यूपव्रस्का ऽउत ये यूपवाहाश्चषालं ये ऽअश्वयूपा
य तक्षति ।। ये चार्वते पचनꣳ सम्भरन्त्युतो तेषामभिगूर्त्तिर्न्न ऽइ शिन
न्वतु ।। उप प्रा ।ऽउप प्रागात्सुमन्मे ऽधायि मन्म देवानामाशा ।।५१।।
ऽउप वीतपृष्ठः ।। अन्वेनं विप्रा ऽऋषयो मदन्ति देवानां पुष्टे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चेह्लमासुबन्धुमूः॥३०॥यद्वाजिनं॥यद्वाजिनोदामसन्दानमर्वतो
याशीर्षण्यारशनारज्जुरस्य॥यद्वाघास्यप्रभृतमास्येतृणं॑स
र्वातातेऽअपिदेवेष्वस्तु॥३१॥यदश्वस्यक्रविषोमक्षिकाश॥यद्वा
स्वरौस्वधितौरिप्तमस्ति॥यद्धस्तयोःशमितुर्यन्नखेषुसर्वाताते
ऽअपिदेवेष्वस्तु॥३२॥यदूवध्यमू॥यदूवध्यमुदरस्यापवातिय
ऽआमस्यक्रविषोगन्धोऽअस्ति॥सुकृतातच्छमितारःकृण्वन्तु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰१
२६२

नमे घर्मा तपाकम्पचन्तु ॥३३॥ यत्ते यच्चे गात्रादग्निनापच्यमाना
दभिशूलन्निहतस्यावधावति ॥ मातद्भूम्यामाश्रिषन्मातृणे
षुदेवेब्भ्यस्तदुशद्भ्योरातमस्तु ॥३४॥ येवाजिनम्परिपश्यन्ति पक्कं य ईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति ॥ ये चार्वतोमा शिव॰
ᳪ सभिक्षामुपासत ऽउतोतेषामभिगूर्त्तिर्न्नइन्वन्तु ॥३५॥ यन्नीक्षणम्मायन्नीक्षणम्माँस्पचन्याऽउखा याया पात्राणि यू ॥५२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽऽसेचनानि॥ ऊष्मण्यापिधाना चरूणामङ्काः सूनाः परि
भूषन्त्यश्वम्॥ ३६॥ मा त्वा॥ मा त्वाग्निर्ध्वनयीद्धूमगन्धिर्मोखा भ्राजन्त्यभिविक्त जघ्रिः॥ इष्टं वीतमभिगूर्त्तं वषट्कृतन्तन्देवासः प्रति मो
गृभ्णन्त्यश्वम्॥ ३७॥ निक्रमणन्निषदनं विवर्त्तनं यच्च पड्वी
शमर्वतः॥ यच्च पपौ यच्च घासिं जघास सर्वा ता ते ऽपि देवेष्व मू॥
स्तु॥ ३८॥ यदश्वाय॥ यदश्वाय वास उपस्तृणन्त्यधीवासं या हि
© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सी०
२६२

रस्यानन्यस्मै ॥ स त्वानमर्वन्नस्पद्दीशम्भुयादेवेष्टायामयन्ति ॥
स्त्रौ ॥ यच्चे ॥ स्वादेमहसास्वलतस्यपाह्यांवाकशयावानुनोद ॥
स्तुचेवनाहविषोऽस्त्वद्दुषुसर्वा नातेब्रह्मणोस्त्रदयामि ॥ ४० ॥
चत्वेत्त्रिंशाद्वाजिनः । चतुस्त्रिंशाद्वाजिनोदेवबन्धो वंकूर शि० व०
श्वस्यस्वधितिःसमेति ॥ अच्छिद्रागात्रा वयुनाकृणोतुपरुष्प ॥५३॥
रनुघुष्याविशस्त ॥ ४१ ॥ एकस्त्वष्टुः ॥ एकस्त्वष्टुरश्वस्यावि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शस्ताद्वायन्तारा भवतस्तथऽऋतुः।। याते गात्राणामृतुथाकृणो

मिताता पिंडानाम्प्रजुहोम्यग्नौ।।४२।। मात्वातपत्प्रियऽआत्मा

पियन्तम्मास्वधितिस्तन्वऽआतिष्टिपत्ते।। मातेगृध्नुरविशस्ता

४ गात्रा तिहायछिद्रागात्राण्यसिनामिथूकः।।४३।। नवैनवाऽउऽएतन्म्रि

यसेनरिष्यसिदेवाँऽइदेषिपथिभिःसुगेभिः।। हरीतेयुञ्जा

पृषतीऽअभूतामुपास्थाद्वाजीधुरिरासभस्य।।४४।। सुगव्यन्नः।।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० २६४

264

सुगव्यन्नो वाजी स्वश्व्यम्पुंसः पुत्राँ॥ऽउत विश्वापुषं रयिम्॥
अनागास्त्वन्नोऽअदितिः कृणोतु क्षत्रन्नोऽअश्वो वनतां हवि
ष्मान्॥४५॥ इमा नु कम्भुवना सीषधामेन्द्रश्च विश्वे च देवाः॥
आदित्यैरिन्द्रः सगणो मरुद्भिरस्मभ्यम्भेषजा करत्॥ यज्ञञ्च न शि०
स्तन्वञ्च प्रजाञ्चादित्यैरिन्द्रः सह सीषधाति॥४६॥ अग्ने त्वम्॥ ॥५४॥
॥अग्ने त्वन्नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः॥ वसुरग्नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्वसुश्रवाऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः ॥ तन्त्वा शोचिष्ठ दीदि
वः सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः ॥ ४७ ॥ इति वाजसनेयी संहि
तायां पञ्चविंशतितमोऽध्यायः ॥ अग्निश्च पृथिवी च सन्नते ते मे स
न्नमतामदो वायुश्चान्तरिक्षं च सन्नते ते मे सन्नमतामदऽआ
दित्यश्च द्यौश्च सन्नते ते मे सन्नमतामदऽआपश्च वरुणश्च स
न्नते ते मे सन्नमतामदः ॥ सप्त सꣳसदोऽअष्टमी भूतसाधनी ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० २६९५
ना

पंक

सकामाँऽअह्वनस्कृतसोम्या नमस्तुमेमुना॥१॥ सर्थेमामूवधे
मं बाचेङ्कृण्याणीमावदानिजनेभ्यः॥ ब्रह्मराजन्याभ्याछंशूद्रा
यचार्याय च स्वाय चारणाय च॥ प्रियोदेवानां दक्षिणायैदातुरि
हभूयासमयम्मेकामः समृध्यतामुपमादोनमतु॥२॥ बृहस्पत शिवः
तेऽअतिा बृहस्पतेऽअतियदर्योऽअर्हाद्युमद्विभातिक्रतुमत् ॥५५॥
ज्जनेषु॥ यद्दीदयच्छवसऽऋतप्रजाततदस्मासुद्रविणन्धेहि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

चित्रम्॥ उपयामगृहीतोसि॑ बृहस्पतये त्वैष ते योनि॑र्बृहस्प
तये त्वा॥ ३॥ इन्द्र गोमन्न्॥ इन्द्र गोमन्निह्यायाहि पिबा सोमं शत
क्रतो॥ विद्यद्भिर्ग्रावभिः सुतम्॥ उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा गो
मत एष ते योनिरिन्द्राय त्वा गोमते॥ ४॥ इन्द्रायाहि। वृत्रहन्पिबा सो
मं शतक्रतो॥ गोमद्भिर्ग्रावभिः सुतम्॥ उपयामगृहीतोसी
न्द्राय त्वा गोमत एष ते योनिरिन्द्राय त्वा गोमते॥ ५॥ कृतावा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा॰ २६६

260

श्वानरम्॥१

नह्यै॥ ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम्॥ अजस्रं घ
र्ममीमहे॥ उपयाम गृहीतोसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वान
राय त्वा॥६॥ वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम राजा हि कम्भुवनानामभि
श्रीः॥ इतो जातो विश्वमिदं वि चष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण॥ उ श्रा॰ ॥५६॥
पयाम गृहीतोसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा॥७॥
वैश्वानरो नः॥ वैश्वानरो नऽऊतयऽआ प्रयातु परावतः॥ अग्नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हृक्थेनवाहसा॥उपयामगृहीतोसिवैश्वानरायत्वैषतेयोनिर्वैश्वा
नरायत्वा॥८॥अग्निरृषिःपवमानःपाञ्चजन्यःपु
रोहितः॥तमीमहेमहागयम्॥उपयामगृहीतोस्यग्नयेत्वावर्चस
एषतेयोनिरग्नयेत्वावर्चसे॥९॥महाँऽइन्द्रः॥महाँऽइन्द्रोव
ज्रहस्तःषोडशीशर्मयच्छतु॥हन्तुपाप्मानंयोस्मान्द्वेष्टि॥उपयाम
गृहीतोसिमहेन्द्रायत्वैषतेयोनिर्महेन्द्रायत्वा॥१०॥तंवः॥तंवोद

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्मन्मतीषहे वसोर्म्मेशानमन्धसः ॥ अभि वत्सन्न स्वसरेषु धेनवऽइन्द्रं
गीर्भिर्न्नवामहे ॥११॥ यद्वाहिष्ठमा यद्वाहिष्ठन्तदग्नये बृहदर्च्च विभा
वसो ॥ महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजाऽउदीरते ॥१२॥ एहीमा एह्यूषुब्रवा
णितेऽग्नऽइत्थेतरागिरः ॥ एभिर्वर्द्धासऽइन्दुभिः ॥१३॥ ऋतवस्त्वावृ शिव. ॥५७॥
न्दं वितन्वन्तुमासा रक्षन्तु ते हविः ॥ संवत्सरस्ते यज्ञन्दधातु नः प्र
जाञ्च परिपातु नः ॥१४॥ उपह्वरे गिरीणामा ॥ उपह्वरे गिरीणां सं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ङ्मे वनदीनामृ॥ धयाविश्वोऽत्र जायत॥१५॥ उत्त्वातो जातमन्धं
स्मः
सोदिविसङ्क्म्प्याददे॥ उग्र८॥ शर्म महि श्रवः॥१६॥ स नः॥ स नुऽइ
वे
न्द्राय यज्य्ये वे ब्रह्मणाय मरुद्भ्यः॥ वरिवोवित्परिस्रव॥१७॥ एनावि
श्वानि। एनाविश्वान्यर्योऽआद्युम्नानि मानुषाणाम्॥ सिषास
मिः।ऽ
नो व्वनामहे॥१८॥ अनुवीरैः॥ अनुवीरैरनुपुष्यास्म गोभिरन्वश्वै
मा
रनुसर्वेणपुष्टैः॥ अनुद्विपदानुचतुष्पदावयन्देवानोयज्ञमृतुथा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नयन्तु ॥१९॥ अग्ने पत्नीः ॥ अग्ने पत्नीरिहा वह देवानामुशतीरुप ।
त्वष्टारं सोमपीतये ॥२०॥ अभि यज्ञम् ॥ अभि यज्ञं गृणीहि नो ग्नावो
नेष्टः पिब ऋतुना । त्वं हि रत्नधा असि ॥२१॥ द्रविणोदाः पिपी
षति जुहोत प्र च तिष्ठत । नेष्ट्रादृतुभिरिष्यत ॥२२॥ तवायम् ॥ त
वायं सोमस्त्वमेह्यर्वाङ् शश्वत्तमं सुमना अस्य पाहि । अस्मि
न्यज्ञे बर्हिष्या निषद्या दधिष्वेमं जठर इन्दुमिन्द्र ॥२३॥ अग्ने व

श्री

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नः॥ सुतइवाऽआहिगन्तननिबर्हिषिसदतनारणिष्टन॥ अथामदस्व
जुजुषाणोऽअन्धसस्त्वष्टर्देवेभिर्जनिभिःसुमद्गणः॥२४॥ स्वादि
या॥ ष्ठयामदिष्ठयापवस्वसोमधारया॥ इन्द्रायपातवेसुतः॥२५॥ रक्षो
हाविश्वचर्षणिः॥ रक्षोहाविश्वचर्षणिरभियोनिमयोहते॥ द्रोणेसधस्थ
मासदत्॥२६॥ इतिवाजसनेयीसंहितायांषड्विंशोध्यायः॥ समा
स्त्वाग्नऽऋतवोवर्द्धयन्तुसंवत्सराऽऋषयोयानिसत्या॥ सन्दिव्ये

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सहि॰
२६८
२६९

नेदीदिहिरोचुनेनुविश्वाऽश्वाभोहिप्रुदिशास्त्रुतस्व॥१॥सश्चासश्चु
ह्यस्वाग्नुप्रचबोधयैनमुद्वेनिहृमहृतेसौभगाय॥माचेरिषद्रुपस
त्तातेऽश्मेब्रह्माणास्तियशसः सनुमान्यो॥२॥त्वामग्नेहृणानेब्रा
ह्मणाऽइमेशिवोऽग्नेसंवरणेभवानः॥सपत्नहानोऽभिमि शिव-
मातिजित्स्वेगयेजागृह्यप्रयुछन्॥३॥इहैवाइहैवाग्नेऽध्य ॥पर्श॥
धिधारयारयिंमात्वानिक्रन्पूर्वचित्तोनिकारिणः॥क्षत्रमग्ने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुयममसन्तुतुभ्यमुपसत्तावह्नीतान्तेऽग्निष्टूत ॥४॥ हुत्रेगोग्ये ॥
हुत्रेगोग्नेस्वाबुःसं०रमन्स्वमित्रेगोग्येमित्रधेयेयतस्व ॥ सुजाता
नामन्मह्यमस्त्वाऽएषिराज्ञामग्नेविहव्योदीदिही ॥५॥ अतिनि
हः। अतिनिहोऽअतिस्त्रिधोत्यचित्तिमत्यरातिमग्ने ॥ विश्वाह्यग्ने
ग्ने दुरितासहस्वाथास्मभ्यं०सहवीरं रयिंदाः ॥६॥ अनाधृ
ष्यो जातवेदाः अनाधृष्यो जातवेदाऽअनिष्टृतोविराडग्ने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त्रुभूहीदिड्डीहा। विश्वा ऽ आशाः प्रमुच्य मानुषीर्भियः शिवे भिर
द्यु परिपाहि नो वृधे॥ ३॥ बृहस्पते सवितः। बृहस्पते सवितर्बोधयै
नं सं शितं चित्संतरां सं शिशाधि॥ वर्धयैनं महते सौभगा
य विश्वे ऽ एनमनुमदन्तु देवाः॥ ४॥ अमुत्र भूयादध यदमुत्र भूया
द धयद्यमस्य बृहस्पते ऽ अभिशस्तेरमुञ्चः॥ प्रत्यौहतामश्विना
मृत्युमस्माद्देवानामग्ने भिषजा शचीभिः॥ ५॥ उद्वयं तम० उद्वयन्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तिास्तु यस्मा ऽ

मसस्य परि ष्मुः पश्यन्त ऽउत्तरम्॥ देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्त

नी ऊ

एक: मम्॥ १०॥ ऊर्ध्वा ऽअस्य समिधो भवन्त्यूर्ध्वा शुक्रा शोचींष्यग्नेः॥

द्युमत्तमा सुप्रतीकस्य सूनोः॥ ११॥ तनूनपादसुरः तनूनपादसु

रो विश्ववेदा देवो देवेषु देवः॥ पथो ऽअनक्तु मध्वा घृतेन॥ १२॥ मध्वा

नौः

यज्ञम्॥ मध्वा यज्ञं नक्षसे प्रीणानो नराशंसो ऽअग्ने॥ सुकृद्देवः

नाइ

सविता विश्ववारः॥ १३॥ अच्छायम्॥ अच्छायमेति शवसा घृतेनेडा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सी॰
२७१

नो बर्हिरिन्द्रिमेसा॥ अग्निः स्तुवो ऽ अध्वरेषु प्रयुञ्जन्तु॥१४॥ सेग्र हन्तु सम

रुद्रस्य महिमानमग्नेः स ई मन्द्रासु प्रयसः॥ वसुश्चेतिष्ठो वसु

धातमश्च॥१५॥ द्वारो देवीः द्वारो देवीरन्वस्य विश्वे व्रता ददन्ते अग्ने

शतं १५०। अग्नेः॥ उरुव्यचसो धाम्ना पत्यमानाः॥१६॥ ते अस्य ते ऽ अस्य योष शिव॰

णे दिव्ये न योना ऽ उषासानक्ता॥ इमं यज्ञमवतामध्वरं नः॥१७॥ ॥६१॥

दैव्या होतारा ऽ ऊर्ध्वमध्वरं नो ऽ ग्नेर्जिह्वामभिगृणीतम्॥ कृणुतं नः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्विरिष्टम्॥१५॥तिस्रोदेवीः॥तिस्रोदेवीर्बर्हिरेदंसदन्त्विडासरस्व
ती भारती॥ मही गृणाना॥१६॥तन्नस्तुरीमपेद्भुतंपुरुक्षु
त्वष्टासुवीर्यम्॥रायस्पोषंविष्यतुनाभिमस्मे॥२०॥वनस्पत
वासृजारराणस्त्मनादेवेषु॥अग्निर्हव्यंशमितास्वदयाति॥२१॥
अग्नेस्वाहाकृणुहिजातवेदइन्द्रायहव्यम्॥विश्वेदेवाहविरिद
द्वितीयः ञ्जुषन्ताम्॥२२॥पीवोअन्नारयिवृधःसुमेधाःश्वेतःसिषक्तिनि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२७२

रायेनु२

यत्नांग
स्मायन्नाब्र्भं

युनोमम्निश्रीः॥तेवायवेसमनसोवितस्थुर्विश्वेन्नरःस्वपत्यानिचक्रु (स्थुः। वि)
ः॥२३॥रायेनुयञ्जज्ञतूरोदसीमेरायेदेवीधिषणाधातिदेवम्॥अ
धवायुन्नियुतःसश्चतस्वाऽउतश्वेतंवसुधितिन्निरेके॥२४॥आ
पोह॥आपोहयद्बृहतीर्विश्वुद्धानाजनयन्तीरग्निम्॥ततोदेवा शिवः
नाᳬंसमवर्त्ततासुरेकः(कः।)कस्मैदेवायहविषाविधेम॥२५॥यश्चि ॥६२॥
दापोमहिनापर्य्यपश्यद्दक्षन्दधानाजनयन्तीर्यज्ञम्॥ (श्यद्दः)

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

योदेवेष्वधिदेवऽएकऽआसीत्कस्मैदेवायहविषाविधेम॥२६॥
प्रयाभिः॥प्रयाभिर्यासिदाश्वाꣳसमच्छानियुद्भिर्वायविष्टयेदु
रोणे॥निनोरयिꣳसुभोजसंयुवस्वनिवीरङ्गव्यमश्व्यꣳचराध
ः॥२७॥आनः॥आनोनियुद्भिःशतिनीभिरध्वरꣳसहस्रिणीभि
रुपयाहियज्ञम्॥वायोऽअस्मिन्त्सवनेमादयस्वयूयंपातस्व
स्तिभिःसदानः॥२८॥नियुत्वान्वायो॥नियुत्वान्वायवाग

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२७३

हि॰ऽ

त्युय ॰ शुक्रोऽ अयामि ते ॥ ग व्वाशि रुन्द्रुतो ग्रहस्यू ॥ १ ॥ वायो शुक्रोऽ अयामि ते मद्ध्वोऽ अग्रं दिविष्टिषु ॥ आयाहि सोमपीतये स्पार्हो देव नियुत्वता ॥ २ ॥ वायुरग्रेगाः ॥ वायुरग्रेगा यज्ञप्रीः साकं गन् मनसा यज्ञम् ॥ शिवो नियुद्भिः शिवाभिः ॥ ३ ॥ वायो ये ते सहस्रिणो रथासस्तेभिरागहि ॥ नियुत्वान्त्सोमपीतये ॥ ३ ॥ एकया च दशभिश्च स्वभूते द्वाभ्यामिष्टये विंशती च ॥ तिसृ

शिव॰
॥६३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मिश्रुबहूसेत्रिं॰शतावनियुद्धिर्बायविइताविसुच्चा॥२३॥तव

व्रायो॥तवंव्रायवनस्पतैत्वष्टुर्ज्जामातरद्भुत॥अवां॰स्याद्वृणी

तृतीयः महे॥२४॥अभित्वाशूरनोनुमोऽदुग्धाऽइवधेनवः॥ईशान

मस्यजगतःस्वर्दृशमीशानमिन्द्रतस्थुषः॥२५॥नत्वावान्न

त्वावाँरोंऽन्योदिव्योनपार्थिवोनजातोनजनिष्यते॥अश्व

श्वायन्तोमघवन्निन्द्रवाजिनोगव्यन्तस्त्वाहवामहे॥२६॥त्वामि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२७५

त्वामिद्धिहवामहेसातौवाजस्यकारवः।त्वांवृत्रेष्विन्द्रसत्प
तिन्नरस्त्वाङ्काष्ठास्वर्वतः॥३७॥सत्वन्नश्चित्रवज्रहस्तधृष्णु स्थित्र २
यामहस्तवानोऽद्रिवः।गामश्वंरथ्यमिन्द्रसङ्किरसत्रा
वाजन्नजिग्युषे॥३८॥कयानश्चित्रआभुवदूती श्रीव॰
सदावृधःसखा।कयाशचिष्ठयावृता॥३९॥कस्त्वासत्यो ॥६५॥
मदानाम्मंहिष्ठोमत्सदन्धसः।दृढाचिदारुजेवसु॥४०॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अभीषुणः । अभीषुणः सखीनामविता जरि[illegible]णाम् ॥ शतम्भवास्यू
तये ॥ ४१ ॥ यज्ञायज्ञा वः । यज्ञायज्ञा वो अग्नये गिरागिरा च दक्षसे
। प्रप्र वयममृतञ्जातवेदसम्प्रियम्मित्रन्न शंसिषम् ॥ ४२ ॥ पाहि
नः । पाहि नो अग्न एकया पाह्युत द्वितीयया । पाहि गीर्भिस्तिसृभि
रूर्जाम्पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥ ४३ ॥ ऊर्जो नपातम् । ऊर्जो नपात
ंसहिनायमस्मयुर्दाशेम हव्यदातये । भुवद्वाजेष्वविता भुवद्वृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

॥२॥ पूसहयत्रदृश्यते रेफोयत्रदृश्यते॥ रेफस्वरेवर्णानांयानीगर्गस्यवचनंयथा॥२॥

धाः॥ तन्त्रानातृनूनोमूः॥४४॥ संवत्सरोऽसिपरिवत्सरोऽसीदावत्स
रोऽसीद्वत्सरोऽसिवत्सरोऽसि॥ उषसस्तेकल्पन्तामहोरात्रास्तेक
ल्पन्तामर्द्धमासास्तेकल्पन्ताम्मासास्तेकल्पन्तामृतवस्तेकल्प
न्ताᳪंसंवत्सरस्तेकल्पताम्॥ प्रेत्याऽएत्यैसञ्चाञ्चप्रचसार
या॥ सुपर्णचिदसितयादेवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवःसीद॥४५॥ इति
वाजसनेयीसंहितायांसप्तविंशोध्यायः॥ होतायक्षत्॥ हो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तायहृत्समिधेन्द्रमिडस्पदेनाभापृथिव्याऽअधिदिवोवर्ष्मन्त्स
मिध्यतऽओजिष्ठश्चर्षणीसहांवेत्वाज्यस्यहोतर्यज॥१॥होतायहृ
त्तनूनपातमूतिभिः।होतायहृत्तनूनपातमूतिभिर्जेतारमपराजि
मूाइन्द्रंदेवंस्वर्विदम्पथिभिर्मधुमत्तमैर्न्नराशंसेनतेजसावे
त्वाज्यस्यहोतर्यज॥२॥होतायहृदिडाभिरिन्द्रम्।होतायहृदिडा
भिरिन्द्रमीडितमाजुह्वानममर्त्त्यम्।देवोदेवैःसवीर्य्योवज्रहस्त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सा॰
२९६
२७६

ःपुरन्दरोवेत्वाज्यस्यहोतर्यज॥३॥होतायक्षद्बर्हिषीन्द्रन्निषद्वरंवृष
भन्नर्यापसम्॥वसुभीरुद्रैरादित्यैःसयुग्भिर्बर्हिरासदद्वेत्वाज्यस्यहो
तर्यज॥४॥होतायक्षदोजोनावीर्यंᳫसहोद्वारऽइन्द्रमवर्द्धयन्॥सु
होद्वाराःप्रायणाऽअस्मिन्यज्ञेविश्रयन्तामृतावृधोद्वारऽइन्द्रायमीढुषे
व्यन्त्वाज्यस्यहोतर्यज॥५॥होतायक्षदुषेऽइन्द्रस्यधेनूसुदुघेमा
तरामही॥सवातरौनतेजसावत्समिन्द्रमवर्द्धतांवीतामाज्यस्य

शिवः
॥६६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्रोतर्यज॥६॥होतायक्षद्दैव्याहोतारा॥भिषजासखायाहविषे
न्द्रम्भिषज्यतः॥कवीदेवौप्रचेतसाविन्द्रायधत्तइन्द्रियंवीतामा
ज्यस्यहोतर्यज॥७॥होतायक्षत्तिस्रोदेवीः॥होतायक्षत्तिस्रोदेवी
र्न्नभेषजन्त्रयस्त्रिधातवोपसइडासरस्वतीभारतीमहीः॥इन्द्रप
त्नीर्हविष्मतीर्व्यन्त्वाज्यस्यहोतर्यज॥८॥होतायक्षत्त्वष्टारमिन्द्रं
देवम्भिषजंसुयजङ्घृतश्रियम्॥पुरुरूपंसुरेतसम्मघोनमि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२११

न्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ९॥ होता यक्षद्व
नस्पतिं शमितारं होता यक्षद्वनस्पतिं शमितारं शतक्रतुं
न्धियोजा द्वारमिन्द्रियम् ॥ मद्ध्वा समञ्जन्पथिभिः सुगेभिः स्व
दाति वृत्रम्मधुना घृतेन वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ १० ॥ होता यक्षदि शिव॰
ॐ स्वाहा २ न्द्रं होता यक्षदिन्द्रं ॐ स्वाहाज्यस्य स्वाहा मेदसः स्वाहा स्तोकानां ॥ ६१ ॥
ॐ स्वाहा स्वाहाकृतीनां ॐ स्वाहा हव्यसूक्तीनाम् ॥ स्वाहा देवा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

इन्द्रमाज्यपा जुषाणा इन्द्र इन्द्रमाज्यस्य व्यन्तु होतर्यज ॥११॥ देवम्ब
र्हिः देवम्बर्हिरिन्द्रं सुदेवन्देवैर्वीरवत्स्तीर्णं वेद्यामवर्द्धयत् । व
स्तोर्वृतम्प्राक्तोर्भृतं राया बर्हिष्मतोत्यगाद्वसुवने वसुधेयस्य
४२ वेतु यज ॥१२॥ देवीर्द्वारः देवीर्द्वार इन्द्रं संघाते वीड्वीर्यामन्न
वर्द्धयन् । आवत्सेन तरुणेन कुमारेण च मीवतापार्वाणं रेणुक
काटन्नुदन्तां वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥१३॥ देवी उषासान

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० २९८

क्षादेवी स्तुषासानक्षौदं स्वज्ञे प्रयुत्यद्धेताम्॥ देवीर्विशःप्रायासिष्टा

ं सुप्रीते सुधिते वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज॥१४॥ देवीजो

ष्ट्री॥ देवीजोष्ट्री वसुधिती देवमिन्द्रमवर्द्धताम्॥ अयाव्यन्याघा

द्वेषांस्यान्यावक्षद्वसुवार्याणि यजमानाय शिक्षिते वसुवने शिव.

वसुधेयस्य वीतां यज॥१५॥ देवीऊर्जाहुती॥ देवीऊर्जाहुती ॥६६॥

दुघे सुदुघे पयसेन्द्रमवर्द्धताम्॥ इषमूर्जमन्यावक्षत्साग्धिंसं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

पीतिमन्यानवेनपूर्व्वन्दयमानेपुराणेननवमधातामूर्ज्जमूर्ज्जाहुती
ऽऊर्ज्जयमानेव्वसुवार्य्याणियजमानायशिक्षितेव्वसुवनेव्व
सुधेयस्यव्वीतांय्यज ॥ १६ ॥ देवादैव्याहोतारादेवमिन्द्रमवर्द्धु
ताम् ॥ हताघशꣳसावाभार्ष्टंव्वसुवार्य्याणियजमानायशि
क्षितौव्वसुवनेव्वसुधेयस्यव्वीतांय्यज ॥ १७ ॥ देवीस्तिस्रस्तिस्रो
देवीः पतिमिन्द्रमवर्द्धयन् ॥ अस्पृक्षद्भारतीदिवꣳरुद्रैर्यज्ञꣳ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०
२२१

सरस्वतीडावसुमतीगृहान्वसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ १८
॥ देवऽइन्द्रोनराशंसस्त्रिवरूथस्त्रिवन्धुरोदेवमिन्द्रमवर्द्ध
यत् ॥ शतेनशितिपृष्ठानामाहितः सहस्रेणप्रवर्त्ततेमित्रा
वरुणेदस्यहोत्रमर्हतोबृहस्पतिस्तोत्रमश्विनाध्वर्यवंव
सुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ॥ १९ ॥ देवोदेवैर्वनस्पतिर्हिर
ण्यपर्णोमधुशाखः सुपिप्पलोदेवमिन्द्रमवर्द्धयत् ॥ दिवम

शिव०
॥ ६१ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ग्रेणास्पृक्षद्दान्तरिक्षम्पृथिवीमदृꣳहीद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुय
जे॥र॥देवम्बर्हिः।देवम्बर्हिर्वारितीनान्देवमिन्द्रमवर्द्धयत्।स्वास
स्थमिन्द्रेणासन्नमन्याबर्हीꣳष्यभ्यभूद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतु
देवो ऽग्निः यजे॥र॥देवो अग्निः॥स्विष्टकृद्देवमिन्द्रमवर्द्धयत्॥स्विष्टंकु
र्वन्स्विष्टकृत्स्विष्टमद्यकरोतुनोवसुवनेवसुधेयस्यवेतुयजे॥र॥
अग्निमद्यहोतारमवृणीतायंयजमानःपचन्पक्तीःपचन्पुरो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰
२८०२

डाशाम्बध्वान्निष्ट्वायच्छागमा॥ मपुस्मात्म्रद्याद्देवो वनस्पतिरमेवुद्दि

ध्रोयच्छागेन॥ अघुत्तमेदस्तः प्रतिपचताग्रभीदवीवृधत्पुरोडाशेन नी

त्वामद्य ऋषे ... प्रतीक ॥त्वामद्यऋषेऋषीं॥२३॥ होतायक्षत्ताँ होतायक्षत्समिधानंमहद्यशः

सुसमिद्धंवरेण्यमग्निमिन्द्रंवयोधसम्॥ गायत्रीञ्छन्दइन्द्रियंत्र्य शिव॰

विङ्गांवयोदधद्वेत्वाज्यस्यहोतर्यज॥२४॥ होतायक्षत्तनूनपात ॥७॥

मुद्भिदम्॥ होतायक्षत्तनूनपातमुद्भिदंयङ्गर्भमदितिर्दधेशुचिमि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दंवयोधसम्॥ उष्णिहञ्छन्द इन्द्रियन्दित्यवाहङ्गांवयोदधद्वेत्वा
ज्यस्यहोतर्यज॥२५॥ होतायक्षदीडेन्यमीडितंवृत्रहन्तममि
डाभिरीड्यꣳसहःसोममिन्द्रंवयोधसम्॥ अनुष्टुभञ्छन्दइ
न्द्रियंपञ्चाविङ्गांवयोदधद्वेत्वाज्यस्यहोतर्यज॥२६॥ होताय
क्षत्सुबर्हिषम्पूषण्वन्तम॥ होतायक्षत्सुबर्हिषम्पूषण्वन्तममर्त्यꣳसी
दन्तम्बर्हिषिप्रियेमृतेन्द्रंवयोधसम्॥ बृहतीञ्छन्दइन्द्रियन्त्रि

नम॰।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० २८१

वृक्ष्मङ्गं वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥२७॥ होता यक्षद्वृहद्विवेस्वतीः सुप्रा

यणाः ॥ होता यक्षद्वृहद्विवेस्वतीः सुप्रायणा ईऋतावृधो द्वारो देवीर्हिरण्य

यीर्ब्रह्माणमिन्द्रं वयोधसम् ॥ पङ्क्तिंश्छन्द इहेन्द्रियन्तुर्यवाहङ्गां

वयो दधद्वीनामाज्यस्य होतर्यज ॥२८॥ होता यक्षत्सुपेशसा सुशि शिव:

ल्पे बृहती उभे नक्तोषासा न दर्शते विश्वमिन्द्रं वयोधसम् ॥ त्रिष्टु ॥११॥

नुंछन्द इहेन्द्रियम्पष्ठवाहङ्गां वयो दधद्वीनामाज्यस्य होतर्यज ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

२९॥ होतायक्षत्सचेतसादेवानाम्॥ होतायक्षत्सचेतसादेवानामु
त्तमंयशोहोतारादैव्याकवीसयुजेन्द्रंवयोधसम्॥ जगतीञ्छन्दइ
न्द्रियमनड्वाहङ्गांवयोदधद्वीतामाज्यस्यहोतर्यज॥३०॥ होता
यक्षत्सेशस्वतीस्तिस्रः॥ होतायक्षत्सेशस्वतीस्तिस्रोदेवीर्हिरण्ययी
र्भारतीर्बृहतीर्महीः पतिमिन्द्रंवयोधसम्॥ विराजञ्छन्दइहेन्द्रि
यन्धेनुङ्गान्नवयोदधद्व्यन्त्वाज्यस्यहोतर्यज॥३१॥ होतायक्षत्सु

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं।० २८२

एतसत्वष्टारं पुष्टिवर्द्धनं इन्द्रपाणि बिभ्रतमुग्र यशकार्यं सुष्टिमिन्द्रं वयोधस

मग्नाद्विपदं छन्द इन्द्रियमुक्षाणङ्गां न वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥३२॥ होता यक्षद्वनस्पतिं शमितारं होता यक्षद्वनस्पतिं

शमितारं शतक्रतुं हिरण्यपर्णमुक्थिनं रशनां बिभ्रतं वशिं भगमिन्द्रं वयोधसम्। ककुभं छन्द इहेन्द्रियं वशां वेहतं गां वयो दध

द्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥३३॥ होता यक्षत्स्वाहाकृतीरग्निं गृहप

शिव. ॥७२॥

तिम्पृथग्ग्वरुणम्भेषजङ्कविङ्क्षत्रमिन्द्रंव्वयोधसम् ।। अतिछन्दस
ञ्छन्दऽइन्द्रियम्बृहदृषभङ्गांव्वयोदधद्व्यन्त्वाज्यस्यहोतर्य्य
ज ।। ३४ ।। देवम्बर्हिर्व्वयोधसन्देवमिन्द्रमवर्द्धयत् ।। गायत्र्याछ
न्दसेन्द्रियञ्चक्षुरिन्द्रेव्वयोदधद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज ।।
३५ ।। देवीर्द्वारोव्वयोधसꣳशुचिमिन्द्रमवर्द्धयन् ।। उष्णिहाछन्द
सेन्द्रियम्प्राणमिन्द्रेव्वयोदधद्वसुवनेवसुधेयस्यव्यन्तुयज ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ २८५

283

॥३६॥ देवी उषासानक्ता देवमिन्द्रं वयोधसं देवी देवमवर्द्धताम् ।
अनुष्टुभा छन्दसेन्द्रियं बलमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधे
यस्य वीतां यज ॥३७॥ देवी जोष्ट्री वसुधिती देवमिन्द्रं वयो
धसं देवी देवमवर्द्धताम् ॥ बृहत्या छन्दसेन्द्रियं श्रोत्र
मिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥३८॥ दे शिव
वीऽऊर्जाहुती दुघे सुदुघे पयसेन्द्रं वयोधसं देवी देवमव ॥७३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्धताम्॥ पङ्क्त्या छन्दसेन्द्रियꣳ शुक्रमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने
वसुधेयस्य वीतां यज॥३९॥ देवा दैव्या होतारा देवमिन्द्रं
वयोधसं देवौ देवमवर्द्धताम्॥ त्रिष्टुभा छन्दसेन्द्रियं त्वि
षिमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज॥४०॥
देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वयोधसं पतिमिन्द्रमवर्द्धयन्॥
जगत्या छन्दसेन्द्रियꣳ शूषमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०
२८४

सुधेयस्यव्यन्तुयजे॥४१॥देवोनराशꣳसोदेवमिन्द्रंवयो
धसन्देवोदेवमवर्द्धयत्॥विराजाछन्दसेन्द्रियꣳरूपमिन्द्रे
वयोदधद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज॥४२॥देवोवनस्प
तिर्देवमिन्द्रंवयोधसन्देवोदेवमवर्द्धयत्॥द्विपदाछन्दसेन्द्रि
यंभगमिन्द्रेवयोदधद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज॥४३॥देवम्बर्हि शिव
र्वारितीनान्देवमिन्द्रंवयोधसन्देवन्देवमवर्द्धयत्॥ककुभाछन्दसे ॥७४॥
न्द्रियंयशइन्द्रेवयोदधद्वसुवनेवसुधेयस्यवेतुयज॥४४॥देवोऽअग्नि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रं वयोधसन्देवो देवमवर्द्धयत् ॥ अतिछन्दसा छन्द
सेन्द्रियं द्युम्नमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ ४५ ॥ अ
ग्निमद्य होतारमवृणीतायं यजमानः पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशा
न्बध्नन्निन्द्राय वयोधसे छागम् ॥ सूपस्था अद्य देवो वनस्पति
रभवदिन्द्राय वयोधसे छागेन ॥ अघत्तं मेदस्तः प्रतिपचताग्रभी
दवीवृधत्पुरोडाशेन ॥ त्वामद्य ऋषे ॥ ४६ ॥ इति वाजसनेयी संहि

वामधास्स्प। प्रतीक

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मायीं अष्टाविंशतिमोऽध्यायः २८ ॥ समिद्धोऽअग्नुअञ्जनु ॥ समिद्धोऽअग्नअञ्ज
न्कृदरम्मतीनाङ्घृतमग्नेमधुमत्पिन्वमानः ॥ वाजीवहन्वाजिने
ञ्जातवेदोदेवानांवक्षिप्रियमासधस्थम् ॥ १ ॥ घृतेनाञ्जन ॥ घृते
नाञ्जन्त्सम्पथोदेवयानान्प्रजानन्वाज्यप्येतुदेवान् ॥ अनुत्वास
प्तेप्रदिशःसचन्ताᳬस्वधामस्मैयजमानायधेहि ॥ २ ॥ ईड्यश्च
ईड्यश्चासिवन्द्यश्चवाजिन्नाशुश्चासिमेध्यश्चसप्ते ॥ अग्निष्ट्वादे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्वभिमुनिः सजोषाः अग्नीतं बर्हिं वहतु जातवेदाः ॥ ३ ॥ स्तीर्णम्बर्हिः । स्तीर्णं
म्बर्हिः सुष्टरीमा जुषाणोरु पृथु प्रथमानम्पृथिव्याम् । देवेभिर्युक्तमदिति
: सजोषाः स्योनङ्कृण्वाना सुविते दधातु ॥ ४ ॥ एता उ वः सुभगा विश्व
रूपा विपक्षोभिः श्रयमाणा उदातैः ॥ ऋष्वाः सतीः कवषः शुम्भमाना द्वा
रो देवीः सुप्रायणा भवन्तु ॥ ५ ॥ अन्तरा मित्रावरुणा ॥ अन्तरा मित्रावरुणा
चरन्ती मुखं यज्ञानामभि संविदाने ॥ उषासानक्ता सुहिरण्ये सुशिल्पे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२९६
286

प्र

ऋतस्य योना विहसादयामि॥६॥ प्रथमावां म॒ प्रथमावांꣳ सरथिनासु
वर्णा देवौ पश्यन्तौ भुवनानि विश्वा॥ अपिप्रयं चोदना वां मिमाना होता
रा ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता॥७॥ आदित्यैर्न्नः॥ आदित्यैर्न्नो भारती वष्टु य
ज्ञꣳ सरस्वती सह रुद्रैर्न्न आवीत्॥ इडोपहूता वसुभिः सजोषा यज्ञ शिवः
न्नो देवीरमृतेषु धत्त॥८॥ त्वष्टा वीरं देवकाममञ्जजान त्वष्टुरर्वा जा ॥७६॥
यत आशुरश्वः॥ त्वष्टेदं विश्वं भुवनं जजान बहोः कर्त्तारमिह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मग्निर्होता॥ ९॥ अश्वो घृतेन। अश्वो घृतेन त्मन्या समक्त उप देवाँ२॥
ऋतुशः पाथ एतु॥ वनस्पतिर्देवलोकं प्रजानन्नग्निना हव्या स्वदि
तानि वक्षत्॥१०॥ प्रजापतेस्तपसा वावृधानः सद्यो जातो दधिषे य
ज्ञमग्ने॥ स्वाहाकृतेन हविषा पुरोगा याहि साध्या हविरदन्तु देवाः॥११॥
यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्त्समुद्रादुत वा पुरीषात्॥ श्येनस्य प
क्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुत्यं महि जातं ते अर्वन्॥१२॥ यमेन दत्तं त्रि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यमेनदत्त १

संहि॰
२८१
२८७
व्याण

तस्येनमायुनगिन्द्रऽएणामस्य प्रथमोऽअध्यतिष्ठत्॥ गन्धर्वोऽअस्यरशना
मगृभ्णात्सूरादश्वं वसवो निरतष्ट॥१३॥ असियम॰ असिसमोऽअस्या
दित्योऽअर्वन्नसि त्रितो गुह्येन व्रतेन॥ असि सोमेन समया विपृक्तोऽआ
हुस्ते त्रीणि दिवि बन्धनानि॥१४॥ त्रीणित॰ त्रीणितऽआहुर्दिवि बन्ध
नानि त्रीण्यप्सु त्रीण्यन्तः समुद्रे॥ उतेव मे वरुणश्छन्त्स्यर्वन्यत्रातऽआ
हुः परमं जनित्रम्॥१५॥ इमाते॰ वाजिन्नवमार्जनानीमाशफानां

शिव:
५ ॥१७॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सनितुन्निर्धसना॥ अज्ञानतनुद्धारशनाऽऽपरस्यमृतस्यऽस्याऽऽभिरह्न
न्निगोपाः॥१६॥ आस्मानन्नेना आस्मानन्नेमन मारादज्जानामुवोदिवा
पतयन्नमपतङ्गमू॥ शिरोऽपश्यमथिनिःसुगेनिररणुन्निर्जहिमान
मपतन्त्रि॥१७॥ अज्ञातारूपमुतममपश्यन्निगीषमाणमिषऽऽपरेगो
॥ युद्दातेमनेऽऽनुनोगमानडादिहुसिद्दुदुंषधीरजीगः॥१८॥ अनु
स्वाऽऽनुस्वारथोऽऽनुमध्यौऽऽवेनतुगावोतुमगाःकुनीनामाऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नुब्रा तासम स्त्रवसकव्यमीयुरनुस्वाममिरेब्रीर्यस्त्रे॥१९॥ हिरण्यशृङ्गोय
ः। हिरण्यशृङ्गोयोऽस्यपादामनोजवाऽअवरऽइन्द्रऽआसीत्॥ देवा
ऽइदस्यहविरद्यमायन्योऽअर्वन्तम्प्रथमोऽअध्यतिष्ठत्॥२०॥ ईर्म्मान्ता
सः सिलिकमद्यमासः। ईर्म्मान्तासः सिलिकमद्यमासः संशूरणा
सोदिव्यासोऽअत्याः॥ हंसाऽइवश्रेणिशोयतन्तेयदाक्षिषुर्दिव्य
मज्ममश्वाः॥२१॥ तवशरीरम्पतनवशरीरम्पतयिष्णवर्वन्तवचित्तं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ह्वानः इन्द्रं जीमानं तव शृङ्गाणि विष्ठिता पुरुत्रारण्येषु जर्भुराणा

चरन्ति ॥१२॥ उप प्र ॥ उप प्रागाच्छसनं वाज्यर्वा देवद्रीचा मनसा दी

ध्यानः ॥ अजः पुरो नीयते नाभिरस्यानु पश्चात्कवयो यन्ति रेभाः ॥१३॥

उप प्र ॥ उप प्रागात्परमं यत्सधस्थमर्वां॥ अच्छा पितरं मातरं च ॥ अ

द्या देवाञ्जुष्टतमो हि गम्या अथा शास्ते दाशुषे वार्याणि ॥१४॥ समि

द्धो अद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ॥ आ च वह मि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२८६

३४९

क्रि॰

त्रमहस्त्रिंखांस्त्रन्नूतः कुविरासिप्रवेनाः॥२५॥तनूनपासुथः।तनूनपा
सुथरऋतस्ययानान्मद्ध्वासमञ्जत्स्वदयासुजिह्व॥मन्मानिधीभिरु
तयज्ञ मृन्धयन्देवत्राचकृणुस्य्वरून्नः॥२६॥नराशंसस्यमहिमा
नेमनराशंसस्यमहिमानमेषामुपस्तोषामयजतस्ययज्ञैः॥येसु
क्रतवःशुचयोधियन्धःस्वदन्तिदेवाःउभयानिहव्या॥२७॥आजु
ईड्यः १ह्वानःआजुह्वानईड्योवन्द्यश्चायात्वग्नेवसुभिःसजोषाः॥त्वं

शिव॰
॥७२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

देवानामसि यह्वहोता स एनान्यक्षीषितो यजीयान्॥२८॥ प्राचीनं ब
र्हिः प्रदिशा पृथिव्या वस्तोरस्या वृज्यते अग्रे अह्नाम्। व्यु प्रथते वित
रं वरीयो देवेभ्यो अदितये स्योनम्॥२९॥ व्यचस्वतीरुर्विया वि श्रयन्ता तामू॥
म्पतिभ्यो न जनयः शुम्भमानाः। देवीर्द्वारो बृहतीर्विश्वमिन्वा देवेभ्यो
भवत सुप्रायणाः॥३०॥ आ सुष्वयन्ती यजते उपाके उषासानक्ता
सदतां नि योनौ। दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्मे अधि श्रियं शुक्रपि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि.
२९०

२९५

शुन्धन्ते ॥३१॥ दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यज
ध्यै ॥ प्रचोदयन्ता विदथेषु कारू प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता ॥
३२॥ आ नः । आ नो यज्ञं भारती तूयमेत्विडा मनुष्वदिह चेतयन्ती ॥
तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं स्योनं सरस्वती स्वपसः सदन्तु ॥३३॥ य इ शिव.
मे द्यावापृथिवी जनित्री रूपैरपिंशद्भुवनानि विश्वा ॥ तमद्य हो ॥८०॥
तरिषितो यजीयान् देवं त्वष्टारमिह यक्षि विद्वान् ॥३४॥ उपावसृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

१ २६

नस्कन्न्यो समस्त्रभुवानाम्पाथः ऋतुथा हवींषि॥ वनस्पतिः शमि

ताद्देवो अग्निः स्वदन्तु हव्यम्मधुना घृतेन॥३५॥ सद्यो जातः सद्यो

जातो व्यमिमीत यज्ञमग्निर्देवानाम्भवत्पुरोगाः॥ अस्य होतुः प्र

दिश्यृतस्य वाचि स्वाहाकृतं हविरदन्तु देवाः॥३६॥ केतुङ्कृण्वन्न

केतुङ्कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या अपेशसे॥ समुषद्भिरजायथाः॥३७॥

जीमूतस्येव भवति जीमूतस्येव भवति प्रतीकं यद्वर्मी याति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
२८१
७५

समदामुपस्थे॥ अनाविद्धयातन्वाजयत्वंसत्वावर्म्मणोमहि
मापिपर्त्तु॥ १॥ धन्वनागाः॥ धन्वनागाधन्वनाजिञ्जयेमधन्व
नातीव्राःसमदोजयेम॥ धनुःशत्रोरपकामंकृणोतिधन्वना
सर्वाःप्रदिशोजयेम॥ २॥ वक्ष्यन्तीवेत॥ वक्ष्यन्तीवेदागनी शिव॰
गन्तिकर्णंप्रियंसखायंपरिषस्वजाना॥ योषेवशिङ्क्तेवित ॥८१॥
ताधिधन्वञ्ज्याइयंसमनेपारयन्ती॥ ३॥ तेआचरन्ती॥ ते

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऽआचरन्तीसमनेवयोषामातेवपुत्रम्बिभृतामुपस्थे॥अपशत्रून्वि
ध्यतांसंविदानेऽआर्त्नीऽइमेविष्फुरन्तीऽअमित्रान्॥४॥बह्वी
नाम्पिताबहुरस्यपुत्रश्चिश्चाकृणोतिसमनावगत्याइषुधिःसङ्का
:पृतनाश्चसर्वाःपृष्ठेनिनद्धोजयतिप्रसूतः॥५॥रथेतिष्ठन्रथेति
ष्ठन्नयतिवाजिनःपुरोयत्रयत्रकामयतेसुषारथिः॥अभीशूना
म्महिमानम्पनायतमनःपश्चादनुयच्छन्तिरश्मयः॥६॥ती

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

एय:।५४

× ऽश्वारथेभि १

व्रान्घोषान्न्। न्त्री व्रान्घोषान्कृण्वते वृषपाणयो नि:सहवाजयन्त:॥अव

क्रामन्त:प्रपदैरमित्रान्क्षिणन्तिशत्रूँरनपव्ययन्त:॥४४॥रथवाहणं

हवि:।रथवाहणंहविरस्यनाम यत्रायुधन्निहितमस्यवर्म।तत्रारथ

मुपशग्मंसदेमविश्वाहावयंसुमनस्यमाना:॥४५॥स्वादुषंसद शिव: ॥८२॥

पितर: २ ।:स्वादुषंसद:पितरोवयोधा:कृच्छ्रेश्रित:शक्तीवन्तोगभीरा:॥चि

त्रसेना:इषुबला:अमृध्रा:सतोवीरा:उरवोव्रातसाहा:॥४६॥ब्राह्म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ण्यासः पितरः। ब्राह्मणासः पितरः सोम्यासः। शिवे नो द्यावापृथिवी
ऽनेहसा॥ पूषा नः पातु दुरितादृतावृधो रक्षा माकिर्नोऽघशं॰स ई
शत॥५७॥ सुपर्णं वस्ते मृगो ऽस्या दन्तो गोभिः सन्नद्धा पतति प्रसू
ता॥ यत्रा नरः सञ्च वि च द्रवन्ति तत्रास्मभ्यमिषवः शर्म यं॰सन्॥।
५८॥ ऋजीते परि वृङ्ग्धि नोऽश्मा भवतु नस्तनूः॥ सोमो ऽधि ब्रवीतु
नोऽदितिः शर्म यच्छतु॥५९॥ आ जङ्घन्ति॥ आ जङ्घन्ति सान्वेषां जघ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि. २६३

२९३

नाशं उपजिघ्नते॥ अश्वाजनि प्रचेतसोश्वान्समत्सु चोदय॥५०॥ अ
हिरिव भोगैः पर्येति बाहुं ज्याया हेतिम्परिबाधमानः॥ हस्तघ्नो वि
श्वा वयुनानि विद्वान्पुमान्पुमांसम्परिपातु विश्वतः॥५१॥ वनस्पते
वीड्वङ्गः॥ वनस्पते वीड्वङ्गो हि भूयाः अस्मत्सखा प्रतरणः सुवीरः शिव. ॥८३॥
॥ गोभिः सन्नद्धो असि वीडयस्वास्थाता ते जयतु जेत्वानि॥५२॥ दि
वः पृथिव्याः पर्योज उद्धृतं वनस्पतिभ्यः पर्याभृतं सहः॥ अपा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मोज्मानम्परिगोभिरावृतमिन्द्रस्यवज्रंहविषारथंय्यज॥५३॥इ
न्द्रस्यवज्रं॥इन्द्रस्यवज्रोमरुतामनीकम्मित्रस्यगर्भोवरुणस्य
नाभिः॥सेमान्नोहव्यदातिञ्जुषाणोदेवरथप्रतिहव्यागृभाय॥
५४॥उपश्वासयपृथिवीमुतद्याम्पुरुत्रातेमनुताम्विष्ठितञ्जगत्
॥सदुन्दुभेसजूरिन्द्रेणदेवैर्दूराद्दवीयोऽपसेधशत्रून्॥५५॥आ
क्रन्दयबलमोजोनऽआधानिष्टनिहिदुरिताबाध

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०हि०
२६४
२०४

मानः॥ अपर्प्यायद्नुनेदुह्नुनोऽइतंऽइन्द्रस्यसुहिरासिवीडयस्वा॥५६॥
आमूः॥ आमूरजप्रत्यावर्तयेमाःकेतुमद्दुन्दुभिर्वावदीति॥ समश्वप
र्णाश्चरन्तिनोनरोस्माकमिन्द्ररथिनोजयन्तु॥५७॥ आग्नेयःकृष्ण
पौष्णः ४ ग्रीवः॥ सारस्वतीमेषीबभ्रुःसौम्यःश्यामःशितिपृष्ठोबार्हस्पत्यः शिव
शिल्पावैश्वदेवऽऐन्द्रोऽरुणोमारुतःकल्माषऽऐन्द्राग्नःसꣳहितो तः ॥८७॥
धोरामःसावित्रोवारुणःकृष्णऽएकशितिपात्पेत्वः॥५८॥ अग्ने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यनीकवते॥ अग्नयेनीकवते रोहिताञ्जिरनड्वानधोरामौ सावित्रौ
पौष्णौ रजतनाभी वैश्वदेवौ पिशङ्गौ तूपरौ मारुतः कल्माष आ
ग्नेयः कृष्णोजः सारस्वती मेषी वारुणः पेत्वः॥ अपरा॥ अग्नये गायत्रा
यत्रिवृते राथन्तरायाष्टाकपाल इन्द्राय त्रैष्टुभाय पञ्चदशाय बा
र्हतायैकादशकपालो विश्वेभ्यो देवेभ्यो जागतेभ्यः सप्तदशे
भ्यो वैरूपेभ्यो द्वादशकपालो मित्रावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्याम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मा॰ह॰
२९५

केविर्दि॰शाक्यां वैश जाक्याम्यसयुस्युहृहस्यतयुपाङ्क्तायत्रिंगेनाय
शाक्वरायचहूःसवित्रऽऽह्लिहायत्रैयस्तुं॰शायरैवतायहादद
शकपाल॰प्राजापत्यश्चरुरदित्यैविष्णुपत्न्यैचरुरग्नयेवैश्वानरा
यद्वादशकपालोनुमत्याश्चरुष्टाकपालः॥६॥इतिवाजसनेयसं
हितायांएकोनत्रिंशोध्यायः॥देवसवितःदेवसवितःप्रसुवय
ज्ञम्प्रसुवयज्ञपतिम्भगायदिव्योगन्धर्वःकेतपूःकेतन्नःपुनातु

शिवः
॥८५॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वाचस्पतिर्वाचं नः स्वदतु ॥१॥ तत्सवितुः तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो
देवस्य धीमहि ॥ धियो यो नः प्रचोदयात् ॥२॥ विश्वानि देव स
वितर्दुरितानि परासुव ॥ यद्भद्रन्तन्न आसुव ॥३॥ विभक्तारꣳ ह
मू। वामहे ॥ विभक्तारꣳ हवामहे वसोश्चित्रस्य राधसः ॥ सवितारं नृ
चक्षसम् ॥४॥ ब्रह्मणे ब्राह्मणं क्षत्राय राजन्यं मरुद्भ्यो वैश्यं
तपसे शूद्रं तमसे तस्करं नारकाय वीरहणं पाप्मने क्लीबं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
२९६

मोक्रुयायाऽऽश्रयो गृङ्कामाय पुंस्रूल्लमतिक्रुष्टाय मा गुधमृ॥ ५॥
नृत्ताय सृतांङ्गीताय शेत्नुषन्धर्मीयमन्नाचरन्नुरिष्टाये नीमुल
नर्मायैरुन०हमायुकारिमानन्नृायसुीषुरवमृमदैकुमारीपु
त्रैम्मेधायैरथकारन्थ्यैर्षीयुतह्णाण मृ॥ ६॥ तपसेकोलालांम्मा
यायैकुम्मारर०नूपायमणिकारर०श्रुनेबुपर०शारख्यात्याऽऽइषुका
र०हृस्यैधनुष्कारङ्क्मेणोज्याकारिशृष्टायैरज्जुसर्जिम्मृस्येवे

शिव॰
॥८६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मृगयुमनं काय स्मुनिनं मृ ॥७॥ नदीभ्यः पौञ्जिष्टम ॥ नदीभ्यः
पौञ्जिष्टं मृद्धीकाभ्यो नैषादं पुरुषव्याघ्राय दुर्म्मदं गं न्धर्वाप्स
रोभ्यो व्रात्यम्प्रयुग्भ्य उन्मत्तं सर्पदेवजनेभ्यो ऽप्रतिपदमये
भ्यः कितवमीर्यताया अकितवं पिशाचेभ्यो विदलकारीं
यातुधानेभ्यः कण्टकीकारीं मृ ॥८॥ सन्धये जारं गेहायोपप
तिमार्त्यै परिवित्तं निरृत्यै परिविविदानमराध्या एदिधिषुः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सो॰
२९७

४०७

पतिर्निम्नस्त्यैपेशस्कारी ॐ सुज्ञानायस्मरकारीम्प्रकामोद्धायायोपु
सहबर्लीयानुरुधम्बलायोपुरास्म॥ ९॥ उन्मादेश्वः कुब्जांम्मुमु
देवामुनन्द्वाक्ष्यैः सुमाम ॐ स्वप्नायान्धमधर्मायबधिरम्मविज्ञाय
त्रिषजम्मुद्धानायनहत्रदर्शमाशिहायैप्रश्निनमुपशिह्वाया
स्त्रानिपृष्णिनंम्मुर्याहायैप्रस्नविवाकम॥ १०॥ अर्म्मेभ्योहस्ति
पं ऊर्ध्वायाश्वपम्मुष्टीगोपालंवीर्यात्याविपालन्तेजमेजपा

शिव॰
॥८७॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नमिसंसेकीनाशंक्षीलालायसुराकारंस्मुद्दायगृहपं८श्रेयसे
ब्वितृधमाद्धांह्नयायानुहन्नारमू॥११॥नायैदाबाहारांप्रनाद्य
ऽञ्जग्नुधम्नुध्वस्यविद्वपायान्निषुक्कारंबषिंष्ठायुनाकायपाविष्टु
रिश्वलोकायपशितारम्मनुष्यलोकायप्राकारितार८ंसवैश्योलो
केभ्यः१उपसेक्कारमवेरिस्त्यैबुधायोपमन्युतारम्मधायबासः
पल्युलीम्मकामायरजयिवीमू॥१२॥रुद्रयैत्वनहृदयमू॥ह

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि·
२९८

कृतयैस्तेनहृदयंवैरहत्यायपिशुनंविविक्त्यैक्षत्तारमौपद्रष्ट्र्या
यानुक्षत्तारंबलायानुचरंभूम्नेपरिष्कन्दंप्रियायप्रियवादि
नमरिष्ट्याअश्वसादंस्वर्गायलोकायभागदुघंवर्षिष्ठाय
नाकायपरिवेष्टारम्॥१३॥मन्यवेयस्तापंक्रोधायनिसरंयो
गाययोक्तारंशोकायाभिसर्तारंक्षेमायविमोक्तारमुत्कू
लनिकूलेभ्यस्त्रिष्ठिनंवपुषेमानस्कृतंशीलायाञ्जनीका

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

गीन्निर्कृत्यैकोशकारींयमायासूम ॥१४॥ यमायंयमसूमा
यमायंयमसूमथर्वभ्योवतोकां संवत्सरायपर्यायिणीम्परि
या ३ वत्सरांविजातामिदावत्सरायातीत्वरीमिद्वत्सरायातिष्क
द्वरींवत्सरायविजर्जरां संवत्सरायपलिक्नीमृभुभ्यो
जिनसन्धं साध्येभ्यश्चर्मम्नम ॥१५॥ सरोभ्योधैवरमास
रोभ्योधैवरमुपस्थावराभ्योदाशंवैशन्ताभ्योवैन्दंनड्वला

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि०
२६६

भ्यः शौष्कलम्पारायमार्गारमवारायकेवर्त्तन्तीर्थेभ्यऽआन्दंवि
षमेभ्योमैनालꣳस्वनेभ्यःपर्णकङ्गुहाभ्यःकिरातꣳसानुभ्योजम्भकम्प
र्वतेभ्यःकिंपूरुषम् ॥१६॥ बीभत्सायैपौल्कसंवर्णायहिरण्य
कारन्तुलायैवाणिजम्पश्चादोषायग्लाविनंविश्वेभ्योभूते
भ्यःसिध्मलम्भूत्यैजागरणमभूत्यैस्वपनमार्त्त्यैजनवा
दिनंव्यृद्ध्याऽअपगल्भꣳसꣳशरायप्रच्छिदम् ॥१७॥ अक्षराजा

किरातं
शिवः ॥८६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यःकितवं ह्रूं तायादिनवदशत्रे तायैकोस्यान हुपरायाधिकु

ल्प्यिनमास्कुदायसमास्त्राणुम्नुत्यावेंगोब्रुछमत्तकायगो

घातहुंधेयोगीव्रिकुननुम्रिह्नमाणरउपूतिह्वतिदुंक्कुताय

चरकौचार्यम्प्राप्नानैमैलगम्नू॥१८॥प्रतिस्मुत्कोयाद्द्रत्तिनैं

ऽस्त्रोषायभुषमन्तायबहुवादिनमैनन्नायुमूकैःशाह्वायाद

म्बराघातम्महसेवीणावादक्कोशायत्रगवुध्यामवैरस्पुरा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यशाखुंध्मांब्वनायवनमेंपेमातौरम्यायदावपम॥१६॥नम्मा
यपुंस्खुलस्मानम्मायपुंस्खुलत्७हसायुकारिंयादसेशावुल्या
श्रीमुष्यङ्ग:शाकमभिक्रोशकन्ना [illegible] हसेवीणावादम्पारि
ष्फनृणावध्मान्नानृत्तायानन्दायतलवमा॥२०॥त्र्ययुपी ।शिव:
वानीम्पृथिवेपीन्मपिंगावायवेचाम्हुलमंनरिहायवदि ॥३०॥
शानुर्तिनान्दिवेरववलतिस्ययायहयुंहन्नचन्द्रेभ्य:किर्मि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रञ्चन्द्रमसे किलासमह्ने शुक्लं पिङ्गाक्षꣳ रात्र्यै कृष्णं पिङ्गाक्ष-
म्॥२१॥ अथैतान्। अथैतानष्टौ विरूपानालभतेऽतिदीर्घं
चातिह्रस्वं चातिस्थूलं चातिकृशं चातिशुक्लं चातिकृ-
ष्णं चातिकुल्वं चातिलोमशं च॥ अशूद्रा अब्राह्मणास्ते
प्राजापत्याः। मागधः पुंश्चली कितवः क्लीबोऽशूद्रा अब्राह्मणा-
स्ते प्राजापत्याः॥२२॥ इति वाजसनेयीसंहितायां त्रिं॰

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं हिं०
३०१
वं॥ २८०

शोद्धाय॥ सहस्रशीर्षा पुरुषः॥ सहस्राक्षः सहस्रपात्॥ स भूमि
ᳫ सर्वतः स्पृत्वा त्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ १॥ पुरुष एवा पुरुष एवे
दंसर्वं यद्भूतं यच्च भाव्यम्॥ उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनाति
रोहति॥ २॥ एतावानस्य महिमातो ज्यायांश्च पूरुषः॥ पादोस्य शि व॰
विश्वाभूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि॥ ३॥ त्रिपादूर्ध्वः॥ त्रिपादू ॥९१
र्ध्व उदैत्पुरुषः पादोस्येहाभवत्पुनः॥ ततो विष्वङ्क्राम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साशनानशनेअभि ॥४॥ ततोविराडजायत विराजोअधिपू
रुषः ॥ सजातोअत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथोपुरः ॥५॥ तस्माद्य
ज्ञात्सर्वहुतः संभृतंपृषदाज्यं ॥ पशूंस्तांश्चक्रे
वायव्यानारण्याग्राम्याश्चये ॥६॥ तस्माद्यज्ञात्तस्माद्य
ज्ञात्सर्वहुतऋचःसामानिजज्ञिरे ॥ छंदांसिजज्ञिरेतस्मा
द्यजुस्तस्मादजायत ॥७॥ तस्मादश्वाः तस्मादश्वाअ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०हि०
३०२

तंपुरुषं २

जायन्तयेकेचोभयादतः॥ गावोहजज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताअजा
वयः॥ ७॥ तंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्षन्पुरुषंजातमग्रतः। तेनदेवा
अयजन्तसाध्याऋषयश्चये॥ ८॥ यत्पुरुषंव्यद
धुःकतिधाव्यकल्पयन्॥ मुखंकिमस्यासीत्किंबाहूकिमू ॥ ९॥ शिवः
रूपादाउच्येते॥ १०॥ ब्राह्मणोस्य। ब्राह्मणोस्यमुखमासी
द्बाहूराजन्यःकृतः॥ ऊरूतदस्ययद्वैश्यःपद्भ्यांशूद्रोअजाय
त

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जायत॥१२॥चन्द्रमामनसः॥चन्द्रमामनसोजातश्चक्षोःसूर्यो ग्नि
ऽअजायत॥श्रोत्राद्वायुश्चप्राणश्चमुखादग्निरजायत॥१३॥ मू।
नाभ्याऽआसीत्।नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षꣳशीर्ष्णोद्यौःसमवर्त्त ६०३
त।पद्भ्यांभूमिर्दिशःश्रोत्रात्तथालोकाꣳऽअकल्पयन्॥१
४॥यत्पुरुषेण।हविषादेवायज्ञमतन्वत।वसन्तोस्यासी
दाज्यङ्ग्रीष्मऽइध्मःशरद्धविः॥१५॥सप्तास्य।सप्तास्यास

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

।स्तं॰हि॰

३०३

307

न्परिधयस्त्रिः सप्तसमिधः कृताः। देवायद्यज्ञन्तन्वानाऽअब
ध्नन्पुरुषम्पशुम्॥१५॥ यज्ञेनयज्ञमयजन्तदेवा
स्तानिधर्म्माणिप्रथमान्यासन्॥ तेहनाकम्महिमानःस
चन्तयत्रपूर्वेसाध्याःसन्तिदेवाः॥१६॥ अद्भ्यःसम्भृतःपृथिव्यै शिवः ॥ ३ ॥
रसाच्चविश्वकर्म्मणःसमवर्त्तताग्रे॥ तस्यत्वष्टाविदधद्रू
पमेतितन्मर्त्यस्यदेवत्वमाजानमग्रे॥१७॥ वेदाहम॰ वेदा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हमेतम्पुरुषम्महान्तमादित्यवर्णन्तमसःपुरस्तात्॥ तमेवविदि
त्वातिमृत्युमेतिनान्यःपन्थाविद्यतेयनाय॥१८॥प्रजापति
श्चरति।प्रजापतिश्चरतिगर्ब्भेऽन्तरजायमानोबहुधावि
जायते॥तस्ययोनिम्परिपश्यन्तिधीरास्तस्मिन्हतस्थुर्भुव
नानिविश्वा॥१९॥योदेवेभ्यः।योदेवेभ्यऽआतपतियोदेवा
नाम्पुरोहितः॥पूर्वोयोदेवेभ्योजातोनमोरुचायब्राह्मये॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० ३०४

रुचब्राह्मम्

२७॥ रुचम्ब्राह्मञ्जनयन्तो देवाऽअग्ग्रे तदब्रुवन्॥ यस्त्वैवम्ब्राह्मणो
विद्यात्तस्य देवाऽअसन्वशे॥२४॥ श्रीश्च्च ते लक्ष्मीश्च्च पत्न्न्या
वहोरात्रे पार्श्वे नक्षत्राणि रूपमश्विनौ व्यात्तम्॥ इष्णन्नि
षाणामुम्मऽइषाण सर्व्वलोकम्मऽइषाण॥२२॥ इति वाज
सनेयी संहितायां एकत्रिंशोध्यायः॥ तदेवाग्निस्त
दादित्यस्तद्वायुस्तदु चन्द्रमाः॥ तदेव शुक्रन्तद्ब्रह्मताऽ

श्रीश्च्च २

शिव:॥२४॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

आपः सप्रजापतिः ॥ १ ॥ सर्वैनिमेषाः ॥ जज्ञिरे विद्युतः पुरुषादधि ॥ नैनमूर्ध्वन्नतिर्य्यञ्चन्नमध्येपरिजग्रभत् ॥ २ ॥ नतस्यप्रतिमा

स्ति ।

स्ति यस्यनाममहद्यशः ॥ हिरण्यगर्भइत्येषमामाहिं सीदित्येषायस्मान्नजातइत्येषः ॥ ३ ॥ एषोहादेवः प्रदिशो

र्वाः ।

नुसर्वाः पूर्वोहजातः सउगर्भेअन्तः ॥ सएवजातः सजनिष्यमाणः प्रत्यङ्जनास्तिष्ठतिसर्वतोमुखः ॥ ४ ॥ यस्मान्ना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्जातं न्न पुरा किंचनैव यः आ बभूव भुवनानि विश्वा ॥ प्रजा
पतिः प्रजया संरराणस्त्रीणि ज्योतींषि सचते स षोड
शी ॥५॥ येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दृढा येन स्वः स्त
भितं येन नाकः ॥ यो अन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवा
य हविषा विधेम ॥६॥ यङ्क्रन्दसी ॥ यङ्क्रन्दसी ऽ अवसा तस्त
भाने ऽ अभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने ॥ यत्राधि सूर ऽ उदितो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विभातिकस्मैदेवायहविषाविधेम॥आपोहयद्बृहतीर्यश्चि

दापः॥४॥वेनस्तत्॥वेनस्तत्पश्यन्निहितङ्गुहासद्यत्रविश्वम्भ

वत्येकनीडम्॥तस्मिन्निदंसञ्चविचैतिसर्वंसओतःप्रो वेम॥

तश्चविभूःप्रजासु॥८॥प्रतत्॥प्रतद्वोचेदमृतन्नुविद्वान्गन्धर्वो नागु

धामविभृतङ्गुहासत्॥त्रीणिपदानिनिहितागुहास्ययस्तानि हि२ स्या॥

निवेदसपितुःपितासत्॥७॥सनोबन्धुर्जनितासवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री० ३०६

206

धाना धामानि वेद भुवनानि विश्वा ॥ यत्र देवा अमृतमान
शानास्तृतीये धामन्नध्यैरयन्त ॥ १० ॥ परीत्य भूतानि परीत्य
लोकान्परीत्य सर्वाः प्रदिशो दिशश्च ॥ उपस्थाय प्रथमजा
स्वा।श मृतस्यात्मनात्मानमभि सं विवेश ॥ ११ ॥ परि द्यावापृथिवी ॥ शिव.
सद्य इत्वा परि लोकान्परि दिशः परि स्वः ॥ ऋतस्य तन्तुं वि ॥ २६ ॥
ततं विचृत्य तदपश्यत्तदभवत्तदासीत् ॥ १२ ॥ सदसस्पतिं ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सदं सस्पतिमद्भुतम्प्रियमिन्द्रस्यकाम्म्यम्॥ सनिम्मेधाम
यासिषꣳस्वाहा॥१३॥ याम्मेधान्देवगणाः पितरश्चोपास याम्मेधा २
ते॥ तयामामद्यमेधयाग्नेमेधाविनङ्कुरुस्वाहा॥१४॥
मेधाम्मे॥ मेधाम्मेवरुणोददातुमेधामग्निः प्रजापति
॥ मेधामिन्द्रश्चवायुश्चमेधान्धाताददातुमेस्वाहा॥
१५॥ इदम्मे॥ इदम्मेब्रह्मचक्षत्रञ्चोभेश्रियमश्नुताम्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि०
३०७

मयिदेवा देवहुतुं स्रमयुमुत्तैमानस्मेत्वै स्वाहा ॥१६॥ इतिवा
जसनेयी संहिता यान्द्वात्रिंशोध्यायः ॥ अस्या जरासः अस्या
जरासोदमामरिव्रा अर्चन्ताद्दूमासो सग्नयः पावका ॥ श्वि
तीचयः श्वात्रासो भुरण्यवो वनर्षदो वायवो न सोमाः ॥ शिव
श ॥ हरयो धूमकेतव ॥ हरयो धूमकेतवो वातजूता उप ॥ १॥
पदविरायन्ते तेहय्यग्नयः ॥ २॥ यजा नः ॥ वजा नो मित्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

णा।
वहणो यज्ञा देवाँ॥ ऽस्तनम्महन॥ अग्नेयो होस्वन्द्रमः॥ आसु मं १
मान्त्री
स्पाहि देवहृतमाँ॥ ऽअश्वारा॥ ऽअग्नेरयीरिवा॥ निहोता
पूर्व्यः सदः॥४॥ देवि विरूपा चरतः स्वर्थे अन्या न्यावत्समु
न्॥ शु
पधापयेते॥ हरिरन्यस्याम्भवति स्वधावाञ्छुक्रो अन्यस्या मि॥
ददृशे सुवर्चाः॥५॥ अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्होता
यजिष्ठो अध्वरेष्वीड्यः॥ यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वने

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्रहि
३०८

पुचित्रं बिभ्रतं विशेविशे ॥६॥ अग्नी गोष्ठा नाग्नीसहस्वा स्युग्नि मा सौ
त्रिः॥ शाद्धदेवानवचासपर्ध्येन ॥ अहं न्वातैरस्वाग्नान्वाहिरस्मा
ध्याद्दिहोतारमुस्य साद्यन्ता ॥७॥ मूर्द्धानन्दिवः ॥ मूर्द्धानन्दिवो
२॥ है ध्यरतिम्पृथिव्या वैश्वानरमृतध्याजातमग्निम् ॥ कवि शिव
ंसम्राजमतिथिञ्जनानामासन्नापात्रञ्जनयन्तदेवाः ॥ ॥ रिना
पा॥ अग्निर्हृत्राणिजङ्घनद्द्रविणस्युर्विपन्यया ॥ समिद्धः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सुक्तं १ आ द्युनः ॥ ॥ ७ ॥ विश्वेभिः सोम्यं मध्वग्न इंद्रेण वायु
ना ॥ पिबा मित्रस्य धामभिः ॥ १ ॥ आयदा आयदिषे नृपतिं ते
ज आनट् शुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीके ॥ अग्निः शर्धमनव
द्यं युवानं स्वाध्यं जनयत्सूदयच्च ॥ १ ॥ अग्ने शर्ध मह
ते सौभगाय तव द्युम्नान्युत्तमानि सन्तु ॥ सं जास्पत्यं
सुयममा कृणुष्व शत्रूयतामभितिष्ठा महांसि ॥ १ ॥

विश्वेभिः सोम्यं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्री०८
३०९

ह्वाओं ह्वा मन्द्रतममर्कशोकैर्बृहन्महेमहिनुः श्रोष्ट्याम्॥ इन्द्र
न्त्वाशवसा देवता वायुम्पृणन्ति राधसा नृतमाः ॥१३॥ त्वे
इत्सोमास्त्वाहुतप्रियासः सन्तु सूरयः ॥ यन्तारो ये मघवानो
जनानाम् ऊर्वान्दयन्त गोनाम् ॥१४॥ श्रुधि श्रुत्कर्णा श्रुधि श्रुत् शिवः
कर्ण वह्निभिर्देवैरग्ने सयावभिः ॥ आसीदन्तु बर्हिषि मित्रो ॥२२॥
अर्यमा प्रातर्यावाणो अध्वरम् ॥१५॥ विश्वेषामदितिः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विश्वेषामदितिर्यज्ञियानां विश्वेषामतिथिर्म्मानुषाणाम्॥
अग्निर्द्देवानामवऽआवृणानः सुमृडीकोभवतुजातवेदाः
॥१६॥ महोऽअग्नेः समिधानस्यशर्म्मण्यनागामित्रेवरुणे
स्वस्तये॥ श्रेष्ठेस्याम सवितुः सवीमनितद्देवानामवोऽअ
द्याहृणीमहे॥१७॥ आपश्चिन्नाआपश्चित्पिप्युस्तर्य्योनगा पुर२
वोनक्षन्नृतञ्जरितारस्तऽइन्द्र॥ याहिवायुर्न्ननियुतोनो

सा० ३१०

310

अच्छा त्वं हि धीभिर्हर्यमेद्विवाजान् ॥ १४ ॥ गाव २ उप ॥ गाव २ उ

पावतावनम्मुही यज्ञस्यरप्सुदा ॥ उभा कर्णा हिरण्यया ॥

१५ ॥ यदद्या सूर २ उदितेनागा मित्रो २ अर्यमा ॥ सुवाति स

विता भगः ॥ १६ ॥ आसुते ॥ सिञ्चत श्रियं रोदस्योरभिश्रि — शिव

यं ॥ रसा दधीत वृषभम् ॥ तम्प्रत्नथा यं वेनः ॥ १७ ॥ आति — ॥ ९० ॥

ष्ठन्तम्परि । आतिष्ठन्तम्परि विश्वे २ अभूषञ्छ्रियो वसानश्च

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

म॰ ३।

त्ति स्वरोचिः॥ महत्तद्वृष्णो असुरस्य नामा विश्वरूपो अमृतानि तस्थौ॥२२॥ प्र वः प्र वो मुहे मन्दमानायान्धसो र्चा विश्वानराय विश्वाभुवे॥ इन्द्रस्य यस्य सुमखं सहो महि श्रवो नृम्णं च रोदसी सपर्यतः॥२३॥ बृहन्नि द्वृहन्निदिध्म एषां भूरि शस्त्रं पृथुः स्वरुः॥ येषामिन्द्रो युवा सखा॥२४॥ इन्द्रेहि इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो विश्वेभिः सोमपर्वभिः॥ महाँ अभिष्टिरो

न्धसः॥ १

वः।

वाम्ना॥ पृ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
३११

त्रिः॥

जसा ॥२५॥ इन्द्रो वृत्रम ॥ इन्द्रो वृत्रमवृणोच्छर्धनीतिः प्रमायिना पु॥८॥
ममिनाद्वर्पणीतिः ॥ अहन्व्यंसमुशधग्वनेष्वाविर्धेना ॥
अकृणोद्राम्याणाम् ॥२६॥ कुतस्त्वम ॥ कुतस्त्वमिन्द्र मा
३।७ हिनः सन्नेको यासि सत्पते किं त इत्था ॥ सम्पृच्छसे समराणः शिव॰
३।७ शुभानैर्वोचेस्तन्नो हरिवो यत्ते अस्मे ॥ महाँ इन्द्रो य ओजसा ॥१०॥
कदा चन स्तरीरसि कदा चन प्रयुच्छसि ॥२७॥ आ तन्नः ॥ आ तन्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

दू २

मा॥५

१ इन्द्राय वः पनन्तामियं ऊ वर्ज्ञो मन्नु तिष्ठमा॥ सहत्त्वं
स्य पुरु पुत्राम्म हीं छमहस्रं घा एाम्बू हती चु डु हन्ता॥२ वादुमां मा॥५
न्तो इमा न्ते धियम्प्रभ रमिहोमहीमस्य स्तोत्रे धिषणा यत्त स्त्रा मा॥६
नुजो॥ तमुत्त्वा वे चपस वे च मा सहिमिन्द्रं देवासः शव
मिदन्ननु॥२ ता॥ विद्म्मा डं हन्ता॥ विद्म्मा डं ह त्रिवनुसो म्यमम
धृ॥३॥ हायुद्धि धृद्युहृपतावा विक्रुतमू॥ वातजूतो योरम्समितस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
३९२

तिक्मनोप्रजाः पुपोषपुरुधाविराजति॥ ३०॥ उदुत्यं जातवेदस
देवं वहन्ति केतवः॥ दृशे विश्वाय सूर्यम्॥ ३१॥ येना पावकचक्षसा
येना पावकचक्षसा भुरण्यन्तं जनां अनु॥ त्वं वरुण पश्यसि॥ ३२॥
दैव्यावध्वर्यू दैव्यावध्वर्यू आगतं रथेन सूर्यत्वचा॥ मध्वा यज्ञं
समञ्जाथे॥ तं प्रत्नथायं वेनश्चित्रं देवानाम्॥ ३३॥ आ
नः इडाभिर्विदथे सुशस्ति विश्वानरः सविता देवः

मु॰

शिवं॰
॥१०॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ए नु ॥ अपि यथा युवानो मत्सथा नो विश्वं जगदभिपित्वे मनी
षा ॥ ३४ ॥ यदद्य कच्च वृत्रहन्नुदगा अभि सूर्य । सर्वं तदिन्द्र ते वशे
॥ ३५ ॥ तरणिर्विश्वदर्शतः । तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सू
र्य ॥ विश्वमाभासि रोचनम् ॥ ३६ ॥ तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महि
त्वं मध्या कर्तोर्विततं सं जभार । यदेदयुक्त हरितः सधस्था
दाद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै ॥ ३७ ॥ तन्मित्रस्य । तन्मित्रस्य व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० ३१३

रुणस्याग्नि वहे सव्यों हृ पङ्क्त् गुते ह्यो रूपस्कं॥ अन त्वमुन्य ह्ळु शां द
स्य पाजः कृल्लमन्य ह्रु रितः समृरन्नि॥ ३५॥ वृस्म महान्॥ वस्म महा शं ऽ
अ सि सख्यु वडा दिन्य महा शं ऽ स्वामि॥ महस्त्वे सतो महिमापनस्य
तेद्धा देवमहाशं ऽ स्वामि॥ ३६॥ वद्वृष्यो वद्व्यु अव सा महा शं ऽ स्व
मि मत्रा देव महा शं ऽ स्वामि॥ मक्का देवानाम सुर्यः पुरोहि ता वि
नु ज्योतिर दाब्यम॥ ४०॥ आयन्त र इ वसर्य म आयन्त र इ व स

शिव० ॥१०३॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सम।

ष्वंविष्णोरिन्द्रस्यमह्त्वना॥ब्वस्मिञ्जातेजनमानःरुजसाप्रतिभाग

स्या।

अद्यादेवा॥२ न्नदीधिम॥४२॥अद्यादेवाउदितासूर्यस्यनिरंहसःपिपृतानि

नामा ऽ

रवद्यात्॥तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी

नः।

उतद्यौः॥४२॥आकृष्णेनरजसावर्तमानोनिवेशय

यै ना ।

यन्नमृतंमर्त्यञ्च॥हिरण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभुवना

निपश्यन्॥४३॥प्रवावृजेसुप्रयाबर्हिरेषामाविश्पतीवबीरि ५८

घाम्।ऽ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

टरइयाने॥ विशाम क्रोहृषसः पूर्वहूतौ वायुः पूषा स्वस्तये नियुत्वा

न्॥४४॥ इन्द्रवायू बृहस्पतिं मित्राग्निं पूषणं भगम्॥ आदित्यान्मा

रुतं गणम्॥४५॥ बृहस्पतिः पाविता मुवन्मित्रो विश्वामितो तिभिः॥

करतान्नः सुराधसः॥४६॥ अघिनः॥ अघिन इन्द्रे सी विष्णोसज ॥१०८॥

त्यानाम्॥ इतामहेनो॥ अश्विना॥ तमुत्सर्यायुर्वैनोयदेवासः

आनइडामिर्विश्वेभिः सोम्य मद्वोमासखर्षणी धृत॥४७॥

मि: त्रि छुई धाः ः सः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वाः।

अग्न इन्द्र। अग्न इन्द्र वरुण मित्र देवाः शर्द्धः प्रयन्त मारुतोत वि

ष्णो। उभा नासत्या रुद्रो अध ग्नाः पूषा भगः सरस्वती जुषन्त॥ ४॥ ग्ना

इन्द्राग्नी मित्रावरुणा इन्द्राग्नी मित्रावरुणादितिं स्वः पृथिवी

न्द्याम्मरुतः पर्वतां अपः। हुवे विष्णुम्पूषणम्ब्रह्मणस्पतिम्भ

गन्नु शंसं सवितारमूतये॥ ५॥ उत नो अस्मे रुद्रा अस्मे रुद्रा उ

त ना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरहूतौ सजोषाः॥ यः शंसते स्तुवते धा

त्रिष्टुप्

सः।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्ं॰हि॰

३१५

यिप॒ज्त्रः॑ इन्द्र॑त्वो॒ष्ठा॒स्त्वम॒स्माशं॑ श्च॒व॒न्तु दे॒वाः॥ ५०॥ त्त्वं॒ब॒वो॒श्च्वो॒स्त्व॒सु॒ष्ठा॥
सु॒ब॒र्श्वो॒श्च्व॒सु॒ष्ठा॒ भ॒व॒ता॒य॒ज॒त्रा॒श्श्चा॒वो॒हा॒र्द्दि॒भ॒य॒मा॒नो॒ व्ये॒य॒म्॥
त्रा॒द्ध्वं॒नो॒दे॒वा॒ नि॒ज्जु॒रो॒ वृ॒क॒स्य॒ त्रा॒द्ध्वं॒ क॒र्त्ता॒द॒व॒प॒दो॒य॒ज॒त्राः॥ ५१॥
वि॒श्वे॒श्च॒द्द्यां॒म॒रु॒तो॒वि॒श्व॒ऊ॒ती॒वि॒श्वे॒भ॒व॒न्त्व॒ग्न॒यः॒ समि॑द्धाः॥ शिव॰
वि॒श्वे॒नो॒दे॒वाः॒ श्च॒व॒सा॒ग॒म॒न्तु॒ वि॒श्व॒म॒स्तु॒ द्र॒वि॒णं॒वा॒जो॒श्च्व॒स्मे॥ १०५॥
॥ ५२॥ वि॒श्वे॒दे॒वाः॒ श्रृ॒णु॒ते॒म॒ᳪ॒ह॒व॒म्मे॒ ये॒श्च॒न्त॒रि॒क्षे॒य॒ उ॒प॒द्द्य॒

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज़ि१ विप्रायेऽग्निर्होता सुतवायज त्रा॥ आसद्यास्मिन्बर्हिषि मा
दयस्वम्॥५३॥ देवेभ्यो हि प्रथमं यज्ञियेभ्योऽमृतत्वं सुवसि
भागमुत्तमम्॥ आदिद्दामानं सवितर्व्यूर्णुषेऽनूचीना जीवि
ता मानुषेभ्यः॥५४॥ प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृ
हद्रयिं विश्ववारं रथप्राम्। द्युतद्यामा नियुतः पत्यमानः क
विः कविमियक्षसि प्रयज्यो॥५५॥ इन्द्रवायू इमे सुता उप

इन्द्रवायू इमे १

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ हि
३१६

अग्ने मि राग तम्॥ इन्द्र वो वामुशन्ति हि॥ ५६ ॥ मित्रं हुवे पूतदक्षं वरुणं च रिशादसम्॥ धियं घृताचीं साधन्ता॥ ५७॥ दस्रा युवाकवः सुता नासत्या वृक्तबर्हिषः॥ आ यातं रुद्रवर्तनी॥ तमु त्वा याय वृत्रहन्॥ ५८॥ विदद्यदी सरमा रुग्णमद्रेर्महि पाथः पूर्व्यं सध्र्यक्कः॥ अग्रं नयत्सुपद्यक्षराणामच्छा रवं प्रथमा जानती गात्॥ ५९॥ नहि स्पशमविदन्नन्य

ख॥ ३१६

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ता। है

मुम्माहि श्वानराहुत एनारमग्ने ॥ एमेनमद्य धनमृतार श्वम

स्यैवैश्वानरं हे ३ जिस्यायदेवा ॥ ह ॥ उग्र्यावि घुनिना ॥ उग्र्यावि

घुनिनामघ ३ इन्द्राग्नीहवामहे ॥ तानोमृडातईदृशे ॥ ह शा ॥

उपास्मैगायता नरः पवमानायेन्दवे ॥ अभिदेवाँ इयक्षते ईन्द्रा। ये

॥ ह स्ना ॥ ये त्वा हि हत्येमघवन्नवर्द्धन्ये शाम्बरे हरिवो ये गविष्टौ

॥ ये त्वा नूनमनुमदन्ति विप्राः पिबेन्द्र सोमं सगणो मरुद्भिः ॥ ह ३ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि०
३२७

जनिष्ठास्तुग्रः॥ सहसे तुराय मन्द्र ओजिष्ठा बहुलाभिमानः॥ अव
र्द्धन्निन्द्रं मरुतश्चिदत्र माता यद्वीरं दधनद्धनिष्ठा॥१॥ आतु॥
आ नून इन्द्र वृत्रहन्नस्माकमर्द्धमागहि॥ महान्महीभिरूतिभिः
॥१॥ त्वमिन्द्र॥ त्वमिन्द्र प्रतूर्त्तिष्वभि विश्वा असि स्पृधः॥ अश शिव.
स्तिहा जनिता विश्वतूरसि त्वं तूर्य तरुष्यतः॥१॥ अनु ते अ ॥१०७॥
नु ते शुष्मं तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुं न मातरा॥ विश्वास्ते स्

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घंस्नयय न्नमुन्न्य वेवृत्रंस्य दिन्द्र तद्ब्रवीमि॥१४॥ यज्ञो देवानाम्प्रायु

मू।३।

ज्ञो देवानाम्प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः। आ वो

ता।३६ र्वाची सुमतिर्ववृत्यादंहोश्चिद्या वरिवोवित्तरासत्॥१६॥ अ

मा

दब्धेभिः सवितः पायुभिष्ट्वं शिवेभिरद्य परि पाहि नो गयम्॥ हि

सो रण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकिर्नो अघशंस ईश

मा।४

त॥१७॥ प्रवीरया शुचयो दद्रिरे वामध्वर्युभिर्मधुमन्तः सुता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि॰
३१८

स॥ वह वायो नियुतो या स्य ह्या पिबा सुतस्यान्धसो मदाय॥७०॥ गावऽउप। गावऽउप। अवता अवत मुही यज्ञस्य रप्सुदा॥ उभा कर्णा हिरण्यया॥७१॥ काव्ययो राजानेषु। काव्ययो राजानेषु क्रत्वा दक्षस्य दुरोणे॥ रिशादसा सधस्थऽआ॥७२॥ दैव्यावध्वर्यू। दैव्याऽवध्वर्यूऽआ गतं रथेन सूर्यत्वचा॥ मध्वा यज्ञं समञ्जाथे॥ तं प्रत्नथायं वेनः॥७३॥ तिरश्ची नो वितत॰॥

शिव॰ ॥१०८॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तिरश्चीनोवितत १

नो रश्मिरेषामधः स्विदासी३दुपरि स्विदासी३त् । रेतोधा आ
सन्महिमान आसन्त्स्वधा अवस्तात्प्रयतिः परस्तात् ॥ १४ ॥
आ रोदसी अपृणादा स्वर्महज्जातं यदेनमपसो अधार
यन् ॥ सो अध्वराय परि णीयते कविरत्यो न वाजसातये च
त्र २ नोहितः ॥ १५ ॥ उ क्रौं मिहेंत्रू मा । उ क्रौं मिहेंत्रू हतमायाम
ना नाचिदागिरा ॥ आजूघेग विवासत ॥ १६ ॥ उपनः सू

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नवोगिरःशृणवत्स्वमृतस्यये॥ सुमृडीकाभवन्तुन॥७॥ ब्रह्मा
सः॥
णिमेमतयःशंसुतासःशुष्मइयर्तिप्रभृतोमेअद्रिः॥ आ ५२
स्क्ता॥ ३ शासतेप्रतिहर्यन्त्युक्थेमाहरीवहतस्तानोअच्छ॥८॥ अनु
त्तमातेमघवन्नकिर्नुनत्वावाँअस्तिदेवताविदानः॥ नजा शिवः
तः॥
यमानोनशतेनजातोयानिकरिष्याकृणुहिप्रवृद्ध॥९॥ तदि ॥१०४॥
त्सातदिदासभुवनेषुज्येष्ठंयतोजज्ञउग्रस्त्वेषनृम्णः॥ स
भुम॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्यो जज्ञानो निरिणाति शत्रून् ननु यं विश्वे मदन्त्यूमाः ॥ ८० ॥
इमा ऽउ त्वा । पुरूवसो गिरो वर्द्धन्तु या मम । पावकवर्णाः शुचयो
विपश्चितोऽभि स्तोमैरनूषत ॥ ८१ ॥ यस्यायं विश्व आर्यो दा
सः शेवधिपा अरिः ॥ तिरश्चिदर्ये रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सो अज्य
ते रयिः ॥ ८२ ॥ अयं सहस्रमा ॥ अयं सहस्रमृषिभिः सहस्कृ
तः समुद्र इव पप्रथे ॥ सत्यः सो अस्य महिमा गृणे शवो यज्ञे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ऋ.हि.
३२०

पुरीष्य पुराञ्जो॥ ८ ३॥ अदब्धेभिः सवितः पायुभिष्ट्वं शिवेभिरद्य
परि पाहि नो गयम्॥ हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकि-
र्नो अघशंस ईशत॥ ८४॥ आ नो यज्ञं दिवि स्पृशं वा
यो याहि सुमन्मभिः॥ अन्तः पवित्र उपरि श्रीणानो यं शुक्रो
अयामि ते॥ ८५॥ इन्द्रवायू सुसंदृशा सुहवेह हवामहे॥
यथा नः सर्व इज्जनोऽनमीवः संगमे सुमना असत्॥ ८६॥

शिव.
॥११०॥

कोर

स घा गिरा ॥ स मर्त्यः शशमे देवतातये ॥ यो नूनम्मित्रावरुणा
वभिष्टयऽआचक्रे हव्यदातये ॥ ८७ ॥ आ यातम् ॥ आ यातमु
प भूषतम्मध्वः पिबतमश्विना ॥ दुग्धम्पयो वृषणा जेन्याव नि:।
सू मा नो मर्द्धिष्टमा गतम् ॥ ८८ ॥ प्रैतु ॥ प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्ये मा।
तु सूनृता ॥ अच्छा वीरन्नर्यम्पङ्क्तिराधसन्देवा यज्ञन्नयन्तु नः ॥
॥ ८९ ॥ चन्द्रमाऽअप्स्वन्तरा ॥ चन्द्रमाऽअप्स्वन्तरा सुपर्णो धावते दि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

साह· ३२१

२०२

वि॥ रयिमिषुराजं स्व हुलमुरुस्महं॥ हरिरतिकनिक्रदत्॥ १७॥
देवन्देवं वः॥ देवदेवं वसो वसे देवदेवमभिष्टये॥ देवन्देवं हुवेम
वाजसातये गृणन्तो देव्याधिया॥ १८॥ दिविपृष्ठो॥ दिविपृष्ठो
अरोचताग्निर्वैश्वानरो बृहन्॥ क्ष्मया वृधान ओजसा च शिव·
नो हितो ज्योतिषा बाधते तमः॥ २०॥ इन्द्राग्नी रपात्॥ ॥११॥
इन्द्राग्नी रपादियं पूर्वागात्पद्वतीभ्यः॥ हित्वी शिरो जिह्वया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

याज्ञावद्स्वरांत्रिःशासदान्यक्रमीत्॥ ६३॥ दिवासोहि। दुवा
सोहिष्मामनवेसमन्यवोविश्वेमाकःसरातयः॥ तेनोऽस्तु
द्युतेऽस्त्रेपरनुचेतुनोमवन्तुवारिवोविहः॥ ६४॥ अपोधमन्त्रा॥
अपोधमहुमिशस्त्रीरशास्त्रिहाथेन्द्रोह्युम्म्यामवन्त्रा॥ देवास्त्र
६३न्त्रसुकव्यायवामिरेह्वहेद्वानोमरुद्भगा॥ ६५॥ प्रवःप्रव
६६ज्ञायव्हहतेमरुतोब्रह्मान्द्वेत॥ हुद्वेहेनतिव्हत्रुहाशत

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि
३२२

क्रतुंवृञ्जेह्णैः॥ शतपर्वा॥ ॥ हेही॥ अस्येन॥ अस्येदिन्द्रोवावृधेवृ
वः१ ष्ण्यंशवोमदेसुतस्यविष्णवि॥ अद्यानमस्यमहिमानमा
वः१८ यवोऽनुष्टुवन्तिपूर्वथा॥ इमाऽउत्वा॥ यस्यायमुयऽस्तुहस्तेम्
हेऽउपुराः॥ ९७॥ इतिवाजसनेयीसंहितायांत्रयस्त्रिंशो शिवः
ध्यायः॥ यज्जाग्रतः॥ यज्जाग्रतोदूरमुदैतिदैवन्तदुसुप्तस्य ॥११३॥
तथैवैति॥ दूरङ्गमञ्ज्योतिषाञ्ज्योतिरेकन्तन्मेमनःशिवसङ्क

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ल्पमस्तु॥२॥येनकर्म्माणि।येनकर्म्माण्यपसोमनीषिणो
यज्ञेकृण्वन्तिविदथेषुधीराः॥यदपूर्व्वंयक्षमन्तःप्रजा
नांतन्मेमनःशिवसंकल्पमस्तु॥३॥यत्प्रज्ञानम।यत्प्र
ज्ञानमुतचेतोधृतिश्चयज्ज्योतिरन्तरमृतंप्रजासु॥य
स्मान्नऋतेकिंचनकर्म्मक्रियतेतन्मेमनःशिवसंक
ल्पमस्तु॥४॥येनेदमा।येनेदंभूतंभुवनंभविष्यत्परि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
३२३

३२४

षि।

हीतममृतेनसर्वम्॥येनयज्ञस्तायतेसप्तहोतातन्मेम
नःशिवसङ्कल्पमस्तु॥४॥यस्मिन्नृचःयस्मिन्नृचःसा
मयजूंषियस्मिन्प्रतिष्ठितारथनाभाविवाराः॥यस्मिँ
श्चित्तंसर्वमोतम्प्रजानान्तन्मेमनःशिवसङ्कल्पमस्तु शिव॰
॥५॥सुषारथिरश्वानिव।सुषारथिरश्वानिवयन्मनु वा ॥११३॥
ष्यान्नेनीयतेभीशुभिर्वाजिनइव।हृत्प्रतिष्ठंयदजिरंज्ज

ज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

विष्णुर्न्नन्नो नः शिवसंकल्पमस्तु ॥ ५ ॥ पितुन्नु स्तोषम्महो धर्
म्माणन्तविषीम् ॥ यस्य त्रितो व्योजसा वृत्रं विपर्वमर्दयेत्
॥ ७ ॥ अन्विदद्य अन्विदनुमते त्वम्मन्यासै शञ्च नस्कृधि
॥ क्रत्वे दक्षाय नो हिनु प्रण आयूंषि तारिषः ॥ ८ ॥
शतं ॥ अनु नः ॥ अनु नो द्यानुमतिर्यज्ञं देवेषु मन्यताम्
॥ अग्निश्च हव्यवाहनो भवतन्दाशुषे मयः ॥ ९ ॥ सिनी

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सी० ३२३

३२३

वालिपृथुष्टुके । सिनीवालि पृथुष्टुके या देवानामसि स्वसा

॥ जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिदिड्ढि नः ॥१०॥ पंच न

द्यः पंच नद्यः सरस्वतीमपियन्ति सस्रोतसः ॥ सरस्वती

तु पंचधा सो देशेऽभवत्सरित् ॥११॥ त्वमग्ने त्वमग्ने प्रथ शिवः ॥११४॥

मो अङ्गिरा ऋषिर्देवो देवानामभवः शिवः सखा ॥

तव व्रते कवयो विद्मनापसो जायन्त मरुतो भ्राजदृष्टयः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

यः॥१२॥ त्वन्नः॥ त्वन्नोऽअग्नेतवदेवपायुभिर्मघोनोरक्षत
न्वश्चवन्द्य॥ त्रातातोकस्यतनयेगवामस्यनिमेषंरक्ष
माणस्तवव्रते॥१३॥ उत्तानायामवभराचिकित्वान्त्सद्य
ःप्रवीतावृषणंजजान॥ अरुषस्तूपोरुशदस्यपाजइडा
यास्पुत्रोवयुनेजनिष्ट॥१४॥ इडायास्त्वापदेवयंनाभा
पृथिव्याअधि॥ जातवेदोनिधीमह्यग्नेहव्यायवोढवे॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सी०
२२४
324

॥१५॥ प्र मंह्मे हो शावसानाय शूषमाङ्गूषं गिर्वणसे ऽअङ्गिरस्व
त्। सुवृक्तिभि स्तुवत ऽऋग्मियायाऽर्चामार्कं नरे विश्रुता ये।ऽ
य॥१६॥ प्रवं प्र वो महे महि नमो भरध्वमाङ्गूष्यं शवसा
नाय साम॥ येना नः पूर्वे पितरः पदज्ञा ऽअर्चन्तो ऽअङ्गिर शिवः
सो गा ऽअविन्दन्॥१७॥ इच्छन्ति त्वा सोम्यासः सखायः सु ॥११५॥
न्वन्ति सोमन्दधति प्रयाꣳसि॥ तितिक्षन्ते ऽअभिशस्तिञ्ज

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

नोनामिंद्रत्वदाकश्चनहिप्रकेतः ॥१८॥ नतेदूरेपरमाचिद्र

जांस्यातुप्रयाहिहरिवोहरिभ्याम् ॥ स्थिरायवृष्णेसवना

कृतेमायुक्ताग्रावाणःसमिधानेअग्नौ ॥१९॥ अषाढंयुत्सु

पृतनासुपप्रिंस्वर्षामप्सांवृजनस्यगोपाम् ॥ भरेषु

जांसुक्षितिंसुश्रवसंजयंतंत्वामनुमदेमसोम ॥२०॥

सोमोधेनुम् । सोमोधेनुंसोमोअर्वंतमाशुंसोमोवीरं

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰
३२६
326

मापि

र्मुष्यन्ददाति ॥ सादन्यं विदथ्यं सभेयम्पितृश्रवणं यो
ददाशदस्मै ॥२१॥ त्वमिमाः ॥ त्वमिमा ऽ ओषधीः सोम विश्वा स्वां ।
त्व
स्त्वमपो ऽ अजनयस्त्वङ्गाः ॥ त्वमाततन्थोर्वन्तरिक्षन्त्वञ्ज्योति
क्षम ।
षा वितमो ववर्थ ॥२२॥ देवेन नः ॥ देवेन नो मनसा देव सोम शिवः
रायो भागं सहसावन्नभियुध्य ॥ मा त्वा तनदीशिषे वीर्यस्य ॥११६॥
स्या उ
स्यो भयेभ्यः प्रचिकित्सा गविष्टौ ॥२३॥ अष्टौ वि ॥ अष्टौ व्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

कव्यस्तुकुभः पृथिव्यास्त्री धन्वयोजनासप्तसिन्धून्॥ हिर
ण्याक्षः सविता देव आगाद्दधद्रत्नादाशुषेवार्याणि॥२४॥
हिरण्यपाणिः सविता। विचर्षणिरुभे द्यावापृथिवीअ
न्तरीयते॥ अपामीवाम्बाधते वेति सूर्यमभि कृष्णेन रज
सा द्यामृणोति॥२५॥ हिरण्यहस्तो असुरः सुनीथः सु
मृडीकः स्ववायात्वर्वाङ्॥ अपसेधन्नक्षसो यातुधाना

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं
३२७
२७ स॰। ५
मि॰।
ना॰ ३

नस्माद्देवः प्रतिदोषङ्कृणोनः ॥ २६ ॥ येते ये ते पन्थाः सवितः
पूर्व्यासोरेणवः सुकृता अन्तरिक्षे ॥ तेभिर्नो अद्य पथि
भिः सुगेभी रक्षाचनो अधिचब्रूहिदेव ॥ २७ ॥ उभा पिबतम
उभापिबतमश्विनो भानः शर्म्मयच्छतम् ॥ अविद्रियाभि शिव॰
रूतिभिः ॥ २८ ॥ अप्नस्वतीमश्विना ॥ अप्नस्वतीमश्विना ॥११२॥
वाचमस्मेकृतन्नोरस्राद्वृषणामनीषाम् ॥ अद्यूत्येवसे

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निह्वयेवांवृधेचनोभवतंवाजसातौ॥ २९॥ द्युभिरक्तुभिः द्यु
भिरक्तुभिःपरिपातमस्मानरिष्टेभिरश्विनासौभगेभिः॥ त
न्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवीरुतद्यौ
ः॥ ३०॥ आकृष्णेन आकृष्णेनरजसावर्त्तमानोनिवेशय नः।
न्नमृतंमर्त्यंच॥ हिरण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभु
वनानिपश्यन्॥ ३१॥ आरात्रि आरात्रिपार्थिवंरजःपितुर

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰
३२८

ष्मायि धाम मित्रः॥ दिवः सदांसि बृहती वितिष्ठस आ त्वे

षं वर्त्तते तमः॥३२॥ उषस्तन्न। उषस्तच्चित्रमा भरास्मभ्यं

वाजिनीवति॥ येन तोकञ्च तनयञ्च धामहे॥३३॥ प्रात

प्रातरग्नि ५ रग्निं॰ प्रातरिन्द्रं॰ हवामहे प्रातर्मित्रावरुणा प्रातरश्वि शिव॰

ना॥ प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोममुत रुद्रं ॥१८॥

॰हुवेम॥३४॥ प्रातर्जितं भगमुग्रं॰ प्रातर्जितं भगमुग्रं॰

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

र्हुवेमवयम्पुत्रमदितेर्योविधर्ता॥ आध्रश्चिद्यम्मन्यमा
नस्तुरश्चिद्राजाचिद्यम्भगम्भक्षीत्याह॥२५॥ भगप्रणेतः।
भगप्रणेतर्भगसत्यराधोभगेमान्धियमुदवाददन्नः॥
भगप्रणोजनयगोभिरश्वैर्भगप्रनृभिर्नृवन्तःस्याम॥२६॥
उतेदानीम्भ॰ उतेदानीम्भगवन्तःस्यामोतप्रपित्वउतमध्ये
अह्नाम॰ उतोदितामघवन्सूर्यस्यवयन्देवानांसुमतौ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं·
३२८

स्यां म॥ ३७॥ भग एव भगवाँ अस्तु देवास्तेन वयम्भग
वन्तः स्याम॥ तन्त्वा भग सर्व इज्जोहवीति स नो भग पुर एता
भवेह॥ ३८॥ समध्वराय समध्वरायोषसो नमन्त दधि
क्रावेव शुचये पदाय॥ अर्वाचीनं वसुविदम्भगन्नो रथ
मिवाश्वा वाजिन आवहन्तु॥ ४०॥ अश्वावतीर्गोमतीः ॥११२॥
मतीर्न उषासो वीरवतीः सदमुच्छन्तु भद्राः॥ घृतन्दुहाना विश्व

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अतः प्रपीतायूयम्पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥५०॥ पूषन्त
वा व्रुते वयन्न रिष्येम कदा चन ॥ स्तोतारस्त इह स्मसि
॥५१॥ पथस्पथः परिपतिं वचस्या कामेन कृतो अभ्यान
नडर्कं ॥ स नो रासच्छुरुधश्चन्द्राग्रा धियं धियं सीषधा
ति प्र पूषा ॥५२॥ त्रीणि पदा विचक्रमे विष्णुर्गोपा अदा
भ्यः ॥ अतो धर्माणि धारयन् ॥५३॥ तद्विप्रासः ॥ तद्विप्रा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहिता

२३०

सो अग्निः पुत्र्यो वो जाग्रवांसः समिन्धते ॥ विष्णोर्यत्परमं प
दम् ॥ ४४ ॥ घृतवती भुवनानाम् । घृतवती भुवनानामभि

श्रियोर्वी पृथ्वी मधुदुघे सुपेशसा ॥ द्यावापृथिवी वरु

णस्य धर्मणा विष्कभिते अजरे भूरिरेतसा ॥ ४५ ॥ येन शिव

नः सपत्नांऽ अपनेमवस्विन्द्राग्नीभ्यामवबाधामहे तान् ॥ १२ ॥

वसवो रुद्रा आदित्या उपरिस्पृशम्मोग्रञ्चेत्तारमधिरा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

जमंक्तून्॥ ४६॥ आनो मत्या॥ त्रि मेरैकारश्यो रिहरेवे मिर्य्या

तम्म धुपेयमग्निना॥ प्रायुस्तारिह्वन्नीरपाऽंसिमृच्छत तमा

ऽसे घतन्द्वेषो भवत ऽ सचा भुवा॥ ४७॥ एष वः॥ एष वस्तो

मो मरुत इ ऊयङ्गीर्म्मान्दार्य्यस्य मान्यस्य कारोः॥ एषायो

सीष्ठतन्वे वयांविद्यामेषं वृजनं जीरदानुम्॥ ४८॥ स

हस्तोमाः सहहन्दसः॥ सहस्तोमाः सहहन्दस आवृतः॥ स

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सी० २३१

३३१

ह पञ्चमा ऋषयः सप्त दैव्याः॥ पूर्वेषां पन्थामनुदृश्य धीरा अन्वा
लेभिरे रथ्यो न रश्मीन्॥४॥ आयुष्यं वर्चस्यं रायस्पो
स्वत। षमौद्भिदम्॥ इदं हिरण्यं वर्चस्वज्जैत्रायाविशतादु माम्॥
नत २ ५॥ न तद्रक्षांसि न पिशाचास्तरन्ति देवानामोजः प्रथम शिवः
जं ह्येतत्॥ यो बिभर्ति दाक्षायणं हिरण्यं स देवेषु कृ ॥१२२॥
णुते दीर्घमायुः स मनुष्येषु कृणुते दीर्घमायुः॥५१॥ यद्दा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ध्म बंध्नन्नामसदां बंध्नन्दाक्षायणाहिरण्यं शतानीकायसुमनस्य
मानाः।तन्मआबध्नामिशतशारदायायुष्मांजरदष्टिर्यथा
ध्म सम्।।५२।।उतनः।उतनोहिर्बुध्न्यः शृणोत्वजएकपात्पृथि
वीसमुद्रः।विश्वेदेवाऋतावृधोहुवानास्तुतामन्त्राःकवि
शस्ताअवन्तु।।५३।।इमागिरः।इमागिरआदित्येभ्योघृत
स्नूःसनाद्राजभ्योजुह्वाजुहोमि।शृणोतुमित्रोअर्यमा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि०
२३२
332
यु:त

ग तु

न गौ न स्तनु विज्ञातो चक्षणो दृह्नो ३ शः ॥५४॥ सप्त ऋषयः स

प्त ऋषयः प्रतिहिताः शरीरे सप्त रक्षन्ति सदमप्रमादम् ॥ सप्ता

पः स्वपतो लोकमीयुस्तत्र जागृतो अस्वप्नजौ सत्रसदौ च म

देवौ ॥५५॥ उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे ॥ उप प्र य शिव.

न्तु मरुतः सुदानव इन्द्र प्राशूर्भवा सचा ॥५६॥ प्र नूनम्ब्र ॥१२२॥

न्ब्रह्मणस्पतिर्म्मन्त्रं वदत्युक्थ्यम् ॥ यस्मिन्निन्द्रो व

वि:म

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

रुणो मित्रो ऽर्य्यमा देवा ऽओकांसि चक्रिरे॥ ५७॥ ब्रह्मण
स्पते। ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता सूक्तस्य बोधि तनयञ्च
जिन्व॥ विश्वन्तद्भद्रं यदवन्ति देवा बृहद्वदेम विदथे सुवी
राः॥ यऽइमा विश्वा विश्वकर्म्मा यो नः पिता ऽन्नपते ऽन्नस्य नो
देहि॥ ५८॥ इति वाजसनेयीसंहितायां चतुस्त्रिंशोध्यायः॥
ॐ अपेतः॥ अपेतो यन्तु पणयो ऽसुम्ना देवपीयवः॥ अस्य

पं: १८

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं
२३३
२३७

लोकः सुनावतः॥ द्युभिरहोभिरक्तुभिर्व्यक्तं यमो ददात्व

वसानमस्मै॥१॥ सविता ते। सविता ते शरीरेभ्यः पृथिव्यां

लोकमिच्छतु॥ तस्मै युज्यन्तामुस्रियाः॥२॥ वायुः पुनातु।

सविता पुनात्वग्नेर्भ्राजसा सूर्यस्य वर्चसा॥ विमुच्यन्तामु शिव.

स्रियाः॥३॥ अश्वत्थे वः अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो व ॥१२३॥

सतिष्कृता॥ गोभाज इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम्॥४॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सवितानेः सविताते शरीराणि मातुरुपस्थ आवपन्तु॥ तस्मै
पृथिवि शन्त्वं भव॥ ५॥ प्रजापतेत्वा देवतायामुपोदके लोके
निदधाम्यसौ॥ अपनः शोशुचदघम्॥ ६॥ परम्मृत्यो॥ प
रम्मृत्यो अनुपरेहि पन्थां यस्ते अन्य इतरो देवयानात्॥
चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मानः प्रजा छ रीरिषो मोत
वीरान्॥ ७॥ शं वातः शं वातः शं हिते घृणिः शन्ते भवन्त्वि

पामा ३

ग्राम॥

लिः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० ३२८

ष्टकाः॥ शन्नेमवन्त्वग्नयः पार्थिवासोमात्वाभिशूशुचन्॥
॥ कल्पन्तान्ता कल्पन्तान्तेदिशस्त्वन्नुमापः शिवतमास्त्वु
श्वन्नवन्तु सिन्धवः॥ अन्तरिक्षं शिवन्तु ङ्कल्पन्तान्तेदि
शः सर्व्वाः॥ अश्मन्वतीरीयते अश्मन्वतीरीयते स शिव०
भनमद्धमुत्तिष्ठतप्रतरतासखायः॥ अत्राजहीमोशिवा ॥१२४॥
ये अस्मेशिवान्वयमुत्तरेमाभिवाजान्॥१०॥ अपाघम्॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

अपाघमपकिल्बिषमपकृत्यामपोरपः॥ अपामार्गत्वमस्म
दपदुःष्वप्न्यंसुव॥११॥ सुमित्रियानः सुमित्रियानआ
पओषधयःसन्तुदुर्मित्रियास्तस्मैसन्तुयोस्मान्द्वेष्टियंच
वयंद्विष्मः॥१२॥ अनड्वाहमन्वारभामहेसौरभेयंस्व
स्तये॥ सनइन्द्रइवदेवेभ्योवह्निःसन्तारणोभव॥१३॥ उ
द्वयंतमसस्परिस्वःपश्यन्तउत्तरम्। देवंदेवत्रासूर्यम

अनड्वाहमन्वारभामहे ३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०हि० ३५

335

गन्मञ्ज्योतिमुत्तमम्॥१४॥ इमञ्जीवेभ्यः परिधिन्दधामि

मैषान्नुगादपरो अर्थमेतम्॥ शतञ्जीवन्तु शरदः पुरूचीर

न्तर्मृत्युन्दधताम्पर्वतेन॥१५॥ अग्न आयूंषि पवस

आसुवोर्जमिषञ्च नः॥ आरे बाधस्व दुच्छुनाम्॥१६॥ आ शिवः

युष्मानग्ने हविषा वृधानो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि॥ ॥१२५॥

घृतम्पीत्वा मधुचारु गव्यम्पितेव पुत्रमभिरक्षतादिमान्स्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हा॥१७॥परीमे गामनेषत पर्यग्निमहृषत॥देवेष्वक्रत
श्रवः क इमाँ आ दधर्षति॥१८॥क्रव्यादमग्निं प्रहि
णोमि दूरं यमराज्ञो गच्छतु रिप्रवाहः॥इहैवायमितरो
जातवेदा देवेभ्यो हव्यं वहतु प्रजानन्॥१९॥वह वपां वह वपा
जातवेदः पितृभ्यो यत्रैनान्वेत्थ निहितान्पराके॥मेदसः
कुल्या उप तान्स्रवन्तु सत्या एषामाशिषः सन्नमन्तां स्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं
३३६

हा ॥२०॥ स्योना पृथिवि नो भवानृक्षरा निवेशनी ॥ यच्छा नः

शर्म्म सप्रथाः ॥ अप नः शोशुचदघम् ॥२१॥ अस्मात्त्वमस्

स्मात्त्वमधि जातोसि त्वदयं जायतां पुनः ॥ असौ स्वर्गा

य लोकाय स्वाहा ॥२२॥ शं ॥ इति वाजसनेयी संहिता

याम् पञ्चत्रिंशोध्यायः ॥ ऋचं वाचं प्रपद्ये म

नो यजुः प्रपद्ये साम प्राणं प्रपद्ये चक्षुः श्रोत्रं प्रपद्ये ॥

शिव ॥१२६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वागोजः सहौजो मयि प्राणापानौ ॥ ३ ॥ यन्मे छिद्रं चक्षु
षो हृदयस्य मनसो वातितृण्णं बृहस्पतिर्मे तद्दधातु ॥ श
न्नो भवतु भुवनस्य यस्पतिः ॥ ४ ॥ भूर्भुवः भूर्भुवः स्वः तत्
सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचो
दयात् ॥ ५ ॥ कया नः । कया नश्चित्र आभुवदूती सदावृ
धः सखा ॥ कया शचिष्ठया वृता ॥ ६ ॥ कस्त्वा सत्यो मदा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०
३३७
३३७

कयात्व ४

नाम्मंहिष्ठो मत्सदन्धसः ॥ दृढाचिदारुजे वसु ॥ ५ ॥ अभीषुणः ॥ अभीषु

णः सखीनामविताजरितॄणाम् ॥ शतम्भवास्यूतिभिः ॥ ६ ॥

कयात्वन्नऽऊत्याभिप्रमन्दसे वृषन् ॥ कयास्तोतृभ्य आ

भर ॥ ७ ॥ इन्द्रो विश्वस्य राजति ॥ शन्नोऽअस्तु द्विपदे शञ्चतु

ष्पदे ॥ ८ ॥ शन्नः ॥ शन्नो मित्रः शं वरुणः शन्नो भवत्वर्य्यमा ॥ श

न्न इन्द्रो बृहस्पतिः शन्नो विष्णुरुरुक्रमः ॥ ॐ ॥ शान्तिः ॥ शन्नो

शिव०
॥ १२७ ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वातःपवताॐशन्नस्तपतुसूर्य्यः॥शन्नःकनिक्रदद्देवःप
र्जन्योअभिवर्षतु॥१०॥अहानिशंभवन्तुनःशंरात्रीः
प्रतिधीयताम्॥शन्नइन्द्राग्नीभवतामवोभिःशन्नइ
न्द्रावरुणारातहव्या॥शन्नइन्द्रापूषणावाजसातौश
मिन्द्रासोमासुवितायशंय्योः॥११॥शन्नःशन्नोदेवीरभि
ष्टयआपोभवन्तुपीतये॥शंय्योरभिस्रवन्तुनः॥१२॥स्यो

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं१०
३२८
३३

नाप्टथिविनो भवानृक्षरा निवेशनी ॥ यच्छा नः शर्म्म सप्रथाः ॥
॥१३॥ आपो हिष्ठा मयो भुवस्ता न ऊर्ज्जे दधातन ॥ महे रणाय
चक्षसे ॥१४॥ यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयते ह नः ॥ उ
तस्माऽअर ४ शतीरिव मातरः ॥१५॥ तस्मा अरङ्गमाम वो यस्य क्षयाय शिव.
जिन्वथ ॥ आपो जनयथा च नः ॥१६॥ द्यौः शान्तिः ॥ द्यौः शा ॥१२८॥
न्तिरन्तरिक्षं शान्तिः पृथिवी शान्तिरापः शान्तिरोषधयः शा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

न्तिः । द्वि न्तिः । ब्र न्तिः ।

न्तिः । न्तिः ।

न्तिः । वनस्पतयः शान्तिर्विश्वेदेवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिः स

र्वं शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥१७॥ दृते दृं

ह मा । मित्रस्य मा चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षन्ताम् ।

मित्रस्याहं चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षे । मित्रस्य च

क्षुषा समीक्षामहे ॥१८॥ दृते दृंह मा । ज्योक्ते संदृशि

सम् ।

जीव्यासं ज्योक्ते संदृशि जीव्यासम् ॥१९॥ नमस्ते न

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰ ३३९

मस्तेहरसेशोचिषेनमस्तेऽअस्त्वर्चिषे॥ अन्यांस्तेऽअस्म नमस्ते

त्तपन्तुहेतयःपावकोऽअस्मभ्यंशिवोभव॥२०॥ नमस्तेऽ स्तु।

अस्तुविद्युतेनमस्तेस्तनयित्नवे॥ नमस्तेभगवन्नस्तुय

तःस्वःसमीहसे॥२१॥ यतोयतःसमीहसेततोनोऽअ शिवः

भयंकुरु॥ शन्नःकुरुप्रजाभ्योभयन्नःपशुभ्यः॥२२॥ सुमि ॥१२९॥

त्रियानऽआपऽओषधयःसन्तुदुर्मित्रिया

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्तस्मैसन्तुयोस्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्विष्मः॥२३॥तच्चक्षु॥
तच्चक्षुर्द्देवहितम्पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत॥पश्येमशरदःश
तञ्जीवेमशरदःशतꣳशृणुयामशरदःशतम्प्रब्रवामश
रदःशतमदीनाःस्यामशरदःशतम्भूयश्चशरदःशता
त्॥२४॥इतिवाजसनेयीसंहितायांषड्त्रिंशोध्यायः॥ॐम्॥
देवस्यत्वासवितुःप्रसवेश्विनोर्ब्बाहुभ्याम्पूष्णोहस्ता

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मंहि॰१

३५०

ब्द्याम ॥ आददे नारिरसि ॥ १ ॥ युञ्जते मनः ॥ युञ्जते मन उ
त युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ॥ विहो
त्रा दधे वयुनाविदेक इन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः
॥ २ ॥ देवी द्यावापृथिवी मखस्य वामद्य शिरो राध्यासं
देवयजने पृथिव्याः ॥ मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥
३ ॥ देव्यो वम्र्यः ॥ देव्यो वम्र्यो भूतस्य प्रथमजा मखस्य

शिव॰ ॥ १३० ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

वोद्यशिरोराध्यासंदेवयजनेपृथिव्याः॥ मखायत्वामख
स्यत्वाशीर्ष्णे॥४॥श॥तं॥इयुत्यग्रे॥इयुत्यग्रंआसीन्मखस्य
तेद्यशिरोराध्यासंदेवयजनेपृथिव्याः॥ मखायत्वामख
स्यत्वाशीर्ष्णे॥५॥इन्द्रस्योजः॥इन्द्रस्योजस्स्थमखस्यवो
द्यशिरोराध्यासंदेवयजनेपृथिव्याः॥ मखायत्वामख
स्यत्वाशीर्ष्णे॥ मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥ मखायत्वाम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं० ३५१

खवस्यत्वाशीर्ह्णि॥ ह्रीं॥ प्रैतु॥ प्रैतुब्रह्मणस्पतिः॥ प्रदेव्येतुसूनृ

ता॥ अच्छावीरन्नर्यंमुङ्क्तिराधसन्देवायज्ञन्नयन्तुनः॥ म

खायत्वामखस्यत्वाशीर्ह्णि॥ मखायत्वामखस्यत्वाशी

र्ह्णि॥ मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ह्णि॥ ॐ॥ मखस्यशिरः॥ शिव०

मखस्यशिरोसि॥ मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ह्णि॥ मख १३१॥

स्यशिरोसि॥ मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ह्णि॥ मखस्यशि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हे मि॥ मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे॥ मखाय त्वा मखस्य
त्वा शीर्ष्णे॥ मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे॥ मखाय त्वा मख
स्य त्वा शीर्ष्णे॥ ४॥ अश्वस्य त्वा अश्वस्य त्वा वृष्ण्ः शक्ना
धूपयामि देवयजने पृथिव्याः॥ मखाय त्वा मखस्य त्वा शी
र्ष्णे॥ अश्वस्य त्वा वृष्णः शक्ना धूपयामि देवयजने पृथि
व्याः॥ मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे॥ अश्वस्य त्वा वृष्णः

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

शक्त्याधूपयामिदेवयजनेपृथिव्याः॥मखायत्वामखस्यत्वा
शीर्ष्णेम॰॥ यत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वा
शीर्ष्णे॥४॥ऋजवेत्वा॥साधवेत्वा॥सुक्षित्यैत्वा॥मखायत्वा
मखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखायत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥मखा शिव॰
यत्वामखस्यत्वाशीर्ष्णे॥१०॥यमायत्वा॥मखायत्वा(त्वा)सू ॥१३॥
र्यस्यत्वातपसे॥देवस्त्वासवितामध्वानक्तुपृथिव्याःस

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ॐ स्तशस्पाहि॥ अग्नेर्वीरसि शोचिरसि तपोसि॥ ११॥
अनाधृष्टा पुरस्तात्॥ अनाधृष्टा पुरस्तादग्नेराधिपत्य
आयुर्मेदाः पुत्रवती दक्षिणत इन्द्रस्याधिपत्ये प्रजाम्मे
दाः॥ सुषदा पश्चाद्देवस्य सवितुराधिपत्ये चक्षुर्मे दाः आश्रु
तिरुत्तरतो धातुराधिपत्ये रायस्पोषम्मे दाः॥ विधृतिरुपरि
ष्टाद्बृहस्पतेराधिपत्य ओजो मे दा विश्वाभ्यो मा नाष्ट्राभ्य

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰

३४३ 343

स्पाहिं मनो रश्वासि ॥१२॥ स्वाहा मरुद्भिः स्वाहा मरुद्भिः परिश्री

यस्व दिवः सꣳस्पृशस्पाहि ॥ मधु मधु मधु ॥१३॥ गर्भो देवानां

॥ पिता मतीनां पतिः प्रजानाम् ॥ सं देवो देवेन सवित्रा गतꣳ स

ꣳ सूर्येण रोचते ॥१४॥ समग्निः समग्निरग्निना गतः सं दैवे शिव॰

न सवित्रा सꣳ सूर्येणारोचिष्ट ॥ स्वाहा समग्निस्तपसा ग ॥१३॥

तः सं दैव्येन सवित्रा सꣳ सूर्येणारूरुचत ॥१५॥ धर्ता दिवः ॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

घर्त्तो दिवो वि भाति तपसस्पृथिव्यां देवो देवानाममर्त्यस्त घर्त्ताः१
पोजाः॥ वाचमस्मे नियच्छ देवायुवम्॥१६॥ अपश्यं गोपाम्।
नमाः ऽ
अपश्यं गोपामनिपद्यमानमा च परा च पथिभिश्चरन्तम्॥
स सध्रीचीः स विषूचीर्वसान आवरीवर्ति भुवनेष्वन्तः॥१७॥
ने। विश्वासां भुवां पते विश्वस्य मनसस्पते विश्वस्य वचस ने।
२ स्पते सर्वस्य वचसस्पते। देवश्रुत्त्वं देव घर्म देवो देवान् माहि।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स०।
३५५

ऽ वी॑।ऽ भ्याम्.।

स्वात्रप्रावीरनुवान्देववीतये॥मधुमान्द्वीभ्याम्मधुमाधूचीभ्या

३५५ म्ऽ।हृदेत्वा।हृदेत्वामनसेत्वादिवेत्वासूर्य्यायत्वा॥ऊर्द्ध्वोऽअध्व

रन्दिविदेवेषुधेहि॥१९॥पितानोऽसिपितानोबो

धि। धिनमस्तेऽअस्तुमामाहिंसीः॥त्वष्टृमन्तस्त्वासपेमपुत्रा ।श्री व

हि। न्पशून्मयिधेहिप्रजामस्मासुधेह्यरिष्टाहंसहपत्याभू ॥१३५॥

यासम्॥२०॥अहःकेतुनाजुषतांसुज्योतिर्ज्योतिषा

धेहि।ऽ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहा॥ रात्रिः केतुना जुषताᳮ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा॥२१

॥इति वाजसनेयी संहितायां सप्तत्रिंशोध्यायः॥ देवस्य त्वा।

सवितुः प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम्॥ आददे

दित्यै रास्नासि॥१॥ इड३ एहि। इड३ एह्यदित एहि सरस्व

त्येहि॥ असावेह्यसावेह्यसावेहि॥२॥ अदित्यै रास्नासी

न्द्राण्या उष्णीषः पूषासि घर्माय दीष्व॥३॥ अश्विभ्यां पि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰
३५५

न्वस्वा त्रुष्टिभ्भ्या मपि न्वस्व सरस्व स्यै पि न्वस्वेन्द्राय पि न्वस्व ॥
स्वाहेन्द्र वृत्स्वाहेन्द्रवृत्स्वाहेन्द्र वत्॥ ४॥ यस्ते॥ यस्ते स्तनः श्रा

॥ यो
शयो यो मयो भूर्ये्यो र्त्नधा वसुविद्यः सुदत्रः॥ येनविश्वा
पुष्यसि वार्य्याणि सरस्वति तमिह धातवेकः॥ उर्वन्तरि शिव॰
सि॰ २ क्षमन्वेमि॥ ५॥ गायत्रं छन्दो गायत्रं छन्दो सि त्रैष्टुभं छन्दो ॥ १३५॥
सिद्यावा पृथिवीभ्यां त्वा परिगृह्णाम्यन्तरिक्षेणोपयच्छा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

मि॥ इन्द्राश्विना मधुनः सारघस्य घर्म्मम्पात वसवो यजत

वाट्॥ स्वाहा सूर्य्यस्य रश्मये वृष्टिवनये॥ समुद्राय त्वा स

मुद्राय त्वा वाताय स्वाहा॥ सरिराय त्वा वाताय स्वाहा॥ अना

धृष्याय त्वा वाताय स्वाहा॥ प्रतिधृष्याय त्वा वाताय स्वाहा॥

अवस्यवे त्वा वाताय स्वाहा॥ शिमिदाय त्वा वाताय स्वाहा॥

॥ इन्द्राय त्वा॥ इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवते स्वाहेन्द्राय त्वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं०।
३५६

हा।इ
१ ज्ञोय २मा

दि॒त्सव॑ते॒ स्वाहे॒ त्वा॥नि॒ तिग्म॑ने॒ स्वा हा॥॥ स॒वि॒त्रे त्वर्‌स मु॒ मते॒ विभु॒मते॒
वाज॑वते॒ स्वाहा॒ बृहस्पत॑ये त्वा वि॒श्वदे॑व्याव॑ते॒ स्वा हा॥॥ य॒मा
य॑ त्वा॥ य॒मा॒य॒ त्वाङ्गि॑रस्वते॒ पि॒तृम॑ते॒ स्वा हा॥॥ स्वा हा घ॒र्म्माय॒ स्वा
हा घ॒र्म्मः पि॒त्रे॥॥ वि॒श्वा॒ऽआशाः॥ वि॒श्वा॒ऽआशा द॒क्षिण॒सद्वि॒ शिवः
श्वान्दे॒वान॒ या॒ डि॒ह॥ स्वा हा॒ कृत॒स्य घ॒र्म्मस्य॒ मध्वः पिबतम ॥१३६॥
श्विना॥॥ १०॥ दि॒वि॒ धाः॥ दि॒वि धा॒ इ॒मं य॒ज्ञ॒मि॒मं य॒ज्ञं दि॒वि धाः॥

346

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहाग्नये यज्ञियाय शं यजुर्भ्यः ॥११॥ अश्विना घर्म्मम्पातुं हा
र्द्दानमहर्द्दिवाभिरूतिभिः । तन्त्रायिणे नमो द्यावापृथिवी
भ्याम् ॥१२॥ अपातामश्विना घर्म्ममनु द्यावापृथिवी अ
मंसाताम् । इहैव रातयः सन्तु ॥१३॥ इषे पिन्वस्वा इषे पिन्व
स्वोर्ज्जे पिन्वस्व ब्रह्मणे पिन्वस्व क्षत्राय पिन्वस्व द्यावापृ
थिवीभ्याम्पिन्वस्व । धर्म्मासि सुधर्म्मामेन्यस्मे नृम्णा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं।
३५७

निधारयं ब्रह्म धारयं क्षत्रन्धारयं विशन्धारय ॥१४॥ स्वाहा पू

स।
ष्णे शरसे स्वाहा ग्रावभ्यः स्वाहा प्रतिरवेभ्यः स्वाहा पितृभ्य र

भ्यः।
ऊर्द्धबर्हिर्भ्यो घर्मपावभ्यः स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याꣳ स्वा

हा।
हा विश्वेभ्यो देवेभ्यः ॥१५॥ स्वाहा रुद्राय रुद्रहूतये स्वा शिव ॥१३७॥

हा सञ्ज्योतिषा ज्योतिः ॥ अहः केतुना जुषताꣳ सुज्यो

तिर्ज्योतिषा स्वाहा ॥ रात्रिः केतुना जुषताꣳ सुज्योति

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ज्यो ६

ज्योतिषा स्वाहा ॥ मधु हुतमिन्द्रतमे ३ अग्नावश्याम ते देव

र्मा ।

घर्म्म नमस्ते ३ अस्तु मा मा हिꣳसीः ॥ १६ ॥ अभीमं । म्महिमा

देवमा ।

दिवं विप्रो बभूव सप्रथाः ॥ उत श्रवसा पृथिवीꣳ सꣳसी

मा ।

सि ।

दस्व महाꣳ ऽ असि रोचस्व देववीतमः ॥ विधूममग्ने ३

अरुषम्मियेध्य सृज प्रशस्त दर्शतम् ॥ १७ ॥ या ते घर्म्म

का । या

दिव्या शुग्या गायत्र्याꣳ हविर्द्धाने ॥ सा त ३ आप्यायता

तां मा ।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

निष्ट्याय तान्नस्यैते स्वाहा ॥ याते घर्म्मान्तरिक्षे सुगय्या त्रिष्टुब्भ्या
ग्नीध्रे ॥ सा त आप्यायतान्निष्ट्याय तान्नस्यैते स्वाहा ॥ याते
घर्म्म पृथिव्यां सुगय्या जगत्यां सद्स्या ॥ सा त आप्या
यतान्निष्ट्याय तान्नस्यैते स्वाहा ॥ १८ ॥ क्षत्रस्य त्वा परस्पा शिव.
य ब्रह्मणस्तन्वम्पाहि ॥ विशस्त्वा धर्म्मणा वयमनुक्रामा ॥१३९॥
म सुविताय नव्यसे ॥ १९ ॥ चतुः स्रक्तिर्नाभिः ॥ चतुः स्र

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

क्षि॒र्नामि॑रस्तन॒स्य सु॒प्रथा॑ः स॒नो वि॒श्वायु॑ः स॒प्रथा॑ः स॒नः स॒
र्वायु॑ः स॒प्रथा॑ः॥ अप॒ द्वेषो॑ अप॒ह्वरो॒न्यव्र॑तस्य स॒श्चिम॥ २०॥
घ॒र्मैत॑त्ता घ॒र्मैत॒त्ते पुरी॑षं॒ तेन॒ वर्द्ध॑स्व॒ चा च॑प्यायस्व॥ व॒र्द्धि
षी॒महि॑ च व॒यमा च॑प्यासिषी॒महि॥ २१॥ अचि॑क्रद॒द्वृषा॑।
अचि॑क्रद॒द्वृषा॒ हरि॑र्म॒हान्मि॒त्रो न द॑र्श॒तः। सꣳ सूर्ये॑ण दि
द्युत॒दुद॒धिर्नि॒धिः॥ २२॥ सुमि॒त्रिया न॒ः सुमि॒त्रिया न॒ आ

६८।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि०
३५६

सं॰मू॰ ८

परुःॐषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु योऽस्मान्द्वेष्टि यञ्च व
यन्द्विष्मः ॥२३॥ उद्वयन्तमसस्परि स्वः पश्यन्त उत्तरम् ॥ दे
वन्देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥२४॥ एधोसि एधो
स्येधिषीमहि समिदसि तेजोसि तेजो मयि धेहि ॥२५॥ या
वती द्यावापृथिवी यावच्च सप्त सिन्धवो वितस्थिरे । ता
वन्तमिन्द्र ते ग्रहमूर्जा गृह्णाम्यक्षितं मयि गृह्णाम्यक्षि

शिव॰
॥१३२॥

मा॰३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

तस्मारर्द्दं॥ मयि त्यस्त॥ मयि त्यदिन्द्रियम्महन्मयि दक्षो मयि
क्रतुः॥ घर्मस्त्रिशुग्विराजति विराजा ज्योतिषा सह ब्र
ह्मणा तेजसा सह॥ २७॥ पयसो रेतः पयसो रेत आभृ
तन्तस्य दोहमशीमह्युत्तरामुत्तराᳬ समाम्॥ त्विषः सं
वृक्क्रत्वे दक्षस्य ते सुषुम्णा॥ स्य ते सुषुम्णाग्निहुतः॥ इन्द्र
पीतस्य प्रजापतिभक्षितस्य मधुमत उपहूत उपहूत

महिाउ म्।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्यमह्वयामि॥२८॥ इति वाजसनेयीसंहितायाँमष्टात्रिंशोऽ
ध्यायः॥ स्वाहा प्राणेभ्यः। स्वाहा प्राणेभ्यः साधिपतिकेभ्यः॥
पृथिव्यै स्वाहाग्नये स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा वायवे स्वाहा॥
दिवे स्वाहा सूर्याय स्वाहा॥१॥ दिग्भ्यः स्वाहा चन्द्राय स्वा शाक
हा नक्षत्रेभ्यः स्वाहाद्भ्यः स्वाहा वरुणाय स्वाहा॥ नाभ्यै स्वा ॥१५७॥
हा पूताय स्वाहा॥२॥ वाचे स्वाहा प्राणाय स्वाहा प्राणाय

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

स्वाहा ॥ चक्षुषे स्वाहा चक्षुषे स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा श्रो
त्राय स्वाहा ॥ ३ ॥ मनसः कामम्मा मनसः काममाकूतिं
वाचः सत्यमशीय ॥ पशूनाᳩं रूपमन्नस्य रसो यशः श्रीः
श्रयतां मयि स्वाहा ॥ ४ ॥ प्रजापतिः सम्भ्रियमाणः स
म्राट् सम्भृतो वैश्वदेवः संᳩसन्नो घर्मः प्रवृक्तस्तेज
उद्यत आश्विनः पयस्यानीयमाने पौष्णो विप्रुषि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सं॰हि॰।
३५१
७०३

मानिमारुतःक्राथन्॥मैत्रःशरसिसन्नाय्यमानेवायुर्वोऽद्धि
यमाणऽआग्नेयोहूयमानोवाग्घुतः॥५॥सविनाप्रथमेऽह
न्नग्निर्द्वितीयेवायुस्तृतीयऽआदित्यश्चतुर्थेचन्द्रमाःपञ्च
मऽऋतुःषष्ठेमरुतःसप्तमेबृहस्पतिरष्टमे॥मित्रोनवमे शिव॰
वरुणोदशमऽइन्द्रऽएकादशेविश्वेदेवाद्वादशे॥६॥उ ॥१५१॥
ग्रश्चान्तीमश्चद्वान्तश्चधुनिश्चा॥सासश्चांश्वाभियुग्वाचवि

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

द्विपुः स्वाहा ॥ ७ ॥ अग्निꣳ हृदयेना अग्निꣳ हृदयेनाशनिꣳ

हृदयाग्रेण पशुपतिं कृत्स्नहृदयेन भवं यक्ना ॥ शर्वं म

तस्नाभ्यामीशानं मन्युना महादेवमन्तःपर्शव्येनोग्रंदे

वं वनिष्ठुना वसिष्ठहनुः शिङ्गीनि कोश्याभ्यां ॥ ८ ॥ उ

ग्रं लोहितेन मित्रꣳ सौव्रत्येन रुद्रं दौर्व्रत्येनेन्द्रं प्रक्रीडे

न मरुतो बलेन साध्यान् प्रमुदा ॥ भवस्य कण्ठ्यꣳ रुद्रस्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सौ। ३५२

त्रः प्राग्ध्यम्महादेवस्य यकृत्तुर्वस्य वनिष्ठुः पशुपतेः पुरीत
त्। लोमभ्यः स्वाहा लोमभ्यः स्वाहा लोमभ्यः स्वाहा त्व
चे स्वाहा त्वचे स्वाहा लोहिताय स्वाहा लोहिताय स्वाहा मे
दोभ्यः स्वाहा मेदोभ्यः स्वाहा॥ मांसेभ्यः स्वाहा मांसे
भ्यः स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहा स्नाभ्यः स्वा
हा स्नभ्यः स्वाहा मज्जभ्यः स्वाहा मज्जभ्यः स्वाहा॥ रेतसे स्वा

शिव ॥१४२॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

हा पायवे स्वाहा ॥१०॥ आयासाय स्वाहा प्रायासाय स्वाहा
संयासाय स्वाहा वियासाय स्वाहो द्यासाय स्वाहा ॥ शुचे
स्वाहा शोचते स्वाहा शोचमानाय स्वाहा शोकाय स्वाहा
॥११॥ तपसे स्वाहा तपसे स्वाहा तप्यते स्वाहा तप्यमाना
य स्वाहा तप्ताय स्वाहा घर्माय स्वाहा ॥ निष्कृत्यै स्वाहा प्रा
यश्चित्यै स्वाहा भेषजाय स्वाहा ॥१२॥ यमाय स्वाहा यमा

हो। हो॥३

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

सी० ८
३५३
353

युस्वाहा। अन्तकायस्वाहा। मृत्यवेस्वाहा॥ ब्रह्मणेस्वाहा। ब्रह्मह
त्यायैस्वाहा। विश्वेभ्योदेवेभ्यःस्वाहा। द्यावापृथिवीभ्याᳪं
स्वाहा॥१३॥ इतिवाजसनेयीसंहितायांएकोनचत्वारिं
शोऽध्यायः॥ ईशावास्यम्॥ ईशावास्यमिदᳪंसर्वंयत्किं वैम। शिवः
च जगत्यांजगत्॥ तेनत्यक्तेनभुञ्जीथामागृधःकस्यस्वि ॥१४३॥
द्धनम्॥१॥ कुर्वन्नेवाकुर्वन्नेवेहकर्माणिजिजीविषेच्छ

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

त॰ समाः ।। एवन्त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म्म लिप्यते नरे ।। २ ।।
असुर्य्या नाम ।। असुर्य्या नाम ते लोका अन्धेन तमसावृताः ।
।। तांस्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः ।। ३ ।। अने
जदेकम् ।। अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवा आप्नुवन्पू
र्वमर्शत् ।। तद्धावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत्तस्मिन्नपो मातरिश्वा
दधाति ।। ४ ।। तदेजति ।। तदेजति तन्नैजति तद्दूरे तद्वन्तिके ।।

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहि० ३५४ त्रि०ड्र 354

तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः ॥५॥ यस्तु सर्वा
णि भूतान्यात्मन्नेवानुपश्यति ॥ सर्वभूतेषु चात्मानं त
तो न विचिकित्सति ॥६॥ यस्मिन्सर्वाणि भूतान्यात्मै
वाभूद्विजानतः ॥ तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमनुप शिव
श्यतः ॥७॥ स परि ॥ स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नावि ॥१५४॥
रं शुद्धमपापविद्धम् ॥ कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूर्या

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

थातथ्यतोर्थान्व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः॥८॥ अन्ध
न्तमः अन्धन्तमः प्रविशन्ति ये सम्भूतिमुपासते। ततो भूय
इव ते तमो य उ सम्भूत्यां रताः॥९॥ अन्यदेवा अन्यदे
वाहुः सम्भवादन्यदाहुरसम्भवात्॥ इति शुश्रुम धीराणां
ये नस्तद्विचचक्षिरे॥१०॥ सम्भूतिञ्च विनाशञ्च यस्तद्वे
दोभयं सह। विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा सम्भूत्यामृतमश्नुते॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

ई० हि
२५५

॥११॥ अन्धन्तमः अन्धन्तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ।
ततो भूयऽइव ते तमो यऽउ विद्यायाꣳ रताः ॥१२॥ अन्य
देवाहुर्विद्यायाऽअन्यदाहुरविद्यायाः ॥ इति
शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचचक्षिरे ॥१३॥ विद्याश्चावि
द्याश्चा विद्याश्च यस्तद्वेदोभयꣳ सह ॥ अविद्यया मृत्युन्ती
र्त्वा विद्ययामृतमश्नुते ॥१४॥ वायुरनिलमम॥ वायुरनि

शिव.
॥१४५॥

लममृतमथेदम्भस्मान्तं शरीरम्॥ ॐ॥ क्रतो स्मर॥ क्लि
बे स्मर॥ कृतं स्मर॥१५॥ अग्ने नय॥ सुपथा रायेऽस्मा
न्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्॥ युयोध्यस्मज्जु
हुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमउक्तिं विधेम॥१६॥ हिरण्म
येन पात्रेण। सत्यस्यापिहितम्मुखम्॥ योसावादित्ये
पुरुषः सोसावहम्॥१७॥ ॐ॥ खं ब्रह्म॥ ४॥ इति वा

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहिता
३५६

जमनेय संहितायाश्चत्वारिंशोऽध्यायः॥ श्रीकंडिका
संख्या॥१९७५॥ श्रीमन्नृपविक्रमार्कराज्यातीतसंवत्समा
धिकअष्टादशशतेषुप्रवर्त्तमाने १८०७ तथा च शालिवा
हनराज्यातीतशाके षोडशशतद्विसप्ततितमेषुप्रवर्त्त
माने १६७२ तथा च नर्मदोत्तरभागे गुरुमानेन विक्रम
नाम्निसंवत्सरे दक्षिणायनगते श्री सूर्ये शरदृतौ श्री

सम्पूर्ण

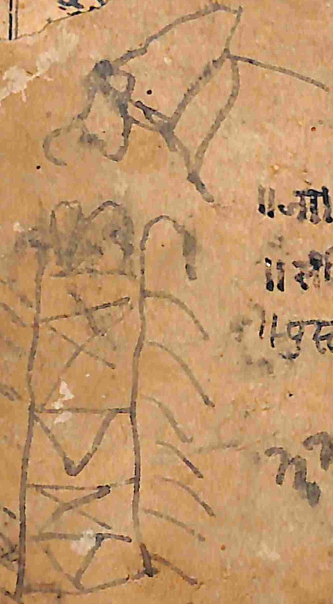
शिवं॥
॥१७६॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

श्विनेमासेकृष्णपक्षेत्रयोदशी१३चंद्रवासरेतद्दिनेअवि
मुक्तपुरीस्थानेपरसुरामेश्वरसमीपेलिखितेआभ्यंतर
नागरज्ञातीययाज्ञिकसर्वात्मात्मजयाज्ञिकदेवकृष्ण
स्यात्मजविजयकृष्णभ्रातृकरुणाकृष्णेनभ्रातृरवीकृष्ण शुभं॰
स्यार्थे॥ शास्त्रकृतानवेद्यासोलेखकोगणनायकः॥ ॥१४॥
नस्पेवचलतेबुद्धिर्मनुष्याणांकाकथा॥ श्रींबजादेव्यैनमः॥

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri

संहितां

॥ ओं सर्वेस्मा स्तु नमो देवकल्लनीपादी ॥

॥ संहिता अध्याय ६० पं ३ ॥ १७ ॥ वेदव ॥ ॥

पुस्तक मेल है अध्याय ... पाठ ... प्रम

© Dharmartha Trust J&K. Digitized by eGangotri